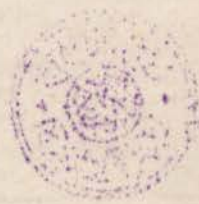

[illegible]

حمد و سپاس حضرت ملک علام . و تفضیل و تسلیم
 جناب خیر الانام . و ترغیب و تکریم اصحاب و آل کرام .
 و بیجاچه زیب صحیفه قلند قد نصکره . حالاً رونق
 افزوز مستند خلافت . نیز اعظم برج سلطنت
 قطب فلک ابدت . مدار مهر معدت . بسبب
 امن و امان . خلیفه زمین و زمان . بنه اهل انما
 شهنشاه اسکندر عنوان . السلطان عبدالحمید خان
 ابن السلطان احمد خان . خلد الله تعالی ملکته فی اخر الزمان
 حضرت نیک دغای دوا م دولت . و بقای ملک
 و سلطنتی که جمله مرز و طیفه دمت عبودیت در
 بخلوص البال ادا و اتمام عقبت **باغ نرجه رسا**
بود تاریخ بجزه بنو علی صاحبها افضل الصلوة
 و التجهتک در تنوز طقه نه سند بر طرفدن مغول
 عسکرینک فادی . و بر طرفدن کفار خاک ارک
 بجوی . و بر طرفدن طوائف عسکرینک و وکلای
 دولتک قدم اتحادی بسبیل دولت اسلامیته ملوک ضعیف
 حال و نظام مملکت اختلال عارض و ملغله فرینک طائفه

دفت

فرصت بولوب آق دکر و عربت یا لیدینه مستولی
 اولوب نیجه مملکتی تا قدس شریفی اخذ و اختلاس ایدو
 جمله عربتانی ضبطه از قالمیکن اگر ادایقوبه دن
 ملک صلاح الدین ظهور اید و حسن تدبیر بر کایتله
 دولت اسلامیته به قوت کلوب اول و لایتنری کفار دن
 استر و ادایلدی اول تئاده ملک صلاح الدین ایلد یا
 اوغل مشابیه سند علاقه محمدی اول شیوخ علمائک
 کبارند ابو النجیب نام ذات غالی تدبیر مملکت واسرار
 سلطنته متعلق بر رساله یازوب صلاح الدینه و روبر
 بونکله عمل اید عمر کیز و ارب اسکندر قد جهائیک و نور
 جو و صیت اتمکله صلاح الدین فی اول رساله حوزفا
 اید و ب عمل اید برش بعده اول رساله مقرب درگاه
 ماری السید احمد البخاری حضرت نیک تبیه و توجیه
 طغوز بوزیکرمی یکی تاریخ صدات رومدن
 متقاعد فوت اول مؤیدی عبدالرحمن فندی و تله
 مرحوم و مفضلت شان سلطان سلیم خان جت مکان
 حضرت نینه و اصل اولوب مرحوم سارالده علی اول لیلی
 اکثر اوقاتده مطالعه و ادیس تبلیسی ایلد
 مذکوره بیورر لرش جو لغیا مرحوم ذیل تاریخ مشهورند
 تحریر و اول رساله نک تدبیر و سیاست مملکت خصوص
 دینه مشابیه سند اول لیدین بیدن و قسم ایدرک بی

ایله بکندن خواص و غام اول رساله به جستجو
 اهتمام و حتی بندگان دولت ابد تذک بخیر و بختی
 بوجده کینه خفی مدت و افزه دن بر و تحریر و تفحص
 جدام و اقدام ایله بر و لو دسترس اوله میوب
 بوا یام سعید اتساع بر تقرب بمن اقبال حضرت
 جها بنانه ایله برسخه سی رسید دست ناجوانه م
 و مضمون حکمت مشحون معلوم بند کانه م اوله قد
 اول رساله حقیقتد اکتس کجینه شایانه
 و منظور انظار حضرت بادشایانه اولغه شایان
 بر کو هر کیاب اولغه در حال ساده چه سهل الفهم
 تغییرات ایله مال و مفادی ترکی ترجمه به آغاز
 و بعد الا تمام مرفوع سده شینه حضرت تاجدار
 بند نواز قلندی بوجده مدتدن بر و اول رساله
 عنقا مثال فقط اسمی تاریخ بقیام مرقوم و ظاهری
 وجودی معدوم یکین بوجده خلاص بولنهای مسمی مقدمات آثار
 توفیقات خدای یکتا و مقتضای سعادت طالع
 بهما یوندن اید وکی بهویدا و بقیام مرقوم اول رساله
 ترجمه سر خدمتین بولنجن جناب خدای رجا و نیاز
 اتمش کن موفقی اوله میوب حمد الله الکریم بوجده قلیل
 البضاغه به میسر و بلغه اگر بوجده غا جوا نه م شایانه
 اعتبار جها ندر بند نواز منظور انظار حضرت شهریار سر نواز

بیوریلور ایستحق جا کرانه مدح خفی لغت عظمی و مدی
 القدر سر مایه فخر فی انتها اول جعفری کالشمس فی وسط
 السماء ظاهر و روشنادر بهما جناب مالک الملک
 لا ینزال ولی النعم عالم باعث شایسته ابرم
 بادشاه دار خدم و شهنشاه اسکندر شرم
 افتد نرک طوبای شتوکت و اجل اخر وانه لیرین ساحه
 کاشنسر ای عالمی الخوا الزمان محمد و والظلال
 و غایت بندگان صادق ایچا ندرین سایه غنایتوانه
 شایانه کرندن قرین آتیش استظلال ایلیم
 امین بحرته سید المرسلین **رساله مرقومیه فی جمع**
و تالیفیدن ابوالنجیب عبد الرحمن بن نصر بن
عبد الله بوجده دیباجه نویس صفحه بیان اولو
 و قنایه ملک ناصر صلاح الدین ابوالمنظفر فی یوسف
 بن ایوب شادی شندشین تخت گاه
 دولت اسامیه و لوب و داننده فضل و ادب
 و علم شریفه و علمایه رعیت و توجهری سازدن
 زیاده اولدیه ملک شایانه ایچون بولکنا
 جمع و تالیف ایلیوب دروننده آداب
 و اصول سیاست و تدبیر رعیت و معرفت
 ارکان دولت و مملکت و طوائف عسکریه به
 تقسیم فی رعیت و اهل حیه لازم کلان

حقوق جهاد و خصال جمیع و اخلاق دنیوی و
 مشورتی ذکر و بیان و کیفیت مصابرت اند
 سیاست جیوش و تقوی و وافر نوادر و امثال
 و اخبار و اشعار و دین و تضمین و بکرمی و
 باب او زینب نبوی و هر بابی علی وجه اختصاص
 حکایات لایقه و مواظبات فیه و حکم
 بالغیبه وضع و تدوین **و فی الجمله** **المسلوک فی سیاست**
الملوک اسمیله سیمه و نویسم ایدم **باب اول**
 رعایا طائفه سنگ ملک نظام حضرت آنحضرت
 بیان شده در چونکه رعایا طائفه سرانواع مختلف
 و اصناف مختلفه در عبارت اولوب
 هر صنفی مقصود و عرضی صنف آخری غرضه
 مغایر و اوصاف و طبیعتی بر بر برینه مخالف
 اولی حسیله بالتضرور طائفه مرقومه سنگ امور
 معوجه گریز تقویم و ضرر گریز منع و خفیه بر اخذ
 و ظلم گریز دفع ایدم اجرای انواع سیاست تدبیر
 ملکیه ایچون بر باد شاه معدت قرین و شهنشاه
 نصف رهنشاه احتیاجی ظاهری و پدید آور
 زیرا سیاست تدبیر ملکی در خالی اولان رعایا مثلاً
 بر سینه به مکرز که میان دریا ده فرسنگ به جوار و انوار
 باشد دن تا جارا ولوب مدبر و مدیر یعنی رئیس

صاحب

صاحب تدبیری اولمد یعنی حاله در و نشد بولان
 نفوس بجات و جیات ندن نویسد و یا نوس و لور
 و رعایا زمره سنگ زلال عدل و نصف ملک
 عظامه احتیاج و تشنه لکری قلیت باران سبیل
 قحط و غلاستولی اولان بلاد اهل سنگ یعنوره
 احتیاج و استیاضا قدر ندن ازید وافر در زیر یعنور
 احتیاج و وقت و زمانی و اوردن زلال سیاست
 ملک عدالت انصاف احتیاج و وقت و زمانی
 اولوب رعایا فقر اسیر حاله و هر وقت غنی و دوام
 شغقت و عدالت بادشاهان عظامه است احتیاج اید
 محتاج در رعایا طائفه سنگ اخلاق و اوصاف
 بر برینه مغایرت جهت ندن بر یوزند اولان نباتات بکره
 اول نباتات در بعضی طب و منم و بعضی سخی خبیث
 و قاتل اولور و هر جن بر باخچه ده بین نباتات مخلوط
 خبیث و قاتل اولان نوعی اقلوب دفع
 و ازال و لمد یعنی حاله قوت و کثرت بولوب
 طب و منم اولان نباتات متعانه و کب نشو
 و نماسنه مانع و تلف و اضاعنه سب و له جفی ظاهری
 و آرائق آرائق میان نباتات و مقوله خبیث و قاتل
 اخراج و ازال ایدم تنقیح اولند قحط و منم
 اولان نوعی قوت و لطافت کسب ایدم جکی بهر

بوصورت اول بفتح نك نباتات جنبه سر سنجح ايجون
 بر باغبانه احتياجي بد بهي اولد يعني مشهور غايامقوله
 هني فاسد بني اصلاح و خيشتني منع وازاله وارباب
 مظالمك ظلمك بني و كيندر بني دفع و قطع ايله اصلاح
 وازاله بالتركيبون بر شهنشاه بنده ورو معدلت
 كستره اجناسلري روشن و هويد در حكمت ثبات
 سلفدن منقولد ك وائي و حاكمي و ليمان رنبا ماجر باسز
 جيو انانه بگز كه بومقوله جيو انان متفرقه اولوب
 كيم خطرناك محله وارباب نصف نفع سبب ثقت
 و كيمي هني بعضي مرفوعه و رود و دخول ايله ايصال
 خا رنبايد و با اختلاف حال و اختلاف افعاله متلا
 اولد يعني كبي او مقوله رنبا با طائفه هني اختلاف حال و اختلاف
 افعالدين مصون اولد مزلر بوصورته هني رنبا با طائفه
 مظالمدين منع و ميانه كرنده و قوع بولان تنارع و كاصمي
 فضل جسم ايجون سقيم و معتدل و مندتن وائي
 و حاكمه اجناسلري اشكار در **باب نافي** ادب
 فضيلتي وادب رنبايت لازمه شان و شكوه ملوكانه
 ايد وكي بيانده در رنبا با طائفه سر ندير ملوكه محتاج اولوب
 ادب هني اخلاق جمد و خصال جميله بر جامع اولد كيندن
 ملوك فحاح حضرتناك بهر حالدين شرط اديده رنبايت بيور
 و اجبه غمده غنايت نفع ملوكانه كريد رنبايت فقر اي

رعت حقه قانون عدالت موافق و دوام ملك
 و ملكتي موجب تدبير لطيفه اديده رنبايت ايله صدور
 و ظهور ايد رنقولد ك سياست و عدالتني سخن
 اولان ريشك رياستي دائم و مستمر اولور معلوم
 اولد كه تحقيقا ادب تدبير ملكت خصوصند پادشاه
 معدلت عنوانه شرط اولان اوصاف اربعة دن
 بر يد رنبايت اديده رنبايت بيور ملكه سياست
 و تدبير غرضه احتمال احوال اولور دينلشد ك
 ادب عقلك صورته اولمغه عقل اديده سياست
 فقر عقل و ملك و سلطنت سياست مستند اولور
 بوقياس ايله امور ملكه ص ادب ك لزومي ثبات اولور
 بعضي تور اتدن روايت ايد رنبايت ك حست اديده
 زينت و برن جلد كرس احسندر اما ادي اولمكه
 كمنه نك عقل معده و عقل و ليمانك مرفوشي
 مفعود و مرفوش اولمكه حسي اعتبار دن ساقط
 بولقد ير جيب و نسب اولمكه نيه ادب لازمه
 بعض حكما ديت ك ادب ملوك عظام حضرتناك
 غصبت ريز ادب ملوك عظامي ظلمدن منع
 و غم جاننده رد و اماله و جور و اذادن صديده و ب
 فقر اي ريشه شفقت و مروت ايتد بر رنبايت
 ملوك فحاح حضرتناك ادب فضيلت رنبايت امله عظيم

و اگر ام ایکن حقوق او بدند بعض علماء دیدلر که
 عقل و ادب دن بری اولان کسه قنغر رتبه نباله یه
 و منزلت رفیعیه نائل اولکند و یه موجب فوز و فتح اولمز
 زیرا خدم عقل و ادبی اولک کسه نکت عجبونی اظهار
 و ذلوفینی اکنار و نذاحی ذمام و دوستنی دوشمن
 ایلیوب نائل اولد یعنی رتبه دن عبارت و مرتبه لایقینه
 رد و تنزل ایدر و ینکد کج ادبک عقلی دانا طریق
 هدایت دلاکت و ارشاد و رابی هر خصوصه سوق
 سبت استقامت و سداد ایتیمکه قول سدید و فنی
 مدح و حمید اولور قیسن قبیله سندن بر آدم گیار
 قبیله قریب دن برینه دیمکه یا افا قریب طلب و تحصیل
 ادب ایلکه زیرا ادب عقلیه زیاده لکن و منصب و جاهله
 کمائی ایجاب ایتیمکه مروتیه دلیل و غریبه و حصول و دخول
 مجالس عالییه و سیدیه در و انبوسیت خوش نظم
 اولمش در **نظم** ادب المهر الکلمه و دم ما حواء احد
 الا صلح **لغو و زنا** رجلا ذاد ادب بالوف فز و فوی اکحل
 ریح مضمون بیت انسانک ادبیه اش ایلکه فای کید
 هر کیدیه لو ایکیسی موجود اوله و اگر کسه صحت و صلاح
 بدن لو کفور و اگر بر ادب و فی نیج بیک جهله یعنی نه
 ایلکه موازنه ایلک یند اولر بر ادب راجح
 کله و ینکد کج ادب مال دبه استعمال کالدر

ملوک الفنون بری او غلنه وصیت ایدوب دیمکه
 انک هر نقد مالی اولم فنی ما داکه علم
 و ادب اوله سید و اولو اولور ای او غل بو کله
 ایلکه هم مجلس و علما ایلکه هم صحبت اول زیرا
 انرا ایلکه گفت و امیرش خصلت کریمه
 و مجلس رینه دخول غنیمه و صحبتی اغراضدن
 سلیمه در و بر مرد غاقل او غلنه بویله نصیح ایلش که
 ای او غل دبه تحصیل ملازم و مداوم اول زیرا
 ادب اولان کسه عتی ای قومی بینند شریف
 و قومنک اولوسیل برابر اولور و اگر ادب اولان
 کسه فقیر و محتاج ایش فنی رؤسا و شرفا قومی
 کند و دن استغنی اوله نکر دینکد کج انسی
 خیر اولان کسه ادبی رفیع و عالی ایدر بر چهارم
 یاد شاه دیمکه بابا دن اولاد نه ایدن انلا
 میراث اولمز زیرا بابا سندن ادب میراثی کسب ایدن
 یعنی بابا سناک ایتما سینه ادب تعلم ایدن اولاد و ادبی
 سبیله کتب مال و مرتب نباله یه تحصیل
 ایدر ایتا بابا سندن مال انتقال ایدن اولاد مالی
 اضاعت ایدوب ایدند فنی محروم فالور و دیمکه
 میراثک خیر لوسی ادب و قرین و مصاحبت خیر لوسی
 حسن خلق و قائم و دلبک خیر لوسی توفیق

و شجارت غایت فائده کوسراجهها و اولوب عقلند
زیاده انسانه غایت و راجع مال و مسورتدن زیاده
معتقد و موقوف عقل و جهلندن است و فقر و ملز
و هنی دینتد که ادب بر جدید لباسد که
اسکمز و علم بر کثر غلطی که فنا بولمز و دینلد یک
بر آدم اولادنی تادیب اید اغدا سرتکد بر ایلر
و دینتد که اوج شئی هر کیم بولن بر محله
غریب اولمز حسن ادب و شرکدن مجانب و جور
و ادانی منع و دفع نصرت سبار ویمت که هر شئی
بدایت حالند صغیر ظهور اید و ب بعد کوندن
کونیه یو که با شکر الامصیت بونک شکسته در
ابتدای ظهور ند بونک کورینور کتد که کوجیلور و هر
شئی جو غالد کجه و جوز اولور الا ادب بونک شکسته در
هر نقد رجوق اولور اید بهاسی زیاده اولور
تحقیقا ادبک فضیلتشک شهرتی تحریر
و بیانند مغیندر نفس ایه یعنی رذائلندن آتش
و اجتناب ایدن نفس بر حالت بولنور
تجن نفس ادبک ضدندن ایا و ادبه مخالفند
اگر اید ایلر و ز حالت نفسی سنت ادبه سوق
اید و ادبک قوا غدی قریب ذکر اولنه جقدر
اوچینجا باب ادبک قاعد کرمی بیاتده در

و فتاک

۷
و فتاک ادب ملوک عظام حضرتنه تدبیر ملکه شریط اولد
او صاف محمد وجه دن اولد تدبیر ملکه ادبک
ایکی قاعد سربلنک محتاج ایلنه قلند یکد بوقاعد کرم
امر سیاست و تدبیر ملکه اصل و اساس اولوب تدبیر
مستحبه الحق بونوره رعایت ایلد تحقیق و ظهور ایدر
اولکی قاعده هر غلکه که حکام دینیه و اصول
شریعت محمدیه بملک کافه اهل اسلام واجب اولوب
خصوصا هر بر فحرم و ارباب جنایتک اجزای
جوائی مستحقیل حد و دسرعه اقامه و وجوه حقوقی
اخذ و ارباب جهاتند صرف اید موجب قیام ارضین
و سموات اولان عدل اظهار و انقیاد بملوک قانم
حضرتنه غلیم شد و جوبلد و اجید ر عمر بن عبد العزیز
رضی الله تعالی عنه حضرتنرمی بوزر که غلیم سرتخل ایدن
مکنه گویا یا د یعنی بنا دن اکثر شئی بدم ایدر مؤلف
ابوالخیر رحمه الله دیر که حیلنه غلیمدن خالی و غاری
اولا مکنه لامحاله بولسن تبعیت ایلد و بلد و کن
انسلد کرم فکره سلیمه کند و به حاجب و حجت صحیح یعنی
ولا تل علیته مانع اولد که نه بوجالند بر خال و خوار بلد ده
بولنن کوکره شش قبله شبیه اولنور که و کنه هر نه کرم کلور
ایس جکتر کجرا اما حیلنه غلیم اید مستحق و متصف اولا مکنه
غلیمکنده مانع اولوب هوای نفس ایه سن قع و ایل

طریق حق و صوابه میل آید در اول کوه که در پیش فیل کبی که
 ششکده بولوب قید و رابطه ایل و مظلوم و انتقاد
 اولور بولوقد برجه غلم قید و رابطه منابه سنده اولور
 بعضی حکما دیدن که موجب وقار و اولین غلم بعد مدتی
 مستلزم ذلت آید اولور و عقل ایل موند اولما این غلم
 مستوجب ضلالت عاجل اولور و دینلر که جناب یاری
 بر امت حقیقه خیر مراد آید رجبه اولر استک ملوکند غلمی
 و علمای سنده ملکی حاصل قیلار حکما دن بعضی دیدن که
 علم ملوکات خصمیت در زیر ظلمدن منع و جلده زد و جور
 و اذادن صدایدوب رنایا فقرانه شفقت و رحمت
 آید در این غناس رضی الله تعالی عنده حضرت ربیعور که
 جناب باری سلیمان بن داود صلوات الله علی بنیسا و غلبه
 حضرت تیز غلم ایل ملکدن دبلدی کنی غلبه مجتهد قدس
 حضرت سلیمان غلمی ملکه ترجیح و اختیار ایلد و کچون جناب
 باری غلم ایل ملکی معاکرم ایلد بر ملوک بمنندن بری
 ولی غمدی اوله اوله و غلبه و صیت آید که الله عظیم الله
 قورق که زیر حکمده بولسا ندرهی سندن قورق لرو کند و
 نفک کچون قنغی فعل خوش کلور چه رنایا
 حقیقه حق اول فعلی استله و نامنل ایدوب
 حسن کور دیکات اشی جوق جوق تسلیم و قبیح کور دیکلی
 ترک ایلد و استکات حسن و قبیح مندرین و عواقب اموری

مفکر عقل ایلد ظاهر و آشکارا اولور و غلمی جوق
 طلب ایلد زیر علم تدبیر ملکات اساسیدر
 بر بنائیک که اساسی و لیه اولر بنا یقینت خرابه
 حکمده در و بهوایه بیعتدن کند و بی منع و هر امر
 و خدمتی اربانه سبارش و احالایدوب امور
 ریخته واقف و آشنا اولر زیر بهوایه بیعت استیک
 حالده هر امور حق اوزر حرکت ایدرسک و هر اموری
 اربانه تقویض ایدرسک دبلدیگ و جهده سکا
 معین و یا و راولوب اولر امور ضایع اولر امور
 ریخته سن واقف و آشنا اولد فی فقر و ضعف مقوله
 راحت و رفایت بولوب کبار فوکت خذ و حیفدن
 خذر و وظله کور و ای ظلمدن اسکان ایدوب مظلومین
 امین و مطمئن اولور رکبات اولنوی عبده الله
 بن صاحب بن علی بغدادی دخول و بیعت سندن بعضی
 حدیث السن کمنه لایله صحت ایلد که اسلام فوری
 کبی انصرم غلم و فضیلت و شرف و عظمت حالته
 بولسا ستر سخن کور موب یا نرندن بعد از
 بولسا لایله ابراد کلام ایلد که جمله اصحاب مرآتیک
 رتبه ستر تنزل و ارباب مناصبات بهت و عظمت
 تحقیر و تصفیر ایدر و تعدیه بولسا تان او قودی نظم
 تعظم فیلن لمر یوکند غلما و لیس اخو غلم کمن هو جابل

و ان کبیر القوم لا علم عند صغیر ذالکفت علیه الخافل
 یعنی غله سعی ابله زیرا هیچ کسند یوقدر که اناسند
 عالم طوغه هر عالم علم طوغه قد نصکره سعی ابله تحصیل
 ابله شد رسید سعی ابله بوب تحصیل ابله زیرا عالم جاهل
 ابله و کله را غله اولین کسند هر قدر رفوشت بیوی او
 می بولند یعنی خالده البتد صغیر و حقرا و لوز بعض
 علما دیدید که جمل بر طبقه یعنی بنکد هر کیم بنز سوز
 و هر کیم مصاحب اولور سه ضلالت ایر را ابو الخب دلی
 علما دن بعضی سر با که دیدید که ای برادر اگر عالم ابله
 علم رفعتی ابلور را و اگر حقیر ابله علم ستر ستر فوج
 ابلور و سکا مرتبه درجه جهل ان اجتناب ابله زیرا جهل
 رفیع و ضعیف ابله بعض علما دیدید که هر کیم ساد صدیقه
 علم شجره ستر غرس ابلور اولو ابلو میوه ستر د و ستر
 و هر کیم زهد و تقوی شجره ستر غرس ابلور ستر میوه ستر
 و هر کیم اوج شجره ستر غرس ابلور ستر فحش شجره ستر
 و هر کیم فکر و ملاحظه شجره ستر غرس ابلور ستر حکمت شجره
 ستر و هر کیم وقار شجره ستر غرس ابلور ستر مهابت
 شجره ستر و هر کیم مدارا فدا بینی دیگر ستر
 شجره ستر و هر کیم کبر شجره ستر غرس ابلور ستر غضب
 شجره ستر و هر کیم حرص و طمع نهال شتر غرس ابلور
 خونی و دلت میوه ستر و هر کیم شجره ستر غرس ابلور

۹
 خون و کدر شتره ستر و ستر و دین ابله یعنی فاسد سعی
 هوادون نمی ابله را و بوحالت تدبیر محکمند ملوک
 الزم و ابله را زیرا رای و تدبیر صواب و خطا
 تجمل فکرینک قوت و ضعفه کور در هر کیم که
 تجمل فکری قوی ابله اول کسند رای محکمند غالب
 اولور و توفت شهواتی نفس غلبه و استیلا ابله
 عقلی صواب ابله احتیاج و امتناع ابله و ب تجمل
 فکری ضعیف اولور بوقدر برجه ملوک خطام خضرات
 نفسن هوادون منع و شهوات کف و نهی ابله
 تدبیر محکمند عقل ابله رای صواب ظهور ابله
 و یا لکن نفسن هوادون خطه مالک اولیان خواست
 خطه مالک اوله ستر خواست ستر که مالک ستر
 خطه مالک اولین و اتباع خاصه ستر که جمع کثیر در
 خطه مالک اوله ستر و اخوان و اتباع خاصه ستر که دائم
 دائره و کثرت موجود در خطه مالک اولین اطراف
 محاکمه و بلا ابله هر بولند غایت رغبایسته خطه
 قادر اوله ستر نفس که ان نه یون دو ستر دران قهر و
 خواست ستر قهر ابله تقصیر و ابله را زیرا خواست نفس
 اخوان و شهوات محکمه و ابله را کور ابله در که
 نفوس قویه دن بری محاکم ان احتراز اوزر ابله
 خواست ستر دن مالک برینک دلالت و سوقیله

غفلت و اربوب مهملکه به دوست یکی جو قدر بوضوح
 حواس خمسہ تک جملہ نفس واحد یکتا یلبد اول
 نفس مهملدن تکفیلد رها بولور حاسہ سامعہ
 تابع اولق شونک کی درکہ برغزال سکند صبا د
 خوفدن کمال تنفر و خوش ایلد انتباه اوزر ایکن
 طاس و لکن متعلق باقرا لاتی دف کی جال را ندن
 ظهور ایدن نظرات متواتره و اصوات متوالیه اول
 غزال استماع ایلد استغناء کند و به موجب غفلت اول غفلت
 صبا د کلوب غزال مذکور یصد و اقتناص ایدر و حق
 حاسہ لاس به فریفته اولای بر فیض کیدک و آتش عظیم
 اجسم و قوی ایکن فیلبا تک کلوب ملائمتل یا استوب
 اوخت سسی کند و به باخت ذہول و غفلت اول غفلت
 فیلبا اوزرینہ رکوب ایدوب و دلیل ایدر و حر حاسہ
 باصرہ به متابعت اید بکذر کہ بر یوج جکر که عاقل متبدل کر کنش
 ایکن نما کرنا بدنا کر کند و به خوش و عجیب کورینوب
 مورث غفلت اول غفلت نفسی حرارت سیمہ القا ایدوب
 محرق اولور و حاسہ شانه به تبعیت شونک کیدر کہ
 و انما کوزل قو قو لی سیرہ قومان کل شکی دید کلری ذبابک
 فیکل اسر کلکی وقتہ قولا غر دیندن ظهور ایدن طیب
 رایجہ کند و به غافل قلم غفلت قولا غی دین قولا غر فیض مذکور
 حق قولا غر تحریک ایلد ضرب و ہلاک ایدر و حاسہ و انقدینہ

موافقت

موافقت شونک کیدک و دریاہ اولای بالیق اول غفلت
 اولایک لذت طعم کند و به اول غفلت کیدر فکر ندن غفلت
 ایتکامہ حید اولور بولور قدر کہ ہر یکم کہ بوجواس خسرہ مالک
 اول غفلت خرمالک اولور و یکم غفلت مالک اولد سبب خسر
 اولور و یکم کہ سبب خسر اولور ریاستہ دایم اولور
 و ہر یکم شہوات نفسانہ سبب بقیت ایلد تدبیر قہاند
 غافل اولوب امور حولی مختل اولور و رابطہ غفلت اختلا
 بولور بہی ایتہ دن بری زوال حولندری سبب غفلت
 اولند قدر بزر جہرک دید یکی کی جواب ویر یکی لذت
 شہوانہ ہر امور جہہ نردن بزی استغفال ایدوب
 عکرمزہ عطا یا مری قیل ایلد بکزدن ناصر و معین قیل
 اولوب و رغبا با مزویر دستا نمرہ جور ایلد بکزدن بزرہ
 بدنا و بزم دست تقدیر منون راحت و رہا اسند غافل ایلد
 بولور دین زیاہ فادی موجب اول غفلت نا اہل
 اول غفلت صفات غافلہ خدما ت حسیہ و اعمال غفلتہ مستخدم
 و استغفال در بوجہ کثرت باخت زوال ملکک اولدی
 بعض حکما دیدیکر کہ عقل زوج کیدر نفس زوج کیدر
 جسم اندک مسکندری اولای بیت کیدر کہ عقل نفس
 غالب اولد جو نفس مصباح جسم ایلد مشغول اولور نتکیم
 ایدرہ مغلوب اولد غور مصباح بیت ایلد مشغول اولدی
 کبی و اگر نفس غفلت غالب اولور جسہ سعی فاسد و افغان

مذموم و اولو را آینه غالب اولو غورنگ فعالی کنی و نیلگی
صاحب خرم اولو ملک نظام اعدا سنگ ظمور ند
اندیش اوزره اولو را اندیشی فضای عقلدن فضای
بهوایه تجا و زاید بجه دت یعنی ند و سنگ بهوای
نفسانه سر خفته غالب عالم اولو بجه دت و قناله اند
بهوای سر خفته غالب اولو اولو قنند و سنده غلبه ایل
بیشتر اولو حسن انقلابی خرم و تحقیق اید و نیلگی
بهوای اشش نیلگی که بر نقد زباده و کوچ نارس
سویند سرخی اولو نقد رکوع اولو و نیل صوبه بگذر که
سنگ بر نقد رعدت جویانی متصل و متصل اولو
سده و بندای اولو نقد رکوع شور مامون خلیفه دید بکه
بهوای اخلاق فیجاری نیلگی و بر و واقعا کت فیض خرم
ظهار اید و ار و شیر دیند که ملک بکون بهوایه
مجا نیت نشرد اند کتی معیند و کذنگ و بید که
ذلل و خطا بهوایه تبعیت ایل حاصل اولو عقلدن
برخی و غلبه و صیت اید و ب دید بکه ای و نل بهوایه
و طائفه انوائه طاعت ایلیموب سارته
ایشدرین نسله و دیند که اگر تفکک بهوایه غالب
اولو و صیه سکا نافعه و بهوایه غالب اولو و صیه
نافعه و بعضی حکما دید بکه بهوایه مخالفی جوق ایل زب
سنگ تفکک بکون کر به کور و بیک شری نفس سنگ

حکله اجزای عقلی محکم و معتد اولو کمنه خداوند
البتد میل ایلیمز و مقتضای عقلی ترک اید و ب بهوای
اتباع و اقتد اید نه کمنه ند امتد ن سالم و بری
اولو مز بعضی حکما دید بکه بکون بهوایه غصیان
و مخالفت اینتر ایک بهوایه سنی بعضی مضربه ایها
و اتفاق اید و ملک جیمردن بری برادرینه نصیحت اید
و بیکه کرک قهر کرک احسانه قراط ایل زب و قهر
افراط اید و سنگ باغت زوالک اولو و خطا و حاشه
افراط اید و سنگ موجب انم و کناه و غیظ اولو
و بکون نفکی سمت رضای باری به مخالف بولورک
خط و امساک اید و ب بهوایه غالب اولو که تفکک
بر نقد تبعیت اید و سنگ سکا ضرر و بر و حق ایل
عمل ایل زب که حق ایل عمل بر نشی سکا مضایقه و بر
و حق اوزر نه حرکت اید نه غافل رحمت و ندامت حکم
و موانس و مصاحبه کرد نه کاشی و خوفک انرا ایل
اولو انیتنگدن زب اولسون ملک غریب بری
ولی غریب نه بو و حرمه نصیحت اید و ب دید بکه حق ایل
عامل اول و مجبورک اولو سندن سوال ایل و نفکی
تا دیب اید حکم ایشانک اول و اقدامی نفسی بهوایه
یعنی دید و کاشی سندن منفرد و امور حاکمه بهوایه
تبعیتدن زبانه مضربنی یوقد و امور که خفت و نه

ایله تا حق بقراطیه و انکار اونجه دکن و تقوی صاحبی
 و انک طنت کمنه لری کند و که مقارن و مصاحب
 اینک نفکی ترین و امور که حکم اید و وصی کذب
 اوله مدح و مدهندیه قبول اینه که زرا اوله اوله
 مدهندیه و خامنی منج اولور بر حمله و خدغه ده و اندر
 کتوم اوله کمنه غنره آینه و بر تهست ایله ابراهیم
 ایلدیک کمنه به بر خراعت اید و لسانکی خشیانه
 آتد ره و خدغه نند نه کلکه جنگ ایشی نفکی تحفه
 ایله و خیره قصد ایدیک زمان عجله اید و ب خفا
 یعنی شرا و لکه مصلحت تانی ایله و جوق جوق بین اید
 اجتر از اید و جوق بین ایدن ادمی خراک د بیل
 و سائره مرمت ایله که جناب باری سکا مرمت ایله
باب رابع محکمات قواعد و ارکانی بیانه در
 یقینا معلوم اوله که محکمات بر قاعد کلته اوزر نشا
 اولنه در که اول قاعد جسد حیوانیه باش متبانه
 اولوب باش سزج د ن نقاسی اولد یغنی اول قاعد
 محکمات ثبات اوله اول قاعد سزج ارکانه حیدر که
 اول بش ارکانه برینه خلل طریق ایله اول قاعد
 ضعیف و وهن و اضطراب و اختلال عارض اولور
 حیوانک ارکانه سزج اوله شوشی کیسکه غذا شخم
 دم حج عظمه بر بوندر بر بر شخصه منقصر و خجل اوله

قصود

قصود برینه بطلان اینه محکمات اول شخص نلندن سالم اوله مزو
 قاعد و ارکانه حیدر سزج بر سزج محتاج در که اول سزج
 اول ارکانه ثابت و مستقر اوله مزج اوله سزج بر بوندر
 اول ارکان و قاعد به خراعت و اضطراب کلور حمله بر مدهوم
 اولور و کرا و لکه قاعد که کافه اولور محکمات اینه ثابت و
 ایچ و جود بهایون حضرت ملوکانه دن عبادت کجه و تدبیر
 و سیاست محکمات ایچون قاعد لر و ورت شنی اندر دن منفک
 ایلر **ادب عقل عدل** قدام بودرت سیک برندن غاری
 اولق امور محکمات ضعیف موجب اولور سزج اندر اوله طبع ایله
 لکی که بری ناقص اوله ترکیب جسدانه ضعیف کلور بوندر
 استعد و صافا ر بقایه تصفا و لکه ملوک عظام حضرت و جود
 بهایون غالمسود لرید قاعد محکمات قاعد و ثابت و قوی اولور
اول ارکان حیدر سزج او کسکی وزارت در اول دخی ایلی سزج
 بری وزارت تقویض و بریسی خرا وزارت تقید و زرا وزارت
 تقویض شمشاد ایت شهادت حضرت سزج تدبیر امور و تدبیر
 وزیر و رایت سیر لیک رایت حاله و تقویض بیو مرید
 احاطه امور خاتمه رایت صابت برای ملوکانه به مدار اوله
 اقا وزارت تقید کافه امور محکمات رایت صوابید جناب خاتمه
 مخصوص و مقصود اولوب وزیر صداقت مبصر لری به طرف
 باه العز و الشرف حضرت جهاند ایدن شرفا قاعد و راولان
 امر و اراده بهایون برین اجرا و انفا اید حضرت خاتمه رضی الله

عنوان

مردی حدیث شریفی مال لطافت استعالی بود که حضرت ماکت
 الملوک لایزال جلت عظمه سنده روز سلطنت او لا بر باد
 بعد ایشان هیچ منظر خیر قلد فقه جلیله صد اقله منصف بر وزیر در
 سمیه مرقون و موقوف قلا کرکه فراموش و لا انشیالی ندگیر
 و ذکر و اراده بویور که او مورخ اعانت اید و بعضا ملوک نظام
 حضرت اعدای قویه ملک و ملت جانبدن مضطرب و اندک
 ایکن وزیر فلاتون سمیه نیک قوه رای رزین و لطافت قلد
 وزیر سید قلد مضطربن رزین باب اول و سنده اسندن آب قلد
 اولد لغندن آتش و زینه و و کله آتش تا سنده بوب سونده
 بدیهی ایکن رباب عقول صوبی جو کله طولد و رب اول جو کله
 آتش و زینه وضع اید و بوب جو کله اعمال لطافت ایکن نیک
 امر بر عکس اولوب ضعیف و لا آتش کند و دن قوت و اول
 صوبه تا سنده ر و معلوم اوله که وزارت ایکن اختیار و انتخاب
 اوله و ذوات کر آمدن اون صفت بولنق الزمدر **او کله**
 علم که علم سید مقتضای شیخ مطهر و زین حرکت ایله **یکجیس**
 سن یعنی باشد که سن اوله مرد غافل کریم سر و روز کاری
 کو به رک و بخر به او مور به رک مقتضای و بکر دوز و اقتضای
 طبع ملک بولمونه کب و قوف ایله **یکجیس** این اوله که
 کند و بر اعما و اوله امور مشائنه خیا نندن اخرا ایله
دو و یکجیس صدق لب ند که حتی کلامه اغما و قویله عمل اوله
یکجیس قلد طمعه که حتی رشوت اخذ تیموب و آلد ایله **یکجیس**

جمله ناسن ایدل عدل و قلد لغندن س لایم اوله زیر لغندن
 عدالت و منفقه مانع اولور **یکجیس** لغندن مانع لغندن
 عرض و افاده اید کی موادی و طرف حضرت خیر و انده لغندن
 ایله یکی امر و اراده شایسته ای و تیموب خاطر بنظر طوره زیر
 و زرای نظام شایسته اید **یکجیس** و کلا و طمعه که حتی
 و انکلاف خلا فی عرض و انشا امور صدق و کذب فرق
 اید و بخندند استیسا و انسا و اوق اوله زیر امور کلاه
 ایله خرم و غریب صحیح اولور **طوره یکجیس** خیل به وادن اوله زیر
 بهومی عقول و ایکنای اخفای و اخراج و طریق صواب و صرف و مال
 اید صاحبی حقد نه باطله اخراج و ایصال اید و ب حق و باطلی فرق
 اید **یکجیس** عیون و ذراته موکول و کله امور جریبه و فاجده
 کجاست ریا بندن اوله یعنی لوا امور لره کتابی تقریبیله خبر و
 و نر یاسند عارف اوله یارا وزیر بولنق ذات عالی هم با اثر
 و خواجه قیام و مباسرت و با امور عرب و خواجهک اسبایک
 و مباسرتن عالی اولد لغندن بوضعت مدار وزارت و لو
 امور ریاست اولوب امور ریاست بولنق منظم اولور و بخر
 بر وزیر به لوا و صاف عشره مقدار را قص اولور **یکجیس** اول
 وزیرت تدبیر امور و المقدار لغندن طوره اید حکایت
 اوله که نامون خلیفه کند و بر وزیر اختیار و انتخاب بود
 کت و بخر بر ایست که تحقیق تدبیر امور کند و قسم ایکن
 بر آدم ستره فصل جسد و خیریه بی جامع و ادب و مهربان

وکثرت بجزایا امور ایله یانی مستحکم اولوب کند و بدو دیوار
 اسرار ایله قائم و این و غیره سنا حاله و تعلیم اولما و قیام
 مقدم اولوب علم ایله سکوت و علم ایله نطق و ادبیات
 فهم مال ایله کتفا ایدوب حصول و حله و تانی و توفیق
 و توفیق عقل و علم و فهم و کتبا و فقها صاحب اولوب کند و
 است اولوب کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 موجب و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 حسن و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 ایله و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 جمله یست مل و عام و تدبیر و سیاست کامل و تمام اولوب و کتف
 اول و وزیر و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 مختل و زامی و تدبیر و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 فضل و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 کند و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 ناست و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 ایله کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 عظمت و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 حسن و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف

صاحبی کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 سر ایله کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 خروج ایله کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 است و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 ریخت و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 خاصه یعنی خدمت ملوکانه اولوب و کتف و کتف و کتف و کتف
 خاصه یعنی خدمت ملوکانه اولوب و کتف و کتف و کتف و کتف
 بولون کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 خدمات ملوکانه قیام و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 قسمی یعنی منصف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 زیر خاصه منصفه بر خدمت ملوکانه اولوب و کتف و کتف و کتف
 بعد ضعف طبیعتی و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 عارض اولوب و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 قسمی خدمت ملوکانه اولوب و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 اما ریخت خانه که خدمت ملوکانه غیره را و کتف و کتف و کتف
 اخبار و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف
 رعایا نمره کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف و کتف

واطرها نند تل و خماره بلا و داد حقوق رشید را و بر مصلحت مدبر
 نشر عدالت ملوکانه ایل حاصل اولور و شکم ذکر اولیجقدر **ارکان**
ملکند ان **و پنجس قوه بادنه** در قوه بادنه هانی و
 قوه منقصد بر بری ناس بیند قوه رتبه بادنه و قوت
 ناسده و قوت قدرت و سطوة خسروانه و **ارکان** پنجی نوعی و قوت ملوکانه
 امور دولتی می و جدا استقلال بنفس احتمال و تنظیمی الزام قوتند
 و پنج نوعی امور ملکند و منفیذ و اجرای احکام ستر قوه در قوت مدبر
 بواج قوتند و اولیسی قوه رتبه و حسن بدست ایل حاصل اولور
 شکم ذکر اولیجقدر و **ارکان** پنجی نوعی قوه احتمال امور در او ب نفس
 ملوکانه ایل حاصل اولور بوند مقصد می بیان اولید نوعی و **ارکان** پنجی
 قوه که قوه تدبیر در اولدی درت نسبه منقصد را و **ارکان** قوتی اعمال
 لطائف اخیل ایلد امور استحکام و بر نیت تدبیر در **ارکان** پنجی
 امور ملوکانه اصول و ضغلت تدبیر در **ارکان** پنجی قرار و نتیجه بولید قوه
 تدبیری قابل اولید امور و قوت ملک تدبیر در **ارکان** پنجی بر کوز قوت
 و جیلدیه قابل اولید امور ملک تدبیر در معلوم اولد که بوقوت ملک
 افضل قوه تدبیر در اما بر در لور قوت و جیلدیه قابل اولید امور
 جبر و ملائمتدن غیر جیلد و جابر بوند بولید امور در رفق و تانی
 اینیه رتبه بخلاف و شده ایل حرکت ایدل گشته نیت شدتی منفیذ
 ضروری ضعف و نیت منقلب اولور شون ملک که صومله اینان
 ملائمی این بر فایان قوت ملوکانه بر آقان صوبه قوت ملوکانه و قطع
 اینک مراد این بر در لور قوت در اولد مراد **ارکان** پنجی رفق و ملائمت

تدبیر **ارکان** پنجی ممکن و مستر اولور و اگر بر قوتی البت
 شکم ملوکانه ایلد و تدبیر در رفق و ملائمت ضرب و جملد
 ملائمت و جبر و خنده اصابت اینموت فیکت ویشی شکست و جبر ملائمت
 اینک ضعیف اینیه بر ادم رفق و ملائمت و جیلد و منفیذ ایلد
 ملائمت و جیلد و کجی دلوب و لوب و لوب کند و بر سکون و خاندن
 بوقوت مدبر بر بادنه و قوت لاقدر و غیر قوت بولید امور در قوت
 و تانی ایلد حسن جیلد و تدبیر و لوب و لوب شدت کوشه قوت و کجی
 ناخته و موثر اولد مر شون ملک که قوت بر قوت ملک و سر و قوت
 بایله نیت سکین اولور ملائمت نیت حمایت ملائمتی و ملائمت
 صومله و ملائمت اما صومله اولد قوت ملک بولید ضرب و ملائمت
 تدبیر بولید امور در رفق و ملائمت صومله نیت ملوکانه و تدبیر
 قوت و در رفق و کجی نیت تدبیر صومله ملک کجی نیت و لور
ارکان ملکند **ارکان** و **ارکان** پنجی ملک در معلوم اولد که نیت ملوکانه
 عظیم ملکند که تجزیه و جوش و شکر و اذراف فقر اولد این
 و علما و سده رفق و قلاع و بوند ملک انسانی اصحاب بیکه نیت ملوکانه
 نفع ایلد حال ملک و ناسوس سلطنت ناظر لور و قوت در حال
 و اعوان و انصار و قوت نیت ملوکانه نیت ملوکانه بر نیت ملک
 و قوت نیت ملوکانه نیت ملوکانه و اعوان انصار ملک و نیت
 نیت ملک نیت ملوکانه نیت ملوکانه و قوت حاجت ضروری ملک
 نیت ملوکانه نیت ملوکانه نیت ملوکانه نیت ملوکانه نیت ملوکانه
 ایلد نیت ملک نیت ملوکانه نیت ملوکانه نیت ملوکانه نیت ملوکانه

و تانی

و قوت بر سر کوه غلظت کسب این در وقت ایستادست بر کوه
 بوجاهند که خلافتی کس باید بکنند ماعدا امور ملک مختل
 و طبع و جبارت اعدایه سبب و غنیمت اولو بود و قوت بر جبهه
 اهلان موثرین غایت معتمد و اما متکا که کند لره نفوذی ایستاد
 و اسرا خدیز و اهلند و اصحاب حقوتدن غیره صرفدن اختراز
 و توفیق و حرم و اجتناب اوله رقی محاطه سر واجب و ابهر
 بیت الماکت قتی موجب ذات و مستندم خلل ملک اولو
 زیرا از رزاق عسکر بهر نقطه و توفیق و غنیمت و دینند که
 مال ناموس سلطنتند که مهابت ملوک و قوت و غنیمت مال
 و بدله اولو حکایت اولو که ملکه فرس اوله سائر التوتند
 بر قاج و در آن باید روبرو خزینه سی قوسند و وضع ایدوب خدیز
 خزینه اولو در کمرک و زرند و نور روی لوی کفیت سار
 عیون ابالی ملک و انظار اعدای جوتند غلظت قدر
 موجب اوله سیدی بعد سلطنت و دینکتی و غنیمت اولو
 انتقال ایدوب و قنکار و غنیمت اولو خربیت الماکت سار
 توکد و ب ذکر اوله در کمرک و اختیاج ارتد و کد و بگری بوش
 اولو ب قوم ایدوب و طو لوطی و ایدوب کند بوسری شیخ بوفله
 ناموس سلطنت نیک بعضی موجب و اعدا لریک جبارت برین
 و ابالی ملک غنیمت لریک غلظت و مهابت نیک قتی مستوجب
 اولو در کمرک حکایت اولو که ملوک مصر دن بعضی رقی کوه
 ایستاد التوتند ایدوب و ب طو لوطی و ایدوب و کوه بری قیز دق اول

التون کوه برک هیتند ظهور را تملک کنور و ب سر لریک تویی
 او کند وضع و حرات اسبیلر تسبیله بند و مملکه عاده ناسک
 التوتند کوه برین و نور روی و نور روی و نور روی و نور روی
 ملک و نفوس عسکر برین تقویت قصد ایدوب
ملکند و سنجی حیدر معلوم اوله که ملوک شخص
 اختیاج ایدوب و جوی حصون بنش و منفرد که هر بر سید شخص
 اختیاج ایدوب و جوی سولر و و بری طاهر و و بری جول صحرالرد
 و بری قلعه و و و بری رجال عسکر و و بری بونیک ایچین
 افواسی رجال عسکر و و بری قلعه و و بری عسکر شخص
 رجال عسکر ایدوب و و بری رجال عسکر استقامی مال ایدوب و و
 افضل و الرئی ماکولاند و و ماکولاند شخص عدل ایدوب و و
 روایت اولو که ملوک فرس دن بعضی منطقه سندن
 یعنی قوت غنیمت باز لریک که رجال سزار و و اولو و مال سز
 رجال اولو و و بری سزار و و بری سزار و و بری سزار
 اوله که سز سز سز سز سز سز سز سز سز سز سز سز سز
 اتم جیفه نظرین سزار و و بری سزار و و بری سزار و و بری سزار
 بادست کند و نفی چون ایدوب سزاری موجود و آگاه ایدوب
 اعدا سز ظهور رند شخص و و ایدوب جات قلعه ایچین سز
 ایدوب و رانی صابنده اعدا و اولو و و بری صابنده و و بری صابنده
 ضرورت استمال ایچون توکد و خیف و خیره و و بری و و بری و و بری
 تطبیق اعدا سز سز سز سز سز سز سز سز سز سز سز سز

حصن و سندن تور نق ایچون صغیر حق
 بره و در لریک قلعه اولو سون لریک
 طایع اولو سون و لریک
 بوندره بکر بکر
 سنی اولو سون
 حصن و سندن اولو بره صغیر حق
 حصن و سندن در

وای و غل مرتبه کی رباب مراتب ایلد قبل یعنی رباب مراتب غنچه
 رسم مراتب رباب ایلد و در باب غز و جرها و در بخش و خطا و
 دیانت و تقوا حسن نوازش و انتفات و سنگ امور کله
 مشغول و لکن رباب غفلت ایلد حنف ابن قیس نیکه
 برکنه کند و دینی مردم ایلد کند و نک شرف و محمدی هر
 مردم پیمیش و لور و برکنه کند و غنچه ظلم ایلد سانه هر
 زیاده ظلم اید بعض حکما دیکه دینی و لکن کنه نک و لکن
 پنج یعنی قارا و زرنده اعدا و لکن بنا کیدر یعنی غایت
 الزواله **ربیع باب اوصاف کریمه نک و فضیلت ربیعی**
بیانده در اوصاف کریمه ایلد متصف و لکن ملوک عظام
 الزمدر زیر اقوام حیات و دوام ملک بود اوصاف کریمه ایلد
 حاصل اولور و اوصاف کریمه ایلد و بس و صفدر عدل و
 سخا و سخا رفق و قاصدق رافه صبر عفو و شکر آناه
 یعنی ثانی حکم عفاف و قار شبنم ایلد و بس و صفدر فضیلت
 و تدبیر ملک بود اوصاف متعلق و لکن مصباح کلیه بود و جمله
 شرح و بسیم و لکن **اوصاف کریمه در اول کبر خلد**
 عدل ملوک عظام حضرت نک اوصاف کریمه لکن در افضلی و بس
 بقای حیات قوسیدر زیر عدل طاعت باغت و الفقه داعی
 اولوب عدل ایلد عقال صبح و امواز زنده و رعایا اسوده
 و فضائل سانه عدل ایلد حال اولور و جناب تقا و نقد سانه
 اید و بس بورد **اِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ**

واینا

وَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا وینتی عن الفضا و المنکر و البقی
يُعْظِمُ لَكُمْ لکن نک و لکن ویند کی جناب باری عزوجل
 بوانه کریمه جمیع خبری و ستری جمیع ایلدی و ملک و ملک
 استقامه و استغفار ایلد بوانه کریمه امر بورد ایلد و سنی ایلد
 حاصل اولور و اضطراب و اختلالی خبر بوانه کریمه سنی و لکن
 ایلد سنی ایلد حاصل اولور حدیث شریف و وار و اولد نک
 ایلد سنی بخیا ندر یعنی جنات و سلالت ایراث ایدر و لکن
 سنی مهلکا ندر یعنی هلاک ایلد راتامنیجات غضب و رضاء
 یعنی غضب حالند عدل و رعایت و کرلو و انکلا و التمدین
 قورقق و غنا و فقر و اعتدال و اما مهلکات بخل و امان که خطا
 و بهوای غفایت به متابعت و کند و غفیل عجب ایلد نکات
 اولونک اسکندر حکمای هندی بعضی سنک ملکنه در حیره
 طریقتی بچول آرد و بد کرد کند و فخر مزون لازم کلام حقوق
 و قید اعطا اید و بس یادش ایدر فخر عدالت ایلد یکند ندر
 ویدی بعد عدل افضله رجبی عمر جو سوال ایلد کند عدل استمال
 یعنی اجرا اولونک یفر حالده شکر شدن مستفید و دیدار و بس
 وینک یادش و عدل شدن امتناع ایدر حیره رعایا سنی ایلد
 امتناع ایدر کسری نوازش و انصاف و عفاف ایلد نکات
 بسیم کند و بس سوال اولد نک ایلد و ان نکر سنه حکمده در
 بزائمه عدل و واسیلد تدبیر و عدل و بسیم غیر یکیم علاج ایلد
 جو جواب و بوردی فاطمون و بسیم که ایضا عدل ایلد بابت جو ایلد

زانلی اولور و شیر بهیج برکسته و نه خوف ایجاب کیمد
 اولور قدر کیمد عدل و ظلمدن منع ایدن کسند و کیمد
 عادل کسند یحق تعالی صبر و جمیع خلق مطیع اولوب نازل اولور
 لغتی صاف و جویوش و غم کردن مستغنی و قلوب ناس
 مالک و فتن و بیدان این اولور دیدی بعضی فلک و شکر
 رقائق اقدی ساندیند تا بعد هر حق رعایا طاعتی
 سوز سولمکه فرضت بولور حله و جویو هر خصت بولور
 ملک عظام حضرت خواص و عام خدمت علی السوره نشر عدالت
 ایلمنج رعایا طاعت کسند و پسر و محبت ایلمز و یادت پدینه
 پسر و محبت ایلمنج رقائق جسم پدینه مالک اولمزه نور و ان
 برز جهمه با که برقه بنایدوب و زین بقا ملک و اوله متعلق
 بر قاج کلمات نصوح امیر تحریر اید که بنانکه متفق و متفق اولیم
 جو امر اید که برز جهمه هر برقه بنا و کتابه طاق قیدیه بومضون
 تحریر اید که بوعالم برستانه را و ابستانه احاطه ایدن جو
 دولت و دولت تحریر و لایند که او و لایند محافظه و محاربه شریف
 مطهره در شریف مطهره هر بد طریق جا و دکه ملک عظام
 حضرت ملک سلوک بد جگری مساکند و ملک عظام حضرت رعایا
 طاعت ملک محافظه و کونجیب که زمره غم محافظه رعایت
 کند و پسرین و معاند و زمره غم که به مال کفیلد یعنی
 استعمال و انقیاد و مال که اموال میرتیه و جوده لایقه و زمره
 صرف اید حاصل اولور و مال خراسان رعایا ایلمنج اولور

و رعایا هر قدر غم نشر عدالت اولور قیامت اولور لر
 و عدل هر چند که قوام عالم انکله اولور و لیدن بهیج
 بیم حامله ملک عظام حضرت ملک صلاح و نظام امور و انکله
 صلاح و فساد و اختلال مملکت پدینه فساد اولور سفیان ثوری
 ملک مضمون بن برادرم سیلور که بتون عالم اول و ملک صلاح
 صلاح اولور جویو ملک مضمون هر اول دم کیمد جویو سوار
 اید که اول دم جنابک و ردیمش یعنی ملک عظام حضرت اید جویو
 تلمیح ایلمش معلوم اولد که عدل ملک عظام حضرت ملک خصال
 عشریه یعنی اول خصله ملازمت و مد و متدیه حاصل اولور
 اولی خصلت عدالت وین اسلام قاصه و اساعه و لوازم
 دیانتی محافظه و سائر اساسی نقصان و الا ایلم مقضای دیانت
 اوزره عمل و حرکت سوق و تغیرد را بخی خصلت مملکت حفظ
 و حراست و اعدای دیندن و ظلمه و باغیردن رعایا فقرات
 نفوس و مالقرین و فایب و حیانت را و جویو خصلت مصاح
 عباده و حق اوزره تنظیم و تمسک جمل بلدان و ممالک اسلامی
 معور و آبادان و بولور قطع طریق و جوارحه دن تطهیر و تاز
 و در بخی خصلت اطراف مملکت بولور و البدر و حاکم و سائر
 متفق و جبار و طرفه نندن رعایا فقرات ظلم و تعدی و انفاق
 ایچون تحریر و وقت و نظارت در زیر او و بقوله لکن رعایا به
 اوله ظلمد ملک عظام حضرت غرور و نسبت اولور بسخنی
 خصلت طوائف شکریه ملک و ارباب و طوائف احواله نظارت

حال یعنی رؤسای زخایر و از راق معینه لرین تقیص و خطایا
 وقت معینه نندن تاخیر امید لر نیز بو کیفیت طوائف مرقوم کن
 تفرقه لرین موجب در انجی خصلت ملوک عظام حضرت است
 دعا و نیک و غولرینی و جود نثر اوزر و فضل و جسم و دفع نظام
 غبار و ایچون یحوان معدلت عنوان سبانه لر غده قعود بیور مدید
 یدنجی خصلت رباب غلوفات و وظائف ایچون بیت المالدین
 اخراج اولن نامالی سرفدن و نقصان حال لر نندن احتراز اولن
 علی مراتب تقدیر و اعطاء در سکنجی خصلت رباب جرم و نیک
 حقیرنده جو ملرید کوره حد و سرحدیه اجوا و انفاذ و طهوری
 خصلت هر بر خدش و منصب ایچون اول خدشده ماهر و تقیص
 و امین و صاحب فیم و درایت و البیلر و فاضلر و نیکوکار
 و رجال انتخاب نیک و اختیار ایچون سکنجی خصلت قضاه
 و حکام و ضابطانک و سازید بران امورک سرحد و قانونه
 موافق حکم و تنبیه لرینی تیغند و اجرا ایند یکدر ز بر بعضی حکوم
 علیه قوی و متعقب و حکام ضعیف و عاجز بولند یغندن حکام
 حال کلرک حکمری نافذ و لمیوب بو مقوله احکام جانب حضرت
 ملوکانه و انفاذ و اونیق اقتضایدر ملوک عظام حضرت بو
 عشره مخترعی بی تمام اجا بیور و قدری صورتنه رعایا فقره
 حقیرنده نامور اولد قدری عدل یلحق التهمی و ایدوب و رعایا
 طافه سر امر و فرمانرید مطیع و منفاد اولور لر و بو خصلت لر
 بری ترک اولنر ریمم عدالت رعایاند کمال بولنر **وصافیکه**

ایچون

ایچون وصف عقل معلوم اولد که عقل بر وصف شریف خلق
 غنیمت که حقه باطل و باطل حق جو حکم نیز و عقل احوال عالمک
 منت و مجر لرینی امعا ابله مطالعه و بکسر به و ناسد فاحه اولن
 شیدن غبار ندر و و خرد و نیکدیک عقل جابر و فحان اولن شیک
 استعمال سنی بیکدر و بولوشیدری بلنک نتیجی سندن حقایق امور
 و مصالح تدبیر نظر دقیق و فکر سیده حاصل اولور بعضی کایه
 عقلدن سوال اولن قدر عقل فکر دقیق اید بر رانده اصابت
 و وقوع بولنر شی مطالعه و مقابله اید و قی بولجی سنی بیکدر
 دیدی این معنی و بیکر که عقل بر طبیعت که لوازم یعنی خواص
 کونیه و طبیعی ترتیب اید ز یعنی جوارحه بحر اید ایست و قای
 است اولور بعضی حکما و بیکر که حکام حققد مواهب الهیه یک
 خبر لر عقل و مصالح شری جلد ز و دینکدیک عاقل بر طبیعت
 و عاقل نظر اید یعنی حسن و قبحی و اسباب شسانی نظر و مطا
 اید ز جاهل فقط کوز لر اید نظر اید یعنی همام صورت ظاهر
 ثبات اید بر این معنی و بیکر که اتباع هوائی نفس لرندن نفوس
 عقل اید ضبط و مسک اولور بعضی حکما و بیکر که عاقل اولن
 ناسک راجحی ایچون کند و سر تعب و تحقیق اختیار اید و راجح
 اول کند و یک کند و راجحی ایچون ناسه تعب و تحقیق و بر
 بعضی حکما بویایق است و اید در **نظم** و افضل قلم لند
 لندر عقله و بیکر من الاستیاسی یقاربه از انکار اگر حسن
 قلمر عقله فقد کلت اخلاقه و مناقبه و بعضی حکما و بیکر که

علم فاند و در بعضی بدیجید و عقل است نقد یعنی سوریجید و نفس
 حود و در بعضی صاحب منقاد و کلد و بوسورند اب حود و نک
 او کج بدیجیسی و لوب کیر و در سوریجی و ملازب سر کنگ
 اید و ب لور بیز و سوریجیسی و لوب با کج بدیجیسی و ملازب لور
 کتیز صاغ و صول و بیل اید و بر حق کیر و در سوریجیسی و اید و در
 حریجیسی اول استر استر طو غریجی بوی بدیجی کی نفس و کج
 علم بدیجیسی و کیر و در عقل سوریجیسی اینست طریق است صمد
 طو غریجی بوی بیز بعضی وید بیکر عاقل سبب ما و علایم ندن و طول
 صمت و سکوت ندن و صحت تصرف ندن معلوم و لور حکام و در
 بعضی میست که عقل بر حالت جلیله در کد است غفله و غیره
 مخ و مباحه ایلمه شایسته بر حالت بود و زیر اجزای انک
 عیوب و ذنوبی اظهار و اکثرا بیل بر بند و قیمن تنزل اید و ب
 مداحی بی ذام و دوستی دشمن اید و نیکد یکجیج ناسل و ب
 قسدر عاقل احق فاجرا اما عاقل اول کند و ک و بابت و انقیاد
 اید نصف و علم و رانی حسن صاحبی و لوب کند و خطاب و نیک
 جواب و بر و ب سوبلد کج اصابت و استدیگی است ایل عقیبه
 حفظ و خیر و لدیغی علوم ترغیب اظهار و روایت اید و راتا
 احق اول کند و ک سوبلد کج کلام ندن سرعت و کج و اید و ک
 رانی ضعیف ندن بلا مانع اید و مقابل اید نزول و معا و ایل
 اما فاجر شود کند و ک سن اید و کج و اید و ک کج
 و انک صحت اید و ک کج اید و کج و کج و کج و کج و کج و کج

کند و

کند و یک کشف اید یک کشف سر و اموری است بچرب است و کند
 تعلیم علم و لید کج عدم فهم و درایت ایل و نیکد یک کشف است
 عقلم ندن بیوک عطیه و جرم ندن بیوک و در اول و طبری
 و است که بر جاد و نک و قوغند و صکره اند فاجر ندن بیوک
 اید نه عاقل و نیکد یک کشف قبل الوقوع علاج و جاد و سبب است
 اید نه عاقل و نیکد یک کشف علاج و اقیه بین از وقوع باید کرد و غیره
 بن حصین و حد اند و است کج بکار شکر بر قولک نائل و لدیغی
 لغت رانل فلیج و اید کد اول امره و قیمن متغیر بعد لغت
 رانل فلیج و نیکد یک کشف رفیع القوم من کان عاقل و ان کم یکن
 فی قوم کجیب و اید و رضا عاشقین فیها یعقل و ما عاقل
 فی بلده بفریب و خلاصه مال بیت عاقل کد هر نقد
 حسب و نسب صاحبی و کج هر قومی کجند به قدر رفیع
 و عالی و عاقل قیمن کجند و اید و عاقل کجند اید و ب
 بر و لور و کج غریب کجند و اوصاف کجند و اوصاف کجند
 معلوم اول که کج است سوال و صاف کجند و کج ملک و نظام
 حضرت انک صفت کج است اید و صاف کجند و کج ملک و نظام
 خضر و طبع اول و کج و کج و کج و کج و کج و کج و کج و کج
 اید کج خضری بولند کج ملک و کج و کج و کج و کج و کج و کج
 بیست و کج و کج و کج و کج و کج و کج و کج و کج و کج
 حمایت و کج و کج و کج و کج و کج و کج و کج و کج و کج
 و کج و کج و کج و کج و کج و کج و کج و کج و کج و کج و کج

قبلک نبات و نباتی و خوف و خشیتک دنیا به و هیت و شمشک
 زوالی و نظرن و شمشک زوالی و نظرن و شمشک صغیر و حقیق
 کوز سندن عبادت و دشمن نایل ملاقاتن مقدم رانی و تدبیر
 و حسن حیل و عینی الترام الزم که حدیث سر لعلی که خوب خدشه
 واقع اول شد معلوم اول که طالع شکریه یک شیخا غفری فرمای
 کرد و فرمود یعنی جمله و بگوید و ملوک عظام حضرتش که سوائت
 و استقرار و یک یا دشت بدر قطب و قطعه ای ثابت و مستقر و لجه
 طلوع افشکریه نفس ملوکانه یک از زینت خوب دست
 اعدا و محافظه و سایه بها یونانیه العجا ایدر اما حضور یا
 مدافعه سرور اعدا بدین حکم کنه قالمیحه بالذات مدافعه
 اقدام حسب الضر و سمت سلطنت و احترام پیور لر
 حکایت اولون که بر گوشت قبل بر کون سلسله رابطه سن قطع و
 بیل بود لبوب طلوع غری نور و انبیا یوانه و قول ایدوب
 موجود بولنا جماعت خدمه هیت یلیدن خوف و فرار ایلد
 نور سوانه بویفیدن قطعا غیر کلیوب سر بر سلطنت نبات
 و فرار جماعت خدمه دن فقط بر نفی قار نشوند بار جای
 استقرار و لبوب اول خا و ملک اند بر سر لبوب نفقه در حال تبریه
 بیک خطلونه ضرب و جرح ایلد که قبل مجر و ععودت و حروت
 بیوب بو حالت دهشت انگیز نور سوانه سر مو تغیر و نباتات
 نظمینه مقدار ذوق نزلزل ایلد یملدی ملوک عظام حضرتش
 نبات بنا غری نور در حله و منتهدر و کذلک حکایت اولون که

خلفاء

خلفا و عباسیه و آل محمد و آل ابراهیم بر کون خواص استماع علی را که با آن
ایجتهد بر و تمامش اوزند و این خارج جدول برشاید و قویا مرد
باغری بعض ضابطان اخذاید و بکتور و کلری خبر و یرد که
با دخیل از این جمله باغری مذکور است ایلی القردن را بر یکست حکم ملونوب
مقبوضا حصور با و ریاضا را اولد قند اول مرد باغی القری
اولی کند لک القردن قورندار و ب اولی کند لرون برینک
بلند طوران قلعجی کلوب الوب ابلان قصدیل با وینک اوزر
هجوم ایلد که موجود بولند خواص استماع متفرق و یرب اولوب
با و متفرق اقاله یعنی حاله باغی مذکور است حواله سیف ابلان قدسی
کورد که باغی خرنور از غضا ایچون شود امر ضرب ایلد جو خطاب
ایلد بکنند باغی مذکور است که سند وار در جمالیله کیر وید باغی
با و سوار اولد یعنی و ابر سند نزول و باغی مذکور است قلعجی القردن
قایوب اخذ و باغی فیض و سیف ایلد ضرب و ابلان ایلد که لشکر
فرار اید استماعی کلوب حصور با و بجمع اولد قند با و می
بوکیسته متعلق استماعه برینشی اسو بیلوب سکوتند جمله قور قوی
و حجاب مستوی اولوب با وینک بنورد به شجاعت و نبات و نبات
نقش طاق استهاد اولد را و صاف کریمه دن و در و بحر
وصف پنجا و معلوم اولد که سخا قلوب نامه راحت و لطف
ایزلت ایلک سبیل الفت و فخته و سبیل اولد بر و حجاب ایلد
و شرف مظهر و در جمله ناسی سمت پنجا به داعید را زیر محمود مصاح
و نبویه و اخو به شیار رضای حق و رضای قایده خلق پنجا حاصلد

و حدیث سیرت فقه دار و اولاد که سخا و جود صاحبی او را کند
 حق تعالی به و هیچ ناسه قریب و عذاب ناردن بعید و رنج
 و سخت صاحبی او را کند خدای متعالی او را کافه انامدن
 بعید و عذاب ناردن فریبده و دیگر حدیث سیرت فقه دار و
 اولاد که کریم و سخا و جود او را کند نیک جرم و خطا شدن سیرت فقه
 و اخلاص ایدن که زیر کریم مطلق حق و علی حضرت کریم اولاد
 کند نیک زک و خطا سنی عفو و غایت بیور و حضرت غایت
 رضی الله تعالی عنهما حضرت سیرت فقه دار را که غایت اخلاص و سخا و جود
 جوهر و لک اید و زنا جیم و رنج و نیک و بیست و بیست و بیست و بیست
 قرار کا جید و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست
 بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست
 ایست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست
 خبر و بر دیگر حکم بن عبد المطلب حضرت سیرت فقه دار نام بده و در عقیقه
 غریبه متقی اولوب حالت نرسه و او قدر عده ابو یوسف و حضرت
 موجود و ابو یوسف بده و جمل و عاقبت از اید و بیست و بیست و بیست
 فانه کان جوا و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست
 غایت بده و زیر است که جوهر و شیخ و صیام و قیام اید و فاکند
 بر تو کند جود و فایده که کند و در حال بود فایده است بیست و بیست و بیست
 حکم بن عبد المطلب و نام سیرت فقه دار و بیست و بیست و بیست و بیست
 اخلاص است که او را و فایده که کند و جوهر و بیست و بیست و بیست و بیست
 بنم و دیگر که با ابو یوسف ملک الموت سکا سلام اید و بیست و بیست و بیست

بنا که کریم

بنا که کریم اولاد فقه دار و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست
 عاقبت از اید و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست
 ایست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست
 خبر و بر دیگر حکم بن عبد المطلب حضرت سیرت فقه دار نام بده و در عقیقه
 غریبه متقی اولوب حالت نرسه و او قدر عده ابو یوسف و حضرت
 موجود و ابو یوسف بده و جمل و عاقبت از اید و بیست و بیست و بیست
 فانه کان جوا و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست و بیست
 غایت بده و زیر است که جوهر و شیخ و صیام و قیام اید و فاکند
 بر تو کند جود و فایده که کند و در حال بود فایده است بیست و بیست و بیست
 حکم بن عبد المطلب و نام سیرت فقه دار و بیست و بیست و بیست و بیست
 اخلاص است که او را و فایده که کند و جوهر و بیست و بیست و بیست و بیست
 بنم و دیگر که با ابو یوسف ملک الموت سکا سلام اید و بیست و بیست و بیست

سنجیده و جلیتند مکرر بر طبعی اولفقه مستحق و نامستحق و معدوم
 و مذموم میان برین فرق و تمیز الی یوب بذل و اخطا ابرو او
 قسم ملوک نظام حضرت جباران اولمز زیر انواع سخا سرف
 و تذیر در بدست رسید و لایقند بیت المال قلت ایرات بکله
 واجبات امور ملکیه نک و حقوق لایقند نک تاخیر و تعطیل حق
 اولور سخا نک ایکنی نوعی طلب و سواله لشکره اولمز غطا و اسناد
 و سنجی و جوهر نک خلاصی وقت غطا و احسانه ساند کور یوز
 گوستر و باطله رایت است و سرور و ساند نک عرض حاجت
 ادنی تمیج و انت ریند کتفا الی یوب تفصیل و نصیر مرمانه حاجت
 قوما مقدر و کریم و سنجی اولمز ذات خالی به لایق اولمز او در که
 سائل سواله آغازاید بجه در حال عیاله قوتا و خداید و بعبنده
 فعلا و عدنی انجا زاییده که اندای امر و عدیده سائل سرور
 اولوب انتظار در حالیه حکایت اولمز فضل بن سید بر دم
 کلوب عرض حاجت و اسند غای غایت ایلد که فضل
 مطلوبی بوکون و خداید و ب یارین انجا زاید رکه اعل و اید
 جانشینی و لیس سن دیدر لکن و عدایله انجا ذک یعنی او را
 زیر انتظار مرارتنی یعنی انجا ذ و اخطا حلا و تنه کید روب
 زائل ابرو بعید بویتی انت و انت سرور **شعر** ان العینه لاکون
 هینه حتی لکون نصیره الامار مضمون بیت خطبه و کرم ساند
 خوش طکر الا طول انتظار بکمر سه خوش کور خلفا راستین
 رضوان الله علیهم جمیع حضرت تر کنند و لرون استعطف

واستغفار یعنی کرم استغفاره و جوشه غر او زره انعام و کرم
 ایدوب زیاده و نقصه و بر عز را اید **وصاف که یه و ن**
بشخی رفق و علا بختد معلوم اولد که رفق تدبیر و روح ملوک
 عظام حضرت نک مدوح و افضل اولمز اوصاف سنده و احلاف
 مستحق لرند در رعایا زمره سندن تحصیل اموال خصوصه
 رفق نک غف و شدت کور سکر کردن زیاده عقیده و ناز اولد
 زیر رعایا رفق اید معامله اولد بجه حقه و کیدری زائل و انصاف
 مزدا و اولور و حرق یعنی غف و شدت اولد بجه امر خیر
 مکرر اولمز جنابترین اظهار و بقر و خصیانه اجبار ایدر لر
 بو تقدیر جدا اگر انقدر تقباید راجب قتل نفوس و دمار
 موجب اولوب اگر سن انفره غلبه ایدر سکا بوند انجا
 حاصل اولمز حدیث شریفه واردا و اولد که اگر رفق آدم
 اولد رعایت و لبر بر آدم اولور و اگر حرق آدم اولد
 بر رشت و قبیح آدم اولور در رفق و علا بخت نک کمال تاثیر
 بوند لرون ظاهر در که قصه و بد کمر روزگار قوت و شدت
 و مهول صد سید انجا راک و القریه اصابت ایدر اما کور
 تاثیر ایدر لکن اقر صول رفق و علا بخت انجا کور کورینه تاثیر
 و قطع ایدر و کذک خلقه یعنی شوکت و بد کمر حیوان صوت
 و صد سز رفق و علا بخت سار حیوانات قانندن طوی بجه خدا
 سوز سکت صدای مغیر خاش و شدت طهور ایدر بکندن
 منع و دفع اولوب وجود حیوان ایدر تعدد نه محروم اولور

و الله اعلم
 و الله اعلم

ورفتی و لیتن تدبیر ایلده اعدا صدقا اولو جناب غر و جل بیور ر
ادفع بالتی علی احسن التئیسة قاضی بیضاوی رحمه الله بوانیکریم
واقع احسنی دینانه ضعیف و یرمیجان مرتبه ضعیف و ضعیف و ضعیف و ضعیف
جوب نام غر رازی رحمه الله غر تفسیر کبریه بوانیکریم و غر
جناب غر و جل صاحب سعادت اندر غر علیه الصلوة والسلام
حضر نمیند امراید و بیور ر لکه کفار طر فندان ظهور ایدن
تکذیب و ضروب و اذایه تحمل ایلیوب احسن وجود و وزه
بیان اده و کلام جمیل ایلده معاملیه بیور ر و غر و غر و غر و غر
صدیق غر و اولور رسول طعام کلمی که تقدیر و ثنا و لکنه تغیر
اولور جیه و او شفا اولور و او کفر غر و ثنا و لکنه تغیر
و لکنه غر و او شفا اولور و او کفر غر و ثنا و لکنه تغیر
اولور کسر ای نو ستر و ان حکما دی برینه غر و ثنا و لکنه تغیر
ایله کده خواص نامه اطهار مجت و غر و او کفر غر و ثنا و لکنه تغیر
دیدر و صلاح حال ملوک ند چو سوال ایله کده رعایا طایفه غر
ایله معامله و او زارینه و او ستر و او کفر غر و ثنا و لکنه تغیر
و بر مکسزین اخذ و رعایا و بر مکسزین اخذ و رعایا طایفه غر
دیدر معلوم اولد که با و ن بهر ایچون بهر محکم و جمیع امور بهر رفیق
و طایفه ایلمک لایق و مناسب و ایلیوب بلکه رعایا طایفه غر
و طایفه قیلوب بهر طبقه نیک محققند بر لکون تدبیر و سیاست
ایلمک اقتضا ایدر بر طبقه خواص رعایا لکه انر محققند و انما
حکم و موصاة ایله تدبیر اقتضا ایدر بر طبقه سر و اسافل و انما

۷
اطاعت در دیدن و سبب اطاعت نذر
جوستوال ایله کد صج

آنکه حضرت **ع** اقصیٰ کند که گاه عفو و شدت و گاه رفق و ملائمت کند و بسیار سیاست لازم که در رسم بن قیبه و دیگر که ملوک عظامت قوام ملوکهای صاحب تهمت و قباحت شدت را بباب خلوص و صداقت رفق و ملائمت نماید در ملوک فرستد بر می بزرگمهره ملوک عظامت محمد و او را در رویش می اندازد سوال ببلد کند بگوید جواب و بر شکم احوار ناسر یعنی اسراف تو در خلوص مودت و معامله و عوارض را بر میبل و غیبت و القای خوف و خست ببلد معامله و اسافل نامه صراحت مخافت ببلد معامله در **شعر** اذ کنتم للناس فی الارض فادع فسوسوا کرام الناس باحکم و البذلک فسوسوا انما الناس بالذل و حد صریحاً فان الذلک اصلح للذلک مضمون بیت فجن فکون بدیجیسی یعنی ضابطه بولنور است اول قوم کرام و استرقت علم و رفق و حسن ایدل معامله ببلد و انما و اسافل نامه و انما تذلیل و عیض ببلد معامله ببلد **وصاف کرمه و نه التبی و صف** **و فاد و** و قنانه و فاد و صاف غلبه و شیم سینه دن اولدیه جناب باری عز و جل مجنوقه و فاد بالعهود ببلد امر و وفافعه مدح اید و بگوید ربا ایتها الذین امنوا او فوا بالعقود و زیته اخر اخر یوفون بالندری و یخافون یوما کان شره مستطیر **و وصف عالی و فاد** ملوک ملوک عظام حضرت العیق و اعزاد و عهدی نیاز و عزم و فاد ببلد جمله ناس بزرگ راحت و قلوب خدائک القای محبت حاصل اولور ملوک سالفه دن برینه حکام

وعدینه اغما وایله کرد و انما نازل اولدیز نعم جیلده بدست کر
اولوق کرک که لغیر مرزا اولد اوله **احق بن قیس** دین که
جمله ناس صدق لازم در اینج ملوک تمام حضرتانند س اول
زیا در کند زیزا کذب جانیله سبیل و غیب اید نه نفوس
را ذیل در ملوک عظام حضرتان نفوس عزیزه و کبریه اصحابانند
بعض حکما و بابو بیستی انت دایر **شعر** فکن صادقانی کز شنی
تقو که ولا نیک کذا بافتد مرنا فقاء **مضمون** بیت هر سویدیک
سیده صادق اول زیزا کذب و صاف منافیستند ز حکما
بعضی دیدیر که ملوک عظام حضرتانک ابتدای سعادت عمری
صد قد زو آتد و اختلا نظام ملوکری جور و ستم را **وصف**
کریمه دی سبک خبسی رافت و شفقت معلوم اولد که رافت
بر جلیست کریمه و کج حال ملوک اول جلیست مفضیستند زیزا اول
جلیست انمی محافظه و محاسبیه و رعایا فقرانه کمال شفقت و
رحمت و اندر کرم و عنایت و احسان و ظلم و اذایه او زیزا
منع و دفع ملوک عظام حضرتان سوق و اغوا ایدر حدیث شریفه
وارد اولد که **اطلبوا المعروف عند الرضا من امتی و عیسوا**
فی کثافتهم خواهی حدیث شریف ای کرده محتاجین سز کرم و احسانی
بنم اشک محسوسند ز ائمه و طلب ایدیکر و اولو مرشدو اولو
اشک ساعده و سبغه احسانند نفی ایدیکر و یکدر و دیگر
حدیث شریفه وارود که **ان الله جیم لای رحم من عباده الا اگر**
احسان فی الارض بر حکم من فی السماء معنای حدیث شریف

بودی

بودی تحقیقا جناب خدای متعال فراموش نیک محفوق حضرت
رحمتی بر کمال ایکن قولند ز **انجق** اصحاب رحمت و شفقت رحمت
اید و سز خیر روی زمینده اولو ضعیفای رحمت ایدیکر سوات
مالکسی خیر شکر ره رحمت ایلده حضرت مالک رحمت الله دن
مروید که حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه بعض مدائن
عامل نصب ایلک ایچون بر آدمی دعوت ایدوب یا نندین
بر جسی معصوم اول محله کلد که حضرت عمر رضی الله عنه اول
طه توب کمال شفقتند ن تبارک سینه کریمه وضع و فراید
بوس و تقبیل بیور و قدرند اول دم حضرت عمر رضی الله عنه
خطاب ایدوب با امیر المؤمنین سز اول معصوم تقبیل بیور
دید که نعم تقبیل ایدرم بیور مدبر بله اول دم یا امیر المؤمنین
بنم اوج اولاد و وار و زب و فقه و ک برینی تقبیل ایتن کلم
دید که حضرت عمر رضی الله عنه بیور دیگر که ای آدم چونکه سن
اولادیکه رحمت و شفقت انمزش سن سائر ناسه خیر رحمت
و شفقت یوقدر بیور رب اول آدمی عامل نصب ایلکدن
راغت ایدوب زیزا کذب بولنا ضعیفای رحمتی اولینا کینه
والی ولایت اولفد صلح و لایق دکلدر بیور ویدر مالک
رحمت الله یلکدن مروید که عمر بن الخطاب رضی الله عنه طریق
مکه دن مروید زیزا سنده بر راعی عمر بر جوراق محله رعی
ایدر کور دکلدر جو بانه ند ایدوب بر اولو محله یوبوب
عمر اولو محله رعی ایلر جو بنیهدن صکره هر بر راعی عیشدن

مسئوله راجع و رعیت معارفند حقیقت و حجاب شمولی
 اراجه بیور و بیور عمر بن الخطاب رضی الله عنه حضرت عمر بن الخطاب
 ناس خلا مری روایت اید که بر کون حضرت عمر رضی الله
 عنه اید معا یکجه مدینه طواف اید رکن بر خانه نک و در
 بر قاع حبیب بنک و افغان اید و ب بر عورت و او جانده
 بر حوکک قیوب آتس باقیه جاستور کور و یکجه حضرت
 عمر رضی الله عنه خانه نک قیوسه و ارب و یا الله الله بوسیله
 یحیی بن یحیی بنک اید راجع و ندره سوال بیور و قانع
 اید قلع بنک اید راجع و یا بوجو لکده نه وار و راجع سوال
 بیور و قلع جومک ساه صو طولد و ب او جانده وضع اید که
 ایچنه طعام صبح طبع اید و یورم طبع اید و یا الله رقی او یحیی
 وار و ندره اید که حضرت عمر رضی الله عنه بر مدت طو و ب
 بکا نشید اید بکا اید که لشکر کند و خانه سفا و ندره طو و ب
 بر حوال و رونه بر قلع ارون و ات و یاغ و غرنا و بر قلع
 انواب و نقود طولد و ب حوالی کند و مبارک آرد قلع
 تحصیل اچون باکده امیر بیور و ب بن حریبا امیر المؤمنین بن یونس
 کو توایم دید یکدن بارین روز جوده اندر اچون مطالبه اولد
 بنیم ظم تحصیل اید جوجوالی یونس و اول خانه نه وار و ب
 مبارک تقریبه ذکر اولد جومک بر قلع ارون و ات و غرنا
 وضع و تحریک و ات غر مبارک و ندره اید و فور یکدن باکده
 یکجه شریفه لری عظیم و و ندره اولد لندن انشک و قلع اید

بکار

یکجه لاری لندن خروج و صعود اید رکن بشور و لندن صکره
 مبارک دست شریفه اید امانه طعام و اطعام اید رکن اول
 حبیب بنک و قلع و قلع و قلع و قلع و قلع و قلع و قلع و قلع
 حوکک و ندره بیور مدینه حکایت اولد و ندره قلع
 عمر بن عبد العزیز جبار اید و اید که محمد بن کعب القرظی
 حضرت عمر بنی احضار اید خطاب اید و ب عذاب عذاب و ندره
 طریق ندره بکا کو ستر جوسوال بیور و قلع و ب و جلد جواب
 صوابه آغاز اید و ب زمره مسلک مسن و اختیار اید ندره
 و شکله بنس و ازان اولد ندره برادر و شفا سندن اید
 اولد ندره اولد و ندره ستر جوب قیوب اید رکن ندره
 ازانیکه مرمت کو جلد ندره شفقت و ندره اید طریق نگاه
 و سلامت بود و اید و ندره حکایت که ملک ملک
 خیر اوسر سوال ذات عالید که ظاهر جوعون رعایا یا شفا
 صیانت و عقلت و دور و ندره القای هر محبت اید و ندره
 ایچون بن حصلت اید تحصیل اولد و اوز او اخص ندره رعایا نک
 شریفه اکر ام ضعیفه رحمت تضطرب اکل اولد ندره انات
 و اربیه مظالم نقد یا ندره و طرف و س اکی اصوص
 و عازمه دن تاین و نظیر و ندره بر یکدن بر حمله بر ندره
 اولد حکایت تاین بلا و ندره قصور بنی منت و سب عذیر
 اوصاف که به دن طفق و نجس صبر در مقدم اولد که صحت
 انفع کینه و وار و ندره بنو محمد البوق اولد و ندره طعام حضرت

من یاتیک معتدرا مضنون ابیات سکا کلوب بسط اعتدال
 ایدن جرمک اعتداری بنی قبول و عقوبت کراک اعتدال ند
 صادق و لوسون کراک و لوسون زیر اسکا کلوب اعتدال
 ایدن نمکند ظاهر هر سنگ رضاکی طلب ایتکه اعلاعت
 ایتش اولوز و سندن کراک لوعصا ایدن نمکند خرسندن
 خوف و سکا جللا و تعظیم نشن اولوز حکایت اولوز که شهم
 مر نور اید ابوسم خواستی بیننده جویان ایدن مناشه
 و مکالمه شده اید انشاده شده اید کساندن نقطه
 قیط منتر خطا به رسیده اولد قدح ابوسم غارین اولان
 سکوت و انقباض حالتدن شهم جیاسن کارا انفقال
 ایتکه کند ویر بولکام سندن مذمت ویش سکا کلوب بسط اعتدال
 اعتدال و دروغانی زمین تضرع و استماله اید اید کراک ابوسم
 هر بولکام بسفت لسان و خطای و اید قیلندن و غضب
 هر نما ریشک اید دن اولمغله عذرک مقبول و جرمک مقبول
 وید کراک شهم با اید سترک اید کراک عقوبت مقرر و اولمغله
 و کراک زنجیر جرمک بیو لکلی سبیل عقوبت کراک اعتدال اید قلمبه
 و سکونت کلیمور و مکالمه ابوسم شهم سناسانت اید کراک
 بن احسان ایدم بولکام سندن صکره سکا عقاب اسانتی
 اختیار ایدم فکرنده اولان محل تعجب اید وید بعضی علما بو
 ابیات فی انشا و ایدیدر شعر تعفو الملوک عن العظیم من الذنوب
 اعتدال و ایدیدر عقاب فی البسیر و لیس ذاک بحکمها الکلیف

فصلها

فصلها و نجاف شده فکله مضنون ابیات ملوک عظام
 حضرت شک فضل و کمال ندیده بنا و نوبک کبار بنی عفو و صفا
 عقاب اید جوا ایدیدر بلک کراک ناسی و کراک بلک کراک
 فضلتی معروف و شده عقاب و کمال ندی مخوف و لوسون
 ایدیدر و کراک حکایت اولوز منصوب جعفر بن محمد ویش کراک
 اهل مدینه بنم اید کراک به ید متفق اولمغله رقا و قد و بولکام
 ویندرندن انگاف و انصر قدرین مراد ایدیدر بر دورلو
 منوع و مستحق و لیدیدر بنی ایدیدر رای ایدیدر بولکام ایدیدر
 ایدوب خونا قدرین قلع و قمع و وصولین غنی قطع ایدیدر
 بولکام ندی ایدیدر سن وید کراک جعفر بنقدار سکوت و فکر
 صکره بعد الاستیذان بولکام جواب ویر وید کراک حضرت سیدنا علیه السلام
 نعم کثیره ید ناظر اولوب شکر ایدیدر و ایتوب علیه السلام بلا یاکرنا
 اولوب صبر ایدیدر و یوسف علیه السلام عد و لکندن اخذ یاکرنا
 قدر یاساب اولمکین عفو ایدیدر و محمد علیه الصلوه و السلام حضرت
 جور و ادنی و لند تکر بولکام وید و جناب خدای متعال سخی عفو
 و صغ ایدیدر مالوف اولان نسل باکندن قیلندر وید کراک منصور
 نفعه غنیمی منطقی اولوب بولکام ایدیدر توقف و اسکا ایدیدر
وصاف کراک دن اون برنجیسی کراک و معلوم اولد که شکر
 اوج قسده بر قسمی شکر منقشه اعتقاد ایتکچی قسمی ایتک
 شکر ایتکچی قسمی ایتک ایدیدر منقده مکافات ایتک ایتک
 اولی منغور و روتند عظیم و جلیل حیث و ایتک و ادای شکرنده

عجز و مستعدان گوردی لغت قبل از هر کس در این مملکت را تا آنکه
 قسم منع حقیقت اظهار حمد و منعمه بنا و تملیک و اعطای بدی
 عطایا و انعام را بدست دهد تا آنکه با او جیسی منعمه طاعت و امر
 و نهی ایله عمل و حرکت و منع لغت از فقریه و ضعفها به عادت
 و ضعفهای منعمه تا غرض از نظر واحد و اگر منعمه تا غرض منعمه
 و لی لغت خلوص کار بندگی و اعوان و خواص صادق و کرم
 و ولی لغت از غرض از غرض و در مایه نذر و سایر امور منعمه
 و لی لغت منعمه و سر منعمه و با خود و لی لغت و دفع اذی
 و مضرت منعمه و سایر منعمه که منعمه بدست و عطایه و لی
 لغت منعمه و ولایت ایست حقیقت ادای شکر لغت و لغت
 شکر تم لازم نیست نظم ایست مفاد بجهت کند و حقیقت منعمه
 تراید لغت و در لغت بعض حکما بدینکه ملک عظام حضرت تا غرض
 اولد قدر لغت عظیمه که منعمه شکر بجهت بر دور و ادای ایست
 لا درت و جهره ایست بیورر و توکیسی لغت صرف و بدست
 تعدیل و تسویه ایست جیسی و لغت ایست طاعت مولایه استعانه
 و جیسی و لغت نذر و شایعه و در جیسی و ای شکر لغت
 اظهار بجز و منعمه که لغت شکر ایست باقی و دائم و کفران ایست
 زانکه و منعمه یک شکر لغت قبل از لغت با غرض و کذا که لغت
 شکر بر شجره در که لغت موه سن و بر و لغت منعمه محافظه
 بعض حکما و منعمه که ملک خیر لوسی اعمال حسنیه به شکر و جمل
 امور و جبر ایست و لور و منعمه که برکت کفران لغت ایست زاید

انعام و احسانه شکر ایست که لغت
 معذور و در لغت جود تا در لغت
 ملک منعمه ایست جیسی و منعمه

لغت منعمه و مملکت حضرت علی کرم الله وجهه و رضی الله تعالی عنه
 نسبت اولاد از ایست در نظم من خا و لی لغت با شکر کم
 بخش علی لغت ما اعتنا کردیم که شکر و لغت لغت زاید منعمه
 مقاله الله التي قالها لان شکر تم لازم نیست لغت لغت کفر هم
 غایرها و الکفر با لغت بدعوی زوالها و انکار بقایها
 مقصود ایست برکت لغت شکر ایست طلب ایست یعنی ادای
 شکر به عادت و ملازم ایست اول لغت ملک و تلف
 و منعمه منعمه ایست که شکر تم خطابه مخاطب اولاد قوم
 اسرار شکر لغت اولد که در لغت زاید اولد و رکن
 کفران لغت ایست بدینکه چون لغت زایل و لدر کفران
 لغت زواله و اخر و شکر ایست لغت باید در اوصاف
 که بعد ده اول ایست و صف تا در لغت تا فی اوصاف
 حسن ملک خطابه نذر زاید بیورر و بیاستند رای صواب
 و انصاف مصلحت تا فی بدست لغت و تا فی بدست و خط و لغت
 خاقت نظر ایست منعمه منعمه شکر لغت و در که التورده
 من الرحمن والحمد من الشیطان بعض حکما و منعمه ملک
 عظام حضرت از منعمه خلصت ایست عمل ایست لازم در بر مجر
 عقوبت تاخیر در زاید بو تاخیر منعمه ملک ملک منعمه
 ایست جیسی منعمه یعنی شایان است علی حسن صاحب ملک فائده
 تعجیل زاید بو تعجیل رعایا طاعت شکر سرعت مطا و منعمه
 مستوجب و ایست جیسی منعمه عادت بر لغت تا فی زاید بو تا فی او

التورده تا فی منعمه در

امور و وضع را فی صواب مستند در ملک است و در ملک
 بر حکیمه اخلاق ملک مدد و فی قیاسه چه سوال ابله که تا فی
 و تا مکرر دید و نه کوه معاند را با ملک موافقی موجب اولاد
 و بد که کرم و احسان در بد و ملک قیاسه را با بد و هشت
 و نصرت و بر و بد که عقوبت را با بد شدت و مبالغه
 اید و بد و اخلاق در قیاسه مکارم و مناقب جمیع به جا
 و بد که عدل و نصفند در جوابی و بدی بعد با که وصیت
 ابله اول و صیت ابله ملک در انقطاع اید به بد که حکم مذکور
 بویان ابله یکم وصیت سکا کافر و بد حکایت اول و که
 حق بی طالب رضی الله تعالی عنه حضرت نوری فرمودن برین
 سوال بیور و ب ستر ملک و ناکم و التیر و قیاسه
 و بد که بگویند جواب و بد و که او شیر اول ملک فرمودن
 سلطنت و ملکند قیاسه سبقت و تقدیر و اید بحق
 انوشروان ملک سیرت محمود و مدد و اید و بد که حضرت علی الله عنه
 حضرت انوشروان ملک قیاسه خصلت خصلت سزاوارده غالب اید و بد که
 حکم و تا فی خصلت غالب اید و بد و اوصاف که بد و اول و قیاسه
حکیم معلوم اول که حکم غضب حرکت و بیجانی و قیاسه نفسی
 اید که بد و حالات ملک خطام حضرت جمیع دن زیاده بقدر زیاده
 حکم راحت نفس و اجتناب جمیع حسن نفاق و رضای خالق
 موجود و در حدیث شریف و او در که تحقیقا جناب خدای تعالی
 جیسور و فاحش بعض اید بعض غلام و بد که هر ملک که کند

اوج قوه مجتمع اولیة ملک سبب کسید قوه اولی حاکم
 نمره سرغود و صفت قوه باید رعایا حفظ و احسان که
 عمارت ملکند قوه تالیه شجاعند که ملک حقیقت بهر بی باید
 عسکری حقیقت اقدام و شکم تفصیل ذکر بی سبقت اید
 بعض حکما و بد که حکم افانک جابید و کذک و بد که
 مظلومیت و بیجانی حاله حکم و قدرت و مکنی و قیاسه
 اید که کند به حکم و نیز بلکه حکم اول کند به دینور که عجزی حاکم
 حکم و قدرت و قیاسه عفو اید مالوف اوله انوشروان و غلغله
 بگویند و صیت نصیحت امیر اید که انقه و عزت نفس یعنی ذل
 کند رجاء اطوار و احترام اخلاق ملک عطا مدد و روشن
 یقین بر کرده قوه مدد را به مجبور و ناچار اولورسن یعنی وقت
 سلطنت کند بعض اقوام سیفیه ملک سفاقتند عفو و اغماض
 اید که اقتضا اید و زیاده بر سیفیه ملک سفاقتی سکا بالغ اولد قده
 اول سیفیه مقابل با باشند اجتناب اید که الکامکافات سودا
 اولور ایست اول سفاقت رضا کوثرش اولورسن و اگر
 سفاقت شکم عند که مذکور اید که امیلله معارضه ترک
 اید که شکم طر فکندن طور مذموم ظهورند احترام و طور مذموم
 اول سیفیه طر فکندن ایضا ایست اولورسن حکایت اولور کند
 فله فله کند لست حکم و قیاسه و قیاسه اجتناب اید و بد
 اگر عتاب بیوسکر مشهور اولور لوی و بد که مذموم کند بی بنامه
 عتاب ایسم بعد از آنکه بی تغییر و تبیین معذ و اولور لوی

احضرت قیس وینس که برکنه بنا اظهار سفاقت اینست که
 حقیقت حقیقت و بر بری التزام ایدر که اگر اول گفته بندگان بود
 اینست که قدرت فهم ایدرم و اگر بندگان بودیم قدر برمی
 اینست که غایب قلام اگر بکنان نظیر و تمیز اینست که انکار تفضل
 اینست که ولورم محمود و راق بودیم و نظم اینست که نظم سازم
 نفسی تصحیح عن کل مذنب و ان غفلت منه بکلی عجزیم و اما انما
 فوقی فاعرف قدره و انتیج فیه الحق و الحق لازم و اما انما
 حونی فان قال صنت عن اجانبه عرضی و ان لازم لازم و اما
 انما شئی فان ذل و بها تفضلت ان احکم بالفضل حاکم
 معلوم و اگر کمال عقل و شرف نفس و علو همت و بیجان
 غضب عند بسبب بنا صاحبی حله بعث و سوق ایدر اگر
 سفاقت بدن سفیدی حقیر و کند و رفیع قدر ایدوب سفاقتی
 جانب سفیدند ترکند و اینجیسی اول سفیدک اول ذات علم سمانه
 خدمت سابقه سر و از سر اولی فقر بیدار اگر غایت علاقه
 و جویس اول سفید ضعیف و مجز و اولی قدر بنا حاله محبت در
 اول سفید حقیقت او در دن بر و علم و عقوبت مالوف و ملق مجبوس
 جناب بارید و حاضر و موجود بولنا ندون اولی سفید مقامه
 بالمثل اینست اما معلوم اولی که هر محله علم اینست که مد و دکل
 بعضی امور یکله هم علم فساد موجب و نوافی مضرت منسوب اولی
 زیرا رعیت اینی است بر قیاس و فساد و مضرت حد و ملحوظ
 و کلد و بوقوله رعایا ملک قیامت ویند نرند بنا و ز و غفوا لبقی

و آئیند

و آئیند و بر قیاس و ادراج حقدند و اهل و نوافی کوشید
 سر و سفاقت در ظهور محمود و بوقوله لکن فعله جاززه
 و معاذ را و ایدر منع و زجر لکن عظام حضرت علیه السلام
 اینست و احقد و بندگان معا و بندگان سوال ایدوب با المیزین
 هیچ حکمت عاقبتی مذموم و شدت و اقدام نتیجه سر محمود و ملق
 ندره واقع اولی و بندگان هر قدر که دوستیم اولی کنیم حقیقت
 هم ایدرم اینست که ایدرم کلد و هر قدر که دشمنیم نون کلد
 حقیقت شدت و اقدام ایدرم اینست که ایدرم اولی حقیقت
 و در بعضی حکما و بندگان که برکنه حقیقت علم هر قدر راق و اشد
 اینست که حقیقت علم و از رتبه بیخ و فساد بعضی حکما و بندگان بعضی
 احوال شدت مذموم اولی بعضی موضوعات هر قدر که
 نظم و ان کانی علم المراء و غفوا و غفوا غفوا و ایدوب
 و فی احکم ضعیف و العقوبه قوه و اذ انک تخشی کید من غفوا
 محصور ابیات اگر هم حکمت علیه غفوا و غفوا و غفوا و غفوا
 ملحوظ اولی و حجه و حجه و شدت سخن و مورد رتبه
 اولی و ایدوب که فساد حکمت و ایدوب حکمت غفوا و غفوا و غفوا
 صورت کید و مضرت و خشت اولی و حجه و ایدوب و غفوا
 و غفوا و غفوا و غفوا و غفوا و غفوا و غفوا و غفوا و غفوا
 ملق عظام حضرت لایق اولی و ایدوب برکنه حقیقت غفوا و غفوا
 اینست که حکمت جرمه کلد و ایدوب غفوا و غفوا و غفوا و غفوا
 افراط و بساطت ایدوب و ایدوب کلد و ایدوب و ایدوب و ایدوب

معلوم اوله که عفاف مورد ذل اوله از زانودن نفسی خط
 وجوارح اعضا سی جور و از او منع شود و وصف اولو فلک
 غایت بیوگی و عزت کمالی و مکارم اخلاق است خدای عز و جل حضرت
 عاتق رضی الله عنه را بیورر که زینا جایشه یعنی صاحب سعاد
 اتند از عباده الصلوة والسلام حضرت بنک بقدرت مقدم کردند
 انی حضرت بولند فی نور او کسند بر سجد و اولو انکا و انکری
 بقدر زمان سعاد عنوان دولت اسلامیه هر چه بر حضرت حق
 زیاده قلوب بد خدم اطلاع اولند که بونور در ساحت سجده
 صبر حکم بیان تواضع که عفاف ایله حدسیده بالغ فتنه
 و بنک در بر کسند حسن و جمال الذی عفت و عک و کوشند
 عدالت ایلست و در جوارح ابرار کرام ایلست عاف اولور صدور
 کتبه تفصیل و بیان اولند که نفسی خطه قادر و ولید خواست
 ضمیر خطه قادر اولور و خواسته خطه قادر و ولید خواست
 اعوان خطه قادر اولور و خواست اعوان خطه قادر و ولید زینا
 خطه قادر اولور و حق بر کسند نفسی وجوارح عقیف قبله
 اولر کسند ناک و بناه امور ملک منظم و عفاف ملک و انیمه قبله
 اولور اما جوارحی عقیف خلق کوز بر حرمانه نظر دن منع و حفظ
 و کند و در نجوب و ممنوع اولر انیمه مستوره به اطلاع سودا سن
 ترک ایلد اولور زیرا رسول اگر صلی الله علیه و سلم حضرت بیورر که
 انظر ستم مسودم سن سوام ابلیس من ترک من خوف الله عاف
 انامه الله ایا ناکد حلا و نه فی قبله مصنون حدیث سرفیض

حرمانه نظر ابلیس و قلند نه زهر که بر اقلد بر کسند انجی جناب
 باریک خوفند حرمانه نظر شرک ایلست خدای عز و جل او کسند
 و ایلست حلا و منی است ایدوب اولر حلا و ایلست قبله تلذذ ایدر
 ابو القدر را در رضی الله عنه حضرت بیورر بر کسند حوامه نظرون
 کوز بر منع ایلست جناب باری عز و جل و سن افلاک و یلد و کی و کوز
 اولر کسند به نرو و بیورر و بر کسند حرم غیره نظر ایلست قبله
 انحر حرام اولور و در عفاف قلا منی ناسک قبیح اولر کسند
 و عقیف و نیمه دن عقیف و محفوظ و ملاحق حرمانه دن مجلس
 تطهیر و تنزیه ایلد بر عید الله بن عمر رضی الله عنه عقیف دن و عقیفی
 استعدن و نیمه دن و نیمه بر سوی ملک بر نر نیمی و منع اولور
 بیورر و در عفاف کذب و عقیف و نیمه دن و ملا عیون
 لسان مرصوم و عقیف فلقد رحمت سرفیض وار اولور که
 من ضمن له مابین بحیث و مابین رجلیه صفت که علی الله بحیث
 مصنون سرفیض بر کیم لسانی و نفس حرمانه و منهن تادن
 محافظه ضایع اولور ایلست جناب عز و جل او کسند
 دخول جناب افلاک مجازاة ایدر جگه ضایع اولور صاحب
 سعادت اتند از عباده الصلوة والسلام حضرت معاذ بن جبل رضی الله
 عنه حضرت بر بیورر که ناسی ملک علی منا خرم یعنی نوز
 و ستمه ناکد ایلست و ایلست ایلست لسان نرندن ظهور ایدر
 خطی ناکد جزا سیدر و در عفاف و ستمه رعایا حضرت سندن خلا
 سنج اخذ اموال دن صیانت و عقیف و ناکد ایلست اولر محمد و راته

اكن اول زمانه در حدیث شریفه وارد اولست كه عزمه مال
 المسمی كونه در معنای لطیفه اهل اسلامت ناحق بره قاص
 و كملت نه گونه حرام به مالتی غضب انگ خرا و بلجه حرام
 و بگر حدیث شریفه واقع اولست كه نفس الرادالی المعاد
 المعدوان علی العباد و نحوای شریفه عباد الله تعد ربك اخرا
 موجب جزا و اجتناب سبب انگ خجیده و حق عفاف یا قریبی
 شرفا جائز اولست جمله كه كملت صافه قدرنا بعیندن مسر
 بن الاجماع رحمه الله یورشد كه هر كلیکه بر خطوه حرکت ابله
 حسنه و سبباندن حقا قائله اگر رضای بار بر موافق اولست
 ستمه عزیمت ایدر چه هر خطوه ستمه بر ستمه و اگر خلافه عزیمت
 ایدر چه هر خطوه ستمه بر ستمه یا زبور و حق عفاف زنا و ن
 عفت ابله در و بوفت اصل مروت و حصانت دیندر
 بوندر جمله سنی كه كلیکه استلیم و رعایت ایدر چه
 عقیف و اولو لغه حق اولور **وصاف کریمه دن اوله شیخی**
وصف و قار در معلوم اوله كه ملوک عظم حضرتانك
 وقار و سکینه و نیکوتر اعظم سیاست و تدبیر بیکه دند
 زیر ایت و تعظیم حرم و قیام شهاده و تحویف اعدا
 و اخفا و زبایب شقا و قار ایله حاصل اولور و باب
 سابع بونک تفصیل بیان اولور مکارم خلافتك
 اصول و سیاست و ریاستك قیامی احباب و اقتضای
 اوضاعك محاسنی بود که اولست اون بش وصفه که بوندر

بوندر

بوندر که اضداد در دله اخلاق قبیح خیر بیان اولست و اولو لغه
 الانبیاء تنکشف باضدادها مود و اسخه اضداد لرینی بیان
 است و اخلاق کریمه خیر نیاه واضع و اشکار اولور **باب سادس**
اوصاف و نیمه نیک بیانند در بوندر اون بش وصف
 و نیمه و قبیح ایله اوج عرض بیان اولور که اول اون بش وصف
 بوندر در جور و جمل بخل اسراف خلف کذب غیبه
 غصب عجب کبر حسد عجله مزاج سخاک غدر
 و اول اوج عرض بوندر در هم غم شکر **اوصاف**
و نیمه اوله اولی وصف جور در معلوم اوله که جور حدیث ایل
 و عد و درر جورک استیاری رعایا طائفه شک طاعتی
 نظامه خلل و یروب رعایا نیک خلوصه عمل نیک و ایمان
 و قصر قدر نیک تر کنه و رحمت و شفقه ابتلایینه و بهر نیک ترب
 و انتظار لرینه با و اولور خواب راضی و وفادار و خمار خلق
 موجب اسبابک اسخ و استدی جور در حدیث شریفه وارد
 اولست که ان شاء الله الناس خدا با یوم القیمه من شر که الله
 فی سلطانه جبار فی حکم مصنون شریف ناکت روز خواجه
 است عذاب ایله معتذ و الله جبار اول گنده در که جناب باری
 کند و به سلطنت دنیوی و دینی و پرشیمان حکمند عدالت ایلور
 جور ایلله و هر بیورم که رعایا طائفه سیر نقد رستی و ظلم
 ایله خردا و الله و ایلدی عادل و با و اولور رعایا طائفه هلاک
 و تلف و لما زو طائفه مرقوم نیک و ایلدی ظالم و سنی اولور

اول طائفه هلاک و تلف اولور

وگذاشت صاحب سعادت افتد از غیبه الصلوة والسلام بپورر که
 لا یقین من الظالم فی عاجله و آجله ولا یقین ممن را می مطلقا
 نقد نمی ان بصره فلم یفعل **نظم** غوامی لطیف تحقیقا بزم عظیم ان
 عاجلا و آجلا ظالمه مظلوم کور و بختون و بصره فادرا یکن
 نصرت ایمن کند به البتة البتة عقاب ایدر یعنی نیز و کج غایت
 بر وجهه نور سیکه من بعض حکما دیدم که ملک کفر ایدر فضا بولمیز
 جور و ظلم ایدر فضا بولور و درینک کج جور نفس سلب و غصب
 عقاب جلیب ایدر افلا ظلم و دیش که ایستاک نیانی عدل
 ایدر در و زوالی جور ایدر در و لذت و دست که سر جور و ن
 حذر ایدر ز بر جور بلاء که سبب و خواب بلاء فقط در
 حکایت و تذکره بارون التمسید ابوالعنا هیه نام شاعری
 حبس و اطلاق بلیم جویم الی یوب مدح مدیح زندان
 محبوس قال قد ابوالعنا هیه محبسک جو ایدر بوابی بخر
 ایدر **نظم** اما و القدر الظلم شعوم و ما زال مستی بدو الظوم
 تنام و لم یتم غنک المنایا بقية لمینة یا نوام الی ریان یوم
 الدین تمضی و عند الله جمیع المضموم خلاصه مال بیات
 خدایم جو ز قسم ایدر که ظلم قبیح و اسات کت ظالمه
 و سندی موت حالند ز غافلکن کن موت سندن غافل
 و کله ز موت ز کاه اول روز قاضی حضور عدل ظالم و مظلوم
 جمیع اول حضرتین ملاحظه ایدر و یکد بعد ابوالعنا هیه بوجله
 بیات مذکور به انت و بخر ایدر بخر شیده خبر و رلد کد

بالسده

رشد رشت و محبت کلوب بر عهد اربکا، مذمت و تسمیه
 صکره ابوالعنا هیه حضور ایدر کور و ب بکت النور خطا
 و تطیف ایدر و ب حلاله دی و ابوالفتح بسنی هر ایدر ابیاتی
 انت و ایدر **نظم** عینک بالعدل ان و انت ملکه و احذر
 من ايجور فربا غایت ایدر فاکلک یقی غی الکفر البهم ولا
 یبقی غی ايجور فی بدو و لاحضر مصنون ابیات بود که جن
 بر ملکه و الی و لور سک عدل و نصیر الزم ایدر و ب جور
 و ستم حذر ایدر که جور غایت جوق محذور و در زرا
 سفر و حضر ملک کفر و ضلک ایدر با قید زائل و خواب و غاف
 ابا جور و ستم ایدر باقی و کله ز زائل اولور بعض حکما دیدم که
 جور و ظلم ایدر مألوف و کله کند نک فو کسور اولور یعنی کسور
 کند یقلا ستم نقر ایدر و حاد ستم معور اولور یعنی سرقا خانک
 خواب اولور حکما و ن بر و بکت که مظلومک آهی ظالمی غایت
 نیز برشته ایدر و بدعاسی هر سها بدن زیاده نافذ اولور حکایت
 و لند که ملک فرسدن بز و جور ایتیم نام ملک ظلم و ستم
 وجود و ستم و غضب اموال ایدر مألوف اولور یعنی ز بر حکم
 بولند ز غایب فقر سی جمیع اولور و ل ظلمک رفع تسلط و غیر
 جناب باریدن تضرع و بنا ز ایدر بر هفت مقدار غایب نام
 مر و رنج بر فرس متوجش فرا و کلوب نیز وجود و ستم
 اولور فقر غایتک قنوسی و کله قرار و اولر محله موجود بولند
 کند لرا و ل فرس خنده سحر و ابتداء ایدر کد بر و در لور و مد فخری

واول آدم گلوب کند کدن صکره تکبیل ایدر زدی بیکله شطرنجی
 بو و جهله ترک و اذن اعطاء ایدوب ذکر اولنا آدم خانه
 عظمی و کجیه محتنا و بینات صلاح و تقوی ایدر حضور و لید
 دخول و تقدیم رسم تسلیم و سرانظ دعوات خیریه فی تمیدن
 صکره یا امیر غزاون گلوب زیار کنز واجبه سنگ ترکئی کرب
 کور و بکدن ادا می حقوق لازمه ایچون کلام جوب بر تقدیر
 آرا کدن صکره و لید اول اده خطاب ایدوب حاقظ و انیسر
 وید کده و کلام بی شواغل حفظ و آندن اشغال ایدر دیدی
 بعد سته رسول و مغازر و احادیث نبویه دن حضور فلک
 وارید چو سوال اید کده بعض موافق آندن هر منع ایدی
 دیدر بعد یا احادیث عرب و آیام و اشعار لرند و مطبوعه
 واریدر وید کده آندن هر منقول ایدم بعین سحر تقدم دیدی
 بعد احادیث و آداب محمدن بر شئی معلوم نمیدر وید کده
 بیوس تقدم دیدر بعد اقوال حکما دن و قولر حقیقه تدبیر
 مدار اوله جوق سیر ملوکدن بر شئی بیلور میسر وید کده او مقوله
 شیدن بخت تقدم بعین تحصیل تقدم ویکله و لید در حال اول
 آدم زبور جمع ووب عید الله کنور شطرنج و بونیزی تکبیل
 ایدلم یا نثره حیا و حجاب و لید حق انسان بو قدر کلامید او مقوله
 آدم نام ندم معدود اولد لغنه اسارت وایا واول
 کمند فالعوب کند کدن صکره دانستی اولنا کمند دن حیا
 و حجاب اولنر چو تصریح ایدر اوصاف و میمه ده او پنجیسر جلد

معلوم اولد که بخل اخلاک تک زیاده مذموم و مقصودند
 اولد یغندن سزا منعی و عطف از مقصود و حقیقت بخل حقوق
 واجبه و اذن منع و لفظه مستحقین لغنه ایدر و اصطلاح
 بخل جمع مال و فضله مال دن انعام و احسان طلب ایدر ندی
 منع انکه در لر و معلوم اولد که بخیل اولنا کمند دن بیت مستور
 و کند و دن تحریک خوف و شستیر مقصود و بین الناس شغل
 و قلوب ناس مقصود و لوب عیون خنقه و قار زائل
 و حقیر کورینور زیر بخل طلب و کسب اعتبار شدت شفت
 و تقیر و جمع و ادخار مالی یجاب و حقوق عباد اصحابه ایصال
 منع و صاحبته رذل و ذل ابرار ایدر بعض علماء ابیائات
 ایدر در نظم و نظم عیب المکر فی الناس بخله و ستره عنین
 جمیع سخاوه نقطه بانواب السخا و فاشی آری کل عیب السخا
 غطاوه مقصود بیات بخل انک عینی میدانه خفقار و سخا
 جمیع ناسک عیون سزا ایدر سندنی سخا باسخی او رنگ یعنی
 سخا به طبیعت اید که زیر هر عیب او نور سخا اید و کنی بن
 کور دم یعنی تجربه ایدوب کلام و یکدر بخلدن درت خلق
 و میمه نولک ایدر که هر بری اخلاک غایت انجدر بریسی حق
 و بریسی هر شتره که حوصک فرطیدر و بریسی جناب رزاق عالم
 حقیقه سوادطن که لغو با الله فی هذا الطن بریسی منع حقوق
 اما حوص سعه سده و افراط و طلب و جمع مال به با الله کمند
 بو حالت صاحبی تحرمانه و شبهه اتقانه باعث اولد یغندن مذموم

اما شرف قدر کفایه فی قبل خدا یله خواججه وفادرجه سندن زیاده
 مالتی چو نالتمه جالس قدر بو حالت هر کوم و غنایه ایجاب یکنه
 مذموم در اما سوا طنی ایجاب یلمس بوجده نکه بخیل اولان
 کسه محتاجه برافاق و مستحقه انعام ایلد عالم دو کسوب قالمز
 اعتقاد دند اولور بوا اعتقاد جناب خداوند یحیی و حکم فرمای
 حکومتگاه کن بیکون جلت قدر نه غر الشکون والظنونک
 دیو خانه قدرت از لیه سنده مقدر و مرتب و کار و انب
 معینه و وظائف مقتنه حاتم حاشا منقطع اولمفل فقره
 ابتلا و ایند فاسد سندن لازم کلوز لغو و بانه ذلک
 اما منع حصول اقتضا بلمس بوجده نکه بخیل اولان کسه نکه
 کند و نکه محبوب و معشوق و نهایت مطلوب اولد بقتل
 حقوق لازم بر تحقیق ادویه قیه محبوب و خلق عدل و تقصی
 خرافا ایلد نه بوجده نکه ایلد موصوف اولان کسه خیر و صلاح
 معدوم و فاما مولد حدیث شریفه وارد اولمدر که
 التسخی قریب من الله قریب من الجنة قریب من الناس
 بعید من النار و البخیل بعید من الله بعید من الجنة بعید من الناس
 قریب من النار معنی اطیفر زجده دن سقینه رو بکر
 حدیث شریفه واقع اولمدر که طعام الجواد و دواء و طعام
 البخیل و اما مضمون شریف حدیث تانی جواد و دواء و طعام
 طعامی دوا و دوائیم و بخیل اولان کسه نکه طعامی در دور
 و آخر حدیث شریفه وارد اولمدر که بشیر مال البخیل حارث

او وارت معنی اطیفر مال بخیل حارث ایلد باخود و ارس ایلد
 بشیر ایلد یعنی مال بخیل یا کند و وفاتند مکره متر و کسه سید
 بهمخوابه بلسر از دواج اولان خلفه یا خود ورته سید میسر اولور
 کند و سوا ایلد تقم ایلد من بعض علما بوا بیانی نشا و ایلد در
 نظم یعنی البخیل کجج المال مدته و للمجارت والوراث یا بیع
 کد و دة القری یا بیعت بیکلها و غیره بالذی بقیه ینتفع
 مضمون ابیات بخیل اولان کسه کند و نکه مدته غیره جمیع
 مال غنایه و شغلیله اطلاق و افتا ایلد ب بعد وفاته ترک
 متر و کسه داخل فرانس از دواج اولان خلفه یا خود و ارس
 و اصل اولور کلام حکما و نکه لابد خل البخیل سکننا الا تحقیق
 الحسرة و لابد خل الطمع مدخل الا تحقیق المذلة و لابد خل الشره
 مدخل الا تحقیق الحیره یعنی بخیل هر کیمه بولنور وجه انجا منده
 اولر کسه بدست کنور زباج ایلد وکی مال ایلد تقم ایلد
 بعد وفاته جمله سن ترک ایلد ب متحسر ایلد و بکیمه
 طمع اوله اولر کسه بد ذل کنور و شره هر کد نکه مورت
 حیرت اولور و حکما و بیعت بخیل کسه نکه دوستی اولمدر
 بر ستم کمال صوبه بکر بر صوغ زینه سندن قدر کفایه دن
 زیاده صوبت آتوب کیمه جک یعنی اولد یعنی حاله اولر
 خزینه به قدر کفایه دن زیاده کلان صوغ زینه سنگ غرق و خزینه
 باعث اولد یعنی بخیل کسه نکه خیر فضل و زوائد مالی صرف
 اولمدر غیر خالصه صاحبه موجب زیاده و خسار اولور و صاف

دیده دن در پنجبسی اسراف معلوم اولد که اتفاق مالد
 مبالغه و اسراف مدوح اولان سخا حدندن خارج بر صفت
 اولمغه ذم و قبحه بجز کبیر زبیر اجناب خداوند بخیر
 اتفاق مالد اعتدال دن افراط و تفریط اولان اسراف
 و بخلک ایکنند ندی نمی ایدوب بودر شد و لا یخلف
 یدک مغلوطه الی شکیف ولا یسطرط کل البسط مقعد
 مقوما محسورا الیه بویا که بیده اسرافدن نهی اولند یعنی
 بخله ندی نهی اولمغه بویا که بیده اسراف و بخلک مذموم
 و مذموم مساوی اولد فیرینه دلالت ایدر و ویر کور
 اسراف سخا بیدر و بوا اسرافی استلین کنه فعل مدح
 و ندی مومی و مستحق اید تا مستحق فرق و تمیز ایلا مکدن
 اقتضا اتمکله صاجنک سوا طبیعتنه و خفته رایانه و ندیر
 قصورینه دلالت ایدر و اسراف ملوک عظام حضرتانه
 لایق دکلده زیرا اسراف بیت الماکک حقوق لایق
 و واجبات مرتبه به عدم وفا و کفایه سی موجب اولور
 و بذل و اعطایه اسراف قدر استحقاقدن زیاده ایملکه
 سقیانوری حضرت محمد الله پیور که مال حلال اسراف
 منجر دکلده و بعضی علما دیت که اوج کنه دن رحمت
 مرفوع اولوب احوال نتمه شمایه اعتدال نازل اولور
 بر رانی بیدر و اسراف ایدن کنه فقیر اولد یعنی
 حاله ایکنجیسی غایت عریض اولد کنه به برصیبت اصحاب

ایلدیکی حاله ایکنجیسی ظالم قوی اولد کنه به عقوبت
 اولد یعنی حاله کنه رحمت ایتوب بر کس اظهار سرور
 و شمان ایدر **وصاف دیده در پنجبسی وصف خلف**
میساف در یعنی وند خلف ایملکه ربو وصف لیم و دبی
 اولان کنه لکن صفیقدر ربو وصف غایت فیج و شیع
 وارکان نفاقدن و اخلاق یسندون اولد یقینه بنا کلام
 تاس بو صفدن ابا ایدوب ارتکاب ایلمر حدیث ترفیقه
 وارد اولد که علامه المصنف ثلاث افادت کذب
 و اذاتمن خان و اذ او وند خلف مضمون ترفیض متافق
 کنه علامت نفاق اوج بیدر بر سر سولیدیکی کلامه کنه
 ایکنجیسی کنه ویه این اتخاذ ایدن کنه به خیانت و جیسر
 و ندینه خلف ایملکه ربو احسن بداییدن منقولد که عمره
 عبدالعزیز حضرتی خلف و عدن احراز اصحاب حاجان
 برینک اسعاف مرانده وند ایل جواب و بر مرد و او وین
 عبد الله و صیقا رسنه خلفه بویا که بیده و تبیه ایملکه
 فحن بر کنه به وند ایدر سک و عقیب انجا ایلد یعنی و ندیکی
 برینه کتور و وند کنه خلف ایملکه کنه ایلد بر خلف
 وند بیت حکومتی و نرف غلطی کیدر بعضی علما دیت که
 وندینه خلف ایدن کنه کنه و نک جدیتر یعنی نرف بنسبی صغیر
 و حقیر ایدر و کنه و نک مقبره ی کنه و به و سعلری مرتبه جور
 ایدوب جیسر هر اول کنه به تقریر و نخاسی ایدر و وین

کلاخیر فیہ وابعدها بالہما من الرجال . مضمون ابیات
 اگر فکر و ملاحظہ ایسک کذب بن زباہ مروت و جمالی
 کیدہ ریچی و اسان دن حسن و برہانی بعید فیجی برستی
 یو قدر و بکدر معلوم اولہ کہ دوامی کذب و جدر
 یقین کذب اختیارہ سبب وجہ سید برستی جلب لقع
 و رفع ضرر عید را بکجیسی مجاہدہ نقل و ایڑدایدی
 کلام امانی جملہ خوش کسوں جو زخارف کذب ایلہ
 نمویہ و تزیین ایلکہ را و جیسری را خوگنہ بر تغییر و تبیہ
 قصد ایلہ و اگر کمنہ بعض فضیلت و قیام عزو ایلکہ را بکدر
 و واعر و اسباب حرر و اندانہ و نقایص اولہ یقین بنا
 نفوس بیتہ و ہم عیبتہ اصحاب برہ و لواختار و ارتکاب
 ایلکہ کن و منہن وین و اولہ کید و مضرت و مصلحت ملک
 اقتضای سبب بعض خوش و متفر کمنہ را داخل و اثرہ نالیف
 و مطاوعت فلق ایچون بعضا قدر کفایہ کذب قلمی
 استعمالہ بانس یو قدر **وصاف زبیدہ دن بد بکجیسی**
 معلوم اولہ کہ غیبت و اسندہ شرفا و عقلا حرام اولہ یقینہ
 قطع نظر عن عین عجز و نفس اوم و قبح و دلیل نقص اولوب
 رتبہ و منزلتک تنزل نہ موجب بر حالت اولہ یقینہ و عقول
 کاملہ و نفوس فاضلہ اصحاب برہ و جملہ ارتکاب ایلکہ غیبت
 حسین دینہ کج غیبت اسان کج فکری کذب و قدری
 بن حاتم و بیشک غیبت ایلکہ کمنہ کن مرفاسید یعنی

لیلہ کن ایستد ز قیبتہ بن مسلم بر کمنہ غیبت ایدکن
 استند کج اول کمنہ پیدا آدم سن بر کمنہ کمنہ یورسک
 اول لقمہ کج کرام ناس عز کر بنہ الما زکر یعنی غیبتی کرام
 ناس ایلکہ ز کمنہ استدر وید ز بقصد یو ابیاتی انت
 ایلکہ **شعر** اذا انت غیبت الناس فابوا واکثر و
 خلک و اید و امینک ما کنت تشر اذا ما ذکرک الناس
 فان ترک عیوبہم فلا عیب الا وون عیبک ینکر فان عبت
 قوما بالذکر لیس فیہم فذکرک عند الناس و اللہ اکبر
 وان عبت قوما بالذکر فیک مثلہ فلیف یغیب العور
 منہ یو غور . مضمون ابیات سن خلقت معایب و شائب
 وقت تعیب و غیبتہن ایدرسین خلق هر شکایہ
 مستورہ کی ذکر و انت و تعیب ایدر کر قبح سن ناسی
 ذکر و یاد ایدرسین عیوب و منہ ایدرسین ترک ایلہ زیر
 وقت ایلکہ سن انک عیبتہن بیوک عیب ایلہ یقین
 اگر سن تعیب ایلکہ یلک کمنہ نسبت ایلکہ یلک عیب
 او یلکوب افترا ایدرسین یو قباحتک عند اللہ و عند الناس
 یلک بیوکد و اگر اگر نسبت ایلکہ یلک عیب سنہ چی
 و ارایسہ یو تعیبک بر اعتراف اہل انک عیبتہ تعیب
 قیبتہن اولہ یلک سالکہ دن و لید بن غصہ بن ابی
 میظ نقل ایدر کہ بر وقت بدرم ایلہ بر موکب عظیمہ کید
 بر آدم بائند کلوب ایلکہ کمنہ غیبت ایلکہ بائند کج

بدیم ایستد و بیا که توجیه ایلیوب بگویند لوم و توجیه
 ایلیوب که سنسل ملوکدن سن ملوک لانتی فاش
 و منوی اولان کلامدن حفظ و تنزیه ایلیوب الزم و ایه
 اولد یو لکی سامعه لرین هنی غیبتا ندن و منویا ندن
 محافظه ایلیوب لازمه حالیدر یزیر کلامی استماع ایلیوب
 سوبیلین کمنه ایلیوب شریک اولور کویا اول آدم کند و
 و عا دروننده اولان ترخرفاتی جیفار و ب سکت و
 سامعه که وضع و القا ایدر جو تحذیر ایدر حلاوت اولور
 ملوک مجدن بهرام راضی اترکیه یه مجا و اولان بعض
 سرخده محافظه ایلیوب بر سر سرک نصیب ایدر کدن حکمه
 سر سرک مومی الیه خافان ترکک غیبت و ندستی ایدر
 بهرامک مسعود اولد قید برکته مفا و مستدن عاجز اولور
 کمنه نک غیبتن ایدر بو تقدیرجه سر سرک مومی الیه هنی
 خافانه مد و مستدن عاجز اولد یغنه غیبت ایلمسی لیلید
 جو سر سرک غزل و بیرینه اخوی نصیب ایلمسی **اورش**
دنبه دن سکر خبیثی غیبت ر معلوم اولد که غیبت
 بر وصف طبعیید که جناب باری اول وصفی جنس
 حیوانده خلق و اخوی خلقنده ترکیب ایلمس که کند و
 ازا ایدن موزماندن اول وصف ایدر اخذ انتقام نک
 ایلیوب و غیبتک سببی برکته کند و دن و دن اولد کمنه
 استدیکی بر حالت و جو کئی کور کدر و غیبتدن حدوت

و ظهور ایدن حالت جمله و هجوم و انتقام مدر هر جنس غیبت
 افراط اوزره آلب حدیجی تجا و زایلسته عقلی سلب و ازاله
 و رای صواب محجوب و مستور ایدر و صاحبی حسن جلد و
 محرم قیلار و اکثر یا غیبتک ضرر و زیانی غصوبه نماند اولوب
 معصوب نیده صون و محفوظ قالور برکته هر تقدیر عاقل اولد
 غیبت و شدت حالده مجنونده نرفتی قالار نک ایلیوب
 غیبت قبیح و ندستد حدیث شریفه وار اولد که غیبت
 ایمان افساید ایدر نند کم عسک حلاوتی صبر دید کدی ایا
 شئی افساید ایدر کئی و دیگر حدیث شریفه واقع اولد که
 بر آدم غیبتی اجوابه قادر ایکن اجوا انموب بهضم و دفع ایلمسه
 جناب باری اول دیک فیلنی ایشی ایدر طولد و بر بعض حکما
 ریش که غیبتک اولد جنون و آخر نماند و دیند که ملوک
 و ملوک اولد کمنه غیبتک نتیجه سر عجز و ملوک و ملوک
 اولد کمنه غیبتک هر کوندر و دیند که غیبتک نماند
 حد راید زبیر صاحبی غدر و جف و لینه القا ایدر و دینی دیند
 یعنی و غیبت ایدر کمرت بولار شئی لیر و کله یعنی هر تقدیر کمرت
 بولر هر یزیر تجا و زایل اولور و ظلم ایدر قوه بولار نور و کله
 یعنی تیر ضیف اولور و غیبتک ملوک اولد مالک اولد موزماندن
 دفعه قدر اولد کمنه زبیر ایدن حالی اولد موزماندن کمنه
 ملوک غیبتک ایلمس زبیر اندر صاحب قدر نند و قدرت
 غیبتک مانع دزد و کذب ایلمس زبیر ملوک غیبتک را هر نک خلافت

اولین نشانه در او پنجسی غضبی دفع ایدوب رفیق
 و ملائمت کو ستر و ب غضب ایدوب حاله قلوب ناسک
 کند و بدلیل و انعطاف فری زبانه او بگفتی نذر در یو تقدیر
 ناسک تائف و انعطاف فری داعیه سرسبکین و ازاله
 غضب ایدوب **اولین نشانه در او پنجسی غضب** و قنده
 نه حاله بولنور چید اول حاله دن حاله اخوه انتقال در
 مثلاً قعود حاله دن قیام حاله و بر حاله دن اخوه انتقال
 و نامون خلیفه غضب و قنده بولنور حرکت ایدوب
اولین نشانه در او پنجسی غضب ندامت انجامی
 و انتقام ندمتی غضب و صلح و صلح و صلح و صلح
 شور و قشقی ایجاب ایدوب بگفتی فکر و ملاظه و زبانی
 ملوک عظام حضرت وقت رضایه تدبیر و تدبیر و تدبیر
 ایدوب وقت غضب ملوکا نه هر نفسور یور ملوکا
 ولایت و ملوکا کند و برینی انفاذ فعل غضب و اقراط
 انتقام و نکالیدن منع ایدوب **وصاف و فیه در لغت**
عجید معلوم اوله که عجب بر وصف روی و قیود که
 انکس جملہ فضائلی نخواهد بود جلب ردائل
 و اظهار حق و ایجاب مفت و هلاکت و اختفای محاسن
 و افتای سادوی و معایب ایدوب غرور و جلور
 و یوم حسین اذ انجبتکم کفرکم فلم یعن غنکم شینا و قضا
 فغنیکم الا رضی بنا رجبتکم و لیتیم قدیرین بوا یکریمه

تفسیر

تفسیر نه قاضی بیضاوی رحمه الله علیه یک بسط ایدوب
 کلامات خلاصه مالی بود که مکرر ایدوب طائف بینند
 واقع و ادبی بینند صاحب سعادت اخذ من علی القلوب
 و السلام حضرت ترزون ابکی بیک غزاة مسلیم ایدوب
 وثقیف قبیلہ کریم غزائی اوز رفیع محارب به غزیمت
 بیو و قلدن جمیع لشکر عربان درت بیک مقدار
 اوله یوز خنار و لنگه جانب اسلامیا ندن بولنور
 کوند قلدت سبیلہ البینه مغلوب و ملایز یعنی جمیع
 کثیر در کلامی صد و رایدوب بولنور کثرت جمیع
 اعتماد ایدوب عجب صورتی رونما اوله یغندن عکس
 موحدین منظم و بریت اولوب اول سرور عالم و اکثر
 بنی ادم علیه الصلوٰه و السلام حضرت غری فقط غم نیکوکار
 حضرت عباس و غمرازه حجت شعار لری ابوسیف
 بن حارث رضی الله تعالی عنهما ایدوب کوه مثال نبات
 و استقرار و حضرت عباس ناسر و دعوت ایدوب
 حضرت عباس حق نداد دعوت ایدوب کثرت بر جماعت
 رجعت و نکالیدن نزل عرصه مبارزت و در مدبر
 ایدوب محارب به مبارزت ایدوب کثرت اخذ من علی القلوب
 و السلام حضرت ترزون مبارک التکریمه بر آوج نراب آکوب
 جانب مشرکین تبار و انهم زلوا و رب الکعبه کلمات
 اجابت سمانی حق نبی صفا زبانه ایدوب ملوکا در حال

زنده شکرین شهرم و غنایم و فیروزه ابدی که موحده بین مقتدر
 اولد بیلر بوقصد و نابتدای امرده زمره موحده بیک
 کثرت جمیع شکرینه اولانم عجب و اعتمادی انوارم و تقدرین
 موجب اولدیغی ظاهر واقعه مزید الصلوة والسلام حمید
 حق اول روز و هشت اندوز تفرقه و نبات و استقامت
 شجاعت و بسالتی نه درجه لره رسیده ابدیکی غایت
 مهویدا در تمام **ایه کریمه** لفظ نصرکم الله فی مواطن کثیره
 و یوم حنین اذ انجینکم اکثرکم فلم یغن عنکم شیئا و ضاع
 علیکم الارض بما رحبت ثم و لستم تدیرین معانی ظاهر
 تحقیقا جناب رب عزت زنده شکرین ابدی کما ربه کوننده
 ستر لره جوق کره نصرت ایوب خصوصاً و ادنی جیننده
 و نوح بولان کما ربکوننده کثرت جمیع شکر موجب عجب
 اولدیغندن ستره فائده و برمیوب فضای وسیع زمین
 تنگ و تار اولوب کفار خاک رون روگردان اولوب
 قرار ایلدی یگانه و نکره حق ستر لره نصرت ابدی و یکدیگر
 والله اعلم علی بن ابی طالب رضی الله عنه حضرت پیرور که
 الامحاجب ضد القواب و آفة الالباب یعنی محض خطا
 و آفة عقول ارباب نهاده بعض حکما دیدی که ان انک
 نفید عجبی کند و عقلمتک حاسد ید یعنی حاسد حسود
 نه کونه عدوی قور اولوب ایستیر بر هر جمع اولدیغی و متعلق
 عجب حق عقلمتک عدو قور اولوب ایستیر بر هر جمع اولم

بعضل و دیدی که عجب بر نفع حماقت و حیرت که کبر و ن
 نولک ایدر وینست که عاقل اولانکنده عجب اولم
 زیر عجب حقیقت افزا بیلد که صاحب نخل کیده چکنی
 اولوندر دوب حیرت و بر مکه کبر و غرور و رطه سته
 القای ایدر حکایت اولونک ملک و پادشاه دن مغرالدوله
 احمد بن بویه نیک وزیر اولان یحیی بن ابی صفرة بکون
 البسه فاخره ایلد بتقسیم ایوب جو ازیا لخر و کتیر ایدر
 کید رایکن برکنه تصادف ایوب موبتک تعظم و کتیر
 ایلدی یور و یکنی کور و کد موبتک خطاب ایدوب یا ایلدی
 بویور ویش ندر بویله یور یا ندره جناب بار و سول
 بفضول ایدر بیکله موبتک هر سن نیم کیم اولدیغی پیرمین
 دیدکدن بیلورم ابتدای خلقنک بر کلفه فاسد و غایت
 و انجاکت خاک سیاه عددر و یکله موبتک سر فرو بر
 خجلت و حیا اولمش بعض بلغا دینک ملک کند ندر
 اولان عجب و اعتماد لر سوا نیجه مصلحت مفید ز تعلیم
 اولک که برکنه که عجب کنوره جک سیدری منع ایلمه البته
 و رطه عجب و قور بولور عجب کتیر جک سیدرت افسوس
 مدینه یه کند و به وسیله انتساب کبار انام و سبب صل
 مقصود انخا زایدن مداهن و مداهلک مدینه و دروغ
 آمیز بنا لدر کیدر ز نرافس شریقه البته استماع مدینه مانده
 و هر چون بر مدجد بهالغ و حد و نجا و اولنه اولمد کید

و مدینه اولور صاحب سعادت افند من غلبه الصلوة والسلام
 حضرت در استماع مدح و مدینه دن نهی اید و ب بیور رکعت
 ایاکم و کثرت المدح فائده الدیج معنای شریفتر کثرت مدح
 استماعندن حذر اید بیکر زبیر کثرت مدح و بیکر بکثرت مدح
 اولسنه حیوان هلاک اولد بکثرت مدح کثرت مدح استماع اید
 هر هلاک وقوع بولور و بیکر و الله اعلم بعض حکما و بیکر
 بر کسند و مدح رضا کونتر سه سجده یا غانه اید
 اولور بعض حکما و بیکر عاقل اولان کسند مدح مدح اید
 محفوظ و قدح فادح بکثرت مدح اید متاثر و منفعل
 اولوق غایت قیجدر بیکر کثرت مدح و کثرت مدح استماع
 صکره کند و نفسند فاعل و تحری و تدقیق اید بکثرت مدح
 اولسنه فعل یاخود و دم اولسنه عمل کند و وار میزد و بیکر
 تحقیق اید مقتضای در اید زبیر بر عورت حسنه
 مدح یاخود و شتمک اید دم اید اید آینه آینه آینه آینه
 حسن و قبح صورت زینت اید و تحقیق اید که اعتماد اید
 بولور و مدح حسن و قبح آینه اید و تحقیق اید که اعتماد اید
 مدح مدح و دم فادح فادح فادح فادح اولان کسند و بیکر
 اولوق لایم کلور بولور بولور عاقل اولان کسند و مدح مدح
 و دم فادح فادح فادح فادح فادح فادح فادح فادح فادح
 و مندین و حق کونکند لری استصحا و کند و اید بیکر بیکر
 احوالی انفره عرض و اید اید کاسن و معاینه اطلاع حاصل

ایله زبیر کسند بهواسی عقله ستولی اولد بکثرت مدح
 خود بخود معاینه نفس و اوقاف اولوق غایت کونکند و بیکر
 بو و جهله عیوب نفسی تحقیق اید کثرت کند و بی زبیر اید
 معنی تحقیق اولان کسند شرفه نائل و بیکر ناسک میل و بیکر
 اول کسند بکون حاصل اولور و صاف ذممه دن او بیکر
 معلوم اولد که کبر نفسی حد اعتدال دن جیفار زبیر کثرت تحقیق
 کسند و نفسی بیوک و غیره جیفار بیکر زبیر بیکر بیکر
 قدره و قوتنه و یاخود و نصب و بیکر و یاخود و نصب و بیکر
 و یاخود و فضل و معرفت معزور اولمصد و هر جن بولور و بیکر
 تجاوز اید بیکر صاحبک دینی سلب و ایمانی اف و ورت
 و متزلزل سنزل و کاسن الفا و فضا اید سلب و بیکر و بیکر
 اید زبیر کسند شریفه وار داولم کسند لایدخل اید من فی
 مقال ذرة من کبر معنای شریف بر کسند بیکر بیکر مقدار
 کبر اولسنه اول کسند جسته کبر و صاحب سعادت افند من غلبه
 الصلوة والسلام حضرت لری عظم عالی تبار لری حضرت عباس
 رضی الله عنه بیور و بیکر که جناب عز وجل کبر دن و بیکر
 احتجاب اید یعنی شرکت و کبر درگاه باریدن بعدی می جوید
 حکایت اولنکه حضرت سلیمان بن داود علیه السلام بر کون
 مسند سلطنته جلوس اید و بیکر و جن و بطور و بیکر
 جنود و غیره حضور نمایند بیکر و حاضر اولد قدری حاله امر و
 بیور بیکر در حال روزگار سخت سلیمان بر دوش اید و ب

جانب سمواته طلوع از اول ربه رفع ایدیکه سرای نه قباب
سمواته حجره نشین شیخ و تهلیل اوله ملائکه گرامت صدرا
استماع اوله نطق باشندی اول تشاه بالا خانه اسماندن
بوضو نطق بر صد ظهور ایدیکه آتی دانه نشینان دولت
سیلما نطق بوقدر نفوذ اوامر و احکام و توافر خدم و احم
سنگ صابکرا اوله سیلما نه مقدار ذوق مورث کبر و لوق
لازم کلید زبوانه تخت سلطنتی روزار خندن جانب سمایه
نه قدر ترفیع اوله نطق سطح زمیندن جانب اسفل طلوعی
اوله نطق و تنزیل اوله نور و در بعض غلام و بدید که هر وقت
ایکوم امراض عیدیه وارد که سبب موت و هلاک اولمندن
توقیلور اما غایت خطرته اولان مرضی در تذکره برسی اول
دولت صاحبی غضبناک اولوق و یکجسی صاحبی کبر طاری
اولوق زیر ابوالیکی خالده اول دولت حد و دیاستندن
خروج اتمکله اضطراب و اقتدار حد و ایدر او جیسر حصر
و طمع زیاده اولوق بوجالت خیر غایب غلظ و جعفر ایجاب ایدر
در و یکجسی رغایا طائفه سنگ ربه مطا و خندن خروج
ایله غلو و هیجان بر بوقدر ظهور ایدیکه آتی منع و قطع
مساحت و اجید زبانی نقل و روایت ایدر که منویم حجه
عرفانیه اسباب درین اید مرتین بر دانه او زنج بر آدم
کور و مکه اطرافنی غلام و خدم کیره احاطه و جمله ناسر کندی
نظر ایدوب اول آدم کمال کبر و غرور نمانشی کسبه قطعاً

حواله جسم مبادی و انتهای ایدر بوضو و صفندن با که تعجب اوله مکه
آتی آدم بوجمل کبر ایدر جک بر دکلدر دانه کندن نروا و جنت
خدیجی دفع و روی نطق و نیازی و نسوخته خاک تذکره و نهار
ایدر کت درگاه بار ربه توجه و اقبال ایدر که جناب عزوجل
سکامعشرت و مجتهد اقبال ایدوب سندن راضی اوله
دید که با که هر قطعاً انکشاف ایدیکه کندن یا سندن منفرد
اولوب کدم بعد سنده مستقبله حسب الاقتضا حدود
بعداده واقع بر کبریدن عبور ایدر کن اول آدمی کوز لرینه
عمر کلوب خلقدن سالک ایدر کوروب آتی آدم کجمن
عرفانیه کور و یکم کسندن و کلید کت دید یکم یکی بن
ایدن کمن اول وقت عاتیه ناس نواضع و تذکره ایدر کوری
موضع بن تکبر و تعظم ایدیکه ایچون جناب باری سبحی
بومحله بوجاله وضع ایدوب سنده جمله ناس با که تکبر
و تعظم ایدر در دید معلوم اوله که هر کس که کبر و نخوتی
اوله اسبابی کند و دن قطع و دفع ایدوب تکبر و تعظم
نواضع و متسوعه تبدیل ایستد اسباب شرف و عزت تکمیل
و قلوب ناسک کند و بر میل و مجتهد کسب و تحصیل ایدر
اوصاف و مبدء دن اوله بر یکجسی حد و معلوم اوله که
حد نفه غرض اوله امر خندن بر مرض جسم و در
و مجتهد کبر و در لوتفا بدیدر و صاحبک و بنده و وجودی و نماندن
خال اوله زبانه حاسد کتم و غرور انم اوله و خندن جسمی

اريدوب عقلی صواب رایدن اغفال و قلبی فکر صحیح
 اشتغال اید و قصد بخندن زیاده فحش زنی را حاسد کند و نک
 مالک اولد یغیر نیند هیچ کس نائل اولد یغیر استیغیر و حاسد و
 زیاده ضرر و خسار صاحبی بود و حدیث سر یغیر و اولد و اولد
 ان الحسد باکل احسن لک انما لک خطب معنی سر یغیر
 تحقیق حسد است اکل اید یغیر نائل اید نه کم آتش او وونی
 اکل یغیر نایوب را نائل اید یکی یکی بعضی حکما دیشد و در که حسد و
 بوجز الکفایت اید که محسود نیک وقت سرور و نعم مفهوم و نعم
 و عز و زوق اولد یغیر و قند و شکند و مهموم اولد و نیکد که
 حسد هم بر آتش کید که دافعا یا پذیر مملوم اولد که
 حسد بسدی اوج نیند بر آتش حاسد محسود خداوت
 و بغض بقدر و اراکین محسود و قند بر لغت ظهور اید و ب
 با خود محسود و قضا نکلن بر یل مشتدا و لسه بولغضا و خداوت
 حسدی موجب و نیت اولد و یکجیسر محسود بر لغت شاعده و
 کلامه یا نائل اولد که حاسد اول لغت و مقصد تحسودن عاقل اولد
 بولقدیر به اول نیت ادراک اید یغیر محسود نیک ادراک
 اید یغیر حسد اولد و یکجیسر حاسد بخجل و در حسد بولونک
 محسود و قند ظهور اید نغم موهوب و بر دفعه قار اولد یغیر
 و مقضای بخجل خبر و جهل لایق کورید یکنند بولغم جلیله حسد
 اید بر بواجب و سبب بر و لول نائل و یغیر اول درجه لره سید
 اولد که حاسد کند اندر محسود و اخذ انتقام اید

و انتقام اولد مزایه بهم و اثم و عقت زائد به مبتلا اولد
 لغو و باقند نه و نک بولقدیر به لایق اولد و اولد که کسی بو
 اسباب حسدی قطع و ازاله و بخت و اسامقندن اخراج
 اید ضرر نکلن تحفظ اید بوجز حسد کمال تاثیر و ضرر یغیر
 ایضاح ایگون بولکایت عبرت ناخبر و اعلا اولد و لور که حسد
 ملعون فرسدن بهرام بن یزید و ملعون استراکدن خاقان اید
 بر بر لینه محبت و صداقتی بر ملک اولد یغیر و دافعا نای
 و تلفظ اوزره لرا یکین بهرامک نوت و سجا خند و کرم و
 و حق یغیر حسن سیرت و عفو بهر یغیر که مستعد اولد
 ناشر یغیر حالت خاقانک بهرام حقد شده اوزر حسد
 موجب اولد و لغل بر کون خاقان و زار سندن برینه سیر اظها
 و بهرام حسدی اخبار و بهرامک هلاکی ضمیمه بر نیکو نال
 اید کد و وزیر بولشک کتیر بهرام یغیر و ناکید بر لره بو
 مراعتک تمسینه حاشا صورتی ارا و خاقان یغی
 بولشک رکعت تعهد اید یغیر بولحال اید بر مدخ مرو اید و ب
 بولکینه دایر وزیر و نراش و اما ظهور اید یکنندن
 خاقان نه کون تدبیر ایدک بولسوال اید کد و وزیر صبر
 بادش هم چوب بعد بر مدخ یغی مرو اید حسد خاقان لار
 سوال اید کد اول وزیر ناقل بادش هم بولشک مکه
 تکلیف اید یکنان خصوصک امکانی بود و ز سرک بود و سوز
 سبب فرط حسد اولد یغیر فهم ایدم و حسدک مضرت حسد

عائد و راجع اولد یغیر یلک یگدن ناسی جا بکده امار وقت
 ایل بوجد زایل اولور ایستیدل سیری صبر ایدک دلو شکرید
 نقولوق ایلدم یوسه بن ملوک حقتد نقب جبال یکیدن
 جبارت ایده قلم شامندن قورقم دیمکله خاقان اول
 وزیرده غضب ایلدر بعد خاقانک خور وزیر وار ایدک
 فرط حیل و خدعه و خبت طبعده ایل مجبول بر مرد شر ایدی
 اول وزیر ناصر ضمیرینه احضار و اول مرانک شیشینی
 اکه احاله و تکلیف و اول حق تعهد ایلدکن صکره اول وزیر
 شریرواروب فرادعسکریه ون حیل و جبارت ایلک شیهو
 بر شخص فتنار کتور ووب کند ووب و بعد اولاد اولاد
 تابید و جمیل ریاست جنود خاقانده رتبه سن توجیه تعهد
 و سار و کخو اهرنیک حق اسعافه تکفل مشلو و عدل ایدک
 اطلاع و اخذ ایدوب بهرامک کید و جمیل ایل قتل و اعدای
 عوض اول شخصه افاح و احاله اتمکله شخص مرقوم حق طریق
 فاد و جانتد کند و نک یولدا سر و قزدا سر و لاهر مرد قلا
 بیلده استصحا ایدوب طوغری بهرامک دارالملکته وار قانده
 اول شخص فتنار قزدا سر کور غلام اسیر مد بهرامک خدنه
 خاقانده سندن برینه خربت ایلدکن صکره اول شخص فتنک
 اجرای ملعت مافی الضمیرینه وسیله املق خیال ایلد کند و یی
 مبالع ایدن آغاسنک لیل و نهار تحصیل رضا سند و خدنه
 لازمه سند بر رتبه صرف مقدر و وسیع موفور ایلد بکله غنا

کمال محبت و مودتد کند و به کلی اعتماد و کافه امور وقت
 اکه احاله و کند و نک خدمت خاصه سرا و لا محافظه و محاسنه
 قصر بهرامی حق تعویض ایلدر بر کچه اغاسی خسته کوب شخص
 فتنک انک برینه قصر بهرامی محافظه قیام اوزر ایکن
 اول قصر مقابلنده واقع بهرامک جبهه خانه سنی
 ثبات ایگون یکجیلرندن استبدان ایل جبهه خانه به کیر و
 کنار و کوشه شین سیر ایدر کن بر تقریب کیز لوجه جبهه خانه نک
 بر طرفه قونداق بر اغوب برانته تدن صکره جبهه خانه طلوسو
 استقل و خدنه و حواس جبهه خانه اتشی سوند رکه مبارک
 و استقل اتشاسنده بو کیفیت بهرام حق ایشدوب عوم سندن
 قزنده راکبا خروج و جبهه خانه بانه طلوسا ول اتشی سوند رکه
 ایتهم ایدر خدنه به نظارت و زره ایکن اول شخص فتنک
 انتهاز فرصت خیال ایلد خجری غلافندن اخراج و اینه کوب
 یکجیلر سیر ایدر بهرامه یقلاشد کد بهرام اول شخصک
 وضع و حرکتدن سوء قصدینی فهم اتمکله علی الفضل آتشد اول
 شخصک اوزرینه آتیلدوب ایکی قوللرندن قبض و خجری غلافندن
 اخذ و مأخوذ ایدر کن قصرینه کونور ووب بر مقدار خلوت
 و کیز لوجه بو کیفیت سبب و حقیقتدن سوال و ابرام ایدر
 اول شخص خجری حقیقت کیفیتنی اولد یغیر ایکی قصر سیر ایلد کد بهرام
 اول شخص تاملین و تطمین ضمنده سن خاقانک بندو رتبه
 اولد یغله بنا و خاقانک امرینه امثالاً بومملکه فی اختیار

و رضا سنی تحصیل نفس و جانکی نشان را بدست کن بویاید
 خاقان سنی بسانت بلمش بن صانت ایدوب بر قاج
 کون جیس و بعد اطلاق و اگر ام اید بیکسی تخلف ایدم
 ستن رفیقگی بزه کوستر و بدکد خبر و بر مکده کتور دوب
 ایکسی معایت سز جبه مسا فریو لکوکر بار خانه کور جیس
 قویوب بو ستری کتم ایلکری بنی قینه و ناکید ایلدی اول نشان
 بهرامک اولکده سند واقع فرا ایلدند بر جیفینک بر قری
 وار ایدیکه قد و قامت بالاسی مانند سر و آرا ده و زلف
 مشکین سیماسی تابکاک رسید صفاتی سیم نازنینی رونق
 شگن لکولوی تر حسن چهره دلاراسی رشکین ساز مهر قور
 تا تا رخمر دودلا شوب یفا کر خان غنا عقل فلاح و جیش و رقت
 فتنه پردازی یاد آور خیال کونا کون بر دختر شیرین ادا
 و دوشیزه بیهمل و بهتا ایدر یو کیفیت و فوعدن مقدمه
 اول قزق حسن جمال و عقل و ادب و کالی بهرام ایلد اولکده
 کتور دوب تماث ایلد یکنده اگر چه اول کومهر کان ملاحت
 قطع حسن و بهاسی یکنده ان طبع بهرام موافق و مطابق
 ظهور ایدوب لکن سفالت لب و خسانت رفته ابی
 اول الماسبارة لطافتی زین انگشترین از و واج ایکده مانع
 اولکده اول قزق اولدیغ قریه حاکمه امر ایلد یکده اول
 قزق کینه یقده و تزویج ایدر یوب با باسی خانه سنده
 توقیف ایدر خاقان طرفندن بو حادثه ظهور ایدوب

اول شخص اخذ و جیس اولکده قن صکره بهرامی کند و
 اصحابندن عقل و ذکا و جیل و دماهر متفنین و ماهر برور
 مکار را حضار و خاقان جیس عیله مکافات قصد ایلدیکه
 اخبار و کند و خیالنده طرح ایلدیکه مصنع و رنگین زین
 کید و اجتنالی بیبا و نفهم و قتی وافر زرو سیم و انواع
 جواهر و ذخایر تسلیم نمکده اول مرد مکار تجارت بهیسانده
 کیردی امانی اقلیم قزق عادت نرندن ایدیکه یقین نشان
 طرفندن بر کسته و سع و قدر نندن زیاده تکالیف
 ایلد تصیق اولکده اولکده اولادینی فرخت ایلد ادا
 تکلیف ایدر و بود دفعه بهرام طرفندن صادر اولان
 امره بنا و اول قزق اولدیغ قریه حاکم اول قزق بایان
 تکالیف کران تحصیل و تصیق ایلد یکنده با با سز ناچار
 اولوب اول قزق عرض بازار بیع ایلد کده اول مرد
 مکار وافر دینار و بر و بشارت و استصحاب ایدوب
 بلا و ترکه عزیمت و طوع غزی خاقان اولدیغ بلده به واری
 اقامت ایلد کدن صکره مقدمه خاقان طرفندن ترتیب
 مقدمات یکیدت ایدن و وزیریه تقدیم بهایای کتیره
 نفقه ایلد بولوشوب وضع اساس معارفه و مناسبه
 و صحیح و سترده و تلاقی ایلد حکیم بنیان موانع ایلوب
 بر کونینه وزیر ایلد ملاقات و صحبت آشناسنده اول مرد
 مکار بوزرینده طرح و ام یکیدت و اجتناله غار ایلدیکه

برندند بر و سز که اول الف و مو است و میل و محبت
 و در هر درجه غایت اصال میکند ناستی بواند و کن غایت
 جوهر جان نام کمی نفیس کند ی کوزدن ستر اید یکم بر
 بهمن و غنایم و در آتی سزه اید ایلک استرم جو و زنجی
 اول تحفه منقوله نقایب ندر جو سوال اید که بالاده
 ذکر اولنه جاریه نک حسن و آراستی مدح و وصفه غار
 اید و ب بر درجه مبالغه و اطرا اید ی که وزیرک صبر
 و آرا ممالی قالیوب اول جاریه نک احضار یعنی نیاره
 با سدر و وقت که جاریه احضار و لوب بر تو حسن دل
 افزو وزیر و شناسا ز عیون وزیر اولد فد شعاع طاعت
 جمالی جان و جگر بن بند مثال سوزان و عقل و هوش
 صبر و سکون کمی بریت اید یکدن وزیر ناچار هانا
 برندن صحرا یوب و دودست آرزوین منطقه موی سکا
 و رشی بوس کردن و دهنی تسکین سار جرات دل
 و جاسر اید کدن صکره کمال محظوظ شدن ناستی اول مردک
 نه استرین استه سکا و برهیم دید که اول مردگار هنی
 برشتی استیم مطلوب بهما شک ساید قرب و حاکم که بود
 دید کدن صکره و وزیرک مجلسدن خروج و طوغر خافانک
 سزایه وار و ب خواص ابناء شدن برینه خافانه بر سوزم و از
 دیدرک باا جازده حضور خافانه دخول و تقدیم رسم تکریم بر
 بو و جملد عرض مافی الضمیر اید و ب توکر تجارت اید جو ایدوه

عزیمت مراد اید یکدن مخصوص جنا بکر ایچون بر تحفه
 ندرک اید که او مقوله تحفه لطیفه جنا بکر که کن و ن
 شایسته و کلد رکتور و ب حضور خافانی به عرض تقدیم
 ایچون وزیر یکزه و بر و یکده وزیر یکز کند ی نفیچون
 آتقویوب بوسر کتم انک ایچون با که قتی وافر مار عرض
 اید قبول ایدم جو خافان هنی ندر اول تحفه جو سوال
 اید که اول جاریه سیر مدح و ثنا و وصفه غایت
 مبالغه و اطرا اید که خافان هنی قولادن عاشق
 اولوب و رغبه و مرقعین و سربقا واروب طبع الغله
 وزیرک وزیرنه هجوم و نه حاله بولور لر اید جاریه
 اید معا یکسنی عیون ناسدن مستور کتور بر یعنی تنیه
 و ناکید اید که اول مامور لر هنی واروب تنیه خافان
 و زره ایکسنی معا حضور خافانه اصال انکله وزیرک
 نه گونه معا اید یکدن جاریه دن سوال اید و ب جاریه
 هنی وزیرک کورک همان نخل و بجوی و صلندن اقطاف
 شفقنا لوی خسار و اجتنای میوه بوس کردن تابدار
 اید شیر نیکام اولوب هنوز بخنده سربسته عصمت حواله
 دست فضا حاکم یکسزین مامورینک هجوم اید کلرین
 نظیر انکله و حال وزیرک کورک ایلکی الدین قطع و کور
 قطع و لقا و شفا یعنی برید مفاصل خا اید کدن صکره
 خافان بی آرام جاریه اید خلوت و اول سرو و لکستی مانند سایه

قناع با نه اورینا بر اقصاض
قزاق بکری و محمود رشک دوی
بوزغ در لر عضو سوزان
مراد آلت جلیت در دم
وانقاص جلد در ده
تشنه
م

انگشت زمین وصلت و مهر کجینه عفتین برده دست
مواصلت ابله کده جار بهی و عقب بوشنس سرما و لا
قناعی در دست ایدوب و جلیه خافانک رطوبت دم
اقصاض ابله آلود اولان عضو سوزین مسح و تحفیف ایدوب
اند عضو مذکوره بر وجع پیدا و طول روخته شد اولوب
ورم و انتفاخ ظهور اتمکله اتفاقی ابله لا علاج عضو
مذکور می قطع در غیری جاع اولد یقندن با جار اول
عضو قطع ابله در و و اکثر کین و بوجالت انا رستم قابل
اولد یقنه تحصیل یقین اولد یقنه جار بهی بر کین اول مرد
مکار طلب و کجوتی اولد یقنه بر و و لو بولیموب بریده
تدبیر و مداوای ابله خافانک اثر یقنی کتبا منفع و زائل
اولد یقنه صکره اول جار بهی کتوب یقوب یقندن و اهل
و بلدندن سوال اولد یقنه بالآله بیان اولد یقنه و جلیه
باباسنی حامل قریه یقین ابله کدن ناشر عاده بلده لری اوز
باباسر کندوب باز را مبا یعه عرض و اول مرد مکار بهی ناچو
بهینا نده کلوب تمن و فیره مقابل مبا یعه اید کدن صکره
کندوب خافانه اید اید جکیر بعد التفهیم خافان کندوب و فیره
مراد ایدوب دفع و مکار ایدوب قناع سر بلیه عضو خافانی
مسح و تحفیف فاعده مرعیه اید یقنه رجه یقین و اول قناعی
حق اعطا اید و کن تقریر و بوندن ما خدا سرب و انقاص اولد یقنه
بنیین اتمکله جار بهی نکت بوزغینده صنع و قبا حرا اولد یقنی

معلوم

معلوم اولد یقنه سوزان مجازات معالجه سوزن مصوب
اولد یقنه اول مرد مکار بولیموب و خد عید ارج و اوقاف
صکره قرار و طول غریزه و واروب کیفیتی اجنا را تمکله
بهرام حق خافانه بر مکتوب تجریر و و رنده یقنی و حسد سنی
و و زبیری جسد کر فقا ر قند ندامت و بلا ایدوب برین سنگ
جست نیت و حسد یکی اتمکله نون مقدم سکا و رجه اخوند
زیاچه مودت و محبت ایدوب دم و سکا اولد نیت
و اغقاد دم خالص و صاچ اولد یقنه بنا بنیم حقه اراده
ایدوب یگانه سوزان قصیدت اثر یقنی جناب باری سنگ
طرفه ایدوب جاع ایدوب اگر رس میانه مزده اولد نیت
و محبت و مودت رعایت اتمس اولد یقنه طرفه نون بو
کونه سوزان مکافات ظهور ایدوب در مانی و رج و تسطیر و
خافان طرفه نون اشغال نازده یکیدت ایدوب بهرام
طرفه نون و و ایدوب کدن صکره طوب یقوب اخذ و حبس
اولد یقنه مرد و فقا نکت ایدوب جناب خافانه تسیر ایدوب بعد
الوصول خافانک حیت نفسانیه سر فورا ن اتمکله بهر
عسکری ایدوب بهرام ایدوب مقانده ایدوب ایدوب فارسیه غایت
و بهرام حق ایدوب اجنا و کثیره ایدوب مقابله بهرام درت
و طرح قطع بهرام زده ایدوب کدن عسکری خافان منهدم و
غالب و خافانک ماکله مستولی اولوب اموال و اسرار
و فیره ایدوب مقدم اولد یقنه خافانک بوقدر بلا یاده و خسارت

فی انتهای مبتلا اولست مجروحی باعث و سبب اولدی
اوصاف و مبدء دن اولن ایلنجیمسریله در تحقیقا عجله نک
 انجالی فیج و از می مذموم بر وصفه که بنجر خفت و تهور
 و اوقای معلوم و اخر ندامت اولوب ذلیل و خطا دن
 خالی و کدر حدیث سر لغیه وار و اولست که العجله
 من السطاه یفر عجله سبطان طر فتنه ظهور ایدر وینست
 عجول اولان کسه مدوح اولمز و حویص اولان غنی اولمز
 و غضنوب اولمز مسرور اولمز حکایت اولمز ملک زوین
 و رت کسه بر حکایت خندند جمع اولوب بنده ام بکده
 نفع و فائد و بره جگ بر وقت ایلد دید کمر نده حکیم مذکور
 هر قنقره نفسی درت سندن منع ایدر سکن مکر و دهر
 بعضی استند بیکر حالت روت دن این اولور سکن اول درت
 شنی بوندر و عجله **کجاچه غضب** توانی **زیر عجله دن**
 ندامت و کجه دن جهرت و غضب دن بعضی و توت و کسیدن
 ذلت حاصل اولور دیدر وینست که نواب یعنی خوادانت
 گویند و تو خند و ثبات کوسر نک از باب بنجر بک معقل
 قلعه سید بعضی ضر و ثبات و تحمل ایلد کسر حادثه و در مصون
 اولور و عجله کلی محذور و اعنی و موجب در ملک بندن زکا
 خلقه بوبله و صیت ایدوب دید بیکه الله دن قورق اگر الله
 نور فار سکن سکا زنا کت و بر و ب سندن راضی اولور
 و جناب بار سندن راضی اولدق سر آرض ایدر و فوت سندن

نور فتنه

نور فتنه امور و عجله ایلد زیر عجله موجب ندامت در
 و جن بر ایلد شک و استناد ایدر سکن است و ایلد
 و جن بر کسه دن تهمت ظهور ایدر سبه بعد تحقیق اول
 کسه یه اولد یغ خندند تبدیل ایلد و انکفا ایلد بیک شنی
 بنجر ایلد و کلا کده صادق اول و و عجله انجا زاید و نه بیک
 انکفا و ابقاع ایلد و هر معلوم اولد که کند و دار کده بوبله
 خواص ایلد بیک جنبه فادر اولور ایلد خاتج و بعد بوبله
 عوام با سرنج جنبه فادر اولور سکن و حق تر و اح ایلد
 غیر فتنه عجله مذموم در تر و اح اند محذوف و محذور
 بعضی حکما ملوک اوج فضا ایلد عجله و صیت ایلد بیکری
 وقت غضبند عفو بیک تاخیر ایلنجیمسریله افعال حسنه و عجله
 مستحسنه بوندره مکافات تعجیل و عجله و عجله وقت نزول
 حادثه تانی و صبر زیر عفو بیک تاخیر نده عفو و بر
 و اح بیک تعجیل رنایانک سخرت مطا و عجله و عفو
 حادثه ده اولد تانی و صبر ده رانی و صوابان و ضووی
 مامول و ملوک قدر ملوکدن بعضی و قی عجله بوبله و
 ایلد بیکه جن خبر قصد ایدر سکن عجله ایدوب خلا فتراده
 ایلد که تانی ایلد و ناسه و صبر بیک که نکر می خرسکا
 و صبر ایلد وینست که اوج سندن غیر بیده عجله مذموم
 و فیجدر بر مقام و اح اند بر می نکاح اولنان بیکری
 و عجله ایصاله بر می وینست **اوصاف و مبدء دن**

اول و پنجین فراعده تحقیقا مزاج کثیره امور محمد و نسیف
 و جواد و نازله و نسیف و هیت و وفار از زاله حسن
 و برهاده و آبی از باب و سفیانی جری قیلار آولی شیرین
 و اخور عدونه و بریدر عمر بن عبد العزیز رضی الله عنه
 حضرت نر پیور که ستر فراعده صاف و آب اخرا از ایدک
 زبر مزاج بر و رلو محمد و حقد و عدوت کتور اکتم بن
 صفر و بر که مزاج محاسن و مهابت کیدر مسلم بن قتیبه
 رحمه الله علیه و لا و نه و حیت ایدوب و بر که ستر فراعده
 احتراز ایدک زبر ستر عیون اعدا کرده حفر ایدوب
 اقرا نکون حتی سترک جلد کیده جواتر بنه با و رلو زبر
 مزاج مهابت زاله و صبحر قطع ایدر آولی مزاج اخور مزاج یعز
 کد و ر وینکد که مزاج عیون رعیت و ملوک عظمت
 شانه نقص و بر و نسیف و نسیف از زاله ایدر وینکد که
 بر یکم عقلند و فلت اولسه نر که کتور و وینکد که فراعده
 خیری نابود و شری نامعد و و در عمر بن الخطاب رضی الله عنه
 عند حضرت نر پیور که بر کیده و اثمانه ایدله مالوف و لور حیره
 اول شنی ایدله منعم و رلو و بر کیده مزاج ایدر عیون اقرا
 حفر و لور و بر کیده جوق کورس مهابت زاله و لور و بر کیده
 نفسی نهمه و عضو الفا ایدر حیره بر هنی سوا نظدن قوت کیده
 محمد بن العاص و غنه نسیف ایدوب وینکد که کیده
 پیو کلا ایدله نزل و مزاج نهمه که سکا حقد و عدوت ایدر

و وینکد و نسیف که از ایدله مزاج ایدر یک سکا ذل و حفر
 کتور وینکد که بر یکم نسیف و و رعدا وینکد که
 حتی نزل و مزاج و معلوم اولد که نفوس انانه نسیف
 حد و ن زیاده سناسمت و کلال کلوب مضطرب اولسه
 اول وقت و ن کلال و سناسمت ایچون جزو یک فراعده میل
 لانه و ندر زبر فراعده کلال و سناسمت انسان سنی کلان
 ایدر بو غنه بناء و ن سناسمت ایدله جک قدر فراعده
 و و ر ابو الفتح بنی بو ابیات خوش نظم ایتدر
شعر ایدر طبعک المکد و و با کیده راحه ترجمه و غله بنی
 مزاج مزاج و ن اذ اعطینا المزاج فلیکن بمقدار ما نعط
 العظام فله المرحه مضمون ابیات فحش بر سنی ایدله استغناء
 طبعک سناسمت یعز و صاف و کلال ثقلت کلوب
 اول وقت اول شنی بر مقدار نر ایدوب طبعک ایدله
 و جزو یک مزاج ایدله منسیف خاطر ایدله کن اول حاله حتی مزاج
 اول مرتبه ایدله که طوعه طوز مقدار قوت و راب اول قدر
 اوله یعز زیاده اولیه که بالاده بیان اولنه محذوری
 ابرات ایدر و نقصا و ن اولیه که و ن سناسمت ایدله اعتدال
 رعایت و اجیدر حدیث شریفه و و اولد که
 انی لا افرح و لا اقول الا خفاة و نحوای الطیر تحقیقا بن
 مزاج ایدله و مزاج سوبلیم الاحب الا قضا خفاة ایدرم
 وینکد که سعید بن العاص و غنه وینکد که ای اوغل مزاجی

غایت از ایلد زیرا افراط مزاج محاسن انسانی را نائل و عیبها
 سبب بایستی جوید و مزاجی کلبا ترک نهی مصاحب و مؤانست
 اولان اجبابک بعضی و انقطاع عذر نیز موجب اولور بولور
 اجبابک ایلد شش و الفتر اجباب ایلد جگ قدر مزاج لطیف
 ترک ایلد کن بوجدر نکا و زدن حذر ایلد بعضی حکما و دیگر
 اعدا ایلد نمازها بکثرت عیوبی اظهار ایدر **اوصاف**
و نیمه دن اول در پنجسرخلدر یعنی کوه که کثرت ضحاک
 حفر مزاج منکونند و مدر و ملوک عظمی هم حضراته و مناسب
 عالیها اصحابه کثرت ضحاک مناسب و کلدر زیرا هیبت
 و وقار را زایل و ادب را قلیل ایدر ابو ذر القعقاری رضی الله
 عنه حضرت نیرینه صاحب سعادت افندتر علیه الصلوٰه والسلام
 حضرت تفر بیور شد که کثرت ضحاک را احتراز ایلد زیرا
 کثرت ضحاک قیور ایلد و برها و جوی از ایلد در غریب
 الخطاب رضی الله عنه حضرت تفر بیور بر کیم جوق کولر
 بیستی قیل اولور و بر کیم نه کونه شتی جوق اینتر
 اولر شتی ایلد شدت بولور لکن حسب البسریه بعضی
 ان شاکولدر و جگ شتی کوریلوب یا خود ایشید بلیه
 کولک لازم کله اولور قنتر نیست ایلد انفا اولکندوب
 قنطه ایلد کولینده و مزاج با بنده کثر اولنه شرط رعایت
 اولنه **اوصاف و نیمه دن اول در پنجسرخلدر** در معصوم
 اولکه بعد العمد عذر حرامدر و عذر انجاشی هلاک

و دمار را بجا ایدر و عذر برکنه ایلد عقد رابطه معا
 ایلد کن حکمه اول عهده و فایلمکه در لایق اولان
 اولدر که ماده معهوده نک یعنی عهد اولنه ماده نک
 قدر تمام اولزون اولر عهدی نقض ایلد رجنابه عذر
 بیورر یا ایها الذین آمنوا اوفوا بالعقود وینه حضرت
 جل و علا بیورر فاستقاموا لکم فاستقیوا لکم معنای
 ظاهر بر سر طائفه قریش بوم حد بقیه هر سه کله عقد ایلد کله
 معا عهد لرند ثابت و مقیم اولدجه سرفخی عقد بکرده
 ثابت اولک و یکدر ابتدا علم سلیمان بن عامر دن مروید
 حضرت معاویه ایلد طائفه روم بیننده رابطه معا عهد
 ایکن حضرت معاویه را رضی روم اغاخ قصد بکشد
 کس غنیمت اولد قنده غریب عجب حضرت معاویه
 وید بکده بر کون صاحب سعادت افندتر علیه الصلوٰه والسلام
 حضرت نیرینک مبارک لساندن مسموغم اولد بکه برکنه
 بر قوم ایلد بیننده رابطه معا عهد منقعه اولور ایلد نمانده
 معا عهد منقعه اولدجه عقد معا عهد به حل و جله و هجوم
 ایلمسون یا خود نقض عهدی مفید اول قومه اخبار ایلد
 طرفین نقض عهد اولد یعنی بکده مساوی اولد که حتی
 عذر بولیند بیور ویدر وید که حضرت معاویه اول غنیمت
 منصرف اولد بعضی حکما وید بکه عذر هلاک مسرعت
 و زوال مکه افضا ایدر وید بکه غضبک طاولیسی بر قنتر

بعض غضب و هين وضعف نيجه و بر و والي خذر معزول در
 بعض خذر اوله والي سرعيا زائل اولور و جيلين ندوان
 مغلولدر بعض ظلم و تعدايله مالوف اولان عسکر با غلور
 گويابا اير بر امر لر و غيرين طغيان مشلولدر بعض طغيان
 ايله مالوف اوله رؤسا و مساوات قوم مطلق البدور
 گويابا دست همت و قدر ندر قاصور و نيستد که هر دو
 بر قول تو قلوب فاله ريجيس و اورا انا خذرايله مالوف
 اولان و و شكونه کنه و شكيرومان بلکه اول مقلول خذر
 و دشمنه قلوب غايه متقيد لر و مسرور اولور حکما
 بری عصر نيک بلکه و بيش که بن سنده بش خضت ايله
 و صيت ايدر که اول خصلنده زنايت ايدر سکر جناب
 بار سزون راضي و رغبا طائفه مفرشت کر و صلح اولور لر
 اقولا اينستند صعوبت اوله يوقوشه جعد که ادا نمه
 بعض نيجه سنده صعوبت اوله امورک بدايقند کورين
 سهولت مفرور اوله نايبا و فاءا و انکارينه قار اوليه چنگ
 و قدر ايله تاننا امورک فجاه لرندن خذراوزره اول
 بعض نيجه امور وار و که آفسر ظهور ايدر و انما بصيرت اوزره
 بولک رابعا امور اچون مجازاة و مکافاة و رکارد و عقوبت
 انفا ايله بعض امور زجر و ايهاله خضت کورتره که بر عاق
 ظهور نميشنه مانع اوليه خاصا خذرون خذرايله انساني
 ورطه بلکه و و شر را بوسم خواسا خذرا و زرينه مجازيه

اچون تعين و تسيير ايلديکي غ کره بوييله توصيه و تنبيه
 ايلش که فلکزه جرات و جبارتي شعرايدک زيرا
 جرات سبب ظفر و و دشمن حقتد کين و عدا و تکرار
 جوق جوق ذکر ايدک زيرا بو حالت اقدامي اقتضا ايدر
 و طاعت بار بر ملائت ايدک زيرا طاعت غا و جبراده
 ابدار ايدنک حصن حصيندر و عذرون خذرايدک
 زيرا خذرا ورطه دن خلاص اوله مز حکايت اولور که
 بکک عجم فيروز ايله بکک بيا طله اوله دشمنوارک ميان ايدر
 منفقد اوله رابطه معا بدعير نقصله فيروز بلا دشمنواره
 لشکرکس عرنيث اولد قح حکما و بری فيروزه خطاب
 ايدوب ايمی بکک جناب خدا و نبي چون بر باد شاه ما و
 ارکان دینی همه بهما درت ايليه سندی کي جور و ظلمک
 مجازاتند احوال و ناخير ايدر هر چين ارکان و يند مبادت
 ايدر چه اول وقت بلا احوال سوء مجازاتي اجا و انفاذ
 ايدر و عقد ميثاق ارکان و بندن اولفله بولفرض عهدي
 عزميتند نکول ايله و يدکچ فيروز چکک بولکلام حکمک
 قطعاً التفات و اصفا اتميدوب دشمنوار ايله ملاقات و مجاز
 و قتاله و رکا راوله قدرند عسکر فيروز مندرم و ماکک
 فيروزه لشکر دشمنوار مستوفي اولوب بلا موجب نقص
 عهد و حاکميت مبادع ايلدر و صاف و نيمه کن بيا
 بومخلد تمام اولفله حده اعتدال دن خروج موجب اولان

اعراض نشانه روتنه نکت بیانند شروع اولندی **عوض اول**
وتانی بنهم و عذر که بویابی عوض فتن برکننده افراط و تفریط
 طارر و عارض اوله اول کشته نکت نشانه الم و از ابر
 جسم منتهی بر حالت روتنه القا ایدر که تلافی و عذر و بسی
 فکون اولیوب امور و مودع تقصیر بنده و ندر بر عقل و شعور بنده
 ضعیف و خلل طربانده سبب اولور و بویابی عوضدن
 بر احدی کون مخلص اولیوب حوادث ملته و توانبات
 موده مقتضایه البته هر که طارر و لاحق اولور هم قبول
 شیشه ویر که نفس کله جک زمانه اولر شنگ حدوته
 متوقع و امیتد و اولور و غم زمان ماضی دن یکن شئی
 ایچون نفک منکدر و مخروم اولمسه در بر بوضو رنده
 ملوک عظم حضرت لایق اولور که بویابی عوضدن بری
 طارر اولد فتن نفس نفیس هیا یوندرین و وجود غالمسور
 اراح و تفریح و شمع سر بخت بیاح قلعه مسرانه بریده
 تنزد و انبساط تحصیلده دفع بهوم و غموم و حفظ صحت
 بیوزوب کن بو عوضدر دفع ایدن جک قدر اسباب
 سرور ایدل کتفا بیوز لریز الملک افراطی حق تدبیر مصالح
 ملکیه دن استغالی ایلک تسبیل ضرر عذر آن دکدر نکت
 عادل نورالدین محمود فتن غم و هم طارر اولسه کونیز
 سرای خاقانه سنه لعب کوی و جولا ایدل و کیم لرحم لعب شیطانی
 ایدل دفع غم و همت تدبیر ایدر لایسن **اعراض نشانه و اول**

سکر نادر

سکر نادر معلوم اولد که سکر جمیع اویانده عاید رشتا
 بهانه سکر ویرن سیده و در تحریم ندر ایدن بشقه سکر
 قیچنده اصحاب عقول و اتفاق ایستدر ویرا سکر بر عذر
 ریدر که صاحبی انواع بلایا و استقامه گرفتار ایدر حکما طلب
 بیان ایدر که سکر افراطی صاحبی بفته شکسته و احتیاج
 و امتلا و بطن عقلت با ناله لرین ابراز و اکثر یا حیثیات
 حاره و اورام و مویته و صفرویه و ریش و فاکج منقلو
 استقامی حدات ایدر مع بد صاحبی عقل و هوشدن
 دور و درک مطالبدن مشغول و مجبور و استقامت
 تدبیر دن محروم و عیون ناسده و قاری بنی مکتوب
 و مرتبه سن منخط ورون ایدر خود و اربعه نده نه مقدار
 خذاب الیم و نکال و جبر اقتضا ایلد چکی اشکار دور
یدینچی باب ملوک عظم حضرت نکت حضور غایبدر
ورکوب هیا یوندرین اولیا اولاند نکت مرادینر بیانند
 معلوم اولد که ملوک هم سالفه مختلفه الاجناسدن
 هر بر کسب انبیا ز صفتدن بر کون مرام و آداب و تقا
 ایدل اقامت ایهت ملوکانه اتمکله جمله شنگ آداب
 و رسوم احاطه حیطة تحریر دن خارج و شریع و بیایند
 فائده معتد بهانایاب اولد یغندن غیر اندره شسته
 سرعاه منور و ممنوع و خلفای عباسیه عی ملوک سالفه
 اولد قدرینه بناء بو بایدن هیا حاکم عباسیه به اقتضایه

رسوم و آداب مرتبه لری علی وجه الاختصار ذکر و بیان
 اول نور خلفای شاه را به طبقات اخوان و اولیا کرت
 و وجه حضرت را بدر **طبقه اولی** افراد جنود و عسکر
 و بهنوز اکت. مراتب ایلیم غلام **طبقه ثانیه** ضابطان
 عسکر و دن و سائر خدمت کنند و وسط مرتبه کرده
 بولنا ندر **طبقه ثالثه** سرکران و وزرا و رؤسا و کبار
 و علما و قضا که بمرتبه بولنا ندر که دولتمندانی شاهانه
 موقع و موقوفه لری سراسر ملکانه به قریب و بهین
 و بهر چین و وزرا و وکلای و ضابطان و افراد و ک
 و سائر خدمت دولت حسب الترتیب سراسر ملکانه
 مجتمع اولسه لری ذکر اولنا طبقات ندر اصحابان هر بری
 موقع لایقند قیام ایلیم بر بر لری فارشزدی و بری
 کند بکثرت موقوفه تقدم ایلند و بر اقرب تقدم ایلند
 حاجب لری بیدرینه نظام و بر لری و سراسر حاجب لری
 خلافت مورد اولنا باب سعادت ایلند و بر عسکر و ضابطان
 قرار ایدوب و باب سعادت بکثرت و راسته کنه نظر ایلند
 ایچو ایزده خالیه سر صالیور بیلوب بکثرت خلیفه جناب لری
 خدمت خاصه لریه معارف قرار کا بیدرینه خروج و باب سعادت
 داخلند موضوع و مضر و سراسر لری سراسر سلطاننده
 قعود و بیور و قدرند خادم معین و مخصوص صلی اولنا غلام
 نظامت اتسام اکت بر بیکت و بیکت یعنی سراسر کت العیوب

نزد سراسر پانده خدمت مکرر اند قیام بعد خادم
 حرم خاص باب سعادت دن خروج و سراسر حاجب لری دعوت
 و اول لری برده خالیه بر آفاق ایدوب و دخول و سخن
 و در خدمت حضور ملکانه قرار ایدوب و بر لری دعوت
 اولنا ندر و کچهر حاجب تقدم ایدرک و ایدوب سراسر
 سلطنته تقریب ایلند که حاجب دعوت و وزیر و مضر
 و مال خاکبای ملکانه دن صکره حاجب بیدرینه سراسر
 شاهانه پیش ذراع مقداری قریب محله توقف
 بعد امیر کجیش بکثرت سرکر لری و وزیر لری کجی حاجب
 و کچهر تقدم ایدرک و دخول و بعد از آوی رسم عبودیت
 جانب بسیار سراسر سلطنته قیام بعد حاجب زمره سی
 و رؤسای خدمت دعوت و لنوب دخول و علی مراتبهم
 بهین بکثرت موافق لایقند و توقف بعد علما
 و فقها و قضا که بمرتبه بولنا ندر که دولتمندانی شاهانه
 و وزیران آلت طاعت قرار بعد رؤسای اطباق دعوت
 اولنا ندر ملکوب آتیق میداند توقف و کند و لری در سوال
 افضا ایلند که ناسک خروج و وقتند حضور خلیفه
 تقدم ایدر لری بعد غلام و جنود و کراسر و سراسر
 حاجب بیلوب اندر لری و سراسر آتیق میداند جمله کت خلفند
 صف بکثرت اولوب قیام و بکثرت بیلوب بر ساعت قدر
 آرام بر لری جمله سراسر و خطه خلافتینا هی و لری قدر شکره

عملی مرانهم خواجه افغانی بکند و وزیر لری جمله دن تا تو و بر
 طو بدخر تو گفت و بعضی کرده مکتب تلقی ایدن خادم مذکور
 کیر و جکیلوب و وزیر لری الله بر کو چک سککک الوپ
 بر از زمان بهم مکتب تلقی خدمتند قیام و بهم بعضی امور
 مهمه مذاکره ایدر کن بالآله مذکور سر حاجبین خراسان
 اینست بد چک قدر را فقه آرام و بعد وزیر لری نه
 حاجب ایدل معاف و و دهنر مخصوصه نه معاف او تورا
 بعضی امور مکتبه و موابج ساریه نظارت و رؤیت
 و بعد جمله سر محله نه عودت و رجعت ایدر لر دی و بر
 حاجب اولیای حاکم نه بر بنی تقبیل بد و یا خود بر
 خدمت همچون حضور خلیفه به تقدیم ایلمس حاجب اول
 تقدیم ایدر یکی کند نکات صول جاننده باز وی بسیار نه
 محاذ با یوریه رکت کونور و بحت خلیفه تقبیل
 ایدل و کی کبی کیر و جکیوب کیر و جکیوب بر بر نه مقارب
 متوالیه قیام ایدر حاجب درون بختند بولنا نه سلیم
 و اول حاجب در بر بر نه سلیم ایدر رکت اخراج ایدر لر دی
 و چنین خلیفه موکب خاص ملوکانه لر بد بر محله عزیمت
 مراد ایدل کد ذکر اولنه ذرات مختلفه به امر اولنوب
 جمله سر مستح مواضع رکوبه مانیا و رود و اول محله
 رکوب ایلمس بر مقدار حاجب بولدر ده موکب او کند
 کند به کجریوب منع همچون جمله به تقدیم و بعد خلیفه

بد کلری و بعد شاهین و سار حیوانات شکال لر بد
 او جوری و بعد به قدام موکبدن کند به کجریوب
 همچون بر زمره حاجب و بعد سر حاجبین و بعد سر
 اینست بد چک قدر کیر و جکیوب خاص ملوکانه لر بد
 خلیفه جنا بری و و رای موکب خاصه و وزیر لری
 بولنوب چنین خلیفه جنا بری استند که وزیر لر را بد
 طلوب خلیفه به بر در لو کلفتی موجب اولیه حق و رجعت
 تقریب و بعد انکام به محل مخصوصه رجعت ایدر دی
 و بعد وزیر کت خلیفه و جوه خنده و رؤسا و سائر
 طبقات اتباع و اولیا و بعد سقاری کند به مزاجه
 و بر نکات همچون آچقند کیدب و آتله ملاصق خلق
 معده و بعضی کسوه و اطوفه خلیفه ایدل ملوکانه لر بد
 فطار لر و خنده نکات و راسته صدقات و جوانزه مانور
 خادم مخصوص کفایه و رجعت سر لری بر یکیده به موضوعا
 استصحاب ایلمس علما و فقها و قضایه و مؤذنین و
 و سطنه سپر و عزیمت ایدر رکت یا ابواب قصر خلیفه
 و یا خود نه نهنگاه ملوکانه دن بر نه وصول لرند حاجب
 و خنده نکات جمله سر نزول و اول محلی شکا و زاید بجه دکت
 رکاب خلیفه هم نشی و سیر و بعد التها و زینه جمله سر رکوب
 ایدر و و بر چنین خلیفه قصر نه عودت ایلمس جمله سیر
 به نزول و قصر خلیفه ده اول حاجب رکت محل و موقوفه نه

حاکم خلیفه
 حاکم خلیفه

مائیکه لر دی و خلیفه نک وقت رکوب و نزولند
 بوز و لر و طبله جالور در بادشاه کز شج و ظهور
 میل بیوریدلر زیر ارسلا فی ناد رکورن شهر با بسک
 عیون و قلوبند ارسلا نک مهابتی عظیم و لوب و انما
 صحرارده کرن چوباندر صفه صفه ارسلا نه تصادف و
 ایل الفت ایلد کورن قبله زنده مهابت ارسلا اول رتبه
 و کله در رکوب و ظهور دن کلبا انقطاع و امتناع هنی
 کوسر مبدلر زیر افرور و آرا لوق قیونک راعی
 و کوز جیسر کورسه در و نندن خوف راعی کلبا زایل اولور
 قیون سورسه همچون قطعاً کاکس و مبالاة ایلر دی
بدینجی باب بحکله نام اولدر اما مؤلف رساله شیخ
 مرحوم نک وقت کلمه بو سترای سیبج فایند چند روز
 لغبت زن حکومت اولان ملوک سالفه میانه
 دولت عتباته نک آداب و رسوم سلطنت طوائف
 سائر به نسبت مستحسنه اولد یغنه بنا، بو باده آداب
 و رسوم دولت عتباته بی آموزشی اوله رقی شرح و بیان
 ایلیوب بو حیدر خیر خدمت ترجمه در قصور و اجمال
 استادنن تخائیا ترک ایلیوب ترجمه و تخریر ایدم
 یوسه حال استند رای سیر سلطنت و رونق آفرای
 تخت گاه خلافت فرمانفرمای هفت کشور داور
 نبکنت سعد اختر سلطان البربر و خاقان الجورین

بادشاه تقوی پناه و شهنشاه مخلوق دستگاه
 افتد ترک دولت علیه ابد قرین و سلطنت سینه است
 ربهین ملوکانه لریکه جار حمت افطاره و مدد انداز
 کوسر شوکت و نشان و الیوم بر بنده فرمانبردار
 مسند حکومتگاه عتباته در حکم اندر بوبله بر دولت
 عظم سینه اقدار کانه بالتا بیدالی یوم الانتهایک است
 فرج شمت و آداب و رسوم شوکت و سلطنتی شیخ
 مومی الیه است ایدم ایلیدی درون کتابدن بوبایی
 منتظمه اولان چندین اوراق برکنده ساز شیخ الف و بنا
 ترجمه خامه خارجانه مهنی بریده کز کتب سخیا اولور دی
سکینجی باب بنور نک فیضی بایند در معلوم
 اولد که مشورت بر امره و ایضاح رای بنده هدایت عینی
 و رشادت سبیلی و باب مغلوق صواب نک مشاجره
 بعز مبهم و مشور و مخضر اولان رای صواب مشورت ایلد
 واضح و اشکار اولور و شرح بعضی حضرت عالم التبر
 و اخفایا و حبیب جناب خدا غایت مقرر مشورته عریب
 بیور لر جناب عزوجل صاحب سعادت افتد نه علیه القبول
 و السلام حضرت بنده بیور لر که فاعض عنکم و استغفر لکم
 و شنا و رحم فی الامر الایه حسن بصری رضی الله عنه حضرت
 بیور لر که متاوره ایلد امر اولندیکه رای صحیح استنباط
 و مقضا سبل عمل اولد ضحاکه نه منقولد رک متاوره ایلد

اینک بخور امر اولند بکه مشاوریه نک فیضش و فوائد عباد
 معلوم در زیر خواطر ناچنه و افکار صافنه بر امره صرف
 و امانه اولنسه اول امره صورت امکان مستور و مخفی
 قلمز و استشاره به رغبت انجوب کند و رایبکه سبده
 و مستقر اولان کند سرحد صوابدن بعید و حفره زلزل
 و خطایه قریب اولور حدیث شریفه وارد اولند که
 وحدانیست واجب الوجوده ایمان و اعتقاد و در صکره
 رأس العقل یعنی کمال عقل ناسی قوه دُر یعنی بر بر بیل
 سوبشوب دوست اولمقد در رایبکه مستند اولان
 خود رانی خردن مستغنی اوله مز و مشورت به رغبت ایدن
 کند هلاکدن مصون اولور و جناب حی لا یبوت بر قولی
 هلاک انک مراد ایلمسه نک کند و رانی سباب هلاکدن
 اول واقف می اولور و حدیث شریفه وارد اولند که
 نَفْسُكَ عَقْلُكَ بِالْمَذْكَرَةِ وَاسْتَعِينُوا عَلٰی اَمْرِكُمْ بِالْمُنْثَرَةِ
 معنای شریفه سب بر بیکر ایله مذکره ایدرک عقلکرت
 اصابت ایلد بکنی و ایلد بکنی نخرتی و امتحان ایدک و امور
 متیقنه مشاوریه ایله استعانه ایدک و بکدر حضرت
 علی به طالب رضی الله عنه بنور که استشاره عین هد
 یر کیکه کند و رانی بکفوب اخایله استشاره دن مستغنی اوله
 البته خطره وقوع بولور و بعضی بلغا دیدر که اخایله استشاره
 و استرش و نصکره خطایانک کند و رایبکه سبده اولوب

استشاره سب

استشاره سب صواب ایلکدن زیاده محذور و در بعضی حکما
 دیدر که شک را بیک نقص قرینا شکله در بعضی سنی
 قرینا شرکجه خلوص او زره سون کند ایله بیلد در سنن
 او بیلد کند ایله مشاوریه ایدر شک را بیک تمام و کامل
 اولور و بیلد که حق امور که اشکال واقع اولسه
 عقلانک را بید مراجعت ایدوب استشاره دن امتناع
 ایله و رایبکه سبده اوله زیر استنوال ایدوب سلامت
 بولق خود رانی اولوب مذمت چکله خیر لور در حکما
 بونا یقون دیمت که جمده و تدبیرک غایت ضعیف نشد
 و عقلانک غایت قوی شدن خیر لور و تائینک غایت
 از می مجتهد نک جو غندن خیر لور و خطا و زلزل قضا و مبهم
 و حکماک رسولیدر بعضی قضا مبرم وارد اولور مخیر
 بر شک را بید سبده و استشاره دن مستغنی اولسه
 رشد و هدایت صورتند که سنور اولور حکمای فرس
 بر می دیدیکه امور نظر بعز وقت و امعا ایلمک غندن
 و غم خیر ایدر اقضا ایدوب و رایبکه حقصور نقصان
 سلامت و نور و نظره باعث و سبب حاصلدر تدبیر
 و تفکر فطنت و زکایه ستندم و غم و اجتنای موجبدر
 و حکماک مشاوریه سر یقینه نبات و بصیرت هر فوت
 بعضی حکیم اولان کند رانی صواب صاحبی بیک بنه مشاوریه
 ایلد کمرنده رایبکه نبات و بصیرت ندرند فوت فائده

و باطله ایصال و عقول اغفال و رانی صوابدن
و اشغال یدر **بد بخیر کیری** دولتدن و مستیج اعوان
سلطنتدن اوله لر زیر اعقلاست ایج و بیرون
گرم و ستر و روزگاری و نوانب سپهر نابضاری
و انقلابات و واری متابع اید کت اب رانی
صوابه قابل و مستعد لر در طالع غروب و بیکر کت ایج
و قارک استجاری و اخبار کت حتمه سار بدر آتک
فهری صوابدن منحرف اولمز و و هم انده وقوع
بولمز و وینت در که ستر سیرانک رایبله عمل ایدک
زیرا هر قدر ذکا طبعی و هین نظر قیامت و
هنر به آتک عبرت و بره جک جوق صورت کور ستر در
و اما رتقلبات و هر جوق ایستند در حکایت
اولونک مأمون جلیله بر کون او غلظت به نصیحت اید و
دیش که ای او غلظم ستر بشه کن اوله امور حجاب
تجربه و امانی حوندن اوله اعوان و اختیار لک
رایدینه مراجعت اید بکن زیر آتک ستر کور مد بکن
ستری سزه کور ستر لر و بلند بکنزی سزه کشف ایدر
تحقیقا اندر نیجه مدت نبر و خدمت دولت بولوب
ستر امور بکنده عماره و تقنین و حوادث و مواضع
از منبه و اقبال و ادبار و دوره اشغال حاصل الیستند
ستر انده شایم و کز و انده ملائمت و مطاوعت

کوسه بکن و کلامی هر قدر راجی اولسه وخی تحمل اید بکن
زیرا صحت و نفعانی مورت اولان ایج شربت و برنجی
حکیم باعث نژاد ششم و نعلت اوله طاعتی شربت و برنج
حکیمدن زیاده نفقت و در مجلس مسور به بخیل و جین
و جویص و معجب یعنی خود رانی و کذاب کند لری
او خال ایلامک الزم و ایدر زیر بخیل اولان کند
سنگ عقلت باعث تقصیر و خلل اولور و جین بعض
جسارت و لا خصوص صوره سنی اخافه ایدر و جویص
اوله کند ایچانی مأمول و نعلت و نعلت ایدر و نعلت
بخل و جین و حرص بر طبیعت که جمله سر سو ظنندن
اقضا ایدر عبد الملک بن مروان بعض عماله بود و جوله
تنبیه ایدوب دیش که مهم اوله امور که کذابک
و کند و رانی بکنش معجبک رایبله فناع و الکفا
ایلمه زیر کذاب اوله کند سندن بعد اوله نعلتی
تقریب ایدر قریب اولان نعلتی تبعید ایدر بعض نظر
الامری سوبلمز و کند و رانی بکنش خود رانی معجبک
وخی رای صبح و کلدر بو تقدیر به معجب و کذابک
رایدینه عمل موجب خطا اولور ملوک عظام حضراته
لایق اوله بودر که مجلس سوار حقن بر کت بر رانی
ایراد و بیان ایلمه بک قول مجرب و نعلت و اعتبار اوله نعلت
اصول و اسبابندن اسکنشاف و نیجه و نعلت

بخند جمله بانی مجلس شریک بدرکت بعد التفتیح قبول و توفیق
 قبل امعان النظر اول رایده ملدن حذر اولنه وینلدیکه
 زایک غایت ضعیف بالبداهه سنوح ایدیندر و زایک
 افضل بعد السنوح اول رایده افکار رکتز ایدرکن علم
 یقین تعلیق حکیم اولنا ندر وینلدیکه هر بر رایده
 بر کج اخلاص مدنی تا صبا حد فکره صحیح فی تحضر و توفیق
 و تنقیح ایلیمه اول رائی تا مامدر بخند ملدن و هب
 دیش که بر رائی بعد السنوح اوج کون زک ایدوب
 بحال افکار و امعان انظار ایدک که حتی صحیح و سقیم
 و خالص و مغشوش کشف اولنه ابن بینه او غنی توفیق
 ضمیمه دیش که زنها را قول مشیر اولمه یعنی مجلس
 است برادر خاطر که خطور ایدن رائی جمله و ز اول ایدر
 ایلد و امعان نظر و وقت ایلد تنقیح اولنیمه رایده
 حذر ایلد و معجب و خود زایک رائی نصوب ایلد
 و تا ممل و ملاحظه اندین از حال کلامدن اجتناب ایلد
 و بجن ملک عظام حضرت عینده فکره تا مه و روتب
 کاطعه دن صکره بر زایک صحت نظر ایدر ایلد بعد اول
 زایک امضا و اجازت به شرت و آنکه عمل همچون انتهاز
 فرصت اولنوب وقت مناسب فوت اولنیمه و بجه
 مخالفتدن وضع ویندرینی استخار دن حذر اولنه که
 هر کیم کند و به نصیحت ایدنه مخالفت ایدر ایلد بر عد وید اید

دینلدیکه

دینلدیکه امور ملکیت کت فساد واد بارینه بش سنی ایلد
 استدلال اولنور اولکسیر امورک مضایر و متوار و سینه
 استنا و خیر اولینا حدیث السن کینه به امور ملکیت هر کانه
 یعنی مدیر سخا ذایکات ایکنجیسی ایل مودنه جور و اذالته
 اوچنجیسر خواجه ملک مؤتدی ناقص اولوق و درنجیسر
 صاحب ملک و لاه ذایکات تقریب و تبعیدی رائی و توفیق
 غرضه بختی مبنی اولیوب با بختی کند و بهو سچون اولوق
 بشنجیسر نصایح خطا و آرائی ذو الخفله استخار اولنوق
 که رائی انشروان دیش که عالم بالا موراولا کینه ایلد
 استقامت و رایده متابعت ایلک رائی مبنی صاحبی اولا
 و اولینا کینه به هر خرم واجب ملدن بو باید شرح اولنمان
 زایا فی بضایح احوال مؤلف مرحوم اوج حکایت مبسوطه
 نقل و بیان ایدر **حکایت اولی** منقوله که هندی بلده لرندن
 ممالک فرس فریب بر بلده کت حسن منظر و طیب هوا
 و ما و کثرت عمارت و مصفا و مناسبت قلعه
 و ایلک هر جماعت و شجاعت و قوه ابدان
 و مملکته کمال مطاوعندر نوشر و آنک مجلد و صف
 و شتا اولنمده نوشر و آن اول ملکوت تسخیر و ملک سوده
 و شوب لیکت حکمنده در جو سوال بلد که حدیث السن
 و بهوای نفسانیه نایع و لذات شهوانیه بیلد مشغول
 ملک ارکن نام بر ملک ضبطنده اولوب کن رعایا کند و

در فصل سنو کت به در کت سنو
 و بهشت ایلدی امور و به
 و مقدم اولد

سو در پیکند کند و به غایت منفاد و متوجهد در جوهر
 و بر مکه نوشتن و ان و زرا و کلاسی جمع و اول مکه دست
 رس سو داند اولد یغز و ملک ارکنت کبختن و رعایا
 اطاعت و محبت او زره اولد یغز تعریف و بیاید کند
 بومرک حصوی انجی ملک ارکنت رعایا بی سختی
 و افساد و بیکلر نذر نفیر و جانب کسرا به استماله دن غیر
 و جمل صورت بولمز جو جمله سنگ را بیری نتیجه یا بافت
 اولمغه در حال تعقیب قلوب نام و اضلال و اغفال
 کر و عوام فتنه ماهر و متفکر و با ت عت و شاک
 اهل عزیدن بر قاج کند لری تدارک و کند و لری بخش
 اموال و تحصیل آمال منلو و عدل را به حصول امری عده
 نقویض انکله اول کند لری هر ملک ملک ارکنت و اروپ
 هر بری بر رفرا و قضا به متفرق اولوب طائف رعایا
 بهایم بهایه آرا نواح علف اجتنال ایدرک برایی
 سند ظرفه افساد و جانب نوشت و ان استماله بیکلر نذر
 صکره نوشت و ان کا خند تحریر و عموماً رعایای ملک ارکنت
 اضلال و استماله بیکلر نذر نسطیر تدبیر نوشت و ان هر
 و کحواله قریب محله بولنن و البلر نذر بر بنی تحمیر
 ایدل ارضی ملک ارکنت و خولنر امر و تنبیه بیکلر نذر و الحی
 مذکور هر القی بیکدن زیاده سواری عسکر نرینه بیاست
 ایدل بیکتی ملک ارکنت بعض جا سوسلری خبر لوب تحریر و ان

ایدریدل شیوخ بولوب ملک ارکنت ملکند صورت
 و فساد ظهور و بین الناس را جیفه و قوج بولمغه ملک
 ارکنت خن بویکفته تحصیل و قوف ایدوب اما ملک ارکنت
 امور ملکتر بش کند ایدل و یکده در وی کند و یک
 وزیر و صاحب و سمیری و بری خن رئیس الزما به
 اخذ و عطا ده مؤکلی ایدر در حال بویکفته جمع بویکفته
 تعظیم و عقد انجمن مشورت ایدل دفع فساد و اضلال
 ملک ضمنت استکشاف رای صواب ایدل کند
 اول و رت و زبردن بری فتح کلام ایدوب شمدی رای
 صواب بودر که رعایا طائفه عطا یا و احیای عقد
 مواجید ایدل اصلاح و تصفیه اولندر زیر رعایا طائفه
 بویکفته تصفیه لری عده و نکر معلومی اولد فقه اقدام
 و اقتحامدن پاکنده اجتنال اولور و اگر اقدام ایدر
 هر کلمه مجتهد و قلوب سلیمه ایدل مقابل و مدافع لری
 بیشتر اولور دید کند رئیس الزما به بویکفته خطیه و منع
 سباقنده بویکفته جواب و بر و یکده بویکفته صواب
 اولور و اگر فساد رعایا به سبب جور و تعدی و لیس
 اولد زیر سبب دفع ایدل سبب خن مندرع اولور اما رعایا
 فساد جور و تعدی نشت ایدل بویکفته بیکلر کند و لری
 فرط آسایش و راحت قدر بویکفته بیکلر نذر اقتضا ایدل
 وینلر که درت طائفه راحت و انسا طرک نذر

بلند کردند تا شکرند و دره فساد طار را اولسه اندر کرم و
 فساد در نیک تنزید یعنی موجب اولور اول درت طائفه
 بری اولاد و بری زوج و بری خدمتکار و بری عیال
 چنان بود درت طائفه بود حالند طیفان ابله بود نمره
 رفیق و مدارا اولند و طیفان نری نزد او اولور بلکه بود
 ماده فساد در نری یعنی اسبابی قطع جسمه اعتنا اولموند
 و بد کردند ملک ارکن صادق سن ای حکیم و بد بعد
 وزیر نامه بود و هر ده کاره آغاز ایلدیکه رای صواب
 بود که رعایا دن اهل صلاح و صفه بری رباب فساد
 و عیساندر اولور نری حواله ایلد ضرب و تادیب ایلد حتی
 ارباب فساد لر شقا و اولوب بعد و شمنزه فساد
 خوفند این اولور قی طای اولم و بد که رئیس الزام
 بودانی هر نوع و جمله نقص ایلدیکه بصورت و شمنزه کند
 عسکرند نریا نافع و رعایانک و شمنزه بیعت و طای
 موجب در نری رعایا طائفه سر عاقل محروم و در خالی و کله
 بعضی ایلدند او مقوله را وارد که محروم و یا دشت بدن
 خوفند بنا سلسیفه جرات ایلد نرسنگ و بد بکن صورت
 سلسیفه خضت و ارور او مقوله لر خضت بولوب
 سلسیفه ایلد که بزم کد نری سعی انزلر بلکه عیلمه قدم
 ایدوب جمهوره نری بیعت ایدر لر زیرا ملوک حده
 و ضعفایه خضوت ایلد مطبوعه در و بد که درت نری

وارد که درت احوال اول درت شنبه خف و منع ایلد
 استقبال ایلد کند و بی هلاکه القای ایدر بری یا دشت
 غضب حالند و بری هی سبل صیون طیفان و بیجوی حالند
 بری نری فیلد کو کره و یکی حالند بری نری رنایا به بیجان و
 حالند بودند بود حالند خف ایلد مقابل ایلد هلاکه
 و نوع بولور حکما عموم اوزر ناسک طیفان حالند
 منع و شکندی تدبیر یعنی وجود انسان طای ایدوب
 جمله جدی استیفاء ایلد کجیمیک و بد کله خلقت
 علاج شنبه بد لر بو عتقه طای دهنایا فعه ایلد مداوا
 اولور و بد که ملک ارکن نری صادق سن ای حکیم و بد
 بعد وزیر نامه نری بود ایلد رای صواب بود که معتمد
 و این جاسوس در حواله اولوب او مقوله فساد ایلد اجتناب
 ایلد نری معین اولد قد نصکره قلت و کثر نری کوره
 اقتضای احوال نری و زره معامله اولمقد و بد که
 رئیس الزام بود ایلد نری خطر و ارور بری بو کیمیت
 البته طوییلور طویلر نری نری نری و فساد صاحبی
 خوف نایع اولور لر بو تقدیر جایی شقند خالی اولور
 یا خوف نری و شمنزه طرفه قرار و شمنزه کلر عاقل
 و بزه موجب عار اولور جی سر انزاع الزام و لالت و شمنزه
 طرفند بزم ایلد اقدام نام ایدر کت مقابله به مبارز
 ایدر لر بری اوطان و عیال و اموال نری عودت طلب

و یا خود دشمنی طرفه فرار از تیموب بخت ایدر لر بوسو
 رعایا زمره شدند بعضی در وار در که مقدمات طلبکار
 اولد بفر بعضی مرام و دخواهش نائل اولد میوب نویسد
 و یا بوس اولمقد تحصیل مرامند فرصت کونه در بعضی
 هنی وار در که مقدمات حقیقت احوال و نائلان و بیستایه
 صورت حقد و کین اولمقد اخذ انتقامه وسیله آزار
 و خصوصاً جمهر رعایا عسکری طاعتندن ستمدید
 اولمقد زمره عسکریه بخصوسند اولد یغندن بولمقد
 بوفسا داند هر تقدیر مدخل در یوغنی هنی اغراض
 مذکور به بنا بوند هنی اصحاب فسادانه ملحق و منضم و
 بزم علیهمزه دشمنی نصرت ایدر لر بوسو تند بولمقد
 حقد مسامحه اولمقد ملکه فسادات عامه طار اولمقد
 و اگر ایچر ندم اصحاب قباح و اسائه تعقیب مراد
 اولمقد بجرم و قباح اولمقد هنی عقوبت کند ولر
 خوفندن مشاکله و جانندن حبس بیلد اصحاب اسائه
 ملحق و نکتر ایدر لر و افراد رعایا بیند اولمقد بغض
 و عداوت بویاد کند ولر مانع اتفاق و اتحاد اولمقد
 شونک کبی که ایکی کلب بر بر لر به مهارت و مشاجره
 اولمقد لر ایکن بر فور و ظهور بلسه بر بر لر اولمقد
 بر اغوب فور و کن اولمقد بر بر لر به معاون و
 اولمقد لر که رعایا طاعتند هر ملک عظام حضرت ملک نصر

و علوهت ساجانه و قوه مایه و دشمنی دیادت مایه
 بنا منافرت و جهالت طبیعت و سفالت اصلیه کند
 محال اولمقد بنی نوع بر بله بیند هر تقدیر عداوت هنی
 اولمقد بر بر لر به میل و متابعت ایکن مقضای خلقند
 رعایا طاعتند سر ایچر ندم الله غایب حق مقوله بر بولمقد
 بولمقد لر کمال حق و جهلند ناسر اولمقد امر واجب
 اعطاندن خود بر غضب و عداوت دینیه در وطن ایکن
 اولمقد جاکل رعایا بیند امر و نبی ملوک زمره
 عسکریه حقد صد و رایدن امر رندن زیاده نافع اولمقد
 و دیند که اوج زمره بی اوج حالد امتحان اختیار
 ایکن مطلوب ایکن اولمقد اوج شیدن خاسر اولمقد بر
 مؤدب و معتمد اولمقد اسناد ایکن تا دینک حالده
 عمل امتحان ایکن ایچر ندم ایکن که فقر و فاقه
 حالده بدل و خطا سز امتحان ایکن اوچیسر زوم یعنی
 مشکوه در که بیرک حالده محبت و مودت اختیار ایکن
 بولمقد خاسر اولمقد بر بولمقد ایکن ایکن ایکن
 مامولند نقصان بولورسک رعایا مقوله سرخر بولمقد
 بوندره مشاهد حکما و دیند که تحقیق اولمقد ایکن
 بعضی امراض وار در که سبب موفی اولمقد فور قیلور
 اولمقد خایت مخاطره ایسر و رت شید بر بولمقد
 و لکن ایکن عارض اولمقد کبر و غرور ایچر ندم ایکن

اولاً غضب زیرا بواجبی حالتی ملک تدبیر و سیاست
 حد اعتدال در خود و در وایه شدن دولتی مضطرب و ولور
 او جیسر ملک غرض اولاً در حصر و طمع زیرا بوجوهر ظلم و تعدی
 موجب ولور در و جیسر رعایا ملک فساد و بیجا فزاید
 کلامیله وزیر مالک را بنده ملحق اولاً محاکمات و غیره تفصیل
 و بنا ایله که ملک ارکن رئیس الزامه به خطاب ایله
 صدق حکیم دیدر بعد و وزیر رابع که وزیر اسکن انتم و
 ایدر بوجوهر کلامیله آغاز ایله یکم بند کز و سائر
 صاحب و رفیق بولند بند لریک بر بر مره اجتناب بند
 الی بولند بش یاریق مشابه بنده این و هجوم سمانک
 نو جو رسیدن استمداد ایله هر کی بزخر جناب ملوکانه
 کزیک سراج و تیغ عقل حکمانه کز دن استمداد و استضا ایدر
 قولکرت خاطر به بوا آری محترم ملک مغایری بر رای ظهور
 ایدر لکن بوجو حال فتنه مردم آمده نفوق و ترفع و جود
 اندک را بیدینی رد و کلد و زبانی رد و قبول جناب کزیک
 از ده سینه منوط در اگر اذن و بر سر سو بیم دیدکیم
 ملک ارکن حق ای وزیر ناصر کز سن و لکن صاحب و
 بنم عند مد معتد کز و بوبایدن رانی صوابک نفوذ جمله مره
 ماندور سز با که مناسبه قلب انسانه نصیحت ایدر خواست
 ضمه مقامند سز و بیکله وزیر رابع بوزر مشند بسط
 مقال بدوب تحقیقاً ریا با مقوله سر خوانی امور نظر

ایله طر

ایله کزندن و رطه هلاکدن تحفظ ایله مرز و اکالته به طاعت
 مر قود به تحارض و لوب و بوجالده اندر عداوت و تاز
 صور تکرید خطره عظیم ظاهر و دشمنی کش حق ظهور و حرمی
 زیاده و بزم دشمنی اید محاربه به وسعت حاله زیاده
 بوجو رتد بزه لازم اولاً اولدک اول مره اولیا و بنا
 حاله کزنی و اهل و عیال و ذخیره لرینی و رعایای صادق کزنی
 تا مین ایچون بر حوض حصینی مامن و معقل انجا ایدلم
 و سزیک داخل حوض ملک کزده بر معقل بیورم که سزیک
 و حصانت جوشندن نظیری بوقدر و بهواسی لطیف و سزیک
 لذیذ بر محل اولد ایفندن بعضی اسلاف کز تعمیر قصد ایدر
 مقدار بنا ایله سزیک اول معقل بنا سنی تکمیل
 و تکمیل مساحت و بعد تکمیل و خایر وضع و نقل و اقامت
 بیوروب و دشمنی ظهورند اول معقله التجا و اسطهار
 ایدوب ظهور فرج و نظره انتظار اوزر اولوزر دیکه
 ملک ارکن بوزر ایدر اظهار مخلوطیت و سائر حاضرین
 حق بالاجماع استحکام اتمد ایدر و غضب ملک ارکن خواص
 و حمایتد رکوب و اول معقله و ارباب اعوان و انصاری
 جمع و مساعده امر بنای تکمیل و اموال و ذخایر و خزائن
 اسلحه شین نقل و تسجیل و سائر تفور حق سدا بیوب
 و نوشروانک طرفند نامور اولان والی حق جنود و غیره
 ایدل اطراف بلاد اتمام و دخول ایدکجه مقدمه رعایای

ملک رکنی اضلال و افساده تعیین اولی مفسد را ضلال
 و استماله اید کلر رعا یا اید معانوار و متلاحق و والی
 مذکور بو حال اید ملکی بلا داید رکن کید رکن جنود ملک رکن
 ظهور و اولد قجه مدافعه یا ابتدار اید کلر رنج اول مفسد
 افساده لری اید فایده آینه اولوب ملک ارکنک جمیعینه
 بولنه خون شرا قول امره انزام صورتک کوستر اید
 اندک انذار ملر عا کر صا دقه یقین سربا اید ملر و
 اولوب والی مذکور اول را ضعیف استماله و ملک رکن
 نوابغات خاصه سید اول معقله میل و غنیمت و والی
 مذکور حق تعقیب اید رکن معقله وصول بولد قدرند
 والی مذکور اول معقله مناعت و حصان منتهای
 اید ساحه نر و قوارات عدم امکان فهم اید و ب
 در عقب جمع استماله اید یکی اید لره و اید و
 نصب و کرکی کی قبضه تصرفه اید قدره طائفه
 احکام اید اید شدت و قسوت و تخفیف و حفا
 اید معامله به باشکد قریبی و بلاد هندی قتی وافر
 اموال خواجه تحصیل و ملک قریه نقل و تسبیح و نذری
 و طائفه شجاعت رنج کوسته کید کلر بی اید اید هندی
 شجاعت اید سیوب کوند کوند کوند و لره غیرت و جیت
 مستول اولوب اولکی را چندین و صکره دن مثلاً
 اولد قدر محنت و شغلی فرق و درک اید اید و ملک

ارکن هندی وزیر اسکن رانی و تدبیر لری اوزر و سید
 زیر حکمت بولنه رعا یا و ضعیفیه عدل و احسان و رقیه
 و تطمین و بذل اموال و عفو مجرمین و نالیق حشون
 اید ملک ارکنک عدل و انصاف و احسان و والی مذکور
 ظلم و خدر و عدوانی آواز لری جمله اید ملک سامعه
 طولد وروب بو خلاص والی مذکور بعضی قلاعه
 حاکم نصب اید یکی غلامدن بری اولد یعنی ناجیه سو
 حرکت اید و ب غلامدن بری اول غلامه وضع و نفع صدق
 اولد غلام غصیه کلوب اول ناصح قتل اید اید که اید
 اید جمیع و اتفاق اید غلامدن و زیند هجوم و قتل
 اید کلر کی جانب والی مذکور خبر و بر ملک والی مذکور
 عسکر و غیره اید اول ناجیه یا لیسر ناب ایچون او اید
 غنیمت اید که ناجیه مذکور اید لیسر با جدم ملک ارکنک
 طرفه ورود و التیجا و ساز نوای اید نیرینه مخصوص
 اولد کوند وروب بو کیفیت خبر و بر اید جمله نوا اید
 مجمع و اتفاق اید کوند و ناجیه رنج والی عجم طرفه نصب
 اولد حاکم را و زیند اتمام و اعدام و نعلی العموم ملک
 ارکنک جانبند توار و اید اید والی مذکور ناجیه اولوب
 کوند و ملک اید فرسده اولد قدیر و اید هندی جمع
 و ملک رکن هندی دارالکند عودت و اقامت و بعد ازین
 سموات نفسانیه اید مسمایه و نعلی عدل و انصاف

و بوجاهت دن استقامه ایلدی کی مقتضای عمل و حرکت ایلدی
حکایت نایب خلفای عباسیه دن یارون الرشیدک و قاضی
 صکره او فلو محمد ابن امیر خراسان اولان فرزند نرمانوندان
 نزع خلافت عزم و قصد ایلکد مأمون بر کاغذ تسلیم و تحریر
 ایلد افاضه سر تا قابل بعضی امور میده و قیوع بولمقد مذکره
 و متشیخون البته جنابکرت بوطرفه ورود و مقتضای
 دیده کت غنیمتی استغنا ایلوب کن مأمونک بعضی
 جاسوسلر ایشک صورت مافی القصرینه تحصیل و قیوع
 ایلد کلر ندم و رعقب مأمون کاغذ لکوندروب تحقیقا
 فرزند اشکر ابن عیسی خلافتی سزدن نزع و او غلی موسی
 الناطقه نقویع مراد ایدر جو تحریر ایلد مأمون هنی
 خواهر جالیه احضار و کیفیت اخبار و بلاستقار بویا
 صورت رانی صواب استفسار ایلد کن مأمونک بر ند
 نبات و قرار و ظهور و جرات انتظار و قیود نرمانیه بعضی
 کونه خلل و اغذار شفقته کاغذ تحریر و نبار ایلد سر
 جمله استصواب ایلوب بو وجهه اغذار جا و اینه
 بر کاغذ ارسال ایلد کن مضمون کاغذون ایدر جایلیه ضمیر
 اولان صورت سوا بنتی درأت جنال مأمون متعکس اولد
 فهم و بعد ازین لقب جنال و سایر ایلد مأمون اقتضای
 دام یکبدت ایلد بعضی جویم ایلدوب بو سوا بنتی اعلان
 و مأمونک عهد خلافتد خلفه ناسر دعوت و بعد هنی

عسر

عیسر قهقهه خراسان والی اولدیغی اواند ایلد استقام
 فراوان و عدل و احسان اتمکده خراسان عقی عیسر
 والی لقب و عقد و غنا و غیره و ترتیب جویم کثیره
 و اعطای اموال و ضامن حصول مال ایلد لطیف و مجرب
 ایلد کن صکره مرقوم عقی بن عیسر لشکر جوار ایلد حرکت
 و خراسان جاننده طوعی غنیمت ایلدی کی خبر مأمون ایلد
 مأمون مقابلده و مقادیمه عدم اقتدارینی و مرقوم عقی
 مقدما و لایزالینکامند ظهور ایلد انعام فراوان و
 واحسانه بنا ایلدی خراسانک عقی بن عیسایه اولان
 میل و محبتدینی تحیل و تفکر ایلد مضطرب و لوب و عقب
 وزرا و رجالید مشورت بخیر تفریح صورتد نرمانیه
 برینه غنیمت ایلدوب اثنای طریقه فرط یزیم و بیرید
 شکسته قد بر اختیار و بیرنجو سر نصاف ایلد کلر ند
 بیر مرسوم فارس زبان ایلد بعضی ظلمت دست ستمند
 فریاد و نظمه با شکدند مأمون بیر مرسوم کیرشده
 وهرم و انجمنده و فریاد و فغانه نظر ایلدوب کجده
 رقت و رحمت کلوب نرمانیه بر کونو نور علی امر
 اتمکده استصواب و معارف نرمانیه وصولدند بیر مرسوم
 بلا استیذان حضور مأمون دخول و اذن و بریلوب گنا
 مجله قیود ایلدوب بیر مرسوم مقدما فارس زبان ایلد
 نظم و فریاد ایلد یکند عیب لسان ایلد استقام و کلر خیالده

کند و در آنجا اولیوب مأمون خلیفه و زراسنه کیفیت
محرمانه به نصیر و تفصیل ابله کند و زراسنه بر می فتح کلام
ایدوب چونکه امانی خواست گفت منی به عیسا اید معارفه
سابقه و میل و محبت سالقه لری وار و رلو باید لری
صواب منی به عیسا کورنش بله طائفه اعجاب در تزیین
شکر ابله وار و رلو خواسته و خولند اول مقابله
و مدافعه سه سربهمال و لغت قدر دیدی بعد و زراسنه
منی بوزمینه عرض خجسته افکار ابله یک چونکه مدافعه
و مدقاومنه یارای مکتب نایا بدر بو باید منی صواب
بود که صبر و تحمل اید لغو و ایلوب برادر بکر محمد امینه
اعتذار و اراده سنا انقیاد و متغیر بر کار خد بخیر و نسیا
و وراسنه نصیر خیرالتا صربین ظهورینه انتظار بپور بکن
زیرا خد خلافتدن خود و جد جبر و کسره اولد بکنری و خلا
سنگ حق صبر بکن اولد بغیر جمله ناس بپور لر هر وقت
مساعده امکان اولور ابله طلب و دعویه قادر سکن
و حجت قوی بکن ظاهر و در ویدر بعد و زراسنه تالیی بود و ابله
ارائه صورت اندیشه ابله یک بوا مرجه بزره مناسب
کورین صورت بود که موالات و مطاعنه اعتماد
اولد حق بهادران و شجاعتدن لشکر جمع و عمل و اسباب
عائقه لرین دفع اید کدن صکره بزره مجاور اولد کدن
کفار و وزیرین عزیمت و کند و لر اید معافانه اید بکنری

تحقیق و استعانت ایدرز مأمولدر که عون خیرالتا صربین
اید نظر اولوب بزره بلجا و بناه اولد حق بر ملکیت
مینعه و دسترس و بعضی خبر بزم حفره ظهور ایدن
حالاته مماثل اسباب و غلله بنا و طفره البجا انکله قوت
بولوب احکام نافذ آریه تک ظهورینه دن ستر سیف
جهد ایدل استغاث ایدرز ویدر بعد و زراسنه کلام
انتظار ایدوب بو باید منی صواب ترکشای مکی جانینه
عزیمت و وار و رلو استیجار و استعانه و ستره قدر
اراده سنا اولد فرزند اشکرت علیهمنه استمداد ایدرز
ملوک بیندند بومقوله کیفیت حسب الاقتضا بر برینه
البجا و استیجار و استمداد و قوت و قوت ویدر بود
و زراسنه مال محررا و زره نتیجه افکار لرین بیجا و مأمون منی
اصفا و استماع اید کدن صکره مأمون و زراسنه مذکور
خطاب ایدوب منی بر مقدار خالی براغوب طسیر خروج
اید بکنر کند و خلوت و بو را اید بکنر مطالعه اید و بکنر
و زراسنه مذکور منی حضور خلیفه دن خروج ایدوب بالا
بیان اولد بغیر اوزره انشاء طریقیدن استصحاب
و کونور ایلوب گنجائش مجلسه قعود ایدن پیر سوختن
غیر منی خلیفه تک یا اندک کسنه فالما مقله مأمون خلیفه
اول پیره توجه و رفیق و نواز سله حاجتدن سوال
اید کدن یا امیرین سزه بر حاجت ضمنتدن کلمت بدم کدن

بوسرک حاکم زده ظهور ایدن و ایهیه با که بنم حاجتمندان شد
 کورندی بویایمون خلیفه فی ایی پیر و زکار و بدین بزم
 کیفیت مسعود و لدی سنن بوخصوص صدق نه دیر سکت
 و بمکله با امیر بنم حفات قدره نظر ایله زیرا دره لغفه
 خود آصمندان هر قدر مستحق اولسه فی دین نک لغفه
 زائل اولمز با قید و بدکده مانمون خلیفه باشیخ دق لغفه نک
 قدر معلومدر البتہ و شایع الصد ز حسن قبول اولور
 پنا سن و دبعه و بیج خاطر کت اولمز و اندازی باقیه
 زبور سیک بیان ایله و بمکله اول پیر بو بنمده اظهار
 مافی التضمیر ایدکده سرت و زرا کت مجلس کرده بسط و
 ایدکده سرت ایدری با کجه مسعود و معلوم اولدر و آنکده
 سرت صدقنکار لری کز دن اولد قدر دن هر بری اگر چه
 رابندن اصابته سحر واجبه و ایدکده کن بند کز انکده
 ایراد ایدکده رآدن بریدکده پیر لسنه راضی و کلم آبا
 واجد مدد یار و کار و لوق و زره منقوش صحیفه حافظم
 اولمز نصایح حکمت اساسدن بری بود که حق بر مافیل
 کسنه مبعوق بالمثل اولمیان بر و ایهیه به دوچار اولسه
 لایق اولمز بودک و ایهیه العقل و فاسم خطوط اولان
 جناب حکیم مطلق حکمت سلیم و رضاه لغفی الزام و صو
 ظاهره و سب و طاعت بشیریه سر قدر مدافعه نه فی سحر
 و اهتمام ایدیه اگر امر نفع ظفر باب اولمز اب فی جمله خنده

معدور اولور و بمکله مانمون خلیفه بو بنم اوزر سه
 قصد ایدل و رود ایدل خصم و جوه ایدل قوی الا قیدار
 اولوب مقابل و مقا و سینه بزده بر و رلونا ب و طا
 یو قدر و بدکده شیخ در سوم بو و جوله جوابه افان
 ایدوب ای امیر جناب کز بو فکری و عا و در و کز دن
 وقع و انزال ایدوب و بو مقوله کلا حواله اسب لغفه
 فی بیور مات زیر ابغی و نذر ایدل نکتر ایدل عسکر
 کتر و کلدل و ظلم ایدل قوه کب ایدل قوی و کلدل
 بوخصوص سرت و نذاشکر سرت ظلم سو و اسنده
 زیرا سرت طرفه کز دن بو حالتی موجب بر وضع ظهور تموی
 و نذاشکر سرت و زری کزه بغر و نذر ایدل لامحاله اول
 و رطه هلاک و وقوع بولوب سرت ظفر باب و کجفکر انیر
 مقرر و ر بولوب کماثل و نقد ایدل اولد رقی بر حکایت واقع
 سر و و بیان ایدن بم استماع بیورک چوبه بولوب نقد
 آغاز ایدکده زمان ما جسد فرس ملکی بولوب انیر و ز
 بن نیز و جود بر نظریب ملک پنا طله اولان خشنوارک
 قید انیرینه اگر قنار اولوب بر مدندن صکره خشنوار
 فیر و زری بانه کتور و بوب من بعد خشنوارک و کله سینه
 محارب قصد ایدل و رود و خشنوار طرفه سو قصد ایدل
 سرت طبع لغفه ایدر و ب و ایکسینک ملک کتیری بیننده
 حد فاصل و لوق و زره راس حد و درینه بر بیورک طاش

وضع ایدوب بر برنگت حد و دین اول طاعتن ایدوب
 عسکر ایدوب کجاک و جهیلد معاهد و بود و جهیلد ندند
 آلد قدن عسکره فیروز اطلاق ایدوب و فتنکه فیروز دار
 الملكة واروب قرار و چند مدت مرور ایدوب بوجاهت
 خاطر فیروزه خطور ایدوب بر دور و لو بهضم ایدوب میوب
 کند کچه فیروزت عوف جیستر خربک ایدوب کجاک منده فی صبر
 و آرام اولوب و زراسر جمع و عقد مجلس مستور
 و خند ازک حقیقه اولاً سوء قصدی بیان ایدوب
 و زراسر مقصد باغیند و فوج بولان معاهد بر و خصوصاً
 میان ملکینه موضوع طاعتن کجاک و زاک ملک و زن اولاً
 ایمانه تذکیر و بلا موجب بوکونه حرکت بغیر و غدر اولوب
 و غدرت عاقبت و خیم اولد بغیر بیان ایدوب کجاک بخلد
 و دفع اقدام ایدوب کارکر و مقصد اولوب اول ما بین
 ملکیند و وضع اولد طاعتن عسکر ایدوب معاهد کجاک و ز
 انکه قسم ایدوب اولمحه و وصولد اول طاعتن فیروز
 عسکر مدد ایدوب طاعتن ایدوب بو تقدیر جیستند
 اولم جو جواب و بر دکه و زراسر فیروزت هوای
 نفسانیه سر فیه ایدوب من بعد و فتنک امکان اولد بغیر
 قوم تملک سر سکوت و اسکان ایدوب و فتنکه فیروز
 ایدوب برنگت سوار ایدوب درت عدد و ایدوب سرتور و د
 ملک هیبا طاعتن خنوا ایدوب محارب ایدوب حاضر طاعتن فیروز

ایدوب

ایدوب بعد التی فیروز ایدوب برنگت عسکر جوار ایدوب
 حرکت و کثرت عسکر و شدت شوکت و سوا حقیقه
 مغرور غنیمت اوزره ایکن اننا ایدوب بر حکمه مصافحه
 ایدوب حکیم مذکور فیروزه خطاب ایدوب ای ملک
 بو غنیمت فاسخ اول زیر اجناب رت غت جور
 و ظلم ایدوب مالوف اولد ملک ملک مجازاتند تاخیر و ایدوب
 ایدوب کن بدم ارکان دینه مبارک ایدوب ملک
 حقیقه ایدوب تاخیر ایدوب سر ایدوب و معاهد ارکان
 و چند در نقض معاهد ایدوب زیر ایدوب میوب و دیکه
 کلام حکیمه حق قطعاً انفا و اصفا ایدوب کید رت اول
 ما بین ملکیند موضوع طاعتن وصولد اول طاعتن
 بر فید بو کلدوب عسکر ایدوب کجاک جلد در و فتنکه فیروز
 بوکونه وضع ایدوب غنیمت خنوا ایدوب بالغ اولد قد و کارا ایدوب
 نبات و قرار و امور بی مفوض حضرت پروردگار و سر و
 معاهد به عدم رعایت مجازتک ایدوب و انفا و دعواتی
 درگاه عزت سوق و تیار و بر طرفدن حق سلفوز و
 جنوده بدل اقتدار ایدوب متوکلا علی الله فیروز استقامت
 غنیمت و وسط زمین ملکیند تقریب ایدوب بقعه
 معسکر فیروزه شجوز و ضلالت صادق ایدوب هجوم ایدوب
 لشکر فیروزه منزم و خنوا حق قتل اعدای کیره و اموال
 و غنایم و فیره ایدوب غنیمت اولد قد نصکره بالذات فیروز حق

آنکه تورب قتل و اهل یقینی و ضحای اصحابی اسیر و محاکم
 فیروزه ایستاد ایوب شامت نقص و غدر و غدر و غدر
 فیروزه و غدر بود و جمله ظهور ایلدر ای امیر بد و بکر مارون
 از تبتک چنانند عقد ایلد بکی عهد و پیمان فی حق شک
 قضا شک نقص و سکا غدر را راه سده اولمغه لا محاله
 سن منصور و مظفر اولمغه شک و در کلام سده
 مذکور ختم کلام ایلد که مامون خلیفه شک کلامند
 منبسط و سرور اولوب یا شیخ تحقیقا شک سوز
 صاد قدر و پاک تاثیر ایلد و قبول ایلد و در شک شک
 اکرام و احترام و رانیده حرکت قیام ایوب ظفر و نصرت
 و اصل و دخواهی و زنه خلافت نائل اولد **حکایت ناله**
 منقوله عبد الملک بن مروان عبد الله بن زبیر علیه السلام
 و قتال ایلد و ترتیب جیوش ایلد و جانب مکه مکتوم
 طوغز شک شک غنیمت اولد قد موجود یقینی بولنان
 عمر بن سعید بن العاصر جایگیر صمیرا و لای افکار فاسد
 احوایه مقدّمه شمشیر و لای چنان ایلد انا طریقه تارض
 و عبد الملک بن استند ایلد عودت و دمشق شام دخول
 و اقامت ایلد که در صکره و بصره صعود و عبد الملک قد
 ایلد خلافت در نرسه ناسر و غوث ناسر فی دعوت ایلد
 و کند و بیعت بملکه و دمشق شام ستور اولوب سوز
 تحصین و قلا عر ضایه و بدل خطا با ایلد ستملا قلوب

ایلی به بسا درت ایلد بکی خبر را طرافه منقش اولمغه
 بکی لغمان بن بشیر و قنسرین بکی زفرین اکارت و
 بکی نائل بن قنسرین خلع ربقه اطاعت و اهل لغور
 حق اختیار سمیت خلافت نرسه و اوزره اولد قنری عهد
 الملک بن مروان سمعی اولمغه و غقب و زرا
 و خواص رجالی جمع و عقد مجلس مشورت و کفیتی
 بر وجه محرر تقریر و بویاید استکشاف رأی صواب
 ایلد که و زرا و خواصی نرسه و بزرگواران فی جبر
 اولوب جمله سرساکت و فاموش اولد قدرند عبد الملک
 نرسه جمله سده خطاب ایلد و بچون سکوت ایلد بکر شک
 ایش بر یقینی و فتنه بود قدر ستمی نرم بولمندن
 طوغزی دشفه رجوع غرضی صوب در یوش مقدّمه و مقدّمه
 و جهمزده اولد قصد و بختی بوزیموب بنه اولد
 توجه ایلد بکر جانبد می غریب غری اولد در یاخو فلسطین
 و خصوص قدرند و رود و لغمانی تادیب و طرده بسا در
 ایلد می احسندر یوش بود قدر مصر جانبد میل
 و توجه غریب مناسبت در نه رأی ایلد رکن خاطر بکره سوز
 ایلد بیاید بکره بد که اهل مجلس انعم و افضلی
 بویلد جواب ایلد و بویاید بزم غنم نرسه و در لای
 رأی بود قدر جمله نرسه شعور اولد فی و الله العظیم
 بود قضیه شک نقصان دکن تها به جانبدند شایخ بکار

تو قطن ایدن خربا دید کلر حیوان اولوب انسان بولماید
 جانده منت ایدر جواظها رکال بجز اتمکله عبد الملک و زرا
 و رجالک راخی و تدبیر ندن فوید اولوب اولمکله
 توقفیز ایدر ایدن صکره بر مقدار پنجگان شکری راکباً
 اشارت ختم اولنه جوق قدر بعد چه کیرودن کلهر بر تنبیه
 ایدوب فرست سوار و جمیع ندن و افوجه بنا ایدکله
 بر پیر ضعیف اجسه مصداقه ایلوب قرار و پیره سلام
 و بر دوش شوکر نخله نزول ایدر جکلر در بیلو میسین
 دیدکله پیر مذکور استندیکه کون فلان فله طرفه نازل
 او بجهت ایش دیدر یا عبد الملک حقند نه سولیمور
 برستی استندیکه دیدکله پیر مذکور نیچون سوال ایدر کت
 و بیکله عبد الملک حق بن خلیفه به و ارجع استندیکه عمر بن
 سعید دمشق نامه سوله اولس دیدکله پیر بر قوم
 سن برادرب حسیب کمنه به بکره پورک استرک
 بر نصیحت ایدیم و بیکله عبد الملک حق سوار بنده مملکت
 سنک نصیحت کرد دیدکله پیر مذکور حق بوسودادن کج
 زرا سنک قصد ایدر یک خلیفه نک ملکند اختلاف
 و اختلاف و رابطه اتباع و امور ندن اختلاف و کند و سنده حق
 اضطراب حال پیدا اولوب و ملوک وقت اضطراب
 حالند غایت فرزندل در باب بکره اول حاله امره
 تقریب جائز دکلر و بیکله عبد الملک حق سن بنی خلیفه

غزیت و تقریب منع زجر ایدر یورس بن ایه باقی و جبه
 نزد خلیفه به ورود و وصول محتاجم خالده بیکه امیر حقند
 میقد اوله جوق بر تدبیرک و ارایه باکجه خبر ویرکه واروب
 امیره عرض و افاده ایدر بیکه امیره نافع و مستحسن کلکله
 نزد امیره باعث رفعت نام اوله دیدکله پیر مذکور
 بود و جلد جواب با صوابه آغاز ایلوب تحقیقا بعض
 حوادث نام نازل ده جناب خداوند یحیی حکمت قادر
 ظهور ایدر حکمت اوله دفع عقول و آرا نفوذ دن محبوب
 و ممنوع اولور و بن ظن ایدر مکله بو خلیفه نک حقند ظهور
 ایدر حالت خرابی و تدبیر ایلد دفع اوله جوق احکام
 نافعه الهیه و نذر اما چونکه ندن تدبیر سوال ایدر کت
 بند فرستک سنو الکی خست ایلد روی کر به کور و بیکدن سکا
 برستی سولیم ایدر جوق حفظ ایلد دیدکله عبد الملک حق سن بنی
 بو خصوصه ارشاد ایلد جناب باری حق سن بنی ارشاد
 ایلد سوز و بیکله پیر مذکور بطله کلام حکمت ارسام ایلوب
 تحقیقا عبد الملک عبد الله بن زبیر ایلد محاربه بنشید حرکت
 و غزیت ایلد کده و رای پیر به منیت آرویدن عبد الملک
 بو بنشید مانع بر صورت غزیه ظهور ایلد بر بو تقدیر چه
 بنم سکا نصیحت بویلد در که اول امره عبد الملک حالنی
 تقدیر ایلد اگر بنه اول نیت و غزیتند نکول ایلوب
 عبد الله بن زبیر ایلد محاربه به قصد و غزم ایدر سه لامحاله

مخدول و منهدم اولد جعفر بن جوم ایلد زیر ابو صورته حکیم
 ایلد کند و نکات ممنوع اولد یغرام و دینج و غنا و ایلش و لور
 و اگر بوغیریند ز جوع ایلش بولور ایک سلامت
 و نصر تر ایلد زیر ایلد زیر ابو تقدیر چه قدر ک حلاقی
 اولان یقینی فسخ ایلد حکم تقدیر تسلیم و لور
 دید که عبد الملک ای پیر بولکلام حکیمان کی هری زیاده چه
 ابضاح و تفصیل ایلد که صورت ز بهین زیاده ثابت
 و مستقر و لسون دیکلمه پیر مذکور بفریند تفصیل
 و توضیح با شکیوب تحقیقا عبد الملک عبد الله بن زیر
 ایلد محاربا چون قصد و غنیمت ایلد که عبد الملک
 بو فصوصد ظلم و نذر و نیت و غنیمت ایلش و لور زیر
 عبد الله بن زیر اگر عصبان و یا خود بر فکته حمله و هجوم
 ایما شید ای بو حاله عبد الله بن زیر مظلوم و لور
 اما عمر بن سعید و مستقر و مسوا قصد و استیلا ایلش
 عبد الملک مظلوم عمر بن سعید ظالم و لور و لور زیر
 عمر بن سعید عبد الملک رعا با سندن معدود و احاد ناسند
 ایکن خلافت سودا سندن و شویوب کند و نکات و یا بیک
 استحقاقی اولمیب عبد الملک ارتا و استحقاقا
 مالک اولد یغرام و اگر خلافت غصب ایلد بوجرتند عمر
 بن سعید ظالم اولد یغیرند قطع نظر عمر بن سعید عبد الملک
 بند لردن اولد یغیرند بنا عمر ک غرت عبد الملک غرت

حاصل اولوب مع هذا عبد الملک عمر حقه بوقدر لطف
 واح ایلد بیک عمر بن سعید قدر رار تکاب و لور
 شمانه اعدایه ایجاب ایلد جک بر جیانه ترا خینا و بیکلمه
 عمر بن سعید ظالم و غدار و عبد الملک مظلوم و غدار
 اولد بوقدر بوقدر عبد الملک جانب و مشقه جوج
 و غیره ترا حقه سلیمت صورت اولمقله عمر بن سعید
 غالب و منظر و منصور اولد جعفر ظاهر و عمره ظفر با
 اولد قدح لغمان و زفر و سارا ایل نفوذ فی با سیریم
 کرد و نذر طوق اطاعت اولد جعفر ای با هر دور دید که
 پیر مذکور ک بولکلام عبد الملک موجب انبساط عظیم و لور
 رانی پیر ایلد عمل و حرکت غنیمت ایلد و یا شیخ تحقیقا
 با که علا نصحت ایلد ک جناب خدای عز و جل هر سکا خیر
 جز ایلد جز ایلسون استکمال نذر و منکر کز قند در با که
 خبر و بر دیکلمه پیر مذکور نیچون سوال ایلد ک و بیک
 یا شیخ تحقیقا عبد الملک بنم و سن بنی ایش و ایلد
 بند خرا ستر که شک بعض حوا بیکلمه بولمقله حق نصحا
 ادا ایلد یم دید که پیر مذکور هر سن و بن جناب ملک
 متعاک عبد را بیکلمه مزاج جعفر در کا غرت عرض
 ایلد رز بنم سکا متعلق حاجتم بوقدر جعفر عبد الملک و داغ
 و مفارقت و عبد الملک کلوب پیر مذکور ک را ایلد
 عمل و حرکت ایلد و ب نائل نجاح و حصول مراد موافق

و منظر اولدی افونجی باب اصول سیاست معرفتی
بیانند در معلوم اولد که تحقیقا ملوک عظام حضرت تدبیر
 و سیاست سکرینه نسیه اینک سخن اولور که اول
 سکرته بیوندر و با بقدر شمس قمر روزگار آفت
 صحرای ارض بقدر زمین خاک مدت اما بقدر برشته
 درت ای مقدار ای باغبان بوکسک و بقدر برادر اولد
 بنات سکه کلامده و فایده بخت قدر فاضل نمو و طوبی
 ایدر گذک ملوک عظام حضرت ای اعوان و شکر بند
 شریف و حقیر و رفیع و وضعه علی مراتب حال دینه کون
 برشته مدار عاقل اولد حق و طائف واجب مرتبه لرین
 اوچ ای طرفه اعطا واحدا بیور لره اما شمس نه ده
 سکرته ای مقداری مدته تاثیر حرات و جدت کوشیده
 وجه زمین بولنه نداده و رطوبت جذب و استیفا ایدر
 گذک ملوک عظام حضرت ای سکرته ای مقداری تدبیر
 رعایا فتنه افکندن ایضا ایدر اغتسار و رسوم و سایر
 حقوق واجب تک تحصیل و استیفا سکرته بیور لره اما قمر
 بدر تمام اولد قدر و ثواب یکجه لرده ضیا و تابش جبهه
 مستقر و غله قریب و بعید ثباته ناس ضیا سید فائز
 و شمس اولور لره گذک ملوک عظام حضرت ای مجلس
 عالی لرده نشر انوار بجهت و قرب و بعید رعایا فتنه
 ضیا یا شمس ناس و عدالت و لوب ضیا ایدر عدالت

خواجه

خواص اعوان دینه تخصیص ایلد یوب قمر کبی قبضان نور
 عطا قدرین خواص و عوام و شریف و وضعه سال
 و عوام بیور و ب بر فرد ظلمت ظلم و ستم و سحر و سنگد
 فالیده اما روزگار کمال لطافت جبهه جبهه ایضا ایضا
 بر محلی خالی برافند یز کبی ملوک عظام حضرت ای لایق اولد
 اولد که کند و لطافت تدبیر لری و عاقل و صاف
 و معتمد و مجرب جاسوس لری و ساطیند جبهه رعایا
 و والی و حاکم و قلع و قمار و فتنه و اعوان و شکر
 و حذر خاصه و عامه لرینک و اندای دولتیست کیفیت
 حاکم و احوال دینه اطلاع تام حاصل ایلد لره اما آتش
 و خاشاک یا قوب اعدام ایدر کبی ملوک عظام حضرت
 ای اصحاب شر و فساد ای و زمره طغیان و بغایان
 شمشیر قهر ایدر احراق و ازاله ایلد یوب و مقوله لردن آتش
 کبی تر قویوب کلیت محو ایلد لره اما صوره کمال لطافت
 و ملائمت و اراکین بیوک و اولواخا جلدی کوکلرندن
 قلع ایدر ب و وقت جو باشند کند و به مقابل ایدن خار
 و خاشاک قهر و ازاله ایدر گذک ملوک عظام حضرت ای
 کند لره ملائمت و انقیاد و مطاوعت و وزه اولنده
 رفیق و مکرمت و اظهار مخالفت ایدر نه مدت کوشیده
 اعدای دولتی سیداب کبی لاین و رفیق ایلد غوائل کثیره به
 و چهار و بلو ما چو نا احوال تقبله بلا یا سین اکثر ایدر

قطع دشمنه ابتداء بر بوی که اما غرضه بعضی زمیند هر نه که دفع
 اولیست سر و کتم و او زیند هر نقد را بر کیران تخیل اولیست
 تخیل ایدر کذکات ملک عظام حضرت هجی اسرار بی کتم و حوا
 روزگار مقضایید ظهور ایدن مکار به تخیل بوی که اما غرض
 بغتة بعضی چیز سرجه آنست ظهور ایدوب اهل لذات و تنویر
 غافل بولوب و رجاء و رشوة کبی بر شنی قبول ایلیموب
 بقض روح ایدوب بر دقیقه امان و زمان و بر سر
 ملک عظام حضرت هجی خراجهای دولتی و با خود بر غرض
 حقیقت تدبیر و تشکیل ضمنند زینب و تیسیر ایلیموب
 مأمور لر اهل خداوت و مفسد فی موت کبی بغتة با صوب
 و جهل و الوجوه مساعد و با مکار ایلیموب معلوم اولیموب
 مملکت بر بستاند بجز که بستان صاحبی لیل و نهار اول بستان
 تدبیر و تربیت نه که نه اهتمام و التزام ایدر لب مملکت
 هجی علی الدوام تدبیر و تربیت نه اهتمام و التزام اولیموب
 ایدر شوی که صاحب بستان بستانک اطرافه اغنیای
 دخولدن منع ایدر جک و یکنو حای جری و وضع ایدر مدخل
 و مخارجی سد و علی الدوام بستاندن بن بستاندن آیه
 بر اهل زبانات خبیثه و غیر منزهه یه قطع و از لایموب طیب
 و منزهه اوله اشجار و نباتات نه قوه و طراوت حاصل اولوب
 بستان یوتا بقوت صلاح کسب ایلیموب کبی ملک عظام هجی
 سرحدات مملکت اعوان و مژوندند شد بدان کیمه و صاحب

الرغونه ضابطان و محافظین نصب و درون مملکت
 سرزده ظهور اوله از باب فساد و شقاوت حقیقت
 هجی اقامه حدود و اجاجی حسن سیاست ایلیموب و از لایموب
 وقت ایلیموب کونه کونه احوال مملکت و رعیت صلاح
 و نظام اکتساب ایدر و رغایا او زیند و اسر واجب اوله
 حقوق رعیت وقت تحصیل معلومند تحصیل اولوب
 تاخیر جوار کونه سر لیموب که بعضی عوارض ظهور ایلیموب منف و مکار
 اولیموب نه که صاحب بستان بستاند حاصل اوله ایلیموب
 و قیله و دوشربوب تاخیر ایلیموب باشد روزگار و مکار
 عارضه آخر ظهور ایلیموب یزه و کیموب منف و مکار اوله
 امر مقرر در و خدمات یادش ایلیموب اوله اعوان و مکار
 فوت و لند بیک صبی اوله لرینه بیت المال دن قدر کفایه
 نفقه تعیین اوله که حد بلوغه ایدر و کمر دن خدمات یادش
 صادقانه بذل قدر ایلیموبی موجب اولور نه که بستاند
 بر میده و اخراجت ایت اصابت ایدوب قوریه صاحب
 بستان اول غنا جک قور و لرینه ایدر قبول کونه ظهور
 ایدر اوافق شخلر بی صولوب تربیت نه زیاده اهتمام
 ایدر که بیو دکه طیب و لطیف میده ویره و هر حق برینه
 یقین و مجاور بولنه و ایلیموب و مکار دن یکسک بیند
 نفسانیت و عداوت نکون و عداوت ایلیموب بر برندن
 تفریق و تبعید اولیموب ایدر زربا بوندر بوحال ایلیموب

مجاور بولند بجه بومردن حقایق اوزره خدمت اولمده یقین
 بشقه بعضا برشته عظیمه حد و تنه باعث اولور که قوه
 و مکنیت ملوکانه بر صرف اید و فرمیسر اوله نزنه که بسنا
 بر برینه یقین بولنده اغاجلرک والیر بر برینه قارشیوب
 دولتمه صاحب بسنه در عقب بر ندر آیر و بیلیک
 تفریق و تفریح ایدر زیر بویلر ترک اولنسه ول اغاجلرک
 نمره حاصل اولمده یقین قطع نظر کند کجه بر برینه موجب
 پلاک اولور لر و معلوم اوله که رعایا طائفه سر بر تقدیر
 یا دست اهرک و و تشریف سیوه سر و حاضر نشن ذخیره سر
 و قلا غولنش قلعی مشا به سندن بعضی سبب قوه و مکنیت
 یکه اندر حقیقه حزم و احتیاطی ترک قطعاً جائز دکلر
 زیرا طائفه قوه بجه بعضا و حشر حیوانات متولد اولمک
 و سبیل صوبی کبی طیفانه ایکن مقضای خلقند بر برینه
 زما کله طائفه کسانه قدرت بولور لر ایسه جمله و بجه قدر
 بولور لر و رعایا مقوله سراج صنف اولمده حقد نه اوج
 صنف سیاست ایدر سیاست و لائق لازمدر طائفه قوه
 بر صنف عقل و دیانت و فضل اصحاب اولمده ملوک اعظام
 حضرت نیک تنظیم احوال نام ضمنده اختیار بیور و قدری مشا
 و مشایق بیلوب علی الدوام توفیق خداوندی بجه نظر ندیک
 دعوات خیر بر ندر مواظبت و مشا برت اوزره اولور لر
 بومقوله لر حقد نه سیاست وقت مشا بده هر اعطایار شت

رعایا تغییر ندر و اوج و حرم
 اولد یغیر سیاق سیاست قدر
 ظاهر و رساله

و کلام برین حسن التفات ایدر استماع و اصفایله حاصل
 اولور بر صنف حق و اوردک بعضا خیر و بعضا شره میل ایدر
 بومقوله لر حقد نه سیاست گاه ترغیب و گاه ترهیب
 و تحویلیله حاصل اولور و بر صنف حق استافل و ادنی
 قبیلر سبدک هر دعوت ایدر اجابت و هر ندر طرفدن
 استمال اولنسه میل و تبعیت ایدر لر بومقوله لر حقد نه
 سیاست کند ولره باش فطر و بر میده جک قدر اخافه
 و افراط اولمده رق عصبیت ایدر حاصل اولور ملوک عظام
 حقد نه بر وجه محتر سیاست ظهور لر رعایا حقد نه
 مرصت و شفق ملوکانه نیک وجود ایدر اولور زیر ملوک
 عظام کاتحاد ناسد اینا زرا یکی فضیلت ایدر حاصلدر
 بری فضیلت ذات و بر فضیلت آلات اما فضیلت
 ذات بش خصلندر او کبیر مرصت که رعایا فقر است
 مرصت قوه و مکنیت ایدر ایکن بجه بعضی فقر احوال
 رعایا دن خیر و گاه اولمق بومقوله خصلندر رعایا فقر است
 کوز جیسر و بجه سدر او بجه سدر است بطش و قدر در که
 بومقوله رعایا فقر است نظم و اذای بر رفیع ایدر و در جیسر
 فطنند که اعدای دولتی حقد نه بومقوله ایدر جوی طائف
 اسجیل و یکدن قدر نیاب اولور بجه سدر حزم و احتیاط
 بومقوله ایدر وقت فرضدر فوت ایدر اما فضیلت
 ایدر بر رکرت مال ایکن بجه سدر کثرت عاقل و بجه سدر

و متانت قلاع و در پنجس قوی و متین بنا را متحاذی
 بشمارند البته سینه و فافوه اند در التجهیز و خایر نفس
 تحسین در ملوک عظام حضرتانک هر قدر عظمت و دگر
 و قوه چیده و تدبیر و کثرت مال و غنای و حصانت
 و متانت قلاع و کمال و لیسند بینه بونه اختلا و بعض
 حوادث نازل آید چون استعداد و تیزی ترک بر در لو
 جانزد کدر بلکه هر قدر حد و قوع و حد و فی جاز کوی
 هنوز ظهور یابند صور حوادث خاطر کوریه حسب
 الامکان احتیاطا جمله تنگ اسباب مدافعه بنا به تمام
 لازم دند رشونک کمی که فضیح الله قوتی البدر به حسن
 بر خطیب منبر بعد الصعود و فرجه بدن بر خطبه لطیفه انشاء
 قدر تم و اردو قوع بدیده سینه اغترار مقدمه و قویا جز
 خطبه بی ترتیب و تقویم ایلمکسین منبره صعود ایلمه احتمال
 و اردو که منبره کند و به طو قونلق مستولی و لوب انشاء
 خطبه به قار و ایلمه هر اهرم بگونه احتمالات غصبه بی
 ملاحظه ایلمه بر حالتک حد و شدن مقدم مقتضایه چیده
 و تدبیر ترتیب ایلمک مقتضای حرم و احتیاط در زیر
 بعد و قوع چیده و تدبیر فاند و بر رشونک کمی که بر خطی
 صواب صقی احتمال بنا و صو کلیمک جانب بر سینه بین یا
 مراد و لیسند اگر هنوز صوبیت وجود بر یونکن احتیاطا
 اول سده یا یوایر ثابت و متین اولوب بعدی بقدر

شدت و طبقات او زره صو و و و ایلمه اول سده سینه
 بر ضرر و رخنداید من اما بوا احتمال و ارا یکن بلکه صو
 کلیمه دیده رکن سدن بنا سی ناخیز و لوب صد رکن و و و
 و همچو مندر صکره ضرر و رکن بنا سینه به شرت و و و
 بقدر صرف وسیع و مکت و لیسند فاند و بر یوایر
 صرفا و لیسند مال و بهت به اولور و ملوک عظام
 حضرتانک اندای حلقی حقتند بر کونه کند و چیده تدبیر و تیزی
 بیور سدر کند و حقتند و تیزی و سینه طرفند اول چیده تنگ
 منشی ظهور ندیم ایلم اولیوب کند و طرفند اول
 چیده تنگ ترتیبنا به تمام اولند بویکی و سینه طرفند تیزی
 ظهور را بدایر مدافعه سراسر سینه و کجه احتیاطا نسبت
 اولند زیر ابواب بد و سینه جان بند و غفلت و لیسند
 کمی در که بر کسند انشای حید و سینه تدلیغ تیره و بقدر
 مصیبا و لیسند حقی البته و سینه طرفند ایلمه تیره حقی بد
 اولوب هلاک اولور کذک بر باد شاه دل اکاه
 انداختند بر کونه حسن تدبیر و چیده ترتیب یا یوایر
 بعدی انداختند طرفند ظهور و و قوعی محتمل و مظنون اول
 صو چیده و تحفظ و احتیاط ایلمه رکن مقابله و حاربه
 ابتدا را ایلمه اول باد شاه معلا و سکا یک اندای
 حقتند ترتیب ایلمه کمی تدبیر و چیده غلظتی کند و بر تیزی
 اولیوب انداختند مؤنه و مدار اولور و سینه کذک انداختند

حقیقتی ترتیب اید بیکان ندیر و جلد و ن اخرا س و تحفظ
 ایند سبک حقیقتی اعدا کات ترتیب اید بیک جلد و ن تحفظ
 اید بیک بیک زیر اجوق کسند و اردک کسند و ندیر بیک کسند
 و رطه بیک که الفا اید و جوق کسند و اردک کسند و ندیر بیک کسند
 فیو بیک کسند و وقوع بولور و جوق سلاج قولنور کسند و اردک
 کسند و سلاج بیک بولور و اردک و ملوک غظام اید بیک لایق
 اول اول کسند کافذا امور ند کمال خرم و صدق غم اید
 اول امور ده خلاف مامول غار ضه حد و نند غایت
 احراس و حذر و زره اوله لبر حدیث شریفه واقع
 اول کسند که خرم و بد کسند رسوا نند رکن حقیقتی ظن
 و کسند بیک بر غار ضه غیر ماموله حد و نند احراس
 و احتیاط اید بیک مامول کات خلا فی ظن و نند ظن اید بیک
 بعض حکما به خرم ندیر بیک سوال و نند قد هر بر و قومی
 ممکن اوله شیدند حذر اید بیک ویدی بعض حکما به
 نظم انشا و اید بیک **نظم** لا تشرک اکرم فی سنی شاذره
 فان سلمت فما فی اکرم من یس **الکذل** نقص و فعل الکذل
منقصه و اکرم اکرم سوء الظن بالناس مضمون
 ابیات هر بر حذر و نند جوق شیدند خرمی ترک اید بیک اگر
 اول محذور و ن سال اولور سناک خرمی سناک خرم
 و بر منز اما خرمی ترک اید وقوع بولور ذل و اول ذلی
 اشکات نقیصه و بر و کمال خرم جلد ناس حقیقتی سوء ظن

اید بیک حوکت اید بیک و ملوک غظام اید بیک هر بر اید بیک
 وقوع بولور اول امرک نسبتی مکانی فرصت اشخا اید بیک
 وقت مکانند نسبت و بر با اول امری حقیقتی و صغیر
 عدایله نه زمان اولور وید رکن تا غیر بولور بیوب
 مصلحت جسد به نه کونه اهتمام بولور رابیه امر جزوی
 و حقیقتی اید بیک صرف بهت بولور شونک بیک که
 ارسلان بر فیل جسم و زربنه حله و هجومه نه کونه اهتمام
 اید بیک بر حقیقتی طوطان او زربنه حله و هجومه نه
 اول نقد صرف قدرت اید بیک زیر اجوق امور و اردک
 اول مرده صغیر و حقیقتی بولور نسبتند اید بیک اول نقد
 نتیجه سراجیم و و خیم اولور شونک بیک که جسد
 بعضا ظنور اید بیک سیو بیک وید کسند حقیقتی و صغیر
 کورینوب و فقر ندیرند اید بیک اولور شونک بیک که
 بیوب کلکی ندیرند محتاج بر فرجه غلیظه اولور بعضی
 بولور نسبت و اید بیک **نظم** ولا تخزن عدو دارماک
 وان کان فی ساعدیه القصر فان التیوف شخا اید بیک
 و تبحر خاتنا لایتر مضمون ابیات سکا رخی سکا
 عدوان اید بیک و شونک هر نقد و صغیر الباع بفر عاجو
 و حقیقتی اولور رابیه نه سن آنی حقیقتی اید بیک زیر اسوف
 آلات جار حنک جدید و زیاده مؤثر اولور
 بر ضرر بدم قوی و غلیظ و عظیم و جسم کم و ندر قطع و ندر

اید را بکن بعض وقت اولور که بر ضعیف کند آندن نیام
 نافذ و مؤثر اولور و یکدر واقضای طبع نقشب نمای
 سپهر ناموار اید بعضا صورت مساعده روزگار
 چند روز غدا ای بگذرد و در جانفندن بدیدار اولوب
 انقضای مدته استیلاجه و کت حیل و تدبیر اید قبول
 علاج متعذرا و لسه امور بلکه صابت خطر و آهسته
 دفع ضمنده جانب اعدایه مدارا و حسب الامکا ارضا
 صور ندین کوسر و بوطرفدن هجی کین خفادن
 منبسط و وقت فرصه مترقب و اخذ تار منتهی
 و متعذبولوب هر چن مرآت وقت و حال دن
 شاید فرصت یوز کوسر اید فوت ایلیوب
 شیراز حملات کوه انداز اید هجوم و افتحام و اخذ تار
 و انتقام و تحصیل مقصود و مراد اقدام ایلیه کریند
 عند و کت قوه و کنت و اقبالی بر قرار اید مدار
 معامله سن التزام ایلمکه حزم و احتیاط و تدبیر کی کبی
 و شمنک صورت و طبع وادبار و قسقه اخذ انتقام
 فرصت العور و کت فوت ایلمکه بخیز و بنور و هر چن امور
 ممکنه بر اید بر حالت تحکمه از حادث و لمغله اول
 امر کلیه و با به مشرف اولوب اولامردن بعضیست
 عدم ذبابی چون آخو بعضی فداون غیر تدبیر اولوب
 ضرور بر تدبیر اختیار اولسه تا سفا اولنر زیرا بعضی

فدا اولنر آخر بعضی کید و با اولامردن کلیه محروم
 اولامق غرضه مبز ایدر بولقد بر جبهه غرض حاصل و مقید
 اولنر اولور شونک کبیکه بر عاقل کند کت ایکی نفر
 اولادرموده مشرف اولوب ایکیستک معافاندی
 مصیبتی ملاحظه اید برینک و فائیده و یکریک صحتی
 طبع و امید یی ایدر کین بری فوت اولوب بری صحت
 بولسه ایکیستک هجی کد بری جکیز زیرا بری صحت بولوب
 بری هجی کند و سر صحت بولان ولد یی چون اختیار اید فدا
 ایستبدی و ملوک عظام حضرت کند و لره معادی
 و مخالف اولان اعدا لرینک بر تقدیر هم جنس و هم قدری
 و از اید جمله سده عداوت معامله سن ایلمکه لر زیرا کاه
 اولور که اعدا کت همچنستک خلافک انتقامه صا دقانه
 سعی ایدوب همچنستک موجب اتفاق اولنر شونک
 کبی که فلیج اید ز کت ایکیسر دخی بر بتور دن یا بیلوب
 همچنستک اید فلیج کند و عدیل قاطع و قاتل اولور
 زیرا هجی فلیجک تا تیر و قطعه مانع اولور و فوت اولوب
 کین امور ملوک عظام حضرت تا سفا و جوع ایلمک
 لایق و کلدر زیرا ارجاع و اعاده سر مستحیل اولان امور
 فائیده تا سفا دن انسان بعض حالات مؤثره عارض
 اولور که اول حالت امور اینه و خصوصاً سازه سنگ
 اصلا و تدبیر ند کند و لرینی اشغال ایدر و تا سفا و بونک

شدنی نفسی مضروب حکایت اولنوک ملوک فرسند
 بری رانس سدری اولان نور و زکونی مسندند او نور
 عبادندای وزره هرکس علی مرانهم و سبب حضور ملک
 عرض بدایا بدستند حکما و ن بری حق حضور ملک و خور
 و بر او رتوی ظرفی بدید اوله رقی تقدیم انکله ملک حق
 او نور سز آجدر و دفع ظرفک انجند یکی عدد کور
 بارچه لرند غیری برشتی اولیوب ملک حق بودند چو
 سوال انکله حکیم منور جو ابا غا زایدوب بونیر بری
 ساین و بری دراجه دید کلر رنوش در بوت این
 بود دراجه بی صید و شکار ای ملک سودا سله جو بهوام
 تعقیب و اول بیجان دراجه حق سهام قضایکی سبب
 طیران ایله ساینک او کچه کیدرت بر او را نفع
 ایله بیکه اصابت نارایله جمله استجار و نباتی طوئیسوب
 ینا کین بیجان دراجه کمال اضطراب و جو غنیمت آتش
 اولد یقین حسن اتیوب جانی نور نارمق جبالیکه کند
 اول آتش الفقا و ساین حق دراجه بی صید سودا
 کمال حوصند دراجه درجه آتش کیروب ایکس حق یاقوت
 بو عالی کسب ایله کلر بزرگور و بادشاهک غنیمت
 حق و غلط و نصیحت و بو مقوله موجب اعتبار و بصیرت
 اولد حق سیدون اعلا بر هدیه ایله بغیر ایله کیدر حضور
 تقدیم جبارت ایلمدم بادشاهم حوصایل جو ملک افرا

انسانند

انسانند شعوری و حیوانند حسی سلب ایدوب بویله
 حالده و جارا ایله بکمی معاینه ایدوب حریص و طمعک افرا
 اجتناب بیورک و بدکده اول ملک حق باک بودند انفع
 و خیر لو بدید تقدیم اولمدر چو فوق الغایه مخلوط اولمدر
 اظهار ایدوب و هر خطا استسنا بر فعل و عملد برکوند
 ضرر و خرابیدار اولمسه بو فعل و عملد برکوند ضرر
 بدیدار اولمدر چو اول فعلک متلنی تکرار استیک جائز
 و کلدر شونک کبی که برکونه خطا بریملانک وزیرینه
 با صوب بیلا کند و بر صوفاسه بعد بیان صوفیو
 چو تکرار با صبق جائز و کلدر حق معلوم اوله که ملک
 عظام حضرتانک سلفدر و قشند فلان رجال واعوان
 مجرب لری و عایم و ولتک قواسیدر هر نقد در و رانک
 ایله وجود لرینه ضعف هر م طربان ابلتس اب حق جو
 جوا هر خلقیه و خلوص صدف جلیله لری باقی اولمدر
 ملوک خفوصدر و وقت بوس و محنت روزگار و ده
 صبر و جلا و تکرر مزاد اولور شونک کبی که بر خانه نک
 و عایم بر نمل و کلر سراج دید کلر صلب غا جدن
 یا ایله قد هر نقد زمان مرور ایدوب اسکینه اولمدر
 قوت و مناننی زیاده اولور و اوقاف نور و خیر حق
 بر و ورلو رخنه ایدوب میوب اول خانه نک وافر زمان و نبات
 سبب اولور و ملک عظام حضرتان اعوان و رجالت کد

ایله مالوف و شرو شقاوت ایله مبلوع و مستغوف اولان
 کمنه لر ی قارشد یوسوب طر و سبور مکر الزمدر زیراکا و
 اولان کمنه هر نه سوبیر کذاب ایدر و ملوک عظام
 حضرت طر فشدن کند و به هر نه کونه جز و اصل اولور
 قصد بقا یلمز و شرو شقاوت ایله مبلوع اولان کمنه
 مقتضای طبع شقاوت و بیست سن زکات املک قابل اولاند
 بو مقوله بر اشد صحابه خطر عظیم اولوب و کذاب و شریر
 اولان کذاب اصلا حق قابل و کلددر زیرا مایمون وید کلددر
 حیوانه طالع و نوب حسن صورت کس انسون چو هر قدر
 نفیس طمع ویر یوسوب تریب اولنسه اولقدر زشتکی
 و چو کمنکی زیاده اولد یغیر کیمی شریر و کذاب اولان کمنه
 حق هر قدر تریب و تادیب اولنسه لافانج ویر یوسوب
 شرو شقاوت و کذاب و در و قدر زیاده اولور و ملوک
 عظام حضرت اثر رانی و حفا طعه بعضی ذل و ذلتی ارتکا بدن
 تحفظه اغما و اولنما کمنه لرافانه سبله ضبط امور دولت
 و حاکم و قتال ایچون اغما اور زینه غریب سبور مکرند
 عظیم وار و لو مقوله لک بیهوش کثرت جمعیتلر ندن توهم
 اولان قوته اغترار جائز و کلددر زیرا بو مقوله لک قوته
 جمعیتلر بنه مغرور اولان آرسلا نه سوار اولان آدم بکدر که
 هر کیم کور آرسلا نه خوف ایدر مع هذا اولان آدم حق
 سوار اولد یغی آرسلا نه عدم اغما و تضرع بیل خوف و اخلاسی

بر کالددر و رانی و حفا طعی هنوز مجرب اولنما کمنه لک
 تجر به و امتحان و یا خود حال و شاندر نه زانما آت صادق
 ایله استدلال اولنسه رقی ضبط امور دولت و اغما اور
 عوینده اغما و جائز اولان قبیلدن اولد یغیر محقق
 اولور ایله اغما و سبور بیل و ملوک عظام حضرت طالع
 عسکر تیه تک اقوات و ارزاقدرین قدر کفایه و نه زیاده
 توسیع ایدر ایله عسکر ی طالع تک حد عبودتی
 نجا و زاید کفران نعمت ابلدی بی موجب اولور و ارزاق
 عسکر تیه حد کفایه نقصان ایله مضایقه ویر لیدی
 صورت حق حقد و کین ابرات تمسکه بو ایکی حاله فتنه
 و اختلال حد و نندن حذر اولنور زیرا اوج نئی امور
 ملکیه و مملکه عظیمه به سیدر بر یسی صاحب ملک شهنشاه
 نفسانیه شک عقلت غالب اولسر اکیچیسر و زار بینده
 شماسد یغیر بر لرینه حد ابلدر زیرا بوجده تعاضد
 آرایشی موجب اولور یغیر برینک ابلدی رانی و تدبیر
 هر قدر صواب و مستحسن اولنسه خزینه و بکر مکرند
 حد منبر اول رانی فنیج و الفا به صرف مقرر ایدر
 اوجیسر طالع عسکر تیه تک و اغوان دولتک اغما ابله حاکم
 و مجاهد و نه ملوک ایلد ایدر و بو مقوله لک و اغوان
 خرا بکی صفدر بر صنف اولد کج اقوات و ارزاقدرین
 وسعت و شرفی حد عبودتند نجا و ز و کفران نعمت

اولی که میسر و لذات نفسانه را به لذت و لذت بر این حساب می کند
 تا شتر اعدا ابد ملاقات کند نفس درین محافله و ملاک در
 حساب است ضمیمه کار به و مقایسه و آن مکتول ایدر لر
 اینک صفت اول در که طایفه عسکره تک از افکار تقابل
 ابد مضایقه به دو جارا و ملل حقیقه و کین و نقایض
 موجب و ملقده تا شتر بعضی غوائل احداث و نوازل
 حادثه ظهور درین سر که کین ترکاید و ب برینان
 اولور لر و هر کین بر فتنه و اختلا و وقوع بولسه نفسا
 و سبب نه اولد لیغیر و اختلاف کلمات نفوس و اطاعت
 خود جلوس موجب نه اید و کین بیک الزم و ایدر که حتی
 اول سبب و موجب و الا ماده تک فضل و سبیل
 لایب فتنه و اختلا اظفا اولنه منقولد که ملوک محمدان
 بر می بر حکیمه کاغذ خود را اید و ب اسباب فتنه تک و صفینه
 حکما جوق کلام سوبلر بله سبب حدوث فتنه ندرونه
 ایدر اما نه و از الاله اولنور با که خبر ایدر و بد کن حکیم مذکور
 خبر جوابنده ملوک حقیقه قلوب ناسد حقیقه و کین
 سبب حدوث فتنه در و بهینه و جواره غایه عوام تک
 طبع خاندن بی قیغ و از الاله ایدر یکی حاله بو مقله اطلاع
 خبر منتج فتنه و لوب خواص اغوان و جا کت استحقاق
 و استحقاق و استحقاقی نوکد و تخت ایدر و فتنه
 غایت استحقاقی ناسد در و ندند مضمر و الا غایت

فاسد

فاسد و افکار کا سمد لر بن علنا نفقه و حقیقت بولوب
 امیر ملکه و فر کند و لذات نفسانه سبیل التذلل و استحقاق
 بند و بان مالفت و ستمند ندیر و الا محاسب
 و خرنون قید بحر صیقل و ملقده و سبب تسکین
 و اما نه فتنه و فتنه و از الاله فتنه به مبادرت ایدر
 اغوان صا و قد تک غرتر و ابقاظ فتنه به ستمند و ملقده
 عجز و ذلتی و حسب الوقت و احوال بعضا تحصیل مرام
 و قطع آمال و خوف و رعیت تک و تخفیف در جو
 بیان انملکه ملک عجم حتی ای حکیم خود بخود ایدر نفس
 الا مرینا ایدر سن اما فتنه بی دفع و از الاله ایدر
 اسباب تک غایت قولی ندیر خبر بر و سوال ایدر
 حکیم مذکور خبر تکرار جوابنده حدوث مظنون و خوف و الا
 ماده فتنه تک قبل الوقوع اسباب واقعه سزا ماده
 فتنه ندیر کنی کور تک و بزرگ ترکاید و ب جد اخلا
 و غضب و رضا و فتنه ندیر عدل ایدر عمل ایدر و بد کن
 عبد الملک بن مروان حجاج بن یوسف کاغذ خبر ایدر و ب
 با که فتنه به بر و جلد تعریف و توصیف ایدر که او و صفیه
 مطالعه ایدر که فتنه تک بخشنه کورش قدر اطلاع و زور
 حاصل ایدر به و بد کن حجاج بن یوسف جوابنده فتنه
 ابتداء خلق بیند طرف طرف فی سید می و بد کن
 کز لو و مخیر سوز لر و نسات و تکون ایدر و ب بعد تا

کثرت و اتفاق ابله بر پندیدن نظم و شکایتی باعث
 ظهور را ولوب نکین و ازاله سرسبب صارم ابله قابل
 و میسر و ولور ویدی حکایت اولندیکه عثمان بن عفان رضی الله
 عنه حضرت نذر محصور ولد قدری خالد جلوسا رینه بیور
 استرم که بر صدیق و دستم بنم و بنی محاصره ایدن فوین
 کیفتلرینه و افضا ولوب باکله خبر ویره وید کلر نده
 انصارون بر ذات قیام ایدوب با امیر المؤمنین
 بن واقفم سره جفتلر بیان ابلیم جنا بکین بو قویه
 اولان حال تسلیمیت و حکمکن و مسامحه و مساعد کن
 بویله حاکم ارتکاب و اختیار لرینه باعث ولوب
 بوجو انیمینی اتحق سرت حکم افزای حکمکن ایجاب ایدی
 وید کده حضرت عثمان رضی الله عنه نفی صا و قسین اولور
 وید یلر بعد مکرار حضرت عثمان رضی الله عنه حدوث
 فتنه به سبب نذر بلور یمن چو سوال بیور و قدر نده اول
 ذات بنه جوابنده با امیر المؤمنین بن بر عالم فاضلین
 سبب حدوث فتنه سوال ایلدیکده بویله جواب
 ویرشید می که فتنه بر تریج و تخریک ایدن ایکی شیدر
 بری خواص ناسک حقد و کیندری ایکنجه سر عاتده ناس
 جفتنه علی التوبة حلم ایلد معاملة و لیسیدر ویدی
 بعد حضرت عثمان رضی الله عنه فتنه بر نکین ایدن
 نذر سوال ایلدیکده وید کلر نده ابلیم بدم با امیر المؤمنین

بویله

بویله جواب ویردیکه فتنه نکین ابتدا ظهور نه بعضی اصحاب
 جویک جویله بنی عفو و فقط خواص اعوانه استقلال ویرکن
 ایلد نکین فتنه میسر اولور اما ابتدا حدوث فتنه ده
 دفع و نکین میسر و ولوب ماده فتن قوت و استحکام
 بولسه صبرون غیر می جارسه یوقدر وید کده حضرت عثمان
 رضی الله عنه ایلدیکه بولسمدی و قویع بولان فتنه نفی قوت
 و استحکام بولمقد جناب حاکم مطلق جقت قدرته ماده
 نزاعی فصل ایدنجه دکن صبر ایدر زیور و پلر **اول برنجی**
باب کشف مظالم انام ضمننده ملوک عظام حضرت نکین
ترتیب جوان معدلت راگان بیور مری بیاننده در معلوم
 اولدکه ملوک فقام حضرت نکین کشف مظالم انام و فصل نزاع
 خاص و عام ایچون ترتیب جوان معدلت و تشریف مسند حکومت
 نصفت بیور مری قوانین حدکلت اعظمیدر زیر اصلا
 ملک و محکمت کار رعایت ایلد قوام و لوازم عدل و انصاف
 اشکله تمام بولور ملوک فرس بر یوقم معلومی استماع
 و عاوی تنظیمه تخصیص ایوب و بوماده بی قوانین حدکلت
 و رفع مظالم اقدم اسبابیندن غذا ایدوب اول کوندن
 امور اخویه مبنا سرت ایلر لردی و عبد الملك بن مروان
 اول کوندن و قویع بولان و عا ویدر بعضا مشکل اولان و قویع
 قاضی و حاکم التشرع اولان ادریس الوری به حواله و ایلر لردی
 ادریس الوری مبنا سرت و اتفاق احکام شرعی به مبنا سرت

ایدرور بعد و الیحدک کیدرت ظلمای و لو یک جورای
 متزاید اولفد عمر بن عبد العزیزک و قسند اقتضای حال ایلد
 عمر بن عبد العزیز اجای احکام و رفع مظالم امانه بالنفس
 مباشرت و سمن عادلید رعایت و بنیامیدت ظلمای
 الد فخری اشیا فی اصحابه و انیمکله بعضی یامیر المؤمنین
 بوکیفت باعث رجعت اولفدن ناسر یونک نتیجه سندن
 بر خوف ایدرور بد کلدن عمر بن عبد العزیز بن قیامت
 کوندن نور فرم غیر رسیدن نور قام بیور دیر بعد خلفای
 عباسیه دن مهدی حتی بالنفس مباشرت و املاکی مستحقه
 ارجاع و شرایط عدله رعایت و بعد بنه خلفای قیامت
 مادی و بعد رسید و بعد مأمون تا مهندی بالله قسند
 کجی سندن بن خلافت اولنر بالذات کشف مظالمه
 مباشرت الی یوب مهندی بالله مکره کلام خلفای
 و ملوک سائر کشف مظالم امور بنی و زرا سندن دفع
 وحواله ایلد کند و لری اختیاب بیور دیر و فنا که ملک شام
 ملک عادل نور الدین محمود بن زنگی به انتقال ایلد کند و شیعی
 قلعه سر و اخلد بر سرای عالی بنا ایدوب و ارال عدل اسبیل
 بعد القسبه باقم معنده اول سر ایدن تشریف سندن حکومت
 و فقرا و علما جمع و کرده مظلومینک و غوالرین استماع
 و فضل نزع و امور مشکله ده فقرا و علما به مراجعت الی یوب
 و سائر مداین شاکت جمله سندن حتی امور رباب مصالح

بو وجهله رویت اولمنسه صورت و برشیدی فقیه ابو طاهر
 ابراهیم بن حسین بن الحسین اکجوی نقل ایدر که برکون
 سالف الذکر و ارال عدل و سندن محمود بن زنگینک بنده
 موجود ایکن اهل شاکت املاکی و فخری اخراج اولنوب
 ملک محمودن منظور را ولد قد معره النعم ایلد شاکت
 خراج املاکی ذکر اولنفلد ملک محمود بن معره اهل شاکت
 املاک بنی الدندن نزاع غنیمت ایلدم زیرا نقادن
 بعضی سندی با که خبر ویر و دیگره امانی معره بر بر لری حقیقه
 شهادت زور اتمکله بلا استحقاق املاکه مالک اولنسر
 ویدر که بند فرادست هم جناب خداوند بیجون شاکت
 اوزرینه رعیت حقیقه علیه واجب قلدر سندن فرسکا
 عوض و انوا اولنر امور در نظر و کشف و توقف ایدوب
 اختیاب مجرده ایلد حکم غنیمت ایلد زیرا امانی معره نقوس
 کثیره عبارت در نقوس کثیره شهادت زور اوزرینه
 نواطون و اتفاق در محالدر اختیاب مجرده ایلد املاک بنی
 بد لردن نزع ایلد جائز دکلدر ویدر که بر ساعت
 مقدر سر و سر و بر دة تأمل اولد قدن صکره با شنی فالد
 شمد ملک اسکان ایدوب بعد صورت نقلکدن
 کشف ایدرم جوب طرفند معره ده اولی و الی به ملک
 مذکور به ایلد لردن اسکان و بیند سندن او بیجون
 کاغذ تحریر بنی کاغذ امر ایدوب کاغذی خیر اولو وجهله بر کاغذ

تحریر و علامت ملوکانه ترمیم و التعمق ایچون بنسکاهنه نوشته
ایلدکنه قصه بیک جوارنده جو بان ایدن بزدا تغییر اولور
نیزکنارنده برصی نظام بلند آواز ایله بویا بیانی انشاد
ایلمکه باسکدر نظم اچیلو ما دام امیرکم تا قضا فی النفع
والضرر و احفظوا ایاکم و اولیکم انکم منها منی خطره
انما الدینا و زینتها طالب ما یبقی فی الاثری مضمون
ابیات فی دولت و حکومت اصحابی سرت کزن ضرر
و کزن منفعت صفتند امر و حکمرنا قضا اولد فی حکمرنه
عدل و انصاف ایدوب عدل و انصاف ایله دولتی
محافظه ایدیکر زیر بود و جمل محفظه اید فرسک اولور
خطره و و جارا ولور سز دینا و زینت دینا انجلی اثر
بقا سید طیب اولور و یکدر ابراهیم جمعی دیگره وقتا
بیک غا دل اول صبیح دن بویا بیانی ایستد کی اند لو فی
مستقر اولوب کوز لر ندر اشک تاثر و تاسف قدری
بانه باقوب من جاءه مؤخظه من ریه فانتهی فله
ما سلف و اقره الی الله الیه ایه کربده سن تلاوت
ایلد ربو اید کربده تحريم ربایه مبتین اولمفلد قاضی بیضا
مردمک خلاصه عباره تفسیری بودر که هر کیمه برشد
کند و نه ایچون جانب جعدن مؤخظه بالغ اولد
اول سندن مستر و منبر جو اولسه مثلاً ربایه استلادن
نیزکی که قبل التمر اخذ ایلد و کی ربایه اولکسند دن استر و اد

اولمیزکن قیامت مؤخظه و نه قبوله مقتضای عالی نیاید
اولو جمل مجازة اولور و یکدر الله اعلم بیک من الیه
هک بویا کربده تلاوتدن مرادی اول صبیح دن ابرقودنی
ابیاتک مضمونندن متاثر و اولکی یقیندن منبر جو اولد یعنی
قرار ایله مقدم اسلمد کی اعمال و یقیندن عفوچی جناب
باریدر امید و رجاء و بعده بیک من الیه فیله
اولوب اللهم فی استغفرک و انوب الیک فاعف عني
حمله الان دعایه استغفار عفو و مغفرت ایدر
اول کاتیک یازدیغ کافدر اولوب بار بار ایدر کدر
اول کون اخلاصه دن استغفار الیه مستغفر اولدر
و مملوک عظم حضرت رؤیت مصباح عباده و کشف نظام
اصحاب ظلم و غنا و ایچون تربیب حیوان عکس بودر
ناسد زینت صنف کسدر کزن حضور ملوکانه لر ندر وجود
الزمدر زیر امور بویس صنفک وجود بیل منتظم اولور
صنف اول اصحاب قوی و فقرا و علما که برآمده اسکال
واقع اولسه بوندر مراجعت بیوردر ایچون صنف قضا
و حکام که حقوق ثابت استغلام و یکسدر نه بین اخضا
جو بان ایدر دعا و معرفت و قضایا و احکامک تنقید
اندر ایله ولور و ایچون صنف اول بلده نک مستحج و صاف
الافوالی که نبوت بولانه احکامه استموا و اولدر در و نجی
صنف کتابد که بین اخضا جاری و لا مودی و موجب

حکم نرسیده است ایدله در بشی خفا و دولت کبار و رجال
و اعدوان و خواصی که بودند سوا و جعفر بن یزید بر حاکم
عظمی حاصل اولور که اول مجلسه احضار اولیای ظالم و معتمد
ایمات دهشت و ايجاب میل صدق و حقانیت
ایلیوب مظلوم یعنی باعث قوت و نصرت اولور فین
یو و جمل کشف مظالم خصوصی تمام اولد قد بعضی حوالات
و اخبار مذکوره سر و امور نریک تنفیذ و اجاسی
و احوال رعایا و کیفیت عمال و ولایه متعلق خصوصاً
رفیقینه شروع و التیمی باب و وصف عدل و ذکر اولیای
و جبه رعایت اولد رفیق جمله امور تمسیت و بریلور
اون ایکنی باب ملوک عظام حضرتی حضور دارند
صحبت ادانی بیانند در یاری طالع معبود ایدله
مورث المفحوت ملوکانه به خاص و یاور بی بخت سعد
سعد ایدله شرف قریب درگاه سیر استیما به باهر الا
بیور یلان بندگان صاحب غفان حضور لامع النور
حضرت جهاندارید صحت و سکون و کمال مسکن
و وقار التزام ایلیوب بدو سخن و گفتار آغاز
و بر کلامی مکرر انکس و سائر یله مناسقه و معارضه و
برگشته هر نقد کثرت عیوب و ذنوب ایدله معیوب
اولسه یعنی نعیب ایلیوب حین نکات صورت خفی و مختصر
و مفید تغییرات ایدله تکلم و اغریخی قیایوب فرط خسوع

ایله قیام و اوکنه نظر ایلیوب و حضور ملوکانه سواد
کلامی غنایان خراسانه کنوید بلکه بعضی جاسوس بولنوب
استماع و سمع بهایوینه استماع ایدله بعضی بوابی استماع
ایدله نظر از صحبت الملوک فالبس من التوفی آخر
ملیس و اولد ایدله دخلت اعمر و اخرج ایدله اخرج
آخرش مضمون ایسات فین ملوک حضرتان مصاحب
شرف احرار ایدله رسک سوء ادب و کتا چند رفیق
و حذر لباسیده تلبس ایدله ب هر فین حضور بهایوینه
شرفیاب دخول اولور رسک اعمر کی دخول ایدله بعضی
صوله باقیوب و کله با قدری دخول ایدله و خروج ایدله
خردلسر کی خروج ایدله بعضی اول مجلسه شریفه کد ران ایدله
کلامدن بر حرف خارج محله لسانه کنور و هر فین حضور
بهایوینه عرض ایدله جگه بر حاجت اولسه قیاب جهان نامه
و جبه میرت نامه مله انبساط و شاست و آینه
عالمی طبع یا دستان نامه صورت انکشاف و صفوت
مستاهن ایدله کجه عرض حاجت ایلیوب و معروض اولان
حاجت هر کند و حق و حذر در جده سر اولوب و ملان
کنوید جگه قدر تطویل کلام و طرف ملوکانه دل میل
و التفات صورت کدور و تقصیل مرام ایلیوب که زیارت
اعتبار رسک تنزلی و حوشک دها یعنی موجب اولور
و هر فین طرف بهایوینه شرف خطاب مستطابان

کور یلوب بر کلام تر با نظام غنا بخش صد و را و لیس طرف
 با هر الشرف ملوکانه و جبهه اقبال و جان قولای غنای
 و حضور قبله استماع و کوز لرینی مبارک و چشم جهاندار
 مقابل ایلوب بر رب رت عظیمه استماع ایدر کی اظهار روحی
 و اینهاج ایدر کت و کلیه ولوم و عتبی ابراهام ایدر کماند
 احترام ایلید که زیرا موجب انفعال و اغیار و مستوجب
 دوری و رگاه فلک مدارا و لور و حسب الاقتصار
 ایراد و القا ایدر کی نفع و بند می اظهار و افشا ایلید
 و جمیعته هر بسط مقدّمات نصایح در بغایت نحاشی
 ایلید زیرا ملائکه ناسده نفع تفریع و بسط اولیای کلمات
 نفع آمیز نصیص فیلسدن و لور بعضی علما بولایا فی انسا
 ایدر **نظم** نقد فی نصیص فی انفراد و جنبی النصیص
 فی الجماعه فان خالصتی لمرید نصیص فلا تعصب اذا لم تعظ
 طاعه فان النصیص بین الناس ضرب من التوبیخ لا ازنی
 استماعه مصنون ابیات خلوتی یعنی تنهاه با که نصیص وید
 اید اما خلق یا نند ایلید اگر جمیع بونیهه مخالف ایدوب
 خلق یا نند نصیص قیدند و لور ساکت سن بنم حقه نقص
 و ذل مراد منس و لور ساکت بو تقدیر چه بن سنگت الفحکه
 اطاعت حسن قبول کوسر نرسیم صا قنوب غضب و انفعال
 ایلید زیرا خلق یا نند نصیص لوم و توبیخ تو عتد و اولدغیه
 بنا و نصیص کی استماع ایلیم و یکدر و هر حق ملوک عظام حضرت

کمال عنایت بند و نوازیدیدن سائر بند لردن زیاده
 انس و التفات شایان لربنه تخصیص و تقریب بیورس
 اول بند ینکجهت هر فرط احترام و کمال اعظام بر اسعنه
 رعایت بند جد تام ایلوب بو کون فرط انس و التفات
 ملوکانه به اغترار حد عبودیت در خارج حرکتدن و فرط
 مزاج و ملاطفه دن و تیز و بلند و از ایلید مالا یعنی تکلیف
 جبارتدن و رفیع جبار و مجابدن و ترک حومتدن زان
 مساعدت ایلید زیرا بو مقوله به ایدان و ضایع و جواش
 ملاطیع تابناک بهایون مورث و لور و حضور ملوکانه
 اغتریکنه ایدر متنازع و نمان خاصه شهر باریدن بر بند
 وقت نظر کمی کستا خلقدن و تماشای ایلید و اول مقام
 عالی به دخولند کمال تواضع و ایدر مالی التزام و دعا
 ایتمک لازم کد که اکثر ایلوب اختصار و حال و بیت
 شایان سنوالدن و افرط مدحدن احترام ایلید زیرا
 بو نرسو و ایدند و هر حق بسط خواججه طعام و لیس
 افرط حوصله اکل طعام ایلوب کند و او کندن اکل و اچ
 او کندی طعانه نظر و اکل ایدر جکی لقیه اغترار زیاده
 مضغ ایلوب طرافه اجاله نظر دن و بش یا رفیع طعام
 صومقدن و طوبیخیه و ک سفره باشند و لور مقد
 حذر و مبارک و بان در نشان حضرت شایان دن
 کلام جبار نظام صد و رند نظریه الحق جناب غنا تمام

جفا ندرای به یقیق و حضرت خدا قیناه تناول طعام بیور
 باقبوب او کتظرا یلیه وصحان دن او کتظام جفا رب
 وضع و میوه مقوله سنگ بیو جگرین اخذ واغزنده بر
 بر جانندن او بر جاننه نقل و تحویل و طعام جگرین
 اغزینک و دیشک صداسنی اظهار کبی شیدون جنت
 و طعام دن فالقده غسل ید ایچون حضرت ملوکانه دن
 رتبه سکوره مناسب موضعه بنا عدا یلیوب الی یورین
 گفته او کورک و یا بر مقلین جندوب و ندرک
 و اسکره ایدرک طعام ایتک و یا غلی الی و شماله
 سکک و خلای استعمال ایتک اسات ایدر و ملوک
 عظام حضرت یله را کبا بر محله غریب و لند قرح یولده جند
 یو یلیوب و آتک باشی جش خورشید و جش ملوکانه
 بعید جدا ولوب و روزگار کله جک طرفدن کتنبوب
 و کس و خون و جوق جوق صوبیل جکر و میعوب و لان
 اتزدن برینه بنیوب و خلای طریقده نظر بها یون یقیق
 اتمکله سوال یو یلیق احتمالی و لاند صولر و ارمقده و بنا
 و اشکار و هراند لیل و نهاردن قاج ساعت کذران
 ایتد در بوندرک جمله سه خیر و واقف و یدر زکر کتقبند
 و بر و جانه نقل و تحویل و منازیل قره و بوندرک هبتا
 و اشکار لدرینه غار فسا ولوب و یو رغونق و او صامق
 کورس میوب و او کسورک و افسر غارضا و لوریه سستی

جفا رب

جفا ربیه رقی و دفع ایلوب و هر شیک حسب الامکان
 کتقبند اطلاع حاصل ایدوب و خوش صحبت و صاحب
 طرافت و ایلو سر لعه صابرو مطلع و لدی ایلر و ایلر
 حافظ و سائر و امانت و صبا نسی و لوب هر حق ملوک
 عظام حضرت یله لعب سطرجه استعمال ایلده حدائق و درگاه
 جانب ملوکانه ده اثبات صورتن کورس و با ملوک
 عظام حضرت یله جلاله کتبت فروشد و لعب صوب کانه
 مهارت فیلان میدان هنر و راز و لاند لدرینه نسبت یور
اون او جیجی باب بعضا ملوک عظام حضرت یله جانب
اخذ و حسا و دن و قوشی محفل و لاند صور مکایدک
معرفتی بیاند در معلوم اولکه مکاید اعدا و غوائل
 حیات و طرق مضرت و اسباب واهی و آفات کثیر
 و احاطه علم بشر حد نریناده و و فیر و حضرت عقیق و ذوق
 الافکار و بر جگرین بیرون او ملوک عظام حضرت یله
 عقل یله تصور و فطرت مکاتی تجمل و لاند هر بر احتمال
 غوائل و سرور در احتراز و تحفظه کمال عزم و احتیاط
 رعایت و ملوک سالقه و فترندن نه زمینده نصب
 جبال کبد و مضار و نه تدبیر ایل جسم مواد و اسباب
 ابتدار و لند مثلا النخی باید و صفحه ی بیان
 و ایضاً صحنه بهرام ایلد خاقانک بر بر لر حضرت یله نصب
 ایلد کمر دایم یکیدت و احتیاط کبی صور مکاید و وقوف

و خبرت اوله که حتی امثالی وقوعند تحفظ مدار اوله
و اسباب مکایدن سلفه اکثریا و قوی بولندری بو
باب ذکر اولور که اول سبب بزرگی سموم فائده در که
ملوک سالفه معتقدند خوار و نشون و جوانان و غلمان
و اسطه ریله اعدای اکثریا و ن شیخ احوال بستر در
سیر یعنی آشگری سیر یعنی سخت ملک کرسی یعنی بکله
جلی یعنی بوزن و زبکیر و بوندر مشهور اسباب نیت
و احتتام آتیه یعنی اطعمه و اشربه وضع اوله ظروف
میوه لباس و فرش یعنی دو شک ملک غفای خضره
هر حاله بنفقا اولوب مکایدن اعدا و احتراز و تحفظ
اوله یعنی بنا ذکر اوله انشاء در باب فطنت و زکایه
کفایه اید جک قدر علایم واضحه شوم بیان اولندیکه
اول علایم کورن مرده فطین اول شیکت مسموم اوله یعنی
فهم ایدر ملک غفای خضره تنگ هر کون تلقین پور و قری
انوا بزمینه و بستر می اوله و فرشته و راکب اوله قری
اکرا و زرنه اوله غایبه به وقوع دیور و قری بکله
و و شمه امعا و وقت و لهنق لازمدر بوندرن
فقیس مسموم اوله غلامر بود که رنگری بر مقدار بسیار
مانل اولوب بک و تمیز این کیری کبی بر بار لید یعنی ظهور
ایدر و صیحا قری و کنایه ای اسکی کبی کورینور اما اگر ک
و سیر و اسکله نک اغا جلد بسم سورش اوله غلامر

بود

بود که اول اغا جلد رنگری تغییر و اسیر کیم مانل اولور
اما حلی و آینه و سائر آتون و کس و با قرو قلاتی و
کبی معدنیاندر معول اولان ظروف مسموم اوله
علا منی اولد که آثار سم و سنج کبی ظرف بوزن
ظهور ایدر اما طبراقدن معول اولان ظرف فلزین مسموم
اوله اولور فله یا غنیش کبی اثر می ظاهر اولور و
معدن قایدن خرقابک ذائنه اوله جلدانه زیاده معفوت
کوتور مکله بر با شقه بارلد ظهور ایدر و بعضی که خرقابک
جلد ذائنه ایدر اما طعام مسموم اوله ایکی شی
ایله سببی امتحان اولور بر لیس اول طعام مدن بر لقه سی
اکتبه بر غلظه ظهور ایدن تنوعی سائر دهان کبی بالایه
استاد و صعود ایلیوب اول لقه نک و زرنه رور و
قیقچیک خرد صا سی ظهور ایدوب و اول تنو نک نشد
ظهور ایدوب و اول تنو نک نشد ظهور ایدن طرفی
طاولوس قوشنک بوی پی رنگند کورینور و یا بدخه راجه
غایت کر به کور سبب طعام امتحان اوله شیک
ایکینجی اول طعام در بر لقه سیر نوع ظهور و یا خور و
نوع و و ابدن بر رینه بد مکدر اول بر قاج نوع ظهور
بری فارغه و بد مکدر معروف قوشند یعنی طعام مسموم
بیسه صد اسند غیر فلق ظهور ایدر و یکینجی صد و
تر کجه کیم قوشنک و لر قین طعام مسموم راجه سیم اوله

سر سام اولوب یو ارنه رقیق و درنجیس طوری و اید
معروف قوشه که طعام مسموده نک رایحه سن شم آید
کمی کند و به باغخلق کمی بر حالت کلوب طولا نفع باشد
بشخص قشری و صف صفان و بد کله معروف قوشه که
طعام مسموده کور دکن بکله حریص اولور و غایت مسور
و طعام مسموده سگک دوشسته در حال هلاک اولور
اما اول بر قاج نوع دو اید بزیر کدیده که معروف و قدر خجانه
طعام مسموده کل یاخود رایحه سن شم ایله اول جلد
بر آن طوریوب فرار ایدر ایکنجیس مسموده که معروف
نچن اوکنه مسموده طعام وضع اولنسه در حال مضطرب
اولوب فرار و دیوار و اشجار کمی مرتفع جلد و صعود و ایدر
ایدر بوندر جلد سر طعام مسموده و لاکت ایدر علامت در
بوصورتی لایق اوله اولد که حضور بهایور تقدیم
طعام مانور و متعین اوله خادم خاص طعامی حضور بهایور
قبل تقدیم تفصیل اولنن یغیر و جمله بر لقه سن ناه القای
و یاخود ذکر اولنن طوری و دو ایدر بزیر اعطاء ایدر
و اختیار ایله و حاذق و صاحب بصیرت آشیخ طعامی
بیشور رکن ایکنه سم القای اولنن یغیر فیم ایدر زیر اعلامات
و اما رانه بود که اگر سم القای اولنن طعام ریخ آشی به
ریخ دانه لری کیچ بیشتر و آشدن فالیدر دیو کی انعام
یعنی طولا نفع و بکله ظهور ایدوب و دانه لری صلب

اوقاتی اولور و آتش قنار کن طلا و وس قوشی بونیونک
رنگند بر بخار ظهور ایدر و اگر سم شور یا تخمه نه القای
اولنن عقیده شور یا نک صویه چکوب آبی و دانه لری
قور و مغ باشد و قلان صویک خورانی متغیر اولور
اما اگر سم مسموده نک علامتی بر نقد رطبی اوله شربت سم
وضع اولنن اول شربت باقر رنگند بر او ریخ جو کی
خط ظهور ایدر و جموضنی یعنی آشیخ اوله شربت سم وضع
اولنن شیل و صا ر و اسم خطریه اولور و بال صویه
سم وضع اولنن شفاع شمس رنگند خط ظاهر اولور
صویه یاخود بنیند یعنی خرما شربت وضع اولنن سیاه خط
ظاهر اولور و مسموده اوله میوه هم علامت بود که اگر اول
میوه بنوز اولوب کمالن بولماسن به اولنن کی کوینو
و اگر کمالن بولماسن به بنوزا بریتوب کمالن بولماسن کی
کوینور زیر اسم بوده نک رنگنی تغییر میوب بکله کتور
و ناه میوه به جویش و ایش کبر کوستر و قوری
میوه به بکله بروب طر طر کوستر و جمله میوه نک صفوت
کونتر کیدر و بروب بوز و قرا متق بر نک و بروب خاندن
یوشق جسم قان ایدر و اگر زانده قان به یوشق ایدر
و معلوم اولد که بولفوله جنات و ملعنه از کتاب و حبس
ایدن نسوان و غله و سار خد مدینه قفر خبیث و خان
ایسه نک خور علامت و اما لری وار دکه ایله انده ظاهر

و بوی ملعنه و لیل با بر اولو کج اول خلا مات و اما مات
 بوندر در او مقوله خائشک لونه متغیر اولوب البته با صارت
 یا بیلدیا نزل اولور و صیق صیق بونقولور و قلبی خفقان
 واضطرب او زنده اولور و الت طود اغنی و شیلد جوق جوق
 اصیرر یا خنود و لانی آلت دو داغ او زرنه و دوز و ب
 اوینا و و جاکت چاکت صاخنه صولنه بقیر و او سوزله
 یا نشتک یا بیتی و تر و یورید کجه با قدر طولا شوب ستمک
 و زیاده و خفتا بلوب صیغایه رقی کز و التی در لکه با شیلد
 و اکثر لسانک کنار و صیغایه رقی بکوب اوینا و طور و
 یا غنک باش بار مغز برده و دیگر و بر نشی سویدر کن
 که رت سویدر و برایشه باشلده بلا غن جوق جوق
 بر باشلده تمام اید مز بوندرک جمله سر ملا مات و اما مات
 ملعنه اولمغه اسند لال اولور اما سار اسباب کید
 و مضرتن نفی بری صیق محله و مجبور اولور که اعوان و خدا
 بر جاعت او کلر کجه کتمینجه ملوک عظم حضرتی بویل صیق
 و مجبور طر بقدره سلوک بوز می مناسب و کلدر ایکنجیسر
 صیق محله و غید نزل و سار اوقات و قوع بولام جمعی
 مز و حده ارا سنده و خولدر جانزد کلدر زنده ازو هام ارا سنده
 او بیلد ارباب شرور و جنانک بولنمیر محله را و جیفیسر محله
 صید و شکار کا به غریبت سورلد قد صید طلبید جمعی
 خواصر و تقاه اعواند متغیر و بنا خدا بیلر ای جیبا و کلدر

زیرا بویل انفراد و قترند و شمن طرفند اجای عکس
 ایکچو کیم خفاوه متر صید فرصت بر صاحب جنات بونقی
 و یا خنود بر صعب المرور برم جنوبی سر لجه ایلد بقنه و شمن
 ظهور ایملک یا خنود بر یچی حیوانه مصا و ذوالنق احتمالا
 وار و در و کجیسر مغز دابر سزده و رود در که ما و جارخا
 و شمنک اجای سوء قصدینه معین و مدار سهولتدر
 بویل انزاع و رود اولند فح ملوک عظم حضرتک
 او کلر کجه اول نذر کن کنار لری و کیفیت مجرای بیلو
 اعواند بر جاعت بولنقی کرند بر شنجیسر کثرت بونور
 و شدت حوارت شمس و ظلمت شب و قترند که زیرا
 بویل و قترده موقت ملوکانه بولنمیر اعواند بر
 کند و نفسد بیلد شغول بولنقی افریدیلد ایدای فرصت بین
 اجای ملعنه مافی الضمیر برینه جرات ایملک محله
 بود کرا و لینه اسباب یکیدت و قوع اکثر اولد بولند
 بحریرا و لینه قضا و قدر تسلیم اوله رقی ظاهر حالده
 حب الوسع بوندرک امثالند و بوندره ماله اولوب
 سار خاطر و خطور ایدن صور محله دن احتراز و ایستاد
 لازمه و ندر اون در پنجه باب است جوش ویدر
 جنود معرفتی بیانند در پنجن ملوک عظم حضرتی اغنی
 او زرنه ترتیب و تسبیح سربور و قدرند اول عسکر
 تدبیر و سیاست امور دکرند اون بدر وجهه رفاقت بیلر

لا زنده را و کلبه اول عسکر تحریک و تسیر بجزون مقدم
 پیشگاه بزرگوار و سوارا و لد قدر آید بد وقت ایله
 نظر و تحریک بیورلق لازم که غواة و مجاهدین اندرینک
 ایچند جنگه بران غایت کوچک یا خود یکت فوج و سقط
 و غیر حیوانات و بلبه که غواة و مجاهدین اندرینک ضعیفی
 مورث و هندی زیرا اعدا ابله مقاتله و قتل قوت
 و دشمنه خوف و هیت و بره جک استبانک اقدیمی اندر
 جناب عزوجل بیور که وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ
وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَوْنَ بِهِ خَدَّ وَالْقَدْرُ وَعَدَّوْكُمْ آلائِهِ
 معنای ترفیع ظاهر برای زیرمومنین و مجاهدین مومنین
 سرکهارا و زین غواة و جهاد غایت ابله بکند و وقت مجاهد
 ستر نفوت و بره جک و جناب بارینک و ستر نفوت و
 اولان کفایت خوف و هراس ارات ابله جک استبانک جمله
 اعدا و انتصاب و فی سبیل الله جهاد ایچون بلسلوب
 قوت کسب ابلش توانا و برها و راتر بکند سوارا و لیکز
 دیکدر الله اعلم و حدیث شریفی فر و ارد اولم که
ارْتَبَطُوا الْخَيْلَ فَإِنْ طُورَ بِكُمْ خَرْبٌ وَطَلَوْا بِكُمْ كُنْتُمْ مَعْنَاهِ
 لطیفی غواة مومنین ستر اندی کرده مشرکین ابله
 جهاد ایچون بلسلوب زیرا برها و رات اسباب قوت مجاهد
 و اولم ستر موجب غنم در و بطور خزینه در یعنی
 اصلاح طایفه حاصل اولوب ماکز آرتر کویا مال خزینه ده

ظهور

ظهور ایدر دیکدر الله اعلم و اول ترتیب بیور طایفه
 عسکر اسلحه و آلات حربیه سارده لری و تحریک و تقویت
 بیور یلوب ایش براسطه بیور و کدر ووب را اندرینک
 ضعیف بیور قوی ایلد تبدیل ایلدی بنیه و ناگید اولم
 ایچنچس بیور لکده مسافر منازله یومنه ضعیف عسکر
 حالتی که کور تقدیر اولم که قونا قدر قونا غنة دکن اولم
 اوزاق بیور لکده بیور یکله عسکر ضعیف سی تلف
 و اقویا ستر ضعیف طار را اولم حدیث شریفی
 وارد اولم که إِنَّ هَذَا الدِّينَ مَبْنِيٌّ فَأَوْفُوا
بِهِ بَرَقِ فَإِنَّ الْمُنْبِتَ لَا أَرْضًا قَطَعَ وَلَا ظِلًّا بَقِيَ
 معنای لغوی ستر حقیقا دین محمدی ستر و محکم ستر
 و یا ستر رفقا ابله ستر و سلوک ایدیکز زیرا بیور خون
 کمنه بیور قطع ایدرونه جوان براغور دیکدر بولم
 کوبه انتقام امثالند در صاحب سعادت اقدیم ستر
 الصلوة والسلام حضرت ستر بر دعا بدت عبادات و طاعت
 بارید کارگاه ستر ناسی مانند حلال جسمه ضعیف
 و هزار غرض و کوز لر جهو جعفر اولوب حرکت تاب
 و توانی قائم بغیر ستر بیور دقند بیور حدیث شریفی
 و خیر نفس و لطیف مبارک و بان جواهر فاش اندرند
 ستر فخر صید و اولم بر ستر سعی و طلب و افراط و زور
 انقباض لغیر منع مراد اولم ضرب و ایراد اولم نور

او پنجسراغ ایلده مقابلده قیامند و ترتیب و تیسیر اولنل
 عسکر ایکی صفد بر بایسنه مسرتزد درلر صف اخرینه
 مطوعه درلر اما سرزد صف اولنک موظف و مرتب
 عسکر ای و لقله قدر کفایه عطا یای میهنه لری خواجه
 و غنایمده جمیع اموالده و مطوعه صف که عسکر مرتبه
 خارج اولوب تقویه جنود مرتبه ایچون جمیع اولان نفرات
 اولقله بوضف خربت لالده صدقاته تخصیص اولنل بولل
 اعطای اولنه در پنجسراغ طوائف عسکر ته نک او زر لرینه
 و ضایفه و افراد عسکر بیه عارف ضابطه لقب و تعیین
 اولنه که اول ضابطه و واسطه لریله سر عسکر بولنل و فی افراد
 عسکر ته نک احوالدرینه واقف و عارف اولور و صاحب سعادت
 افتند نه بلیه القیوة و السلام حضرت ربونی احوایور شرک پنجسراغ
 هر صف عسکر کفایتدرینه بر علامات و پر یله که اول علامات
 ایلده هر صف صنف اخرویه فرق و تیسیر اولنه پنجسراغ و تیسیر
 او زرینه محاربه بخت اولنه دفع اضااف کربینه جنگ
 و جوبده عسکر ای صف ایچون جنگ حاکمته اجتناب ایلدند و از ایضا
 استخفافه باور اولند و اند اطرفند جاسوس بولنلند
 کرکی کچی تحری و وقت برله بیان کرون طرد و تبعید
 اولنه حتی صاحب سعادت افتند نه بلیه القیوة و السلام حضرت ربونی
 بوا مره وقت بیور و ب بعضی و اند عسکر مانع جنگ
 منافعند نه عسکر ای صف ای سلولی رود و دفع بیور و بیلدی

بد پنجسراغ

بد پنجسراغ ایلده مقابلده و مقابلده و قیامند و مذا هبت مخالف
 اولان یاخود سر عسکره بی ادبک و کنا خلق ایلدند و
 صورت و حرکتند بعضی بعضی ایچون حسن و لئان
 و یاخود خدشند تفصیرت ایلدنه کسره لغرض اولنل
 زیرا مقابلده اعداده بولمقوله لغرض اختلاف کلمه و اقتر
 و چین و قش عسکر ای موجب اولور جناب و جلیور
 و لا تنارخوا ققتسلوا و ندعرب ریجکم معنی سر عسکر
 قیوم سر کفایه ایلدنه ایلدنه بکزه نزاع و اختلاف قدر جناب
 ایلدنه زیرا ایلدنه و قیوم نزاع و اختلاف سره جبهه ابرار
 ایلدوب قوتیزک و بایستی موجب اولور و بیکد رالده علم
 سرک پنجسراغ ایلدنه خدعه و جیلد و مکر و یکدند عسکر
 حواس ایلدنه مثلا و شمسک مظنه ظهور و اولان کسکه
 محله دن صاقوب عسکر ای محافطه و ایدن و معتد یکجیر
 و فرغوللر ایلدنه احاطه ایلدوب قوتیزک که کاریه و قیوم
 عسکره و رالی فکر و خونی یکجیر و فراختر و قیوم
 هر نفس و مالدرند این اوله رقی ساکن و مطمن اولور
 طغور پنجسراغ ایلدنه محاربه ایچون برهنه اوز و صوبه و اولی
 جوق و اطراف و کنایه محفوظ و طلاع و اضمار و ب
 موضع اختیار اولنه که بولنل عسکر محاربه و کجایه لرینه
 معیندر او پنجسراغ کرک زاده و ذخیره و علود لری
 مانع پنجسراغ ایلدنه حاضر بولنل و قدر بلیه لفریق و تونیز

اوله که حق مطلق و لا یقعد اولوب جوایج طلبند اوله رق
 افکار و اقدار لر بمنی اعدایله منازعه و کار به به صرف
 این لر اون برنجیست و طبیعت اعدایه آشنا جاسوسد
 ایله اخبار اعدایه تحصیل و قوف اوله که حق دشمنک مکرند
 و او زربنه هجوم برادر اولند قدح جلد و دسبسه سندن آب
 حاصل اولند اون ایکیچیسر و شنه ایله جنگ و قتل و سرکاری
 فاعده جنگ و زره تربیت و هر قوه مناسب کوریلان
 رؤسای معتقد عقید و سرسکر بولند ذات وراثت
 سمات بالذات صفوف شکاری بوقلوب خلق کوردی
 محکم تر تربیت و تنظیم و دشمنه قتل قوه میل ایدراسه
 اول قوه کبر و دنا ایدار سید بروب قوه ویره او زوایج
 زهر و مکار بدین جنگ و قتاله ترغیب و تشویق ایله تقویه و غیر
 ویرکت و اعدا و زربنه غلبه و نصرت و ظفر مار لرین
 اسفار و اساعده و اعدای غیورن ع کرده حقیر و صغیر
 کوسر جنگ صورت و حالت قراره و طوایف شکرته دن
 قدر و تدبیر اعدا و هیز و دلاورکات اظهار ایدند و بدار
 معاش اوله حق قرا و اراضی و رقیبات و عدل برین تحقیق
 ایلمک اون در دیکچیسر جناب خداوندیچونک زهر و مکار
 و هر مکر و توبه و اخوت و اندر هجوم تربیه و اعدا و اوله تقیه
 لغیر و نهها و نک حقیقه حق اخو و رقیبتن اوله قضا شدن
 بسقه مدار معاش و بنویدر حق بعدالت راه اوله دایره ویر

جل

چکر زکری و سربوندر منسلو کلمات ترغیب آمیزی ایلان
 ایلمک اون بنجیسر زهر و مکرته دن امور حربه ویر
 و خبر دار اوله صاحب را پدیده و اعوان و رجال
 حوائج حق اختیار لر بیدار و ره و انسکال واقع اوله
 امیراندره احواله و تسلیم اوله که حق خطا و ذلالت سلاست
 حاصل اوله اون بنجیسر غایه تربیت اوله غایت که جناب
 خداوندیچونک واجب قدر حق و بنامها ادا و حدود
 سرخیده به مراعات و امر مالک الملک امتثال ایلر به غایت
 اهتمام اوله که زیر ابوا حکامه و حلال و حرامی فصل و تفسیر
 کرده مجاهدین زیاده احمق در صاحب سعادت اقدار
عبد الصلوة والسلام حضرت یوسف سرور دیک انهو اچو شکم
عن الکاف فانه ما ف جیش قط الا کذف الله
فی قلوبهم ترغیب و انهو اچو شکم عن الزنا فانه ما زنا
 جیش الا سخط الله علیه الموعنان معنای سرغیر سرغیر
 ف و دن یعنی خلاف شیخ حرکتدن نهی ایدیکم زرا
 قنغ جیش که ف و ایله مالوف اوله جناب عزوجل اوقوبه
 جیشک قبلدینه اعدا خوفن القا ایدر و کذک زنا و
 جیشک زینع ایدیکم زرا زنا ایله مالوف اوله جناب
 جناب بار موعنانی مستط قبلد معنای موعنان جویونک
 خلا فی اوله قدر بوجه معنای زنا ایله مالوف اولان
 ع کرجس و حرکت راد و حیوانه دن برئی اولوب قطعاً

مخاربه و مقاتله بدو ترغیب و تشویق ایله اگر سزون بگره
 مؤمنین صبر و ثبات ایدر لایسه ایکوز کا فره غالب اولور
 اگر سزون یوز نفر مؤمنین صبر و ثبات ایدر لایسه بیک
 نفر شکرینه علیه ایدر و یکدر اقد علم یولقد رجب برنفر
 مؤمن صابراون نفر کا فره غالب و مظهر اولق اقتضا
 ایدر یوندن صکره جناب عز و جل زمره مؤمنیندن بر
 نفر کا و ن نفر کا فر ایله مقاتله شقنی تخفیف اچون هر
 اهل اسلام کا یکی نفر کا فر ایله مقاتله ایلمسی واجب قیلوب
الآن خفف الله عنكم وعلم ان فيكم ضعفا فان يكن منكم
مائة صابرة يغلبوا مائة وان يكن منكم الف يغلبوا الف
 باذن الله یور و رمغانی شریف شده و کت برنفر اهل اسلام
 اون نفر کا فر ایله مقاتله ایلمسی واجب ایدر لکن جناب خدای
 متعال شکر صنف بدنگزی بیلوب یواندن مقاتله شقنزی
 تخفیف تکمله فیما بعد اگر سزون یوز نفر مؤمن مقاتله ایدر
 صبر و ثبات ایدر لایسه ایکوز نفر شکرینه غالب اولور و اگر
 سزون بیک نفر مؤمنین صابراون لور رجب خدای مقاتله
 اون و غنا بیلد یکی بیک نفر شکرینه علیه ایدر و یکدر اقد علم
 بوضو رنهر برنفر مؤمن کا یکی نفر کا فر ایله مقاتله ایلمسی واجب
 و حق الله ایدر یوندن صکره خدای متعال هر بر سکا یکی
 شکریدن منزه و روکر دان اولسنی حوام قیلدر مگر
 یکی شقی اچون منحرف اوله بر ایسی نکرا رینه مقاتله ایدر

مقرر و صتم اولد یقندن بر قصد راست حرکت اچون منحرف اولسن اوله
 دریاخو و دشمنه جبهه و خدعه صفتند منحرف اولسن اوله لکن یند مقاتله
 عدوت ایله اچکیس جماعت اخرا یه انضمام ایدر و بکثر جمعیت ایله
 اعدا یه بندار یقینله میل و انحراف اولسن اوله ریز جناب عز و جل یور
ومن یؤلفهم یؤلفهم و یراه الا سحر قال فقال و یخیر الی فیه فصد بالحق
 من الله فوالی شریف زمره مؤمنیندن رسول گشته که اعدا ایله ملاقات
 یا اعدا یه خدعه و تفرقه صفتند صورت فرار کو سترگت و باخو و یقین یور
 اچون الله سینه استعانه صفتند توجیه لککات عرض کردند بر یه صفتی اولد
 اهل اسلام صنفند زیاده اولدنا نه سر کنند روکر دان اوله
 تحقیقا اولر که غضب بار ریز حق اولور و یکدر اقد علم حق باریدن
 اچکیس مقاتله ایدر لایسه و برنجه ای به نصرت و کر و نه افشا لککات
 سیخه لری ابطال قصد اولد که حتی بو خفا و موجب یند ثبات و تسویب
 اطاعت امر بار اوله و اگر هانک کفار ایله غنایم فواند تحصیل قصد اولور
 ایسه بولمقوله مقاتله ین مجاهدین زمره معدود اولوب بکشیدن عدوت
 خدا اولور حق باریدن اچکیس سوال غنایم هر که حاصل اولور
 ایسه کتم و اخفا اولوب اول و قدوه حاضر اولان غنایم بینند
 حق اوزر تقیم و هر چه صاحبند تسلیم و لنه حق باریدن در و بکسیر بعضی
 اقربا و دوستانک خاطر لینه رعایه نصرت دین القدر ساسا کجوز
 اولمید ریز حق القدر رعایت و حجب و نصرت دین الله اکر ریز جناب
 خدای عز و جل یور ر یا ایها الذین آمنوا لا تحذوا وعدوی و عدوکم اولد
 یقون الیه بالموافقه و قد کفر یا جاها کم من الحق یواید که به صاحبیندن

والسلام حضرت نذر نماز و نماز میسران مبارزه به خروج و بروز و بویای
 لای سمائی انسا و غازیور و بر نظم حضرت علی ابی تراب کت مجت
 صحت کت فی الزمان غیر عاجز و دینیه و بصیریه بر جود الغداه کجاء
 فایز ای لا کجوا ان اقیم علیک نایک اجنایز فی طغنه جلا
 یعنی ذکر با خند لکرا هر مضمونه ایات ای میدان معرکه
 مبارزه دعوت باشد از حق سوینوب سرور و اول که شور شکار هر
 دامن شجاعت و کشتن قطعاً غنا بر و وقوع بولماس بر و شجیع
 و رها در سنگ دعوت اجابت ایدوب کلدرا و پله مر و شجیع و رها
 سنگ دعوت کجا جابت ایدوب کلدرا و پله مر و شجیع که بنت صادق
 و بصیرت صاحب را و لوب روز جواهر کجاء فایز مامول ایدر تحفه
 اید ایدرم که بعد ازین وقوع بولاه سنور شکاه حر و پله و دانف
 شانه سنگ بر ضم نمایان اید ایدر جنان کرا و زین لوب ایدر
 نایک خور تر سنگ جنان کرا و زین لوب ایدرم و یکدر و قنای
 اول شیر خدا حضرت علی المرتضی کرم الله وجهه و رضی الله تعالی عنه
 میدان مبارزه به خروج و اول لعین مغر و ایدر بر است مقداری
 مجاوله و در صکره یکدیگر بر رطل حواله ایدر یکدیگر میدان معرکه
 نوزان ایدر جنان را یکسره حق عیون حاضرند بر مستور ایدر بعد
 عینا بر رتفع و منجا ولد فدح حضرت علی رضی الله عنه خون غر و ایدر
 آلوده اولان سفید بر مسج و نظیر و غر و حق غم در کعبه ایدر یکی
 مشاهد اولکند و اهل اسلام طرفند از حق میدان مبارزه و رتفع
 مبارزه با یکک جانشور زیر اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین

برجاست

برجاست ایستاد و حضرت ابی هریره رضی الله تعالی عنه در میدان مبارزه
 رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرت نذر به بین الصفتین مبارزه و بر
 اولکند فایز بولاه بر و رتفع لایق اولان اولکند کت فوت
 و شجاعت معلوم و مشهور و ایدر کشته ایدر بیخوب دعوت مبارزه
 ایدر و زیر صدف اولان کشته دعوت مبارزه ایدر بیخوب کشته
 خطر پاکت اصابت ایدر قلوب مسلمین سار و به ضوفا ایدر
 ایدر و غزاه مؤمنند بر رتفع و دلا و رتفع ایدر کشته
 صل و افتخار یکک جانشور زیر اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم
 اجمعین حضرت نذر بعید رتفع و افتخار ایدر مبارزه و بر
 خنایست غم و ابن الشریه التبیة نام خانوار کوفه حواله ایدر
 فایز نام موضع و وقوع بولاه کرا به در رتفع اولان اولکند
 و موجود بولاه رتفع ایدر و غلظت بولاه و جوده نصیحه با شیبوبای
 او غلظت سر کند و طوع و اجتناب کرا ایدر استار قبول و جنان اولکند
 مهاجرت ایدر یکک و جناب خدا و نیکوین قسم ایدرم که انا کز و با کز
 حق بر اولوب نین با کز و نه با کز با کز جانت ایدر بیخوب
 و حسیکه صحیح و سالم در کف ایدر کرا به ایدر غزاه مؤمنند جنان
 بار رتفع راجع و ثواب کرم ایدر یکی محققا جمله کت معلومیدر
 و در ایدر بود ایدر و رتفع و جناب بار رتفع و رتفع
 کف ایدر کرا به در قتل اولان رتفع ایدر و رتفع ایدر
 اولوب رتفع ایدر و رتفع ایدر و رتفع ایدر و رتفع ایدر
 جنگ نور بیخوب بار رتفع و قتل کرم و صدای ضرب و زار است

سطح فک جرم و لد قد سز بل نرد و معرکه کاهه ققام و رؤسای
 شکیبایان و صا و له و جاد له به و لیرانه اقدام بد رسک و از غیا و
 غنایم و کرامت طفر باب اولو رسک و به رک معاند به تر شیب
 ابد که مذکور و غلریک عرق شجاعت و جیسر جیب اولوب
 جانور مر سوزیک یا نند ز ققام و غلریک جمله سر موله کاهه شیب
 و تقابل صفین غلریک و لایر جیسر شیب شکر کنده ققام و اشیایابی
 انسا و ایلوب **نظم** یا اخوی ان العجز الناصح قد صحتنا و دختنا
 ابرار **نظم** ذات بیان واضح **نظم** و درواکرب الفریس
 الکاح **نظم** یا نیم جیوة صلیحه و مینه نور غنایم **نظم** مضمون
 ابیات ای نیم نرند شدم تحفظا نرد نفع اید ز مجوز و و کجی
 اید بکر بلغ و واضح کلامی جیوة مفر و اید سر سفر شیب اولوب
 حوب شد به سارین اید بکر با جیوة صلیحه اید باقی و یا خود غنیت
 رایج بر نورث و لایر موش اید شیدا و لوب بوا یکی سعاد نردن
 برین ازار اید رسک و بکر بوا بیات و قیوب کفاه ضرب سیف
 و طعن **نظم** اید رک نال سعادت شهادت اید رسک و لدر رسک اید
 ایچ و غلریک بوا بیات انسا و ایلوب **نظم** قد امرنا بالشد او
 و اگر شیدا **نظم** مینه و کرا بالو لدر **نظم** فاکر و اکرب حیاة فی العبد
 اما لغوی بار و غلریک **نظم** و مینه نورنگم غنم لایر **نظم** فی الحجة الفریس
 و العیش **نظم** مضمون ابیات تحفظا و لایر مجوز نرد نصیحت و
 اولو و زه رتد و سدا و اید اید بکر سر شیب و بها و رلر
 بیچ اید حوب و قتاله شیدا اید بکر با سز نسکین حوارت اید حکت

نور و نظم

نور و نظم یا خود حیاة غنم اید و در فایه جیسر سر مدیه اید
 شهادت سعاد و نردن برین تحبیل بد رسک و بکر و اید ضرب شیب
 جواد اید رک تحبیل سر مایه شهادت اید رسک و اید اید و غلریک
 و قیوب **نظم** نصحا و ترا صا و فقا و لطف **نظم** و درواکرب الفریس
 حتی تلا قوا ال کسری لقا **نظم** و کشفه غنم کشف **نظم** انما نردی القصیر
 عنهم ضغفا **نظم** و القتل فیم نرد و عرفا **نظم** مضمون ابیات اول مجوز نرد
 نصیحت و احی صا و لطف اید سر سفر شیب اید ققام اید حکت
 و حوب سر نرد رسک اید بکر که حتی ال کسری لقا **نظم** مضمون ابیات اولوب
 شکر بکر که کیر و غلریک اید سز زبانه نصیحت ضغفا بیلورم و نرد
 اید محارب به قتل اولو شجاعت و مینه نردن عدا اید رم و بکر
 اولو خواجه الکت قتال اید رک سر حد شهادت اید رسک و لدر رسک
 و در بکی و غلریک بوا بیات انسا و ایلوب **نظم** انما نردی القصیر
 اعنی غم و اذ السحاح الا قدیم **نظم** ان لم اید فی اکرب جیسر لا غنم
 اما لغوی عاجل او مغم **نظم** و لو فاة فی سبیل الا کرم مضمون ابیات اولوب
 عاجل و یا غنایم رایج و یا خود نرد سبیل الله و فاة سعاد و نردن تحبیل
 ایچو جیسر شجاعت اید بکر نرد اید رسک سماحت و کرم اید نصف
 اولو عمر و کثرت و غنم و لایر نردن و لدر و بکر و اید ضرب شیب
 اقام اید رک حاتم مغم شهادت اید رسک و فاکر بوردت نرد
 اولو دینک بیلان محارب به نورس شیب شهادت اید بکر و لدر
 خنسانک مسموع و لایر نردن جناب باریه شکر ایلوب بوردت
 نرد و لایر شهادت و نرد سر شفی کوسرن خدای متعاله نرد جاید

روز بخواجه انرا بلبه بنی جمع ایلید و بدر خنسا نکت بو کبیتی حضرت
 عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنده بالغ اولد قده اول درت نفر
 اولادینک سنور مرتبت اولان ایکیش لوز درهم غلوفه وظیفه کده
 حضرت عمر رضی الله تعالی عنده اول حانونه ترتیب و تعیین بیوروب
 وفاته دکن اخذ ایدر در جهنم لددنک و سواد عسکر و جیش
 موکب ظفر پیر نرسا نبل بر جوش کبر تنظیم و ترتیب اولموق لایله
 نرسا نبل نخله اوغزارا بیه با صوبه استیلا ایلید و کتبر شعی
 حاجز اوله مد یلر کتبر کرمو جید بن خنیما هر نخله اوغزارا رجب
 بلا انفصال جوشیش ققام ایلد با صوبه استیلا ایلید لران بدخی باب
 اهل رده و اهل البقی و قطاع طریق قتالی معرفتی بیانند در
 بو بابده ملک غنم حضرت نجون جائز اولان افعال قصر و ذکر غنم
 وظیفه مدد احتراز اولد رقی قوا غنم مذهب ایضاح و بیان اولد
 حتی وقوع بولان افعال شرح شریفه موافق اولد و بو بابده فصل
 ایلد تفصیل اولند **اوکی فصل** اهل الرده نکت قتالی بیانند در
 قحین که بر قوم غنم اسلام ایلد حکم اولد قد نصکره اول قوم دین اسلام
 قتالند ولان دینا ندن برینه مرتد اولسا اول قوم دین کالغده نصیر
 و ایضا ایلمک جائز اولد در زیر اهدا اسلام اقرار و اعتراف ایلد
 احکام اسلام انزام ایلد بر ايجاب ایدر ارتداد قبول ایدن قوم
 ایلمی غنم خال اولد بر شتر اولد که بنه دارا اسلام مدد اخذ اولسا
 اولوب بر نخل سینه اجبار ایلد اهل اسلام ندن آیرلر بو مقوله اهل الرده
 ایلد مقاندیه حاجت بو قدر سخت قدرند اولمیدر بهما اخذ و افعال

باطله

باطله و ریدر لندن نوبه و بیوع تکلیف و انوب تائب اولور کتبر
 نوبه بر قبول و او زلر بنده حکم اسلام اجرا و اگر ترد و امتناع
 وارند و مدد صرا ایدر رجب کتبر ذکر و ن و لکن با سدا
 اولسون قتل اولور زیر حدیث شریفه واردا اولد کتبر هر کیمکه
 دین اسلام اخذ و یدنه تبدیل ایدر رجب قتل ایدر کتبر و علما مرتد قتل
 کیفیتند و وقتند اختلاف ایلد در بعض علما در حال قتل اولور
 جوب زیر حق بار و واجب اولد قده تاخیر جائز اولد کتبر جوب دلیل
 کتور در بعض علما حق اولد کتور تاخیر و احوال اولور دیوب زیر
 حضرت علی کرم الله وجهه دستور و تجلیک ارتدادند و اوج کتور
 تاخیر ایدر ب بعد قتل ایلد رجب سندن بیان ایلد و بعضی سندن
 و بعضی قتل ایلد ضرب و قتل اولور و یدر و مرتد بعد قتل
 غسل و تکفین و مقابر سلیمه دفن اولغز و جنازه ناز قیلمه و ما
 بیت المال سلیمه فاند اولور وارند قبول ایدر نکت بر شتر حق
 اهل اسلام بیانند ابر دیوب بقدر حد بر داریند کتبر و امتناع
 ایدر بوشکت ارتداد کتبر بنه قتل و اوجب اولوب اهل حرب
 کتبر نکت مقتل کتبر بعض جیل حربیه جاسر و لغت شجونه و وقت
 اقبال و ادبار لرنده قتل و لغت جائز اولد یغری بو شتر کتبر
 حقدند هر جائز در اما اسیر لری استرقاق و لیبوب قتل اولور
 و مقول لرنک اموال لرن غنم اولد قده تاخیر یقینند لغت اولموق
 بیت المال سلیمه فاند اولور و قتل و لیبنا نکت مال لرن موقوف
 حفظ اولوب اگر اسلام قبول ایدر رجب بنه کتور یدر دا اولور

مرتد اولور حدیث قتل و لغت
 مذهب شافعی کتور در
 مذهب حنفی کتور
 خلافت در
 م

ایکینجی فصل از باب لغو و عیسا کث قنای بیانشه در حقین اهل اسلام
 بر طائفه را نمی جماعتی نکافت و انفراد و زیر بر طاعت امام المسلمین
 خروج و محل مشیت تجز و اظهار امتناع ایلمه ابتدا بوقوله که
 باعث انفعال اند و بدین استفسار و تحویل و انداز و لنور
 ریز حضرت علی کرم الله وجهه طائفه خواجہ والا بعد الله بن سبیل
 رضی الله تعالی عنہما فی لغت و ارسا و سبب انفعال قرین سؤال و تلبه
 و انداز و بر وید اگر بعد از انداز سبب طائفه جهت اید راجحه فربا
 و اگر صورت امتناع کو ستر راجحه معاند کرید ابتدا و لنور جناب
عز و جل یور که و ان طائفان من المؤمنین اقتلوا فاسکحو
بیرهما فان لغت احداهما فی الاخری فقاتلوا الی بیعی حتی تقبی
الی ان یلقی بواکر کله کت سبب نزول تفسیر مذکر کت بوجوه
 مسطور بطور در که بر کوزه افتد نزلیه الصلوة و السلام حضرت
 بر صا و رگبا انصار و بعضی دیگر جمعی کما بهرینه مرور و کلمه
 توقف اید کلمه و کما یقول الیمکله ابن ابی یونس طویوب
 حکا یکم ریور بد رک که راجحه بولی بزه اذ و بر ریور و بد کت
 ابن زواحه فی ابن ابی خطا اید و با و کما رک بولکک راجحه
 سنک سکدن اطیعد و بد کت ابن ابی فی ابن رواجده سبب
 تمکله بر بر کت جمله به باشند فلیز ایکسکث قومله اولان
 او ستر اید خچیکر ایتد و بجمع و بر لرینه القریله و با یو سید
 و خروا و القریله مضارب و کار به به ابتدا اید کلمه نه بواکر که
 شرفخیز و اول و لیس غوی شریفه سر حقین رنر مؤمنند و یکی طائفه

بر بر لرینه

بر بر لرینه معاند ایلمه که سبب سبب اصلاح اید یکم اگر اول یکی
 طائفه و بر لرینه و زیر بر لغت و کجا و لیب و لغت اید بر طائفه
 تا امر الله یعنی حقه جوع و قبول اید بخیه و کت طائفه با عین اید
 اید یکم و یکم را اند علم حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنہ
 مانع نکوهه و لنور اید معاند اید و حضرت علی کرم الله وجهه فی
 نزول و انخ خروج اید و صیقیند معا و با یو عظیم قتال اید بر
 و معلوم او که طائفه با عین اید و لای قتال رنر ستر کین اید و لای
 قتال طغوز و با یو کت و معاف بر و و با و کت طائفه با عین اید
 او لای قتال حید و بخون صور رنر هجوم جائز و کلمه رنر ستر
 جائز و ر ایکینجی وجه طائفه با عین کت قتال اید انحق حصه جوع و ری
 قصد و لنور یو کت قتله مقصود بالذات و لای و جینی و معاف
 اید راجحه معاند و لنور و کزدان او کد فدر حالد قتال رنر
 او لنور و رنجی وجه بحر و حدر قتل و لنر سبخی وجه ستر اکر
 قتل و لنر سبخی وجه موال القدر اغتنام و ذرینر ستر فاق و لنر
 یدینجی وجه طائفه با عین کت قتال اندیش کت معاند و ذریند
 استعانة و لنر سبخی وجه طائفه با عین بر وقت معینه و انقضا
 مدق معلوم به کت فربا و نه یعنی مصاححه و لنر سبخی و کما یقول
 لازم کلمه اگر اکر اید و رنر و لقی و زبر بر قدر طایفه اید
 او لنر اگر بر مدق معینه کت مصاححه و لنر سبخی و فاق و لنر لازم
 کلمه اگر اکر اید معاند و ضعف و خیر نمایا و لو رجه نامعاند
 قدرت و قوت کلجیه کت انتظام و توقف و لنور و اگر مال اید

طائفه با عین کت مجیدی قتل و لنر
 مذہب امام شافعی
 مذہب حنفی
 خلاصه
 م

مواضعه و کند بر سر او و در راه او و اگر او را ویدد باید کفری
 ما که گشت مالیه عاقله و له جن اموال و ایه ردا و لغز و اگر طائفه
 باجنه کث خالص موالتند و ایه ردا و لغز و اگر طائفه باجنه
 طغور بنج و جه غرا و و بنجینق استعلا و خانه را حراق و استجار کفری
 قطع و لغز و ردا و الا سلامه بونکر جمله سر منوع و الوب
 قنار کین بونکر خلافت و اما قن طائفه باجنه لغز و اهل
 عدله احاطه بلیوب استعلا بلیوب بونکر خوف و لغز و الوب
 هر نه بیل قنکر و ردا و لغز و الوب بلیوب بونکر بلیوب و الوب
 خانه و سائر بونکر بلیوب استعلا و لغز و الوب بونکر بلیوب
 اسلامه بونکر بلیوب بونکر بلیوب بونکر بلیوب بونکر
 بول و الوب بونکر بلیوب بونکر بلیوب بونکر بلیوب
 و اسلحه بلیوب بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر
 و لغز و الوب بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر
 بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر
قنار معتر بیا شد در بنج و فصل قطع طریقت
 مشهور بلیوب بونکر و قطع طریق و اخذ اموال و قتل نفوس و
 سبیل بلیوب بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر
 ایت و رسول و یعون فی الارض فساد و ان یقتلوا
 او قطع اید بونکر و اید بونکر بونکر بونکر بونکر
 بیور و لغز و الوب بونکر بونکر بونکر بونکر
 مطلق و الوب بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر

مواضع کتاب بنج ابو النجیب بونکر بونکر
 خانه سه و ک بونکر بونکر بونکر بونکر
 مذہب شافعی بونکر بونکر بونکر بونکر
 مذہب حنفی بونکر بونکر بونکر بونکر
 مذہب مالکی بونکر بونکر بونکر بونکر
 مذہب حنبلی بونکر بونکر بونکر بونکر
 مذہب رومی بونکر بونکر بونکر بونکر

و جیبینک و و شمر اولان رنر بونکر بونکر بونکر
 فساد و شقا و سنی بونکر بونکر بونکر بونکر
 معتر بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر
 صکره طلب و لغز و الوب بونکر بونکر بونکر
 یا خود صباغ اتمر و وصول یا قنر قطع و لغز و الوب
 اموال ایلر اکتفا اتم بونکر یا خود بونکر بونکر
 و لغز و الوب بونکر بونکر بونکر بونکر
 امام شافعی و الوب بونکر بونکر بونکر بونکر
 قتل نفوس و اخذ اموال بونکر بونکر بونکر
 و الوب بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر
 و لغز و الوب بونکر بونکر بونکر بونکر
 خلاف بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر
 بر وصول بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر
 یا کز بنا سبیل خافه اید بونکر بونکر بونکر
 بیور بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر
 و لغز و الوب بونکر بونکر بونکر بونکر
 و معلوم و الوب بونکر بونکر بونکر بونکر
 باجنه بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر
 بر لیس قطع طریق بونکر بونکر بونکر بونکر
 جانر و الوب بونکر بونکر بونکر بونکر
 بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر بونکر

قد

طائفه با عید نکات قتل مرصود و اولیو جبهه جو غلر مقصود و در
 او چینی وجه کار به و کار به نکات غیر حال اند استملاک ابد کمری
 قانی و مالده مواخذ اولور که اهل لغز یونک خلافت در و در
 وجه بکیرند از اسیر و لند بر آه عالی معلوم و لوق یجوم جیسین
 جانور در اهل لغز یونک خلافت در بستی وجه بیت المال فاند
 اوله جی موالده هر نه که جیات و اموال تحصیل بیت کرب غصب
 و نه ب قبیلند اولور اوله موالی جیات ابد کمری نکات
 و شکر ساقط اولیو ب قطع طریق قدر لغزیم اولور اهل
 لغز یونک خلافت در **اون سکنجی باب غنائم و انفاکات**
فصل بیستم در زنده موفیت نکات کاف جیل و رکاب ایلر
 من کیرند اخذ ابد کمر غنائم ملک عظم حضرت ترش قسم
 بر قسم اهل غلر یونک **اولور یونک که جناب غز و جل اهل غلر**
حضرت یونک در و اعلی و انما غنیمت من شی فان لغزیم
وللر رسول ولذی القربی و النسانی و المساکین و البی
 بیضا و موعوم لغزیم بیه ابد کمری معنای سر نفک خلافت
 بود که ای زنده غزاه سیدین شرت کفارون قدر اخذ ابد کمر
 اموال و انبات نکات حقیقا معلوم که رسول الله صلی الله
 علیه و سلم ایله قریب الی نکات و انعام و مساکین و انبات سیکله
 لغزیم غنائم یونک در و ابد کمر و یونک که نکات
 حکم بقدر الا سق قدر و ارا که رسول الله صلی الله علیه و سلم
 سهر و صلی سلیبه صرف اولور و امام عظم حضرت ترش رسول الله

غله

عبد القصور و الشکاک و فاند نکات و فاند نکات و انبات
 سهر ساقط اولور جیسین غنائم یونک و مساکین و انبات
 سبیل صرف اولور و یونک فاضی موعوم بیه ابد کمر مال غنائم
 قصور در و قسیر غنائم نکات اولور و یونک کسیر
 و ارا کمری غنائم و لند زنده رسول الله صلی الله علیه و سلم حضرت ترش
 بنی المصطلق غنائم اخذ و لند غنائم اولر طائفه نکات
 و اخذ و در نکات واقع بیه غنائم و جیسین غنائم اخذ و
 غنائم یونک یونک مضاف اند و اولر نام و ابد کمر
 یونک ابد کمر و انبات کمری و لند موقوف اولور
 یونک انبات سلی غنائم و خال اولور یونک قتل ابد کمر اولور
 زنده رسول الله صلی الله علیه و سلم موقوف انبات سهر فاند کسیر
 یونک ابد کمر اگر کمری موقوف نکات سهر سوار را خود بیه
 اولور جیسین موال غنائم سوار و اوزره لغزیم اولور و اگر
 بعضی سوار و بعضی سوار ایلر بیه سوار و سوار
 نکات انبات و نکات غنائم اقی اولور یونک بر سر یونک
 سهر و کند و ابد کمر بر سهر و بر یونک و فاند ابد کمر
 انبات غنائم سوار اولور و موقوف عظم حضرت ترش کاف
 سهر کمری لغزیم سهر یونک سهر جیسین سهر نکات لند قری
 غنائم جیسین سهر یونک موقوف جلد کمری نکات اولور
 و کند نکات ایلر یونک اخذ ابد کمر غنائم یونک ایلر سهر ایلر معا
 تقسیم اولور زنده رسول الله صلی الله علیه و سلم حضرت ترش جیسین غنائم

بوسوار و سوار و نکات
 سهر و سهر و نکات
 مذکور و نکات
 و انبات
 ۲

بهو از آن قبیل سزگس و هرگز بیور و قدر خدا و طلاس جانند بعب
 بیور شداید و غنا را از این چنین ایل ایل سرتیگ جمله سر بیدیدیم
 بیور ویدر و عسکری طلافه سنده بزرگنه جاسوس سلق با خود و
 و قلعه بد و لالت با خود و دارا کرب و دخوله نقد مکی موجب
 نصرت و طفر و له جن بر حرکت ایستاد و بیکه سنده به اموال غنا بیکه
 سنده زیاده اگر ام واحه و لنتی جانور در زیر رسول الله
 صلی الله علیه و سلم بود اگر اخی ایل را ایل را اول طفر و بخی باب
 ملک عظام حضرتان و جوشن موحیدین ایل غزوانی خود و قعود
 مستحسن و لان فعال لایقه تک بیانند در صاحبان
 افتد بر علیه الصلوة و السلام حضرتان و لان با خود و سفر و غن
 و قعود لند هر بر بر تفر بر کرده بر و ایل بیکه او و کرب و بیکه کور و
 لا اله الا الله و حده لا شریک له که الملك و له الحمد و جلی و
 و هو حی لا یموت سید و کبر و هو حی کل شیء قدیر استون با یور
 غنا و ون ساجد ون کرینا جاعد ون صدق نقد و غن
 و نصر عبده و اغر جند و هزم الاخراب و حده کل شیء
 الا وجهه که حکم و الیه ترجعون بود غای قرأت بیور بر بیکه
 ملک عظام حضرتان بوسه سینه بی اجرا و هر حق و انظر
 سلطان سرتیگ تفرت ایل بیکه بیکه الله هم اخیل انما قرآن و زقا
 حسان و عاسنی قرأت و نواب و امانی و دارالقرار ملک و کانه
 استقباله خروج اجموع مقدس رسول تسار و قد و مکرین جبا
 بیور مکرین سید زینب انانیت رسته و ضر و طر باران ایل

کس جبا ایل بیکه کرب و سرتیگ بخت بخت عاده امانی غنی ملک
 عظام حضرتان سرتیگ بد و جکس انتقاس کس با بد و کرب و
 دار سلطان سرتیگ و لان بیکه تفر بیکه ایل و لاس بیکه
 و خول و ایل رکت ادای صلوة بیور که سنده سینه رسول اکرم
 صلی الله علیه و سلم و کرب و مقرر خلافت بیکه و سرتیگ ملک و کانه
 قعود بیور سرتیگ نوبت نوبت ایل لایقا و رجو با دیوب
 رفع حجاب و فتح ابواب و تهنیه قدوم سینه از و مکرین
 و ایل کور و ایل و اسراف بد و و خد و نه اذن و خصلت
 و بعد از ادا رسوم بذل صدقات و صلوات و عطا با و موبنا
 و عفو و اطلاق مجرمان و مجوس و در د معضوبات و دفع
 مظالم و انعام واحه و مکرمان ایل اجرا بی لانه سرتیگ
 نفی بیور بیکه بیکه باب عابد و راهد کرب نصیحت بیکه
 و قبول بیانند در دنیا ملک ملک عظام حضرتان توبه و اقسا
 بر کمال اولد بختن بواقبال بعید بیکه امور اخرویه و دن اشغال
 و مقام و نیت و دن اشغال و لذات نفسانیه به ایل غنا سرتیگ
 زینب نفوس بشریه میل سرتیگ و راحت و ایشا رتقم و کرا بیکه
 تکلیف و زره مطبوعه و در بنا علیه مجالس ملک عظام
 برین و صلحا و عابدین که و هندی خال و لنتی لایق و کله
 حتی طریان خصلت دن نهی و مضرت شهوات سرتیگ و جاده
 مستقیم سرتیگ و طریق و اخراج آخر تر بیان ایل بیکه و ملک
 فائزین نیستین و خلفا راستین مجالس غایه لند حکما

برقصدار بکا ایلیوب بعد قیام و خانه نشسته و اروپ بر طرفه
 و بر طه و بر قصه ایله عصاره و شمشاد الوب خمدن خروج
 و طوخر حضرت عمر رضی الله تعالی عنه و اروپ بطات اوزره سلام
 و بر دیکنه بنا حضرت عمر رضی الله تعالی عنه رده سلام ایلمه صکره
 یا عجمه بنسین ایوب ولد و غنک بلده نک و خاتمه بهوسر
 سکا صغیر و بر دیکنه قصه ایله نماز صورتیک کویسترن
 و دیکنه یا عجمه جناب بار ستر خمدن نهی عجمه بنسین
 ایله دیورسک بنم حاله زنه ایله دیکنه وجود مدد ضعف
 و غنک اولسه یوقدر یوکریوکلنوب بو محله و کن کتور به یوکریوکلنوب
 و دیکنه حضرت عمر رضی الله تعالی عنه نه کتور دیکنه یوکریوکلنوب ندر دیکنه
 یوکریوکلنوب لایر وضع ایله جک بر طرفه جک و صوفو جری بر طرفه
 و دیکنه ایچون بر قصه و بعضی مودیا ندر نفسیه محاطه ایچون
 بر حوریه اخصا و دیکنه ایوب بعد حضرت عمر رضی الله عنه رگک الله عالمی
 اولد یقن حوالینک ایل سلا ندر ایستد و دیکنه نوجیه یار
 ایلیوب صلوات الله علیه مشغول در اونه سن صورت دیکنه یا ایل دیکنه
 نه سیایور لر دیکنه جمله سر مطیع و متقاد اولد فکر حاله جزیه برتی
 اخذ ایلمدم و دیکنه حضرت عمر رضی الله عنه اموال میرنه نک کیفیت
 تحصیلند سوال ایلمدکن عجمه بن حمصه وار دیکنه زمره سیلینر
 جمع و ایچون ندر بر قاج نفر کنه لر اختیار و تحصیل مواله تعیین و سعی
 و ایتام ایله بر قصدار مال جمع ایلمد و بر یله جک محله و بر دم
 اگر فضل قلا بد سیره کتور یوکریوکلنوب و دیکنه ایوب بعد حضرت عمر رضی الله عنه

یا عجمه

یا عجمه را حاکم قند و دیکنه راجله م یوقدر و دیکنه یا عجمه
 یا ایلمدکن زمره سکا کوب یا ایچون برداته و بر دیکنه ندر ایچون
 اولد ایلمدکن دیکنه صکره اولد عجمه الله خطاب ایلمد و
 یا عجمه الله بر کافد کتور که عجمه بن حمصه بنسین نهی عجمه بنسین
 وار سون بنم قصه عامل اولسون و دیکنه عجمه لا و الله بعد
 ازین بن بر محله عامل اولام و دیکنه حضرت عمر رضی الله عنه نهی عجمه
 عجمه قبولینک سببند سوال سبور و قدرند یا عجمه بن وقت
 عجمه خطا دن نجات یوکریوکلنوب زمره حضرت رسول اکرم صلی الله
 علیه و سلم بنم عجمه ایلمد یوکریوکلنوب خصوصت و ایلمدکن عجمه
 مختصه بد چیه بند غرا و کتور که به خصوصت ایلمد سبور سببند
 بر کتور غافل یوکریوکلنوب معاد بد بند زمره عجمه الله خطاب ایلمد
 از آرا ایلمدم رعایت حقوق ایلمدم و دیکنه حضرت عمر رضی الله عنه
 عنه قیام و عجمه کتور کتور طوکلنوب معاد قیر انور حضرت ایلمدکن
 عجمه الصلوة والسلام و اروپ السلام عجمه یا رسول الله
 و بعد السلام عجمه یا ایلمدکن ندر لر دن مفا رقتند صکره یوکریوکلنوب
 اولد یقن حالت خوانل ندر یا ربی بنی عجمه یوکریوکلنوب صاحب مدینه حقی
 قیل که بوانه دیکنه تبدیل و تغییر حال ایلمدم حیو عجمه ایلمد معاد طوکلنوب
 بکا استند یا ایلمد بکا ایلمدکن صکره یا عجمه وار مدرا ملک بانه
 کتور عجمه ریدنه دن اوج فرسخ محله اولان عجمه را جاننده کتور
 بعد اطرافه اولان بعضی محله ندر حضرت عمر رضی الله عنه نهی عجمه
 مال و رو و امکله اصحابند نجیب نام برکنه به یک انور صر

با غلبه یوسف نسیم و بوضه بر غیره که تورو با و کون یا نند فاش
 و بعد از نفقه حال اید رک بوضه بر اعطاء ایلد جو بنیه یور مله
 حبیب خروار و ب غیره خانه سنگ حولی سنده بولوب سلام
 و بر دکن غیره خروار سلامه نه صکره نه طرفه نه کلدن خوب
 حبیب خروار نه دن کلبورم و بیکله حضرت عمر رضی الله عنه
 حاله نه استفسار و اولد خروار حال عمر اخبار ایلد
 حضرت عمر رضی الله عنه اهل قبله حقه وضع سوط ایلد بر دیده
 ایلد رکن او غله ضرب حد امکله او غلی و فاش ایلد بر دیده
 بار ب سن عمر و مغفرت ایلد زیر اسر و رسوکی و فاش حد و
 سرخه بر سور غیره ایلد دعا ایلد بعد حبیب خروار کون و زنون
 ایلد فو قلوب توقیف و او کون تکبیلند با حبیب رضی الله
 او کون سرسافه اخبار ایلد یوسف و غیره کلدن فاش
 راست کلدن بعد ازین شد خروار ایلد جو حبیب خروار
 مستحکم و لا صره بر دست نسیم و حضرت عمر رضی الله عنه
 ایلد بکن تفهیم ایلد که صره بر الله الوب با حبیب رسول اکرم
 صله الله علیه و سلم و بعد ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرت
 صاحب اولدم و بنا لقدم بر شیه نائل اولدم بعد حضرت عمر رضی الله
 عنه صاحب و قرین اولدم ایام و زمانه سرور قلدر دیده که
 اول صره بر نظریق و او جز و ز و التوفی بنقه بقره صره ایلد
 محجور بر اولد فخر ایلد بعد حبیب حضرت عمر رضی الله عنه
 کلوب بوی غیره و بر دکن عجب یور دیار بر فاش کون و زنون

حضرت عمر رضی الله عنه غیره که تورو ب کوندر و یکی التوفی نه
 باید که جو سوال ایلد که یا عمر یا بن روز جوده وقت اجتناب
 عو ضنه حاضر بولق ایچون جناب بار بره قرض و بر دم و بیکله
 حضرت عمر رضی الله عنه نه یا عمر و بیکله و ایلد جو سوال
 یور و قدر نه بوقدر یا عمر خوب بعد بر ووه یوکی خروار ایلد
 ایکی خد و لوب و بر لیسین امر ایلد که یا عمر بن ایلد و غیره
 اولق و زره بر صاع آریه بر اقدم که وقت و کلدن کفایت ایلد
 خروار یا نسیم کلدن تو بری قبول ایلد برم جو اخذ و اهل جابنه
 و بر زدن مر و زنده دار بقایه علت امکله حضرت عمر رضی الله
 عنه و افرات سفاید رک اصحاب بر نه کند و سبل امور عباد
 اولد حق و عمر نهی ایلد برم سرخه فخر ایلد یور و بر رضی الله
 تقی عنهم جمیع **اولش روضه دن ایکی غیره** اصغر عقل و حکایت
 ایلد که حکام عرب بن لغمان امری القیس بن عمر و الاکبر
 شقایق دید کلر شهو رنکو و کند و به باعث اعجاب و لوب
 کون و سب مانند غایت خوشنوب علی الدوام تماشای چون
 سیر و شتاب و زره اولد لغندم الی لان لغمان اسمنه اضافه
 اولد رف شقایق لغنه نامیل شهر نه سبب بود و جو نقل
 و حکایت ایلد بر کون مومر الیه لغمان امری القیس
 سوار و خورق اسبیلد فاکتیر شهرار اولد قصر و لیسینه
 طوخر غریب و واروب طرافند و واقع ریاض برشت ساده
 قرار و جانب شقایق نه حواله انتظار ایلد که شقایق

سبزی اساق و حمزه بزرگ لطیف و براقنی و بهوب نسیم بیدار
 انحراف موج انگیز و اوراق لغین سیما سرشمنه ز اولد لغین
 ایلد کسب ارباب انکلا اول شقایق مقابله اشکو دار
 افسه دن بسط بساط حیر و دیبا ای احمد دن ضرب جبر و خیر
 ایلد روضه شقایق ناله نسیم و نظیر ایلد بن امر و کند
 خور و دن منسوج البیسه فاخره کربله بقس ایلد یوب اول
 جبر و دلت شقایق ناله مواجها فعود و اکابر قواد
 و خواصر ملکتر جمع و عدتی بن بیزید و خضر ایلد یوب
 ناسا تنزه ایلد قرا ایدر لر ایلد نغمه بن امری القیسر
 جلسا خطا ایدوب شمد بنم کبی یوصفا ایدر کسبه
 کور و دیگر فی و یوبله اسباب احشام و الاشی جمع ایش
 بیلو و بیزید کده جمله حاضر و کور کدر و کور کدر
 نسیم بدج و مدانه ایلد غنچه طبع نغمه کت ایش بخش ایش
 اولد قدر نه عدتی بن بیزید کده بانه سکوت و لمغله
 نغمه بن امری القیسر حسن نه دیر سن یو لک و بیزید خدر
 بیزید نظر انکلا اولد خور ای ملک انگیز اولور چه سولیم
 چوب یو و جهل کلام حقیقت ایشانه غار ایلد کده ای ملک
 شک جمیع ایلد بکک ایشا کت جمله شرفه مافطعا گنه کت
 دست نصر نه کت ایلد یوب و نه دن برو کت ملک کدر یو
 مقدمه انحراف کت دست نصر فخر نه ایلد اندون زائل
 و شک بقضه نصر فخره داخل و لست در بید کده نغمه خور ایلد مقدمه

انحراف

انحراف کت ایلد اندون بکا انتقال ایلد ریدر ریدر خدی
 کدر ایلد خور زائل و انحراف بقضه نصر فخره داخل اولد جبر
 یوبه سکا باقیمیدر و بید کده نغمه بلی بند خور زائل و انحراف
 بقضه نصر فخره داخل اولد جبر و بیکله عدتی بن بیزید ای ملک
 یوبله و لجه سن شمد خور ایلد ایلد ایلد ایلد ایلد ایلد
 یوبه سکا سر جفا اول شیک لته فی زائل اولوب سوال و شای
 غیر سکا ایلد ای قالمیوب مدع نصر فخره و زمان شمس طوبیله
 و بید کده یو کلام صدق ایشام نغمه ایشا کت ایشام ایلد یوب
 کت ایشا کت ایشا کت و عدتی بن بیزید شمد ایلد کت ایشا کت
 ند جبر و رسوله بار انکلا عدتی بن بیزید سکا مخلص و مهرب
 ایکی صورت در بر ای ظاهر و نه سر بر ملکده اقامت و امور
 بیکه کت تنظیمه مبادرت و در و یکی انحراف امور اخو و یوب
 شخصه یوبله هر حاله طاعت بار ریه ملازمت ایلد کت ایشا کت
 صورت تاج شاهانه سر کلاه عدتی بن بیزید ای ملک
 بادشاهانه بیه عبا کت در ویش بیکه بدل و قتل جباله
 انحراف فقر و محل ایلد یوب منفرد و انقضا ای مدت جباله
 عبادت جناب رب عزت ایلد کده نغمه خور یوبه صورت
 حاصلی نذر و بیکله عدتی بن بیزید خور لوند کت حاصلی مونسیر
 جبات و شیب سز شایب و غلغله سخت و فنا بول ملک
 جدید در و دینا دن بیکه کند و کت ایشا کت ایشا کت
 اسند کت جمله سز فخر و زائل کور دم و فخر و زائل اولد ایشا کت

شب سرک و اختراق
 شب بخت و ناله
 مغفرت در
 م

خبر منصور و کلد و بد کردن صکره نعمه ابن امری القیس
 بنیسه سوار و غنای بن یزید ایلد معاف صفریه طوغری غریب
 انشا سنج بر مقبره یه مرو و ایدوب غنای بن یزید ای ملک
 بیلو یسین بو مقبره لسان حال ایلد نه سو یلیور و بد کنه نعمه
 بلیم و بکله ای ملک بو مقبره بزه خطا ایدوب ای بر یوز غنای
 یوز یوب سق ایدن قوا فل بنی ادم بزغی بزمان سنک کبی بر
 یوز غنای سیر و سق ایدر دکن بزمان اولور که سیر غنای زم کبی اولور
 و یوز لر و بد بعد اولمختی سجاوز و جیشمه سارکنار غنای بر
 مقابل استیجا نفاذ ایلد کلد غنای بن یزید با ملک بو سجا
 غنای نه سو یلیور بر بیو یسین و بد کنه نعمه بلیم یا غنای و بکله
 استیجا لسان حال ایلد بو ایانی او قور لر و بد **نظم** غنای
 فلیحیه نفه **۱۰** انه معوف علی قرین زوال و صروف الدهر
 لا یبقی اریا **۱۱** و لما تانی به صتم اجمال **۱۲** رب یرکب قدما خواتم
 یسرون انحر بالما الزلال **۱۳** عمر و اوهر بعین حسن **۱۴** فترای
 و بهر غنای **۱۵** ثم اضحو اعصف الدهر بهم **۱۶** و کذا کالدهر
 حالا بعد حال **۱۷** مصون ابیات کویا اول استیجا لسان حال ایلد
 و بر لر که هر کیم بزغی کور اول کنه وقت زواله متوجه و بد
 و صروف بزغی انفا ایلد بکیز و صروف و بهر طاعت نانی
 اولد بهر غنای اول کنه کند و فنه خبر و بر سوز بر جوق قافله
 بو محلدن جهور انشا سنج بزمان طافره نزول و ما زلال ایلد
 و بیخته شرب نشه بخش نسا طلی نوشن ایلدوب بزمان

حسن

حسن عینس ایلد مقبره اولوب زمانه انحر محمد اولور کوز کلد
 و هر جلد سز کلد روب زائل قلدر و بوندن بویله خیر نادات و
 بویله انقلاب و زره در و بکدر و وقتا که نعمه اولمختی غنای
 سجاوز و مقبره وصوله غنایه با قوب مقبره و استیجا
 حکم ایلد ککن سن با که بو کلام کله و غلط و نصیحت مراد
 ایلد ککن و بن منتفع اولدم بارین علی السحر بنیم یا غنای کل سکا
 بر خبر وارور و بد بکند غنای غنای فردا سحر علی السحر نعمه
 مقبره وارور و غنای غنای غنای در و لسان ایلد یسین و استیجا
 سباحی ترینه ایلدوب اما غنای بولمختی غنایه و داغ ایلدوب
 بر جلد صعود و آخر غنای دکن غنای حضرت واجب الوجود
 بذل وجود ایلد **اول بخش روضه دن او بیخیر غنای**
 عمر رضی الله عنه دن مروید ک ملک ساله دن برینه ناسک
 فرط اطاعت و تقطیر مویب محب و مقدمه ناسر بر کون و ز
 و کار کدار لر نه خطاب ایدوب با که بر سر ای ناید کز که سیر
 عیب و قصور و لمسون و بد کنه استیجا کبی بر سر ای بنا
 ایلد یز بعد کمار بو سر اید بر طعام ترتیب اید بکزه اول
 طعام غنای قطعان سورا عیب و قصور امتیحه اولیه و بد کنه اول
 طعام خطیج اولد قد غنای صکره سر ای مذکور و بهر رضافت
 ترتیب ایدوب غنای ناسر و خوت و باب سر ای یکی نفر یوب
 نصب و تعیین و بعد الطعام باب سر ایدن خروج اید بکزه
 طعام مذکور و بهر و با خود بنای سر اید بر قصور و غنای او

چو سوال بپرسد بنیبه و ناکند تمکله و فکانه غانه ناس فوج
 فوج و رود و سیرای مذکور ده اول چنان فتنه کل ابله کند صکره
 سزاید و خروجه فتنه ابله کلرند اول بوا بمر ما مور تشری
 مقتضای سخته فراده فراهم بر نند سوال ایدر لر ایدر افواج
 ناس بیند بلاس پوشش یکی نفر آدم فخر سزای و طعناک
 عیب و تصور نند استخرا ابله کلرند بی سزای یکی عیب
 قبیح بولدق بری بگویند الله خواب و له جقد را یکجبه بگویند صابر
 الله زایل اولوب ترک ابله جکه رجوب کتد کلرند اول بوا
 کلوب بوا یکی دکت جوا بپیشی نکه خبر و بر مار بده ملک خوار
 یکی اوی حضار و کمر سوال ابله کند بنه او لکی کبی جواب و در
 نکت بر ساخت قدر او کت با قوب بعض اولاد مده با سزا و بله
 بنا بیلو میسر که خواب و صابر زایل و لمبه و بد کند بی سیدوز
 جناب بار نکت دار و ای بختی که بفرمانم و نکتی با قید
 جوب و صاف دلارین بسط و بیانه انحریل با اولادان ابله
 نازل اولور چو سوال ابله کند ماسوا دن قطع ستر شسته و لقای
 و فقط جناب خدا و بیخونه ربط رابطه قلب ایدوب خدو از
 عبادت ابله نازل اولور و بیلر بده با عبادت لور و اولور و بد
 و لانه طریق و بابت و دلالت راه انابت ابله کلرند بگویند
 کلام حق اولد بفرم جود ابله بکنه بنا بگویند بوند فاست ایدر
 بگویند ملاحظه و مطالعه دن صکره اگر ملک فخر ایدر
 ایدر ستره رفاقت و امر بکراوز حرکت ایدر جوا اولاد مده

نویف

نویف و کند و سر حرمه دخول و فتم و ذکا و عقل و دها بر نند
 بر دختر سعد اختر اولغله اول و خیرک با ننه واروب نویف
 نفر و ترک ملک و مملکت ایدر جکه بنا ابله کند اول دختر
 ائی پدر سترک ماسوا ابله قید علاقه نکره نفکری تخلص و بی
 در حست و فزاده تخلص و بیو جقتنر و بد کند ایا فرم سن
 شواند اولد ایلکه بنا بوا طریقه با که رفیق و ملک ممکن
 و کلدر و یکله دختر خنی بن تبدیل قیافت و بتس نیا حب
 ایدر م هم شواند اولد بفرم کنه بله و بد کند اول ملک فاق
 ایدر تبدیل جاده ایدوب حاضر اول جوب دختر خنی در حال کلاه
 دروینسانه سیر ستر و اینه اسماحتی در بر ایدوب ملک
 ابله خوج اولاد ایلکه ملاقی ایدوب ملک اولاد مده بونی
 بنم و فتم و رفیق و بفرم بفرم بفرم ظلام شب بر و بونی
 شیخ و شب ایدر ستر کله غرم طریق غیب ابله لم جوق قطع
 ماسوا و اول ایلک حد و دند و بجا وز و اقلیم خود دخول
 ایدر بجه دن سیر و سلوک ایدر کت بر ویره ایصال طریق ایدر
 ابله کلرند اول ایلکی اولاد ایدر و بفرم قدیم بر و فزاده
 و جناب خدا و بیخونه عبادت و نکا هنر و رجوب جمله سر و اخل و ستر
 و دت و طوبی ایدر اقامت و شول ایدوب اقلیم احکام دین و ستر
 ایلکه شول اولد بفرم بعد ملک اول و برون خنی خرمه ستر اولد
 اول ایلکی دم کور و کلرند و بفرم اختیار و بفرم بفرم
 بومحمد بر کتد دن بجه خاطر می اولد بکزد و بد کلرند بفرم

برنجید و کلام کن سز بنی سیر بر ملک کور و بگلزون با که کرام
 و اختر مدح مبالغه ایلیور سز استر که قطعاً بلندی جگ بر جگ
 وار و با حاد ناسد نه معدود اوله ییم جوب اوله و دهره و دوع
 اید کدن صکره قریله معاوله مخلصه نه رفیع یوستیاج اقامت
 و خیر کت بای غریبت ایلوب کیدرت بر دیر کیره خجی رسید
 اوله بدیجرات عدید و مسکن نفعده سنده نفوس کیره ممکن
 اید لر بوخی بجه سنده خیار کنا ایلوب فرار و قریله معا
 لیل و نه عبادت حضرت بروردگان ابتدا را ایلد بر اوله
 ساکن اوله نفوس کت اوقات یومده لر ندر کیچوم موقوف
 و مخصوص اوله بر قطعه نمرده ایاک ویرد بر بر رسته نوب
 ایل و واروب زراعت و کافله ایچوم اوله نمرده اقامت
 ایلک ناد نرند اولوب و اوله وقت نوب اوله ملک حقه
 اصابت ایلوب ملک خجی خسته بولمقله نر که و کاله زراعت
 کندر کن هر کیم اوله نمرده دن عبور ایلد یسه اوله قنر صلو
 و عبادتیه قائم بولور در اوله دیرک جوار ندن آخبر دیر صغیر
 اولمقله اوله دیر صغیر صاحب کت بر جیله نر اولوب بر کون اوله
 نمرده دن عبور ایلد کن اوله دختر فایده ییر کوروب زمره ویرد
 و طائفه غلامند اولمق طیفه حسن و جمال اوله نر و رونه نشین
 انداز عشق و محبت و شور و دل بیقرار می سرانج با شس میل و نوب
 اولمقله نایار غرض حال و افاده مافی البال ایلد طلبکار و صا
 اوله قن اوله دختر عفت بر نور اظفار صورت عفاف و عصمت

و سبب و صلته دن بساعت و بجا نیت امکله اوله قریضت بدین
 ش بادید دن نوبید اوله قنر البسده سنی و با باکی هلاک ایلد
 جوقسم ایلد کت نفعال عظیم ایلد عودت و اوله کوالدیم کست و کدر
 اید نر را غیبت یا ننه واروب اوله رخی بر عرض نر اودت و سلیم
 متاع و صلت ایلد حامل اولمقله کوند کوند اما جمل اشکار و انتفاع
 بطرح ختم کیمی بدید اولوب با با سبب انتفاعده سبب اوله
 قریض اوله دختر غلام صورتش اوجیه و سنج ایتها م و نور سینه
 اخذ انتقام ایلک غیبت اوله نمرده اقامت ایلد نر غلام صورت
 صلاح و تقوا سنده قریضه اولوب و غای خیرتی استجلا ایچون
 یا ننه واروب نفع جمل نقیض که کجیل و اصحاب ایلد و دیدن کت
 با با سر خجی بو کیم نر دیر صغیر یا لیسده فاده و دیر کیر یا لیسده
 اخبار و غیر بعد بو غلام ایلد با با سبب بو دیر اقامت نر می سبب
 و کلد یجو بالانفاق اوله کت ایلد دختر ک دیردن اخراجده قرار ویرد
 اما کت اوله جند غایت خسته بولند یقندن اخراجده قابل اولوب
 چند روز نر و نر و فاقه ایلوب دختر حقیقده وقوع بولان
 بو نوبت خیر واقعیه بنا غسل و بجه نرند ابالی دیر بر قدر ترود
 امتداد کین بینه غلام جمع و بو نرند بوا دکت مدخلی یوقدر
 دیر ایلد غسل و بجه و دین ایلد کدن صکره اوله دختر دیردن
 طرد و اخراج مراد ایلد کلدن دختر خجی با که چند روز مهلت ویرد
 تا که صحرا ده کند بر قولیه بنا ایلوب بر نر حیوانانده نفسیم
 ایچون ایلد اقامت ایلیم جوب بر قن کون طرفند بر قولیه یا یوب

درونند نقل و انداختن و گاه بیکاه جوارند واقع بدین مرتبه
 زیارت ایلان را و وقت بدین مرتبه یکجای اول و دیر ایلانند بر آدم و
 قولید به مرور ایلان قولید نکست قوسر آجی کور دکن اول دختره
 یافتی چون ایلان بدوب دختره صوت ضعیف ایلان جواب و بر یکله
 اول آدم غالب است و ملق کرکت صدکده صوف وار در جواب دختره
 خفی نمی شنیدیم و بدکن اول آدم پیچ بر جانک و ایلان کوریکه
 کوریم و یکله دختره خفی جاجیم بود که اگر بد و فاته ایلان ایلان
 بولند لباس پیچا میوب همان لباس مله بی غسل و بدکن
 قبر فرزند بنم حفر و اما ایلان یکم قبره دفن ایلان یکم صدکده
 فردا سر اول دختره و فاسر بنوع بولد قد اول آدم دختره سوره
 با که بویج و صیت و لباس مله غسل و دفن اولنسر التماس ایلان بدی
 و یکسر علما و دیر استماع ایلان بوب برنم ستمز بولد در حمله ایلان
 و بر جمیع اولوب لباس سز ایلان ایلان کلرند اول دختره نسوان
 اولد بغیر معاینه ایلان کلراند لباس یکس ستمز اولوب زمره
 رجال بناعد و دیر بولند نسوانی گویند روب غسل و بناعد
 مصلا به نقل و وضع ایلان کلرند مفدا ما دیردن طردیه سبب
 اولام نهست غیر واقعه دن بره ذنتر جمله واضح و آشکار
 اول نقل و احوال بدین نقد رانسته و ارجحه صلواته حاضر بنوع
 ایلان کلرند صدکده و صبر اوزر با با سنگ حفر و اما ایلان
 قبره دفن ایلان بر اول ناجیه هر جن خط و فلا و انقطاع باران
 وقوع بولس ایلانی ناجیه بالاتفاق اول دختر ایلان با با سنگ قبر ایلان

جمع و استسقا ایلان کلرند جناب بارشقا و عالیه قبول
 و امطار امطار ایلان استسقا و ایلان و ایلان و ایلان و ایلان
 ایلان راقدا علم اول **بش و حنه دن** و در پنجس نقل و ایلان
 ملوک بونایت دن بری بر صباغ قالقوب خادوت مالو و سز
 اوزر و البسه فاخره لریله بنقش ایلان کلرند صدکده جاریه سر ایلان
 بر ایلان و بر روب خیارینه نظر ایلان کلرند سنج بر روی
 سفید کور روب جاریه دن مقصر طلب و اول مور سفید
 قطع ایلان اول جاریه بر مور سفید ایلان التوب بر مقدار ایلان
 و یکل خسیب مطالعه سندن سوال ایلان کلرند ای ملک بوز
 لجه مبارکه و یکجده شریفه کردن مفارقت ایلان مصاب اولان
 بومور ضعیف کلان استماع ایلان بومور و یکدندم یکله غضب
 و انفعال غرض و ملقد ناسر غفوبانه استماع ایلان یکل کلان
 نذر و یکدندم جاریه خفی ای ملک سطوت ملوکا نکر دن سوز
 خوف ایلان بومور و بوب ملک خفی خوف نامه سوبله جو خضت و بر
 بوموی ضعیف نذا ایلان بوب دیو که ای مدق قوت و کمینتی
 فیل اولان ملک تحقیق بن سنگ سواد کجه کدن غسان و آخو
 سبب شبا بدین مانند خود صبح صادق نمایان اولد یغیر
 سن بنی بریدن مقرر حضرت بنقش و قدر بدین جنگی سلطان ایلان
 صدکده سنگ وجود و دما کلرند قوت و لذت فی سلب ایلان
 بنم انتقامی خند ایلان خند و میشا قیامی بن سوز و ملوک
 اولدم جو ردید کدن یکل جاریه نکست لولکامنی بر لولکامنی

یاز در حوب بر ساعت تدبیر و مطالعه و ن صکره فالقوب
 معایدر مذکور برینه واروب تاج و نیاب ملکاتین نزع
 والفا و رواج تشک و زیاده ایله ارتدا ایله یو کیفیت
 ایلی ملکات مسعود اولد قده با جمعه حرکت و واروب
 ملک و تدبیر خود تنی رجا و بنا زایلد کده امتناع و ملک
 کند و در نزع و احکامه یه نصب ایلمکین استعدا ایله
 ایلی ملکات راضی و ملبوب فزاخذ و ملکات راجع قصد
 اتمد یله اول معبد کسکه و خد مه سرفو شرط و ملک مرسوم
 معبد مذکور هم اقامت و بر کسکه یه ملکات ثابت و قائم مقام
 نصب و اموری حید یه به بالنفس رؤیت ایلمک اوزره
 عیندین اصلاح و ارضا ایلیوب بو وجهه قرار و نظام و بر ملک
 ملک مرسوم و خوشترینه دن معبد مذکور هم عبادت و طاعت
 بار یه مواظبت و ملازمت ایلد ر صد الله **اول بیکر به خدمت**
بجایب البوعبد الله محمد بن ابی محمد بن ظفر الحجازی نقل کرد
 گفته ملک کند بر می حدیث السنن و غایت کبر و شجوت
 و تعظیم ایله مجبور اولد یغند کند و به مدح و تشادق خیری
 کلام ایله مواجبه سنده کسکه رفع صوت ایله مژد و عیون ملکات
 بعضی جماعت عیسویه به ملاقات ایله قبول ایما ایلمکین
 بابتد بر وزیر ای و لو با یمانی کتم و اخفا ایوب و ملک
 حق ایمانی و خونه مترب و وقت فرصت ایدر بر کوز ملک
 مذکور ملکات سبک بر محکمه خیمت شناسند بر اختیار کسکه ملک

رفع صوت ایله تکلمی استماع ایلد کده اول اختیار کده و بیکر
 اخوان برینه املاید و ب اخوان ملکات اخذ مبادرت ایله
 اول اختیار رای ملک بنیم به تم جناب خدای متعال در و بیکر
 وزیر مؤمن اول اختیار کسکه سبیلنی تخلیه ایلد و یکند ملک
 غرضه کلوب ککن خلق وزیر ک اول اختیار تخلیه سبیل ایلد
 ملکات برینه بنا و در ظن ایستوندریوا اول مخلص سکوت
 و قصرینه بعد العود و وزیر بری احضار و بن اول اختیار
 اخذ ایلد ترشکین سن بنیم امر ک خلا فی بخون سبیلنی تخلیه
 ایلد رکش جو مؤخذ یه ایستد ر ایلد کده وزیر حق ای ملک
 مجله تمیوب امهال بیور سکر سکر محکمه قصد ایلد کیم
 شفقت و نصیحت تمیل و تصویر یلیم جو بالا جازه تصویر متاله
 بشیوب اول ملک بر بخفر مخلص اجلاس و بعد منظور
 ملک اوله حق یرده کند و سر قیام و الیه بر قوس الکوب غلامه
 برینه بنیم و اشرف قوسک صانف سمد بر ملک احضار ایلیوب
 کند و سبک صحبت ایدر ککن سکا اول قوسک اوزرند اول
 اسم صانف و قویوا املاید بیکر سنده فوجرا و قیوب صوت
 بلند ایله با که خبر و بروب بعد قوسر قیر دید بیکر سنده
 اول صانف مواجبه سنده قوسر قیر و بیکر با به ایله جو بنیه
 ایلد کده صکره صانف قوسر احضار و غلام مذکور قوزیر
 قیبه و وز قوسک اوزرند یاز بیکر اسم صانف و قیوب
 جودا بعد الاخبار قوسر قیر و غلام صانف قوسر انفعال ایله

بی آرام اولوب غلام مذکور سوله ایلده ضرب ایلد کده وزیر خیرین
 بنیم حضور مدد غلام مذکور ضرب ایلد کده خلیفه بیجا رت ایلد
 و بلکه صانع قوس خراول غلام بنیم بوقدر رخصت ایلد یا بدین معنی
 قوس سوله مدد غیر در جواب وزیر خیر بلکه سنگ ایلد اولد خیر
 بلنزدید کده صانع قوس خراول قوسک او زنده یا زنده است و قوس
 بند خراستدم بیجا بلنزدید وزیر غلام ایلد صانع قوس بدین
 ایلد کده صکره ای ملک سنگ حقیق کده قصد ایلد بیکر نفی و
 تمیز طریقه سوله ایلد و بیجا ایلد منظور بیکر اولد چنانکه
 حق وقتا که اول اختیار قدر و غضب ایلد بیکر مدد صاحب و ربی
 هر محله حاضر و ناظر اولد جناب مالک الملک لایزال اولد یعنی
 خبر ویردیند خراست صانع قوسک منصور اولد قوس سوله خیر
 غلام مذکور کده شکست ایلد سوله ایلد غرض غلام نیر بول
 سوله ضرب ایلد بیکر جناب سوله ملک مخلوق و منصور اختیار
 رنجش و شکست بیکر اصابت ایلد کده اول صانع خاتمه مخلوقا کیت
 خیر شکست حقیق کده صورت بطش و غضب ظهور نده سوله صبا
 و شفقت اول اختیار رنجله و اطلاق ایلد مدد ویدر بعد ملک اول
 اختیار کده بند خیر ربی و ایلد ویدر کده وزیر خیر ای ملک
 کور مد بیکر اول سن اختیار و چنانکه حدیث السن سوله خیر
 شکر و لا دکنزدن مقدم اول بیکر ربی و لامع لازم کلور
 ویدر ملک خیر بنیم و لا دکنزدن مقدم اول اختیار ربی و صافی
 ویدر مد ایلد ویدر کده وزیر خیر ای ملک ویدر بیکر وفات ایلد فی مدت

اولوب و اول اختیار بنیم زجانه موجود اولمغه بوقدر خیر
 ربی و صانع ملک اولوب و اولوب و مصنوع ملک باقی اولمگر لازم
 کلور بوقدر حق غلام منصور و کلدر جواب مدد سوله
 ایلد و بیجا ایلد بعد التاقل ای وزیر خیر حقیق ایلد بیکر
 بول ملک و ملک و ملک و ملک باقی و لایزال ربی و صافی
 و ایلد سوله اول صانع لایزال سن بیلور کده بیکر صافی
 توصیف و کلا لایزال ایلد و بیکر اول وزیر صافی صافی بیکر
 جناب صانع عالم بیجا و اولد و اضحی وجود و اجبی ایلد
 ایلد بلکه انشراح مدد حاصل اولوب در غضب رنج لایزال
 ایام ایلد بیکر و قوس کفر و سنست و سوله صافی و
 و جان ایلد بوب و قوس مدد بیکر بیکر باری منور سوله
 و سوله اولد بیکر ای وزیر بیکر بیکر بر خد منی بوقدر کده
 اول خد بیکر استغفار و تقرب درگاه غرض و جلای ایلد لم
 ویدر کده ای ملک جناب خداوند بیکر بر بیکر محتاج و کلدر
 حتی خد سوله کافه اشیا دن خند ویدر بعد ای وزیر
 یا بیکر بیکر بر سوله ایلد بیکر اول سوله ایلد بیکر
 منزلت عالیله به و اصل اولد لم ویدر کده وزیر خیر بیکر و طائف
 عبادت تربیت و تعلیم ایلد بیکر اول و طائف و طائف
 اولد بیکر و جلای ایلد بیکر اول قوی حقیق بیکر عزت و توان
 و تقرب درگاه سعادت ارکانی و خد بیکر و بیکر اول
 و طائف سوله ایلد کده وزیر خیر ارکان صلوة و صبا می

و فراتر سارنه بر تعریف و تعلیم ایدر بعد ملک لیل و نهار
 ساحه عبادت خالق چون نفس جزون توانوزین تذلیل
 و تسلط ایمانی بهم و تکمیل اید کردن صکره و بر خطا ایدوب
 بی ایمانه دعوت اید بملک کبی مملکتزده موجود و اولافونمزی
 بنحوی دعوت اینهمورین دیدکده و بر خرفشید کی حاله یونوم
 قنوت قلوب و تصور فم و خصایان نفس ابدیه با یوسف
 اولفله بالیده تکلیف ایمان اولنسه با که سو قصد و مقصد
 جبارت اید بملک کبی ظاهر در جواب ملک حقانی وزیرین خطه
 محذوره بنا بود دعوت اید فرست بن ایدرم دیدکده و
 ای ملک بود دعوت بن ایدرم سرک هیبت ملکانه کز انری با
 ایصال مضرت ز دایمک محمد رکن سر دعوت اید بملک کزده
 آنک مضر تکی بن سرزدن منع ایدرم نفس کز خد را وزره اوک
 آنکرا اولو چید بند کز کند و غم فدا ایدوب خلاصه دن
 مایوس اولد رق دعوت ایدرم دیدکده صکره واروب سر
 وجوده مالی مملکتی احضار و جمع و کند و سر قیام ایدوب
 عاتده نوچید حضرت فرد و صدق دعوت ایدوب خطبه بلیفه
 انشا دیند باشند قد اول مالی اصلالت رهین بالانفاق
 حرکت و وزیرک وزیرنه هجوم و سیف انکار اید قتل و انک
 ایدکده صکره عموما ملکه کلوب بوکیفیتی اجبار اید کزنده ملک
 بالقصور وزیرین قتلده رضا صورت کوسر صکره عودن اید
 بعد ملک وزیرک کزیده متاثر و مضطر اولوب بعد ازین

نزلت ملک و مملکتی اولد قوم او زینده حاکم و ملقبه ترجیح و انبار
 ایدوب بعد العنا ظلام تبیرده عیون شیخ و سب اولد فده
 سرود و شنیدن رفیع و خلق تابع و تباب ملکانه و تلبیس سکه
 و غیای در ویشانه اید سر نیدن بدز و حلول اجل موعوده
 بیفکده عزت و انزوا ده عبادت خالق چون ایدوب سجاد سر
 اولوب سر کشت بخت ناسن مرسوم حفظ اثر ایدرم رحم الله
ذکر یسبقت ایدن طبقات منفردن ابیخی طبقه حق کد کند
روضه حق شکر را و کبی روضه ملک بن انس روضه خندان
 منقوله که عمر بن عبد العزیز رض الله تعالی عنه سر بر خلافت تشریف
 جلوس بود قد صکره بر کون محمد بن کعب بن خلیفه بود
 هشام بن عمار و سر خلیفه موجود و نشیانی ابو غطفان
 و خلیفه جنادی حق و وزیر کسیم حقیقت بنفردن وزیرین
 سرک اید خوف کوروب یا امیر المؤمنین بنحون ملک اید بو
 چون سوال ایدکده هشام بن عمار و باربع جوان عدالت ارک
 محشر حضور ملک ملک لایزالده و قوف و قیام فزی ذکر و بی
 انکله اول یوم یوم خود کن تصور بر ملک موجب ملک اولد و دیدکده
 محمد بن کعب حق و هتکسای نصیح و بند اولوب یا امیر المؤمنین
 دنیا اسواق بازار و بر سو قدر که اول سو قدن خروج اید
 ناسک بعضی سر بارین روز بازار قیامده رایج و کند و نافع
 کالای خلوص مقامی اعمال شرا و استحقاق و بعضی حق نزد و بود
 کران محشر و کند و بر موجب زیبا و ضرر و لایق ملک انک

نیا را بد کند. آنچه این کان سیدمان و لیکن فیست و خبر الدینا و الا
 و ان کان غدت و کت فخذ بنا صید فی فعل الخیر و اصله فی الدینا و الا حرة
 تغییر نیک و عا ایلد ر بعد سیدمان بن عبد الملک ابو حازم با که تنوین زوی
 صرة احصای بی حادنه امر و تنبیه ایلد کن ابو حازم با که تنوین زوی
 بو قد راستیم زیرا قور که سربسط و بیان ایلد بکم کلام مضاعف
 عوینا اوله بو تقدیر چه حکم سیدمان اول تنوین اخذ ایلد کن زوی
 با که خوش کلو یجوب قیام و سیدمان و داغ ایلد یجوب حرکت با
 اغترام ایلدی فردا سیدمان بن عبد الملک بن آدم کوندروب
 ابو حازمی بعد الاحضار با که لفع و فاند و بر و جک بر و غلط
 و نصیحت ایلد جو نیا را بد کند یا سیدمان بو بکک سکا سلف کن
 انتقال ایلد و سوره بی باقی دکلر و بد کند سیدمان بن عبد الملک یکا
 ایدر ک کند و در کجوب رجا بنده ساقط اولد بر مده نکره افق
 بولوب کند و بد کند کن ابو حازم با سیدمان سن بر ملک معظم سن
 بر نه و نکه محفوظ اولور سن کرک خبر و کرک شر بر فرد و نر د
 و مخالف ایلد رت در غصه اولر محفوظ اولد یفک شنی بوک بوک
 سنک حضور یک نور رر بر صورت دهن دقت و مطالعه ایلد یجوب
 نفک ایچون خبر و شرک قیفسر و برک فی اختیار ایلد و بدی
 بعد سیدمان بن عبد الملک یا با حازم سنک حاجتک بهر یاب که
 عرض ایلد و بد کند ابو حازم سکا عرض ایلد جک حاجتم بو قدر تحقیقا
 بر حواجی در کانه ملک متعاله عرض ایلد مدد بهر یاب که عطا ایلد ر
 که قانع و بهر نه بی منیع ایلد ر حیم بن بوا سره امعان نظر ایلد

یکی قسم قسم بولدم بری بنم قسمتم اخوی اخوت قسمتم
 اما بنم قسمتم اوله قسمتم تحصیلد بر لقع و بد سیر ایلد
 مقدر زنده اولد سیر سن مبشر دکلر و اخوت قسمتم
 نفسک طمع بو قدر زیرا بنم قسمتم اخوت منوع اولد یز می بند
 اخوت قسمتم منع اولد بد جیو کلامه انجام و بر و ب حرکت
 و غریب ایلد کن سکره سیدمان بن عبد الملک جلور وقت رخا لده
 تواضع و عطف ایلد و فاکلر اولد **اول بخش روضه دن**
و بخش ابو القاسم عبد العزیز بن سیدمان و بد که منصور خلیفه
 بر کون و وزاعی بر آدم کوندروب احضار و او را غنی خبر ایلد
 سبب احضار بی استفسار تکلمه منصور یا او را غنی سیدمان خلیفه
 و شکنا او را بر و غلط کن اقباس معرفت ایچون سیر احضار ایلد
 دید کن او را غنی بی با امیر المؤمنین بنم سیرد سوبیلد بکم کلامه بک
 معلوم کن کن الشماخ ایدر عمل ایلد سکره و بکله اولر بکله و موجود
 اوله رینج او را غنی بو کلامی سو و ابدن ایلد ریند
 مشجرا یوب فیض شمس غصه ان و رنجه منصور بو مجلس مجلس
 عقوبت دکلر مجلس مشو بند رجو ریع منع و دفع ایلد کن
 سکره او را غنی و بکک بی و غلط اولوب با امیر المؤمنین محمول
 بر خطبه دن سیدمان اولد یک رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
 حضرت تغیر فو که امر دیند جانب باریدم کند و بر موعظه وار **اوله**
 اولر موعظه طرف باریدم اولر قول سو و اح و اولد
 بر لغت عظمی و اگر اول قول اول موعظه قبول ایلد ریند با

اول قولند رضی و خوشنودا و لور و اگر قبول اینک بر اول مخطه
سبیل اول قولک کناهی مزدا و در حقیقت سخط و غضب باریک
مضاغفا و لیچون طرف باریک و بر جان اولور و بر
و کذک مسموعم اولدیکه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه و سلم حضرت
قنبر و اگر کبریا باشد ظلم فصد علیه جناب بار اول والی جنتی
حرام قبله یوردر با امیر المؤمنین بر کشته حق که کور جناب
بار که کور نش اولور بر اخذ ای متعال حضرتی حق
مستند و تحقیقا قلوب امتی سکا متقا و ایلین جناب ملک
الملك لا ینزال شک رسول الله علیه الصلوة والسلام ایلد و شک
حسبید اول شک امیر بنی سکا تقید ایلدی بولقدیر سکا
حق لایق اولدیک اول امت حقیقت حق رعایت و عدل
و نصفت و زره حرکت و عرض و ناموسلرین صیانت و فتح ایوب
بر و حله و لطف و مساعدت کتایک و انکر نغم ایلدیر
اینهاج و مصاب و ملر بله تا تم و تحزن ایلد با امیر المؤمنین
صغیر و کبیر و سلم و کافرینک بعضی جمله سرملوک کتایی اولان
خاتمه ناسد هر برینک شک ندکدر حق و نصیر و اریکن
شک تفک سنی اندون مشغول قیلدی بوضو زنده یارین
روز خرام کیفیت حال نه کونه اولور که اول ناسد بر فر و لوقدر
شک طر فکد بر بینه به دوچار و بر مظلوم که گرفتار و مایوب
سند شکایت ایلد با امیر المؤمنین مکحولدن مسموعم اولد
رسول الله صلی الله تعالی علیه و سلم حضرت نیک مبارک دست شکر

برجوبک

برجوبک و ارایدیکه هم فی مسوگ انجا دیور سکر ایدی و هم
انکله کروه منافیقنی تحریف و نهید دیور در ایدی برکون جبریل
این علیه السلام نازل اولوب یا محمد دست مبارک زده اولد
بوجوبک ایلد انکله قلوبی کسر و روع و غضب ایلد ملو ایلد
بوجوب و بر با امیر المؤمنین افند نکر دست شکر فخرند جوبک
قلوب امتی اقباع غضب ایلد جوجبریل امین نازل اولوب خبر
و برینک یا ضعیفی رشک بر چه ناموسلرین هتک و خونری
ریزان و خانه لرین خواب و مالکین اخذ و بلدن لرند نفی و اجلا
و تحریف و تذبذب ایلد حکاک کیفیتی ملاحظه یورک با امیر المؤمنین
مکحولدن مسموعم اولدیکه رسول الله صلی الله علیه و سلم طرفند
فرغیر محمد بر اعرابیه به طرناق یا سر صابت ایلوب قصاص
دعور اولند قد جبریل امین نازل اولوب یا محمد جناب باری
سنی جبار و متکبر لغت ایلد و دیدکدر و غضب اعرابی بی غوث
و بند قصاصکی اخذ ایلد یور و قدرند اعرابی یا رسول الله
بن جنابکزه حلا ایلد ماید مظلوم ایلد رسول الله صلی
علیه و سلم حضرت حق اعرابی به دعا خیر ایلد با امیر المؤمنین
نفکی نفک ایلد تا ویب ایلوب غضب باریدن امین قیل
و جلد رضین و سموات قدر زینا و اولان جنت علاه رجب
اول که اول جنک و صفند افند نکر علیه الصلوة والسلام یور
جنک بر قوس مقدری محی جمیع دنیا و ما فزادون خیر و در
یا امیر المؤمنین اگر ملک سزودن مقدم کلان ملوکله باقی قلابدقا

حضرت

سندی سزاگشت نکست اوله نزدیکر یا امیرالمومنین بلور میسین
 بالهذا الکتاب الیغای در صغیره و لا کبیره الا احصایا ابی کریم
 تفسیر نه واقع اولسه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سور که
 صغیره بنشمار کبیره شکله رتبه تقدیر به دست جو رتبه شکله
 اسدنا و الله انزل الیه استحصا اوله اعمال ابی حال خجده اوله
 یا امیرالمومنین مسعودم اوله یکده عمر بن الخطاب رضی الله عنه بیور شد
 فرات نهری کنار نه بر فونی ضایع اولسه بارین روز خواجه
 آندن رسول و لوق خوفی حکرم بوضو رتبه عدل شکست جگر فیه
 مبسوط بساط اکین سایه عدل کدن محروم و لا کمنه ایدت
 نیجه اولور یا امیرالمومنین بلور میسین شکست جگر خجده ابرقیاس
 رضی الله عنه نه یا داود انا جعلناک خلیفه فی الارض فاحکم
 بین الناس بالحق ولا تتبع الهوی فیضلک عن سبیل الله
 ایدر کبیره تفسیر نه بویه بیور شد که ای داود حق شکست جگر
 ترفع ضمیمه ایکی خضم کله لراول کسند لردن برینه اوله محبت
 و بهو که بنا نفک احقاق حقه اول کسند بر تیسر و دیگرینک
 تعلیم افلاک ایگت لازم کلور به سنی بنو تندن ایجا ایدرم بادو
 تحقیقا بر عظیم الشان عبادم و وزیرنه رسول اکرم رسول دوه راغیر
 کبی قیامت که دوه لرندن اعطاکر شکست اولنیرنه بنده صغیره
 و زبون و صغیر فنی صولو و اولور لره سوق و دلال ایدر
 یا امیرالمومنین تحقیق سن ترا تریبی اجتهال انبش شد که اول
 اتریب هموات و ارضین و جباله عرض اولنسه یو کلنگدن امتنا

و خوف

و خوف ایدر لر یزید بن جابر دن مسعودم اوله یکده عمر بن الخطاب
 رضی الله عنه حضرت را انصار دن بر بنده صدقات بیت المال اوزرینه
 عامل نصب ایدر کدن حکمه بر کون عامل ندکور خانه سندی
 کوروب یو کونم خدمتی تر که سبب نه اولد رتبه میسین که سن
 اولد فیه فی سبیل الله مجاهد ایدر نکست اجوی قدر سنه اجه
 فانی اولور سن دیکده بلیم یا عمر جوب حضرت عمر بن نجوه بنیر سن
 دیکدر نه اول عامل یا عمر مسعودم اولد یکده رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
 بیور شد که بر وانی و حاکم یو قدر که امور سببندن بر شمی کند و
 تقویض اوله الا یوم قیامت الله می یونینه بغلوا اوله رقی
 کلوب نشدن کبیری اوزر نه توفیق ایدر لکدر حکمه اول
 وانی به بر رتبه شکست جگر مجموع اخضا سر بر ند ابر بلوب و یو
 بعد و کبلا اخضا به بر لورینه وضع اولوب محاسبه سر کور یو
 اگر حسنی ظهور ایدر چه نجات بولور و اگر حسنی ظهور ایدر
 کور بر یا بلوب ناچجه وقوع بولوب تیسر نه تغذیه اولوب
 جوب حضرت عمر رضی الله عنه حسن بو حدیث شریف کیدن نشسته
 دیکدر بانی ذرا ایدر سنان ایشدم دیکله حضرت عمر رضی الله
 خرابی ذرا ایدر سنان کتور دوسکوال ایدر که بی یا عمر جوب
 شریف رسول اکرم صلی الله علیه وسلم کدن ایشدن دیکله حضرت
 عمر رضی الله عنه بکا ایدوب و انکه آه جوا طهار تاشف و نفی ایدی
 دیکدر مسعودم خلیفه فنی بر رتبه بکا ایدوب و فنی ایدر که حاضر اولنیر
 فنی مورث بکا ایدر اولد و زاعی بر ساعت قدر توفیق

واساکن صکره یا امیر المؤمنین تحقیقاً شک جسد حضرت
 عباس رضی الله عنه رسول الله صلی الله علیه وسلم کن عکة
 و طائف و بینک ما رنخی طلب و سؤال بید بکنده رسول اکرم صلی الله
 علیه وسلم حضرت علی بن ابی طالب سکن یا کز بر لطف که جواب و بر لطف
 سکا اما رات بعد دن خیر لودریو در یور و بر واقعند نزل علیه الصلوة
 و السلام حضرت یکتا جید بکر عباس بو کلامی طر فرزند تمام
 نصیحت و کمال تفقید بدیوب بعد مسهو غم اولدیکه حضرت غیر
 بن الخطاب رضی الله عنه حضرت زبیر بن عوف که امر دوت قسم بر قسم
 اولدیکه بنم نشد و هم غم آنکه تکلیف مشاقی امور ایدر بوقسمی
 مجاهدی سبیل الله بنا بر سنده اولمقدت پان رحمت بارید
 بر قسمی ضعیفه بنا کند و نشد تکلیف مشاقی ایدر اما غم آنکه
 از غم غم غم حسان ایدر بوقسم خطر دن امین اولدیکه غم غم
 بار رحمت ایدر بر قسم غم غم آنکه تکلیف مشاقی امور ایدر
 اما کند و نشد تکلیف ایدر بوقسم و از خطه ایدر بکنده حقیقه
 رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سبور شد در شهر کربلا و خطه
 بغیر از عیدک غایت شتری حیوانا نه در شهر قیل اولانیدر و یکد
 و بوقسم یا کز کند و نشد خطره ایقاع ایدر و بر قسم غم غم کند
 نشد تکلیف مشاقی ایدر و نه غم آنکه بوقسم کند و سر و غم
 خطره و فوج بولور با امیر المؤمنین مسهو غم اولدیکه حضرت غیر
 رضی الله عنه و اما اسند غم ای توفیق حق ایدر یا رقی سن بیلو
 نافع ایچون حضور به کلام خصمان اصحاب جعوفک احقاق حقیقه

بن صرف

بن صرف مقدور ایدر یا یعوب سیر و تصور ایدر سیر بنی موفقی
 جو و غم ایدر و یا امیر المؤمنین شد نکر غایت اشده حق الله
 ایدر قیامدر و غم الله اگر کرم الکرمنا اصحاب تقوا در و هر یکم
 طاقت الله ایدر غرت طلب ایدر جناب بار سر رنسن غم غم
 و هر یکم معصیت الله ایدر مالوف اوله رقی غرت طلب ایدر
 خدای متعال اولدیکه سیر ذلیل و حقیر ایدر یا امیر المؤمنین شد
 سکا بنم نصیحت بودرجو و زاعی ختم کلام ایدر که منصور خلیفه
 با و زاعی سکن فوکت صادق و نصیحت خالص اولدیکه غم
 قبول ایدم دیدکدن صکره یا ربیع و زاعی به وفا ایدر جکت
 قد خطیه و بر جو اندام کماله و زاعی یا امیر المؤمنین بنم غم به
 اجناسم بوقدر سنده بر شمی خدا بنم نصیحت غم غم اولم
 اولور که بنا اخذ ایدر بوقسم مسهو و دواع و غم غم ایدر
اولدیکه روضه دن در پنجشنبه عید البیرون بنقول که خلفای
 عباسیه دن منصور خلیفه ادای فریضه حج ایچون مکة مکره به
 واروب دارالندوة به بعد النزول آخر بکنده کعبه شریفه
 دخول و بر احد کند و بر بلند ربه رک تا طلوع فجره دن طواف
 و صلوة ایدر استغفار و بعد بنه دارالندوة به خودت ایدر
 ناس ایدر معادای صلوة صبح ایدر بعد بر کعبه به کعبه
 شریفه به دخول ایدر بوقت سحر طواف ایدر بنقول ایکن
 ملتزم نام محل مبارک بر آدم الله فی المسکون الیک طریقی
 والنفسا و فی الاثر و ما یجول بین الحق و البطلان و الظلم و الظلم

و عیسی او قورایکین منصور ایستد و ب سحر ایلدیر و ب واروق
 بود غایب ایدر اول آدمی بعد المعاینه رجعت و کلوب مسجد
 بر کوشه شده قعود و اول آدمی احضار و سنن بواقو و یکت
 و عاصه بر بوزغ غلبه و بغر و فساد و عظم و طغیان جناب
 بار و شکایت عرض ایدر بور و ک سببی ندر جو سنو ال ایلد کد
 اول آدمی خرقه تور و غضب ایلد کد سولیم دیوب منصور چی
 امین و مطمئن اوله رقی سولید دید کد اول آدمی بوزمینه
 سبب شکو استر نیاید بانیوب با امیر المؤمنین جناب بار کافه
 مسکن امور و اموالقرینه ستر را می ایست کین سن امور سلیمه
 ا بهار و حج اموال ابدار و کند ک ایلد زمره مسکن بینه
 و مانع اولور کار کیر بنالر و نیمور فیور اناس و مسکن حاجت یقین
 ایلوب کند کیر اجتناب و اطراف و اکنافه جناب امور ایچو خصلت
 بعث وارسا و اولد ستمکار و زرا و اغوان انخا ذ ایلد کیر که
 نه سزه موافق و خیرتیر ند کیر و نه غایت ایدر لر بعد اومقوله ستمکار
 مار و سلاح و ساز سباب ایلد نقوب و بر لدر و بر قاج نظر بقین
 ما عدا کس در حضور بکزه و خولد منع اولمقله مظلوم و محتاج و
 اولند اذ حال اولند بر بعد اوله خلوص کار خدا و لئامتین ضعیف
 ناسک امور بر خیر جناب کزه افاده و اجبار ایلوب و بید کیر بر انرا
 و بید کیر بر اخفا ایلد بر و قفر غافل که انده مخالفت ایلد اوله
 حقیقت بعضی کت و افترا و خلاف واقع طر کزه انرا بجا رت ایلد
 اوله ایلد بجزئی شتم جناب کیر دن اسقاط و تعبد ایلد کیر شوی

بولقد

بولقدن ناسی بالقصور غایت ناسن انرون خوف و هراس اوزره
 اولد بر و خارجد بولنل غاکر قهرای عیبه طلع اتفاق ایلد کیر
 اومقوله عیبنه هدا یا و اموال ایلد رسوت و بر مکده با سید بر بعد
 بومصور ترست بدن ایدر ناس از اصحاب ثروت و بسا در انرا عرض
 رسوت ایلد کند و لردن دون اولنره ظلم و لغدی به خفت و قدر
 بولد بر بو جتله ایلد جمله بلا در معنی و فساد مال اولوب بومقوله
 قوم تغلب ایلد کیر بر مظلوم غرض حال برست انچون ظهور ایلد
 حضور بکزه خول و تطهیر منع اولنور و سیر بکزه خروج و بر حمله
 غریب کزه ده خلال طر ایلد رفیع رفعة استرام ایلد سر رفیع ایلد
 اولنماز و اخذ و لنسخر حضور بکزه تقدیم اولنماز و هر حق مظلومین
 تقاضای سوزش ظلم ایلد فریاد و فغانه بانیوب برید ایلد
 اولنور بنی امیه و قشند بر مظلوم حضور خلیفه بر رفیع خلافت ایلد
 اولنماز و بلا ایلد دن کرده مظلومین کلوب رفیع صوت ایلد
 نظمه خا ایلد کد در حال عرض حال ایلد حضور خلیفه به اقبال ایلد
 رفیع ظلمت ایلد ارا و لنور در با امیر المؤمنین بن بر وقت حین
 ممکنه سافره وار دینم انما اول ملکات بر ملک و اراید کیر
 قولقدن ایلد بر کیر اول ملک بکا ایدر کن و زرا بر سب
 بکا سنده استوال ایلد کیر ندا اول ملک که بکا ایدر مکده و مظلومین
 کلوب بنم باب سزیدن ظلم و فریاد و فغان ایلد کیر دن ایلد سوز
 دفع ظلم و ستمزدی است ایلدیم و بر بعد احوال مظلومین اطلاع
 ایچو بومصور ترست ایلد یوب بر تقدیر مظلومین و ارجح فریاد کیر

کیوب آنردن خیری گشته فرزند ز کسبسون چو چار سو و بار زار مندا
 ندانند بر لب بعد هر کوزه آینه رکوب سوق بسوق گشت و گذار
 ایلیوب بولغلا مندا بولدیغ منطوقا کانا احقاق حقیقه ایدار ایدری
 مع هذا اول تکلیف مشرک بالله اولوب قومی اولان مشرکینه بولدی
 شفقت ایلیمه فلقه انچه با امیر المؤمنین جنابکرم مؤمن بالله و
 علم النبوی الیه اولدیکن دن شرف نرفه مؤمنینه کمال شفقت و
 بذل و صرف ایلیمه مقتضی در بارین روضه بدست و نسیم
 فانه و بریز دید که منصور بجا اشدید ایلیمه بجا ایدر کاشکی
 و بار بزم خدیجه منصور قالوب وجوده کلمات اولیدم
 دید که نصرت شمر بولوقته ناسدن کوردیم استخاضه جمله ای
 اصحاب جنایت و جیانت در با که نگویند جیل و تدبیر تعلیم ایدرسن
 دید که اول آدم و حم با امیر المؤمنین انچه راستدین که صادق الاقوال
 و مستقیم الاحوال حق گو و حق شناس علمای تقوی اینجا دن
 عبارتند بویله علما ایلیمه مجال و مصاحبه الترام ایلیمه خوب منصور
 هزار و مقوله علما بند فرار ایدر دید که اول مقوله علما تکلیف
 فرار ایلیمه رنجی بعضی عالمیکر طرفه در ظهور ایدر منافع
 لکن شریاب عدالتکزی فتح و تنظیم مصالح غایبه تسبیل منظور
 نصرت و حلال اولان اموال اخذ و ایلیمه صرف منقلوب وجود و شرف
 رعایت بیورر کسر بند فرار و مقوله علما تکلیف خوب شرفه صلح
 امور و معا و شرفه حکمیه کفیل و ضام اولورم و بیکله منصور
 اَللّٰهُمَّ وَ قِیْلَ بَانَ اَعْمَلْ مَا قَالَ هَذَا الرَّجُلُ جَوْدًا ایلیمه خوب خشنود

جماعت ایلیمه دای صلوٰه اینجون قیام ایلیمه کلمه منصور نوبختی
 برید بولادی حفظ ایلیمه خوب صلوٰه شروع و بعد التکبیر نوبختی اول
 آدمی موضع خدیج کویوب منصور خیر ویرد که منصور غلبه کلوب
 نوبختی اول آدمی البتہ بولر والا سنی قتل ایدر و چون نهدید انچه کلمه
 طشره خروج و شرفی اوزر ایلیمه بر طالع اراشد صلوٰه قیام
 بولوب شرف منصور استر و بد که بن منصور ایلیمه بولدی قدر چو در
 و نوبختی اگر کلمه ایک منصور بنی قتل ایدر بیکدر و بد که اول
 آدم بیلیمه یار بولر کافیه جباروب نوبختی و بروب بودنا
 فرجه جیکه وضع ایلیمه بودنا اوزر کلمه اولدی منصور رسکا
 نوارش و منطفه خیری بر شنه قادر اوله نوبختی اول
 دعا تک خشنود سوال ایلیمه اول آدم بودنا بی یکرم ختم
 و صباح و قوسه و نوبی مغفور و سرور و انم و رزقی و اسع
 و اعدا سرور زینده مظفر و ظلم جبار و دن امین اولوب انچه
 شهید فوت اولوب خوب اول آدم نوبختی کلمه یا نند ن فایب
 اولدر و فیکله نوبختی کلوب منصور کیفیتی قتل و اول کافیه
 الیه ویرد که منصور بجا به با شلیوب اولد فایب بر صورت
 استسفی و نوبختی اونی بیک دریم اعطا ایلیمه صکره
 حضار جملله اول آدمی بیکرمی کیم ایدر و بد که جملله سر بیکر با امیر
 و بر بیکله منصور اول آدم خیر علیه السلام ایدر خوب اول کافیه
 او فود قلمه کافیه بار ایلیمه بودنا ایدر و اَحْصِ اللَّهُمَّ
 لَطَفَت بِقَدْرَتِكَ وَ لَوْ اَللَّهُ طَافًا وَ عَمَلَتْ بِوَعْدَتِكَ عَلَى الْعَمَلِ

وَعَلَيْتَ مَا نَحْتَارُ رَحْمَتَكَ كَعَلَيْتَ مَا فَوْقَ عَرْشِكَ وَكَأَنَّ الْقَوْلَ
كَالْعَلَاءِ نَبِيَّ عَيْنِكَ وَنَمَاتَ الْقَوْلَ كَالسِّرِّ عَيْنِكَ فَانْقَادًا وَكُلَّ
لِعَظَمَتِكَ وَخَضَعَ كُلُّ دَنِي سُلْطَانٍ لِسُلْطَانِكَ وَصَارَ لِمَنْ
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ مَكَّةً سَبَدَكَ يَجْعَلُ مِنْ كُلِّ نَبِيٍّ مَسْبُوتٍ فِيهَا
وَمُخْرَجًا اللَّهُمَّ إِنَّ عَفْوَكَ غِنًى وَلِقْوِي وَجْهًا وَتَرْكُ عَيْنِ حَبِيبَتِي
وَسُكْرُ عَيْنِ قَبِيحٍ عَلَى ظَهْرِي عَيْنِي أَنْ أَسْأَلَكَ بِمَا لَا أَسْأَلُكَ بِهِ قِيمًا
فَصَرْتُ فِيهِ دَعْوَتُكَ أَمْنًا وَأَسْأَلُكَ سَنَانًا وَأَسْأَلُكَ الْحَنْنَ
إِلَيَّ وَأَنَا الْمَسْبِيُّ إِلَى نَفْسِي فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكَ تَنَوُّدًا إِلَى
وَأَنَا الْمَسْبِيُّ إِلَى نَفْسِي فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكَ تَنَوُّدًا إِلَى
وَأَبْقِضْ لِيكَ وَلَكِنَّ التَّقْدِيرَ حَمَلْتَنِي عَلَى إِجْرَاءِ عَيْنِكَ
فَعَدَّ لِقُضْكَ وَأَجَسَا لَكَ عَلَيَّ وَأَنْتَ التَّوَابُ الرَّحِيمُ
بعد منصور بغداده رجعت ووجهه تبار ولبوابی تبدیل و تنقیح
و ابواب تنقیح و تصفی لفتح و حجاب مما لغتی رفع و تسویل
ایدوب آخر عمر نه دك و لانا صحت فولید عمل ایدر **اول باب**
بسیار فضل بن ریح نقل ایدر که وقتا که بارون رسید ایدر معاً
حج تشریف فرمت ایدوب بر کج میبندید اولور کن فیو جالنه نقل
جیغوب بارون رسید کور و یکدم با امیر المؤمنین خبر کوند رسن
بند کز و اردوم و جو بکره نه رحمت و بر دیگر میبندید دید کیم
یا فضل و روند بعض فواطر خطور ریحی بی آرام ایدر ی سوالا و الضمیر
ایدوب جک بر کسند بکون که دلالت ایدر جواب فضل هجی شو مکل
سیفیه بن عینیه نام بر ذات وار و در و یکله معافیه کات خانه وار

دقیق باب و سیفیه دخی یکدم رجیو سوال ایدر که امیر المؤمنین رسید
جیو جواب ایدر سیفیه بن خروج ایدوب بر ساعت مقداری محاوره
و مکالمه دن صکره یا سیفیه و نیک و ایدر وید کور وار و در
با امیر المؤمنین و یکله رسید هجی دای دین ایدر جیو بر مقدار خطبه
و بر و با و لحد نه منصرف اولد قدر صکره یا فضل بو ذات با که
تغای صد را و له مد بر آخر کسند هجی بلو میسین وید کور فضل بن
عیاض نام فانه هجی سواق و دلالت ایدر که ایدر هجی خانه فرزند
وار و قدرند فضل کزات قران ایدر یکدم یی رسید و بر نوع باب
ایدر کزنده فضل بن عیاض یکدم رجیو هجی امیر المؤمنین رسید
وید کزنده فضل بن عیاض بنیم امیر المؤمنین ایدر مناسبت یوقدر
فضل بن ریح امیر المؤمنین طاعت ایدر سبب وید کیم بنا و
فضل بن عیاض بالا ای خانه سندن نزول و فتح باب ایدر
عقبند بر ریحی طفا و بر کوشه احتفا ایدر که رسید کزنده
ایدر یوقدر رفی بر کسند رح فضل بن عیاض اصحاب ایدر که
فضل بن عیاض قیام ایدوب رسید عرض ما فی الضمیر ایدر فضل
بن عیاض هجی با امیر المؤمنین وقتا که عمر بن عبد العزیز بر سر
خلافت تشریف جلوس یور و قدرند سالم بر عبد الله بن عمر حقه
بر کعب القرظی و رجاء بن حیاتی دعوت ایدوب جیو که نور
جیم خلافت با که تجمل اولند رسنر با که نکونه حرکت تعلیم
ایدر رسنر وید کیم سالم بن عبد الله جواب ایدر ایدوب اگر یار
روز جواه بنحاث الولیق مراد ایدر رسنر زمره مسلمین رسید

و اختیار برین کند و کمره پذیرد و او را به با سئو لری پی برادر
 و کوچک لری پی و لادعد و اشخا و ایلیوب بدر مشایر سئو و لری
 مرحمت و اولاد متا بسند اولنره شفقت ایدر سکز ویدی
 بعد رجایین چیا جوابا غایا اید و با کر روز چهارم نجاه است
 کند و فکرا ایچون هر نه بر استخار و اختیار ایدر سکز کافیه
 مسکین ایچون هجی اول شئی اختیار و کند و فکرا ایچون هر نه
 استکراه ایدر سکز غایه مؤمنین ایچون اول سیدن استکراه
 ایدر سکز دیدر یا امیر المؤمنین عمر بن عبد العزیز گن خند نه بولیه
 حق گو ناصح علما بولنور دی سکر خند کر هجی بومقول نصیح
 ایدر علما و ایدر بارین روز چهارم ذلکه قدم خوندن سنا
 سوبیورم دیدکیم بارون رشید بکا اشد ایدر بکا ایدر رش
 کند و در کجوب بخود و لغلله فضل بن ربیع یا فضل بن عباس امیر
 المؤمنین رفیق ایدر نصیح ایدر زکند و بی هلاک ایدر دیدکیم
 یا ابن ربیع امیر المؤمنین سن و سنک و رشید بکا ایدر رش
 یوسف بن رفیق و شفقت ایدر رم بیدی بعد رشید افاق بولوب
 فالق قدح یا فضل هجی زیاده جلیض ایدر نصیح ایدر مخطوط اولدم و بکله
 فضل بن عباس هجی یا امیر المؤمنین استدکمه عمر بن عبد العزیز گن
 غایا لری بر چی خند شکایت اولنم غله عمر بن عبد العزیز هجی ای بر
 قهرنا جیحوم ای غیر الیه یا مخلص اقیام و وجوب خواب و آرام اولنم
 حالت برین نگر ایدر سکا نا انا و یقظا نا سنک سمیت رضای باقا
 جوب کله سبب اولور طریق مستقیم ذوق تا میل و آخر ایدن بغایت

حدیث ایدر زیر آخر عمره در ارض قبا به مقرر اولن سفر و غایت و غایت
 صکره ندامت بخیر خند و سر رشته رجایین قطع رجوا کاند خیر
 و ارسال ایدر کله اول عامل کاند مذکور ای بعد انقرا شد
 ایدر تر و عمره و اصل و لوب عمر بن عبد العزیز سبب قد و سندن
 سئوال ایدر کله یا عمر سن با که خیر یا ایدر بکله کاند کله بر رش
 تخویض ایدر کله که قبله بنیدن نزع ایدر یا زور بعد ازین قسم
 ایدر سکا ای یوم القیام ولایتی بقول و التزام ایدر بکله
 بارون رشید نکرار بکا ایدر کله یا فضل بن عباس هجی زیاده
 نصیح ایدر بکله یا امیر المؤمنین عمر رسول حضرت عباس رضی الله
 عنه رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرت زکریه کلوب یا رسول
 بنی بر امارت ایدر مامور ایدر دیدکیم رسول الله علیه الصلوة
 والسلام حضرت زکریا بن عباس سنک کند و فکرا ضابط و جاکم
 اولمات سکا جوق امارت زکریا لودر زیر امارت بومقیم
 موجب ندامت ریور و بیدر دیدکیم بارون نکرار بکا ایدر
 یا فضل هجی زیاده نصیح ایدر بکله یا امیر المؤمنین جناب خالق
 البر یا بارین بو خلدن سکا سئوال ایدر بکله رجیع و س
 زیر حکمکله اولن ناس خند در و نکران خند و کین بکونند
 اتفاق ایدر زیر رسول الله علیه الصلوة والسلام حضرت زکریا بر سنه
 زیر حکمکله بولن نر یا با خند کین طوزرق صبا حله اول
 کمنه ایچو جیتی شتم ایتمز بورد و دیدکیم بارون رشید نکرار
 بکا ایدر کله کند و در کجوب بر ندم صکره افاق بولنم

یا فضل و بیکت و ابریدر جو سوال اید که بقی با امیرالمومنین
جناب باری به و نیم اولوب بنشیند حسابی کورینا مکه اگر
حسابد اینان بختند با که الهام و عنایت اینها به جیف
با که دیگه رسیدن سوال و این عباد دور وید که عباد
و نیم بود در زیر جناب باری با که و این عباد و ایل اینها
بن و عهد باری به قصد حق و امر به طاعت ایدرم جناب
و ما خلق الحی و الانس الا لیعبدونی بیورسد بر عباد
ر زق و طعام طلب ایدم خدای متعال را قدر جواب بارون
رسیدن بیک التون عظیمه عرض اید که با امیرالمومنین
بن ستم چون ستم نجات و دلیل و لدم سن بنی ستم جمیع
و عوت ایدم یورسن جواب قبول ایدم فی فضل بن برین نقل
اید که بعد بارون رسید ایدم معاً انصرف و بنورین
خو و جزا نشاند فی فضل بن عبادت نشو اندن بری با فضل
برزم مضایقه حالز بر حال ایدم اول صره بر چون قبول ایدم
جواب فی فضل بن برزم کید بر و و اید کسب و عیش ایدم
جو مجاوره لرین نشد بکمره رسید ایدم معاً تکرار عودت
اید بکمره ای خدای متعال سطح داره خو و و رسیدن بانه
واروب قعود و تکلمه افتا اید که قطعاً جواب و بریوب
سکوت و زره ایدم بر سیاه غرب جابر بر ظهور ایدوب
اخت مدن برویخه ایدت و بریورسن و ایدم بشکره کید
دیگه رسید ایدم فالقوب عودت ایدم خلال ایدم رسید

یا فضل

یا فضل سن بنم بر دات عالی به دلالت ایدم که نظیر این
اول نقل گوینا بو کو که کون رسول کرم صلی الله علیه و
ایام محمد سعادتمندان بر کون ایدم و بدی
مؤلف کتاب شیخ ابوالنجیب رحمه الله الف الذکر ایدم
طبقه دن ایگی طبقه ستم شمل اولد بنی روضات اینقه
بو محمد تکمیل ایدم که در صکره او جعفر طیفه با لبس کثیر و هر
عصره اشالی موجود اولد بغدن اوصاف و احوال
بیانن مستفیدر اعتذار بنی بسط ایدم که کتابه تمت
نویس ختام و شیراز بند اتمام اولد رحمه الله رحمه واسعه

و اب ویریند که بند خدمتن قلم تمام
اید اکت و صفات بنشایله ختم کلام
بیکت اول شاه عدیم المثل نیکو خصلت
با تسلم خبر بره و صفن حشره و کن بولم ختام
سکابد بر بو نجف کرم اوشاه عالمک
تا دغای حو ایدم اوله مسکی تختام
مقتضای کردش خوریند عالمنا ایدم
تا که تعقیب ایدم یکدیگر صبح ایدم
نیر دات هما یون جناب حق قبول
برج و آلهای سریر سلطنت مستدام

اهل الشورى ومكايات لا يلقه **الباب العاشر** في معرفة اصول
 السياسة والتدبير **الباب الحادي عشر** في احوال كسوف المظالم
الباب الثاني عشر في ذكر آداب صحة الملوك **الباب الثالث عشر**
 في معرفة ما تنكح به الملوك في غالب احوال **الباب الرابع عشر**
 فيما ينبغي للملك من سياسة الجيوش وتدريب الجنود **الباب الخامس عشر**
 فيما ينبغي من اهل الجيوش في حقوق الجهاد **الباب السادس عشر** في نصرة
 المشركين **الباب السابع عشر** في معرفة قناتل قطاع الطريق واهل
 الردة والبلغ **الباب الثامن عشر** في معرفة قسم الضعفة والغنى
الباب التاسع عشر فيما ينبغي للملك فعليه عند تعوله بالجيوش
الباب العشرون في احوال على استماع المواظف وقبولها بالنسبة
الباب الحادي والعشرون في بيان افضا الرعية الى ملك عادل قال
 عبد الرحمن لما كانت الرعية ضروبا مختلفة وسعوبا مختلفة
 متباينة الاغراض والمصايد ففرقة الاوصاف والطبائع ففقرت
 ضرورته الى ملك عادل يقوم اودها ويقوم عدها ويمنع ضررها
 ويأخذ حقها ويذب عنها ومتى حلت في سياسة تدبير الملك
 كانت كسيفته في البحر كقفا الرياح المتواترة والامواج المتطاهرة
 قد سلمها الملاحون واستسلم اهلها للموت واعلم ان الرعية
 تستطير الى عدل الملك وتذير بسخطها اهل الجذب الى الغيت الويل
 وتشتتون بطلعة عليهم كانهما من نباله من ذلك القطر
 بل الرعية بالملك اعظم انتفاعا منها بالغيث لانه للغيث وقتا
 معلوما وسياسة الملك دائمة لاحد لها ولا وقت والرعية

في بيان اوصافها كنبات الارض فمنه الطيب المتمر ومنه الخبيث
 القاتل فما كان منه طيبا فانه لا نزك اصوله في ارضه ولا تمر فروقه
 اذا جاوزه الخبيث فيها لان الخبيث يسوق الى مآذنه في القرار
 فيفسد بها ويكثف فروقه في الفضا فلا يصل اليه حظه من النسيم
 فاذا اصلحت الارض واخرج ما فيها من البت الخبيث انفس نفثها
 الطيب وقوارصله ونفي فروقه وطاب ثمره وكذا كثر الرعية لما جاوز
 الخبيث طيبها افقرت ضرورته الى ملك يصلح فاسدها ويقمع ضلالتها
 ويكسر شوكة اهل النعد عليها لتنفذ احوالها وتزكي اموالها ويكثر
 خيرها ويصلح **وقد قيل** الرعية بلا وال كالانعام بلا راع فانظر سائمة
 الانعام في مراعيها اذا خلت من راعيها ما استأخذت اختلاف حالها
 واختلاف افعالها بل الرعية استأخذت اختلافها واكثر اختلافها فلابد
 من راعيهم يقيمهم في المظالم ويفضل بينهم في التنازع والتخاصم ولولا
 الحاكم فوضى مهملين واجها مضاعين **قال ابو قحوة الا ودي** لا يصلح
 الناس فوضلا سراة لهم ولا سراة لهم فاجتبا لهم سادوا البيت
 لا يبتغي الا باعده ولا عاذا والم ترس او تاد فان تجميع او تاد
 وعنده وسكن الاسر الذر راو **الباب الثاني** في فضل الادب
 واقفا للملك اليه **قال عبد الرحمن** لما افقرت الرعية في تدبيرها الى تدبير
 الملك وكان الادب مجموعا خلا حريقه وخصال جميلة افقرت اليه الملك
 ضرورته ليقدر رغبة نصرا رغبة التدبير في الرعية على قانون العدل
 التدبير دوام المملكة **وقد قيل** من سب سباسة دامت رياسته
 واعلم ان الادب احدا لا وصف الاربعة التي يسترط فيها بها بالملك

في تدبير المملكة على ما سطره في موضعها فاذا عرفت منه اخذت بسنة
 وتدبيره وقد قيل الادب صورة العقل فمن الادب له لا عقل له وقد قيل
 لا سباسة له ولا سباسة له لا ملك له **وقال بعضهم** قرأت في التوراة
 ان حسن البخلية يحب ولا يحب لمن لا مودة له ولا مودة لمن لا عقل له
 ولا عقل لمن لا ادب له **وقال بعض الحكماء** الادب خصمة الملوك
 لانه يبعدهم عن العلم ويردهم الى العلم ويصدهم عن الذم ويعطوهم
 على الرغبة في الحق ان يعرفوا فضله ويعطوا امله **وقال بعض العلماء**
 ليس للملوك ان يسمع بكلام جلييلة نالها بغير عقل ومنزلة رفيعة حلها
 بغير ادب فان الجاهل ينزل منزله ويريد ان يخط الى تنه ويرده
 الى قيمته بعد ان نظره غيبه وتكثر ذنوبه ويصير ما حبه ما جبا ووليه
 معاديا **وكان** يقال عقل الادب ابد في ارث ووراثة ابد في سند
 فقول سيد وفعله **وقال** رجل من فحول ليد من فحولين ما اخر
 فحولس طلب الادب فانه زبانه في العقل وكما في المنصب وديل
 على المروءة وصاحب في الغربة وصلة في المجالس **وما حسن قول**
 الذي يقول الادب المرء الحكيم ودم ما حواه احدا الا صلح لو وزنا رجلا واد
 بالعرف من ذنوب الجاهل فخرج وكان يقال الادب مال واستعماله كمال
واوصي ملك ولد وقال بنو خضاعة يسود بهما المرء وان كان
 غير ذر ما العلم والادب يا بني جالس الكبر وناطق العلماء
 فان مواخاتهم كربة وجالسهم غنية وصحة وهم سمية **واوصي** رجل من
 فقال بنو عبدك بالادب فانك ان كنت غنيا كنت شريفا فكون
 وان كنت مكتفيا كنت شريفا فكون وان كنت محتاجا لم يستغن

رؤس والبلاء وواحدة ففهم **وقيل** من قعد به نسيه من غير ادب **وقال**
 بزرجمهر ما ورثت الا بالادب ابناء وهاشيئا افضل من الادب لا رثا
 اولا ورثتها الادب اكتسبت به الاموال ونالت به اعلى المراتب
 واذا ورثتها الاموال اضاعتها وبقيت عند ما حبه الادب **وكان**
يقال الادب خير خيرات حسن الخلق خير قريب والتوفيق خير قائد
 والاجتهاد ارجح نجاحا ولما مال اخو في العقل ولا عقل او نطق في الشوق
 ولا فقرات في الجاهل **وقيل** الادب ثوب جديد لا يبلى والعلم
 كنز عظيم لا يفتر **وقيل** من ادب به ارضى عنه **وقيل** من لا يس
 معونته خسر من الادب ومجاذبة الريب وكف الذم **وقال**
 نصر بن سيار كل شئ يبس واصغرا ثم كبر الا المصيبة فانها تبس ولا
 كبيرة ثم تصغر وكل من حضر الا الادب فانه اذا كثر فله **وعلم**
 ان فضل الادب انه من ان يسطر وفي النفس الابنية باعنت اليه
 اذا كانت تاني ضده وتكره مخالفة وله فواعد تنمي عليها اركان
 سند كبرها ان شاء الله **الباب الثالث** في معرفة فوائد الادب
 لما كان الادب وصفا مستورا لملك في تدبير المملكة افترض في ذلك
 الى معرفة فوائد التي لا يتحقق بدونها ولا تنفع الا عليها وبها تنفع
 لا يسع الملك تركها اذ هما اصل في السياسة والتدبير **القاعدة الاولى**
 العلم انهم ان العلم باحكام الدين وضبط اصول الشريعة واجب
 على كل مسلم وعلى الملوك اشده وجوبا لا فقارهم الى اقامة الحدود
 الشرعية بما يستحق كل جنة منهم على الوجه الشرعي واخذ الحقوق
 من وجودها وصرها الى اربابها وجراها ليتحقق منهم العدل الذي

قامت به السموات والارض ومتى كان الملك جاهلا كان تدبيره هرا
 لقوا عند الحكمة **وقال** عمر بن عبد العزيز رضي الله عنه في رجل يعرف علمه كان ما هم
 اكثر مما ينبغي **قال** عبد الرحمن ولا تكاله ان الملك اذا كان جاهلا في العلم
 ركب بهواه وتجبط بايبيه ولا يحجب فكره بسبلته ولا يمنع حجة نصيحته ويكسر
 كالفضل الرباج في البلد القفر لا يبرئ شي الا تخبطه واذا كان الملك عالما
 لما كان له عقله وادب يقنع بهواه ويميل به في سنن الحق كالفضل الرباج
 اذا خرج من البلد القفر الى الانيس فلكنه التسلسله وقهره الكلوب
 حتى يحل عليه الاتقال **وقال بعض الحكماء** الملك اذا لم يوطره علم كان
 ندته اجلة والعلم اذا لم يوطر عقل كان مضطرا عاجلة **وكان** يقال اذا
 اراد الله بامر خير جعل العلم في ملوكهم والملك في علمائهم **وقال**
 بعض الحكماء العلم حصه الملوك لانه ينفعهم في العلم ويرد بهم الى الحكم
 ويصد بهم في الاذية ويعطونهم في الرعية **وقال** ابن عباس رضي الله عنهما
 ان سليمان بن داود عليه السلام خيرة النبيين العلم والملك فاختار
 العلم فاعطاه الله العلم والملك جميعا **واوصى** ملك في ملوك اليمن
 وفي عهده فقال اتق الله في فوقك يفتيك من تحتك وما تحتك ان تفعل بك
 فافعل بعينك وانظر كل حسن فافعله واستكثر من مثله وكل قبيح
 فارفضه وبالنصيحة يستبين لك ذلك وخيرهم اهل الدين واهل نظر
 في العواقب فاستكثر من العلم فانه اساس التدبير وما ليس له اساس
 فمزيد وم واما راي الملوك فاني في ثلاثة امور فاحتمت عنك واحدا
 واحكم اثنين وهي اتباع الهوى وتوليته من يستحق وكشف امور الرعية
 فانك ان ملكك بهوكت لم تستأثر ولم تفعل الا باحق وان وليت

المستحق

المستحق كان غونا كان على ما تحت ولم تضع على يديه الامور واذا
 نشأت اليك امور رغبك فاحسن الوضع وحذر الرغب واسكن
 الظالم من المظلوم والسلام **وحكي** ان عبد الله بن صالح بن علي دخل بغداد
 على بعض شباب بني القباس فحدثه فوجد على خلاف ما عهد اليه سلاما
 فساءه ذلك فلما خرج من عنده قال ان الجبل يخط اولى المراتب ويصغر
 زوالنا صب ثم انشد بيتا تعلم فليس المرء بولد عالما وليس غلوم
 كمن بهو جاهلا وان كبير القوم لا علم عنده صغيرا او الفتى عاقل
وقال بعض العلماء الجبل مطية في ركبا ذل ومن صجها ضل وان في بعض
 اهل العلم اخي ان كنت عالما ذكرك العلم عدوا او خافا رفعت
 ثكيب الجبل ما استطعت فان الجبل الجبل ان كنت عالما وضعت
وقال بعض العلماء من غرس العلم اجنى النباهة ومن غرس الزهد
 اجنى القفرة ومن غرس الآس اجنى المجبة ومن غرس الفكرة اجنى الحكمة
 ومن غرس الوفا اجنى الميابة ومن غرس المدايات اجنى السامة
 ومن غرس الكبر اجنى المقت ومن غرس الحوص اجنى الذلة ومن غرس
 الطمع اجنى الخزي ومن غرس الحسد اجنى الكمد **القاعدة الثانية** في قوله
 الادب زهر النفس في الهوى وذلك لازم للملك في التدبير لان صواب
 الرأي وحضاه انما يكون بحسب قوة التخييل العكري وضعفه في قوى
 تخيل فكره كان في سلبه ان الرأي غالبا وانما يضعف التخييل العكري
 اذا استولت على النفس الشهوات فيجذب العقل عن صواب الرأي
 فاذا قهر الملك نفسه شهواتها ومنعها شهواتها القصاره بها وزادها
 ظهر له صواب الرأي للتدبير في امره العقل ومتى لم يكن الملك حياطة

عن يهويا و بهي واحد لم يكن جنط حواسه مع قلتهما و ذلتها صفة
 جنط خاصته من اعوانه مع كثره جمعهم و ضيقه جابهم و لم يصبطوا
 من اعوانه و بهم نصب عينه لم يصبط عاتده من رغبته في اقصى بلاد و لم
 ملكته فليس من عند و بعد من النفس الحق بالقدرة الحواس الخمس لا تزن
 اعوان النفس و دليلها الى السموات المولقة و قد رأينا قوة
 اسكانه الواحد منهن على انفرادها و اذ انت على نفس من النفوس
 القوية المحذرة الالهة باعصم مصلحتها حتى لو ردها جاض الموت
 فكيف بها اذا اجتمعت خمس على نفس واحد فمن ذلك ان الطبي
 مع شدة لقوة و اصوات و افي الصفر مع توارث القدرات
 و اصطلي بها الراهه ذلك في سماعه خاير اديه فينبط في كنهه
 حتر باينه الصبا و يقضه و الفصل مع عظم حبه و شدة قوته بلهيه
 لينة اللبس و يذله في نفخ حتر نصب له المصانيد فضا و يذلل
 و يركب عنقه و الجراد الذي يسكن في خر السمس اذا راى صوته
 انما را عجيبه لو راها حسن نظر با فلهيه ذلك حتر يلقه فيها فخره
 و ذباب الور و المتبع لطلب الاربع يطلب ما يظفر به اصل اذن
 الفصل عند هيجانه فانه يكون في طلب رايحه المسك و لا يهول الحركه
 اذن الفصل بل يلهيه ثم ذلك من الاخر من حتر يلقه في اصل اذنه فيقع
 عليه الاذن فيقتله و السمك في البحر يلهيه ذوق الطعم و يلهيه و يلهيه
 عن النفس الذوق في الحس فيلهيه فيكون فيه حتره في ملك يد الحواس
 الحس فيقد ملكه في ملكه في حتره في حتره في حتره في حتره في حتره
 و في اعطى النفس ههوا با يتابع ملاذ شهواته الشغل في تدبيره ههوا

فختل

فختل امور قوله و تختل في ملكته **وقد سئل** رجل من بني امية عن سبب
 زوال حواسه فقال مثل ما قال زعيمه سفلت لذنابنا عن قوتنا و قل
 عطا و نالجذنا فقل يا صرنا و جونا على اهل خراجنا فذخروا علينا و طلبوا
 الرأفة منا و استدخروا ذلك انما استعملنا صفا العقل في كبر الاعمال
 قال ملكنا الى مالك **وقال** بعض الحكماء العقل كالزوج و النفس كالزوجة
 و الجسم كالبيت لهما فاذا كان سلطان العقل غالباً فاهل النفس
 استغلت النفس بمصالح الجسم اما المنفعة تجلبها او مضرة تجلبها
 كما تستغل الزوجة التي تهر بها زوجها بمصالح بيتها العادية عليها
 و على زوجها وان كان سلطان النفس على العقل غالباً كان سعر
 النفس فاسداً و تراختها مذمومة كفعال الزوجة التي فرت زوجها
وكان يقال لا يزال الملك كجارم يخاف ظهوره عند قبحه حتر تجاوز
 عند وق قضاي العقل الى قضاي الهوى فيخند يمشي بالقلب
 و يتقبح المنقلب **وكان** يقال الهوى كالنار اذا عسر
 ايضا و ما عسر اخا دها و كان السيل اذا انقلبت مدق تغد رصداً
وقال المؤمنون الهوى ينتج من الاخلاق فيباكرها و يظفر من الافعال
 فضايحها **استدق** بعض اهل العلم و اما رأيت المرء يعناه الهوى
 فقد نكلته عند ذلك ثواكله و قد اشتهت الاغدا به فلا ينفقه
 وقد وجدت فيه فقال عواذله و ما نزع النفس اكر و نه عن الهوى
 من الناس الا حازم الراي كالمه و قال اردسير ما استعان ملك
 على عدله في رغبته بمثل مجانبه الهوى **وقال ايضا** الركب مع اتباع الهوى
واوصر رجل ولد له فقال يا بني اعصم يهوانك و انسا و اصنع

ما شئت وكان يقال اذا غلب عليك عقلك فهو لك واذا غلب
 عليك فهو لعدوك **وقال** بعض الحكماء اكثر مخالفة الهوى
 فان النفس مارة بالسوء تكثر ما لا يحب ما عليها وله جور
 عند العبد انتم يعقله وانهم يهواه ولا يلبس من التمدن من استضعف
 الهوى واستغفل العقل **وانشد في** بعضهم اذا انت لم تعصر الهوى
 فادرك الهوى الى بعض ما فيه غيبك **مقال** وقال سابق البرزخي
 اعصر الهوى حين لا ترضى مصا و قد بينت ما نافي وما نذرا
واوصى ملك من ملوك حمير اخاه فقال لا يكون الا فراط فميت كان
 في نكال ولا نوال فانه في الشك ان يحقق وفي النوال يوشك
 ويحقق عليك واذا اكثرت نفسك فامسك وغالب فانما اضرت
 ما انتعت واعمل بالحق فانه لا يصيق معه شر ولا يثقب فيه غافل
 ولا يعقبك فيه تبعه وليكن خوف بطنك لك استمد من السرور
واوصى ملك من العرب ولي عهد فقال كن بالحق عمولا وعما جملت
 سؤلوا واول تودب بنفسك فمعا غم شهورها وردعها
 عنه يهواها فلا شئ اضرب بالملكة في اساع الهوى واخضعه الامور
 يظهر لك حقا يعقها واستبطن اهل النور وذو الاسباب تزين
 نفسك وتحكم ابرك واياك وقبول التزكية فيما لا تشك انك تحب
 فيه فانها حذرة بتبعها صرعة ولا تخلص من سكر الا عند من يكتبه ولا
 رجل تهمة ولا تقول انك اسخنا ولا تكلف نفسك ما تقوى
 عليه واذا هممت بخير فحمله واذا هممت بخله ففان فيه واياك
 وكثرت الناس في نالي على الله اكد به وارحم برحم **وقال** بعض السعدي

فديدارك

فديدارك الحازم ووالرائي المني بطاعة المحرم وعصيان الهوى
الباب الرابع في معرفة اركان المملكة وقاعدتها اعلم ان المملكة
 بتعني على قاعدتها كلية لا قوام لها بدونها ولا يثبت الا عليها وهي
 منها بمنزلة الرأس في الجسد فكما لا بقا للجسد بعد الرأس كذلك
 لا بقا للمملكة بدونها القاعد **وهذه** القاعد ثقلها اركان
 خمسة بها قوام القاعد فاذا انتقض منها ركن او هين القاعد
 واقصر الى اضطرابها فتختل المملكة كما ان النفس يقوم بها اركان
 وهي الغذاء والشم والدم والمخ والعظم فاذا انتقض منها ركن
 في شخص بطل عنه البقاء وخرج عنه الاسلام **وهذه** القاعد واركان
 الخمسة يقبلها اساس لا يثبت الا عليه فاذا انتقض هذا الاساس
 اختلت الاركان واضطربت القاعد واقصر الى عدم الجميع
 ذلك ان شاء الله تعالى **اما** القاعد التي بتعني عليها المملكة فهي الملك
 المنصب لسيادة الرعية وبيدته المملكة وبقيده وصاف اربعة لا ينفك
 عنه واحدة منهن وهي ابدية وقوله وعدله واقداره فاذا غلبت شئ منهن
 من ذلك ذهبت قوته وصغف غرض المملكة كالطباع الاربع المركبة في
 الانسان لا قوام لها الا بها فاذا خلا من واحدة منهن انحلت تركيب
 وذهبت منه النفوس فاذا استقام الملك بهذه الاوصاف لا رغبة
 قامت به المملكة **واما** اركان الاوّل من اركان المملكة فهو الوزارة وهي
 على ضربين وزارة تفويض ووزارة تنفيذ **فاما** وزارة التفويض فهو
 ان يستوزر الملك في بعض امور اليه تدبير الامور برأيه لان ما وكل اليه الملك
 منه تدبير الرعية لا بعد رغبته مباشرة جميعه الا بالاستعانة **واما** وزارة

فانظر فيها مقصود راعي الملك وتبديره وهذا الوزير واسطة الملك
 وبين الرعية يودي على حدة ما سرقة وينفذ ما ذكر ويضحي ما حكم ويجترع ثقله
 لولاة ويجتهد في كسبه ويعرض عليه ما ورد في امرهم وما يجد في حده
 عام ولا مند وجه تلك نظر الوزير واستعماله رايه فيما يجده في امور التدبير
 والوقايح الحادثة **وقدرت** فانه في هذه الدنيا ان النبي صلى الله عليه وسلم
 قال في استعماله على عمل واراد الله به خير جعله وزير صدق ان نسي ذكره
 وان ذكر اعانه وقد ثبت المصروف في الملوك براني وزير خير جعله
 في صفة بقوة رايه ولطف جلته وان كان ينعى والقاصح قويا
 كالما الذي هو قوت الشارفانه يحمي له الحق ليعترف في الشارفي
 في العذر ولا يضر الشارفي بل يقبض الضرر على الماء الذي هو قوت من يمان
 حترت في العذر بل يطفئ الجحش **واعلم** انه لا بد ان يعبر في الوزير شدة
وحدها العلم لان تدبيرها بل يقع مخالفا للشرع فيكون وبال **الثاني**
 السن لان الشيخ حكمة التجارب وذكره النواب وت يد في اختلاف
 الدول ونزول الكواثر ما اوضح لعقل صواب الذي في التدبير **الثالث**
 الامانة حتر لا يجوز فيما اوتمن عليه ولا يعثر فيما استنصر فيه **الرابع**
 التدبير حتر يوفق في حله بما يودي به ويعمل بقوله حتر فيه **الخامس** قلة الطمع
 حتر لا يرضى ولا يتجسس **السادس** ان يسم فيما بينه وبين الناس
 في عداوة او شحنا لان العداوة تصد في الناصف ومنع في العاطف
السابع ان يكون ذكورا لما يودي به الملك وينقل عنه لانه ساهله وعليه
الثامن الزكاه والعفة لانه تدلس في الامور فيسبته ولا تموت في حله
 قبلت لانه الامور لا يفتح مع استبانه بها حرم **التاسع** ان لا يكون في

الاهوا

الابهوا في حجة الهوى في الحق الى الباطل ويندلس عليه الحق في الباطل
 خارج الباب وصار في القباب **العاشرون** ان يكون في اهل الكفاية
 فيها وكل اليد في الحبيب والحق في غيرهما عارفا بتقصيلهما لانه يكون
 سببا لهما تارة ومنسببا في تارة اخرى وعلى هذا الوصف هذا الوزير
 وبه تنظم امور الرئاسة ومعنى لم يجمع في الوزير في الاوصاف
 العشرة كان تدبيره ناقضا بقدر ما نقص منها **وهي** ان الامور
 في اختيار وزير في التمس لنفسه وتبديره امور رجلا جامعها كخصا
 الحشر والخفة في خلافة واستقامة في طرائقه قد يثبت في الآداب
 واحكامه التجارية ان انتم على الاسرار قام بها وان قد قهرها الامور
 قام فيها اليكسنة الحكم وينطقه العلم وتكفي في الحيلة وتغني في المحنة
 الامور وانه الحكماء وتواضع العلماء فلوهم الفقهاء ان احسن اليه شكره
 وان اتبع بالاساءة صبر لا يبيع لغيره لو يجرمان عند يسترق قلوب
 ان رجال بخلا به لا احسن بيانه **قال عبد الرحمن** وهذه الاوصاف
 ان كملت في الوزير وكل ما يكمل فالصلاح نظره عام وتبديره تام
 وان اجتمعت فالصلاح بحسب لقصد ما يحتاج والتدبير على قدر ما يحتاج
وقد كلف الفضل بن سهل وزير الامور سبعة اصحاب بالاهل البلاء في حيوها
 يسمعون ما يقول الناس فيهم فيضا وتسريرا يعونه بذلك فما سمع
 فيهم في زواجره وما سمع فيهم في حجب في زواجره **وان** وقد قد موعى الامور
 في بلاد الروم فامرهم فلما جعوا الى بلادهم قال غفلا لهم ما رايت
 مثل الامور جلالة وخطة وخفلة ولا راينا مثل وزيره في سمته وكل
 اوصافه لولاه حدث السن وحدث الملوك ان يستوزروا

الروي

[illegible][illegible]

الحوادث فاذا استمر بكثره انواع الاموال واختلاف اجناسه كجواهر
 السند والزينة وقوت نفوس الجند وعظم قدر الملك عند نظرائه
 واذا استمر بالنفاذ والقلعة صغر قدر الملك واختلف امور الملك
 وطاعت قضاة اعدائه فيجب حفظه والاجتناب عن اعدائه بوسائله فاهل
 الامانة وينوز الاسرار في بذله وصرفه في غير اهله ولا يمنعه اهل الحقوق
 فيحصل بذلك الذلل وينطبق اليه انفس الجند واعوان المملكة
 فان تغيرت الارزاق بعد ذلك لم يقصر الملك الى الهلاك وقد يقال ان
 ما توسل الملك به يظهر مبيته ولتقوى حاكمه **حكمي** ان سائر ملك القيس
 اتخذ الخندق وقواعده من ذهب وجعلها على باب ثرواته مال يحل عليه
 الخثرة ويجزئهم فغظم بذلك عند نظرائه واهل مملكته فلما افقت المملكة
 اليه ولد له جعل يفرق الاموال في جوسر في المعطيات فلما نفذت
 الاموال خذ ملكه لا خندق وسبكهما فوجد باجوده وقد ملئت رملها
 فذهب جند ما توسل وطايرت اعداؤه وقتل بهيمة عند اهل
 مملكته حين علموا سره في الخندق **حكمي** ان بعض دول مصر اخذ حيايا
 فخر الخنزير وعلابا ونبها ثم سكبهم كسر الخنزير وازالة في بيت كرينية
 الجباب ثم جعلها على باب قصره يجلس عليها الناس وشمها با
 الحشرات وانما قصد ذلك ايضا لاقائه ما توسل مملكته وتقوية نفوس
 جنده فلهذا المعاني فيجب حفظه والاجتناب عنه **الركن الخامس**
 من اركان المملكة الخصومة اعلم ان الخصومة التي تخصن بها الملوك وتنفذ
 بها جانيهم تنقسم الى خمسة انواع كل نوع منها يحصل به الخصومة وانما هي
 الجاني وبه والاموال والجبال والمفاوز والقطيع والرجال والخصومة

الخصومة

الخصومة الرجال ثم القطيع وتخصم بالرجال وتخصم الرجال
 بالاموال وافضل الاطعمه وتخصم بها انما يتحقق بالعدل **وقيل** كان
 مكتوبا على منطقة بعض الملوك الفرس لا ملك الا برجال ولا رجال
 الا بجال ولا مال الا برغبة ولا رغبة الا بعدل **وقالت** ام جعفر بن ملكه
 طبرستان انصرف به سائر الملوك كما زعم من اخذ لنفسه سبعة اشياء
 بلجاء اليه اذا نظا به عليه نظرائه ووزير صالح يثق به يراه ويقصر
 اليه وذخيرة خفية اكمل رجوع اليه عند الثواب وفرس يثق بحجبه
 اذا اجمعت الاعداء وسيف اذا نزل الاقران لم يخف ان يكونه وامرة
 حسناء اذا دخل عليها ذهب بهمة ولباس اذا لم يسهل الطعام صنع له
 ما يشربه **كتب** ملك الحكيم فقال ولتني على ما تقر به المملكة فقالوا
 في ذلك فكتب اليه باربعة اشياء حصن شاطئ ووزير صادق وما
 واخر وعديل غامر **وبلع** بعض الملوك حسن سياسة ملك فكتب اليه قد
 في سياسة ما لم يبلغه ملك فملك فاخذ من ذلك فكتب اني تخصنت
 بالرجال وخصنت الرجال بالاموال ولم اهنل في امر ونهر ولا وعد ولا
 واودعت القلوب بهيمة لم يشربها مفت وود الم بهيمة كذب وعملت
 بالقوة ومنعت الفضول **وسال** ملك من ملوك الفرس حكما حكماهم
 فقال يا اخي الملك فقال القناعة قال فما سبب القناعة قال التورود
 الى السخامة والعدل على العانة قال فما حصن الملك قال وزراؤه واعوانه
 فانهم اذا صاحوا صاح الملك واذا فسد واف الملك قال فما سبب
 صلاحهم قال البذل والافعام والاكس الى كل قال فاتي الامور
 احمد لملك قال اتفق بالرغبة واعدا لاموال منهم ثم غير شقة واوداه

إليه عند آتائه وت الغور وانه السبل وانصاف المظلمة الظلم
 وزجر القوي عند الضعيف قال فاني خصلته تكون في الملك النفع
 قال القصد في جميع الاحوال **واما الباب السادس** كاحمل للملكة والاركان
 وهو الدين **اعلم** ان الدين اساس الملكة لا تقوم اربا الاله ولا تبني
 اركانها الا بغيره وبه واقفانه منار الاسلام وانظرها رشفان الحق
 واتباع احكام الشريعة والعلل بالقرائن والتفنن ومنه وبنا السيرة
 واقفانه الحدد وادخال المراتب والانتها في نواحيه واصلا
 الحق في الواجبة الى اربابها والعلل بما يضر الله تعالى سراً وتلايته فانه
 لا دوام للملكة بغير هذه الاشياء **قال** رسول الله صلى الله عليه وسلم
 من اصاب سيرة سيرة الله تعالى في دينه ودينه ودينه ودينه ودينه
 فيما بينه وبين الناس **وهي** ان اردت ان تولى لولدك يا بني ان الملك
 والدين اخوان لا تغتر احد بهما في الآخر ولا تقوم له الاله الدين اس
 والملك حارس فالكلمة لا يكون له اس فريد وم وما لم يكن له حارس
 يا بني اجعل من بينك مع اهل المراتب وخطيتك لا اهل الجربا ووليتك
 لاهل الدين وبركت الميراث ما غناك من اهل العقل **قال** **الاخف** من
 من يهدم دينه كان لمجد يهدم ومن يهدم نفسه كان لغيره اظلم **وقال** بعض
 الحكماء الدولة بلا دين كالبناء على السحاب **الباب السابع** في سيرة الاله
 الكريمة ونفسها وحس الملكة عليه ما ينبغي للملك المنصب للتدبير العلية
 ان يصف باوصاف الكريمة ويخلص بها ويجعل له خلقاً بطوعاً
 ولا يهل منها وصفا واحدا اذ بها قوام دولته وقوام مملكته وهي
 العدل والعقل والتجاسة والتخا والرفق والوفاء والصدق والرفق والبصر

والعفو والسكر والامانة والاحكام والعفاف والوفاء ونفسه فضل
 الاوصاف وما يتعلق بها من المصالح الكلية في تدبير المملكة **الوصف الاول**
 العدل اعلم ان العدل افضل اوصاف الملك واقوم له ولله لانه يبعث
 على الطاعة ويدعو الى الالفه ويصلح الاعمال وتمت الاموال وتنفق
 الرعية وتكمل المزية وقد ندب الله عز وجل الخلق اليه وجنتهم عليه
قال الله تعالى وتقدس ان الله يامر بالعدل والاحسان وايضا
 ذي القربى وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغى يعظكم لعلكم تذكرون
قال الحسن ان الله تعالى جمع الخيرة كلها في هذه الآية وقال
 ان استقامت الملكة بالثلاثة المأمور بها في الآية واضطر الاله
 الميراث عنها فيها **وقال** رسول الله صلى الله عليه وسلم ثمة منجيات
 وثمة مهلكات **فاما** المنجيات فالعدل في الغضب والرضا وكثرة
 الله في السر والعلانية والقصد في الغنى والفقر **واما** المهلكات ففتح
 سلطان وهو في مبيع وانجاب المرء بنفسه **وهي** ان الاسكندر
 قال حكما الهند وقد راى قلة السرايع في بلادهم لما صارت سنة
 بلادكم قليلة قالوا لا عطلا نالحق من انفسنا ولعدل ملوكنا فينا
 فقال لهم يا ايها افضل العدل ام الشجاعة قالوا الاستعجال العدل
 استغفر الشجاعة **وقال** اردشير اذ رغب الملكة في العدل رغب
 الرعية في الطاعة وخوب كسرى انوشروان على ترك عقاب المذنبين
 فقال لهم المرصرون المندوا بهم بالعدل فم لهم **وقال** فلا طون بالعدل
 ثبات الاشياء وبالجور زوالها **وقيل** لا ردي من الذي لا يناف
 احدا قال من عدل في حكمه وكف عن ظلمه نصره الحق واعطاه الحق وصفت

النعمة واقبلت عليه الدنيا فغلب بالعيش واستغفر عن الجحيم وكان
 القلوب وانما كروب **وقال** بعض العلماء ان ابدى الرغبة نبع لاشتهائها
 فتر قدرت ان تقول قدرت ان تصول فلن يملك الملك السند
 حتى يملك جسمها ولن يملك جسمها حتى يملك قلوبها فحقه ولن يحبه
 حتى يعدل عدلائها وفيها خاصة والعامة **وقال** كسر النور وان
 لمزجهم بنى في نبتة واكتب عليه كلمات تنفع بها في بقا الدولة
 وحوام الملكة فيها واكتب في طرازها العالم بستان وبساته الدولة
 والدولة ولاية تحرسها السريعة والسريعة سنة يستمرها الملك والملك
 راع بعضه الجحيم والجحيم اخوان يكفهم المال والمال رزق جمعة الرغبة
 والرغبة جسد بعدهم العبد والعدل بالوقوف به قوام العالم **وقال**
 الوليد بن همام لقد نفسا الملك ونصل بصلاته **وقال** بعض
 النور المنصور ان لا اعرف رجلا ان صلح صلت الالة فاله فهو قال انت
واعلم ان العدل لا يحقق من الملك الا بمرور ثمرة خصال **احد** افاة شاة
 القدرين وحفظ سقاشره واكتفى على العمل به غير ايماله ولا تفرط بحقوقه
الثاني حراسة البيضة والذب عن الرغبة من غدوة الذين وما في النفس والملك
الثالث حمانه البلدان باختم المصالح ويزيد السبل والمساكن **الرابع**
 النظر في تعدد الولاة واهل العزم الاخوان نبع الرغبة لان تعدد منهم منسوب
فان **ث** من يربط الكلب العقور بيا يفتقر جميع الناس من رابط الكلب
 كذلك ومن ولي ابنه وهو ظالم فظلم جميع الناس من قبل الالة **الخامس**
 النظر في احوال الجند وغيرهم من اهل الرزق لتلا شجرتهم العال زرا فهم
 وبنو حزن العطا فيحلف الانظار بهم **السادس** ان يجلس لكشف المظالم

والنظر

والنظر بين المتاجر بينه الرغبة والفصل بينهم بالنفقة على **الشيخ**
الشيخ تقدم به ما يخرج من بيت مال مع طبقاته ربا به من اسراف ولا
الثاني افاة كحد ودي اهل الجرايم بالنسخ المطهر عن قد كبرية **الثالث**
 اخيرا رخصاته في الامور وولائه ونقضاته وعمله بان يكونوا اهل
 الكفاية والامانة والحق والدراية فيما هم بصدد **الرابع** تنفيذ
 ما وفق فيه احكام القضاة واهل الحجة وما يخرج واعية تنفيذ لقوة دين
 عليه وتعرضه فينفذ الملك ما حكموه عليه بالنسخ فاذا فعل الملك هذه
 كان مؤدبا بحق الله تعالى الرغبة بالعدل الذي امر الله سبحانه وكان
 اعطاهم مستحقا لما صحته وان ترك شيئا من ذلك كان غير العدل
 ناكبا وفرا كجور راجعا **الثاني** **بعضهم** اختم وطبقت رطب ان قدرتم
 فذا كن اختم قواما فما ختموا ولوا فما عدلوا ايام توليتهم حتى اذا غز
 لوزلوا فما رجوا **الوصف الثاني** العقل ان العقل وصف شريف
 وخلق عظيم لا يبطر حقا ولا يحق بطلا وهو خباة عما يستفاد من التجارب
 بمجاري الاحوال **وقيل** هو العلم بجوار كائنات واستعمال المستحبات
 وفيها تجايرة الفكرة السليمة والنظر السابق في خطاب الامور ومصالح
 التدبير **وسئل** بعض من العقل فقال الالمانية بالنظر ومعرفة ما لم يكن
 بما كان **وقال ابن** المعتز العقل غريزة ترتبها النوايب **وقال** بعض الحكماء
 خير مواهب الملك العقل وشرفه الجليل وكان اكلها هل يعتمد على اجله
 والعاقلة على **وقيل** نظر العاقل بقلبه وخطره ونظر اكلها هل يعتمد
 وخطره **وقال ابن** المعتز بايد العقل من كنه النفوس في التبع
 الروع **وقال** بعض الحكماء العاقل من تعب والناس من راحة والاحق

في راحة والناس منه في تعب **ان** في بعض اهل العلم وافضل قسم
 لهم عقله وليس من الاشياء التي يقابل بها **او** اكل الحرام للمعقل
 فقد كانت اخلافة ومناقبة **وقال** بعض الحكماء العلم قائد والعقل
 والنفس جرون فاذا كان قائدك بلا انما اججت النفس واذا
 كان انك بلا قائد عدلت ونسب لا فاذا اجتمع القائد والنفس
 سارت طوعا او كرها **تأمل** يعبك هذا الاسم **و** كمن بعض من صانه
 عقله **ف** حيلة كل فتى فضله **و** قبة كل امرئ بنده **ولا** شك في طلب العلاء
 مع نسب ثابت اصله **ف** من لم يفتي زانه قوله **بشي** بخالفه فعلا **وقال**
 بعضهم يعرف العاقل بحسن سمعه وطول صمته وصحة تصرفه **وقال** بعض
 الحكماء ليس للمرء ان ينجح بجاهه حيلة ناله بغير عقل فان الجاهل ينزل منزلة
 وينزل عندها ويخطه الى ربه ويرد الى قيمته بعد ان نظره غيبه **وتكرر**
و يصبر ما دحه باجبا وولاية معا ديا **وكلم** يقال الناس ثلاثة من اقل
 واحق وقاجر فاما العاقل فان الدين سريرة والحكم طبيعة والركن حسن
 سجيته **ان** كلام جاب **وان** نطق اصاب **وان** سمع العلم **و** خير **وان**
 الفقه روي **واما** الحق فان تكلم بجل **وان** حدث **وان** استعمل **وان**
 نزل **واما** الفاجر فان اتمته فانك **وان** حدثت فانك **وان** استكنتم
 امرالم يقيم **وان** فتم فلما لم يعلم **وكلم** يقال لا عظمة اعظم من عقل ولا داء
 اعظم من ذور **وقال** الميرت القيرى ليس العاقل الذي يحل الامر الذي
 غيبه لا يقع فيه **وقال** خير من جبينه اذا اراد الله تعالى ان يزيل غيبه
 لغة كان اول ما يغير منه عقله **ان** في بعضهم بعد رفع القوم من كنهه فاعلا
 وان لم يكن في قومه بحسب داخل ارضا غاش فيها بعقله وما عاقل في

بغريب

بغريب **الوصف الثالث** الشجاعة اعلم ان الشجاعة من احد الاوصاف
 التي يميز الملك ان يتصف بها ضرورة وان لم يكن له طبعا فيطبع
 بحسب ربيته موات والاطلاع المتعلقة بعقول نظائره ويحصل منه صيانة
 البينة ورعاية المملكة والذب عن الرعية وحفظ الشجاعة نبات الكمال
 وذهاب الشرب وزوال الهيبة الخضم واستصغار خند لقائه ولا بد
 ان يتقدم بذراى ناقب ونظر صائب وجملته في التدبير وفدح
 في الحمارسة فقد قال رسول الله صلى الله عليه وسلم احرب خشيته
وقال ابو الطيب المنيني الراى قبل شجاعة الشجاع هو اقول وهو جمل
 فاذا هما اجتمعا النفس مودة بلغت من العلياء كل مكان ولما قيل
 الفخر اقرانه بالراى قبل تطاخر الفرس **واعلم** ان ثمره الشجاعة الجند
 الكثرة والفر وتزهرهم للملوك التي تحركون قطبا بدورون عليه
 يلجأ ذنه اليه هذا اذا كان بجفنة من يذب عنه حسن منه جفنة ان يذب
 عنه نفسه اما بالاقدام واما بالانوار **والقدحى** ان فيلا اغتلم فدخل
 قصر كسر راوشر وان الفيل اذا اغتلم انكسر سابه ولا يبر لستى
 الاحطه وان ذلك الفيل قصه الايوان الذي في كسر وعنه جماعة
 من كفاة فلما نظر الى الفيل قبل اليهم فزوا في حرك كسر ونبت كسرى
 مع سريره ولم يغير ما غر بهينة ونبت خذنه واحد من الرجال يدبر
 فقام ذلك الرجل امام كسر وقصد الفيل فثبت له فلما غيبه ضرب
 بالظهر فخرطوه ففقد فولى الفيل راجعا وكسر في ذلك كلمة لم يخلج
 عن سريره ولا تغير لونه ولا فارقة ابرته وهذه غابة الشجاعة المطلوبة
 من الملوك **وكذا** **الحكى** ان موسرايا وركان بومانى بستان مع حمار له

وليس معه سكة وبجسده جماعة تراهل بينه وبعطائه فدخل عليه حاجبه
 واجتره من اجله الخواص كان داباس شديدا وسكاته في الناس وانه
 قد نظر به بعض القواد وهو معه على الباب فامر لها ورياد حاله غيلة
 بين يديه قد قبضت عليه بيده فلما نظر انما جرح الى الزمان وجذب يديه
 من الرجلين واخرط سيفا حديهما وقصد الزمان وفقر عنه كل من كان
 بجسده من اهله وبعطائه وبعث الزمان في حمار بمكانه ذلك حتى
 ونظر انما جرح يده ورفع يده بالسيف ليقلوه فقال يا غلام ضربنا لقتل
 انما جرح نظر من خلفه فوثب الزمان ومنه صراخ فاذ به يوثق الخواص
 فقبض عليه وانتزع السيف يده فذبح به ثم نادى ظهر صراخ من قوته
 وتراجع اليه فاحته ينسلون وقد ملؤا منه رجبا وجبا فاحاط بهم
 بشي من ذلك ولم يكن بعد ذلك بفار في السلاح ولم يركب الا جوادا
 من اجله وهذا الجب ما يكون في السجاعة وثبات الجاس في الملوك
الوصف الرابع السخا اعلم ان السخا عا والبر والقدري بوجوب الالفة
 لما يوصل الى القلوب في الرحمة والالطاف وكذلك ندب الشيخ اليه
 حيث اخلق عليه لافته في شمول المصلحة في الدنيا والاخرة ولان في السخا
 رضا الله سبحانه وتعالى ورضي الناس جميعا **قال** رسول الله صلى الله عليه
 وسلم السخي قريب من الله بعيد من الناس اجيد من الناس والجميل
 من الله بعيد من الناس قريب من الناس **وقال** رسول الله صلى الله عليه
 وسلم سكا فواخر ذنب الكرم فان الله ياخذ بيدك كلما عثر **وقالت**
 عائشة رضي الله عنها عن ابنه ابيها دارا سخيا والشارد والجلال **وقيل**
 او حر الله لك الى موطنه السلام ان لا تقتل السامري فانه كريم **وقد**

ابن القيم

ابن القيم قال حضرت الحكم بن عبد المطلب لما مات بمدينة مخرج فلما
 في التبرع والتخفيف قال ابو جعفر **الحق** ارفق به فانه
 جوادا وسجائنا صوما قواما قال فافان في غيبته وقال في المنكح
 ابو جعفر انا قال ان ملكا الموت بسمك عليك ويقول لك ان الله
 امرني بروج كل كريم ثم اضطلع فكانت كاهن فتيمة طفلة **وكان** يقال
 سواد وبلاجو وحكك بلا جود **وقيل** من جادوسا ومنه اضعف
 ازداد **وكان** يقال جود الرجل كجبه الى اضداده وجعله يفضله الا
واعلم ان السخا على نوعين **النوع الاول** هو ان يبتغي به الانسان
 من غير سؤال وهذا طبع السخا واشرف العطا لان على من طلب
 من غير سئال سئل عن السخا فقال ما كان منه ابتداء فاما ما كان منه
 فجا وتكرم **وقال** بعض الحكماء اجل النوال ما كان قبل السؤال **وقال**
 بعض السخا وفي خلافة ماله وفيه المروءة غير خالي اخطاك قبل
 سئواله وكفان مكره السؤال **وهذا النوع** في السخا قد يكون
 لاسباب ثلاثة احدها ان يكون قد برى خلقه بعد رجائه سدا وفاقه
 يتمكن من ازالته فلا يدعه الكرم وسماحة النفس يعجز ذلك بل يكون
 مستكفلا بنجاحها رغبة في الاجر **الثاني** ان برى ماله فضلا عن حاجته
 فيمر ان يراى الفرصة فيضيقها عند من يكون له **الثالث** ان يفعل ذلك
 سجيحة قد فعله عيدا فلا يميز بين سخي وجردوم ولا يفرق بين
 محسود ومنعوم وهذا هو السخي طبعاً غير ان هذا لا يصلح بالملك لانه
 خارج الى السرف والتبذير وبيت المال قد يهمل الحقوق ويقتصر
 على الوجبة فاذا اخطأ غير سخي قد منع سخي و حال الملوك لا يقتضيه

ذلك **الفرق الثاني** في التسخين ما كان في طلب وسؤال وعلاء السخني
 ان يقر السخني بالترتيب وطلافة الوجه وان يكتفي بالملح ولا يلجأ
 الى مثل التصريح **كما قال** ان امرئ لم يكتف به فسدل بمبشرة
 وترى العروس في القبر وبلاء واعلم بانك غير قيس صائر جبر
 فكم جبراً وروى جبراً وينبغي له عند السؤال ان يعجل بالوعود فولا
 ثم يعقبه بالانجاء ففلا يكون ان يسل سروراً يعاجل الوعد ثم ياجل
 الانجاء **كما حكى** ان الفضل بن سهل سأل رجل فقال في اعدك اليوم
 واجيئت هذا التذوق حلاوة الامل ولكن لا تبطل الوعد على السائل
 فلا تفر حلاوة الاخطاء بمرارة الانتظار **قال** بعضهم ان العيلة لا يكون
 هينة خمر كونه قصرة الاثام وقد مضت سنة اخلفا الراشدين
 وملكوا المسلمين بصل المستردين على وجه الترخيم غير اسراف ولا اقتدار
 وذلك مشهور فانظر في خبره **الوصف الخامس** الرقيق اعلم ان الرقيق
 من افضل اصناف الملك ولعله خلاصة التدبير لانه يبلغ به في جنابة الاول
 في الرعية ما لا يبلغ بالحر في الرعية فلهذا يعامل بالرقيق غير ذل احداً به
 وبذل احداً به وقد يعامل بالحد في تنكاح ما احصرت وتقدمت
 ثم ان غلبت كان غلبها وما وان غلبت لم يحصل غلبها افتخار **وقد قال**
 رسول الله صلى الله عليه وسلم لو كان الرقيق رجلاً لكان حسناً ولو كان
 احرق رجلاً لكان قبيحاً **وقد يبلغ** رفقته ولينه في التدبير ما لا يبلغه حرقته
 الا ان الرقيق العاصف بقوتها وهول صورتها كيف يندخل السحر
 ولا يقتنع المستخف منه والماء بينه وسلاسله في اصل السحر فيقلع
 المستخف منه ما صولته والعلة تنال في الدم بعين ذم ولا سماع

صوت ما لا تنال البعوضة بهول صورتها واليه يسقطها وبالرفق واللين
 ينقلب العدو وصديقاً **قال الله تعالى** ووقع بالتي هي احسن الآية
 وبالحرق ينقلب الصديق عدواً كالقطعام الذي هو عدو الانسان
 وقوام به نذارة الرقيق بالمقدرة له وحسن في تقديره ولفظ في تكملة
 صار دواً وانقلب شفاً واداساً المقدرة له في تقديره ولفظ
 في تناوله صار دواً وانقلب اذى **وحكى** ان كسر النوتة وان
 حكما ذكهما ثم فقال ما غير الملك قال الطاعة قال فاسبب الطاعة
 قال النوة والنجاسة والعدالة العانة قال فاصلاح الملك قال الرقيق بالنية
 واخذ الحق منهم في غير شقة وادوا فلهذا يخدمونه **واعلم** انه لا ينبغي
 ان يستعمل الرقيق والذين في جميع المواطن بل يجعل الرعية ثلاث طبقات
 ويسوسهم بثلاث سياسات طبقة بهم كخواص في ارباب فسيوسهم بحكم
 والمساواة وطبقة بهم السفلة فيسوسهم بالغف والسدة وطبقة
 بهم العانة فيسوسهم باللين نارة وبان في نامة اخبر **وقال** مسلم بن قتيبة
 ملك السطرن السدة على المريب واللين على المحسن وسال ملك
 من ملوك العرب بزرجه فقال ما لعمير المملوك فقال ان يعاملوا
 احوال الناس بحسن المودة ويعاملوا العانة بالرعية والرعية بعناء
 السفلة بالمخافة طرماً **وانتدبر بعضهم** ذككتم للناس في الارض
 قادة فوسوس كرم الناس بالحكم والبذل وسوسوا الناس
 بالذل وصدق صريحاً فان الذل اصح للندى **الوصف السادس**
 الوفا لا كان الوفا من الاوصاف العلية والشمس شينة امر الله تعالى
 الحق به ودرجهم في فعله **فقال** يا ايها الذين امنوا اتقوا بالعقود

التدبير

وقال **ابن** **يوسف** **بالنذر** **و** **بما** **فون** **يوما** **كان** **شهر** **سبطر** **و** **الوفا** **خلق**
 بالملك ما فيه من ايمان الزاهد واستوطاف القلوب بانجاز الوعد ودوام
 العهد **قال** بعض الحكماء الملك في زمانه وصيكم باربع خصال تضر بهن
 وتصلح بهن رجسك لا تعدن وعد اليك في يدك وقاؤه ولا تنه
 فيه لا ينفذ فيه الفعل فان بلاه في تذهب غطيتك وبالنسبة تجر عليك
 ولا يفر منك رزقا السهل اذا كان المتحدر وشا ولا تستغن صاحب
 فتستر عنك مور الرعية **وقد** **كان** **يقال** **في** **حسن** **الوفا** **استوجب** **الصفاء**
و **كان** **يقال** **الوفا** **في** **اخلاق** **الكرام** **واختلف** **في** **اخلاق** **الانعام** **وقال** **الملك**
 كان شرب خمر العزير رض الرعية لا يكره ويوجب حابة لثوقه فانه اخلف
 فاذا اوجبنا وقال نعم لم يقر له فراجتي يعني له بذلك **وان** **شد** **جل** **في** **نعم**
 اذ قلت في شئ نعم فانه فان نعم ودين على امر واجب **والا** **فقط** **لشئ**
 ونرج بها **لئلا** **يقول** **الناس** **انك** **كاذب** **وان** **شد** **بعضهم** **لنت** **نعم**
 حرك انك لم تكن عرفت في الاشياء شيئا سوى نعم وانكرت لاجتي
 كانك لم تكن سمعت بها في نك الف التدهر والامر **و** **كان** **يقال**
 وعد الكبريم نقد وتجميل وعد النبي مطلق وتسويق **و** **كان** **يقال** **العقل**
 لا بعد ما لا يتطوع النجاة ولا يسل ما يخاف منه **ان** **في** **بعضهم** **لعل** **العلم**
 لا تقولون اذ لم ترد ان نعم الوعد في شئ نعم فاذا قلت نعم فاجبر بها
 يتجلى الوعد ان اخلف ذم حسن قول نعم من بعد لا **وقيل** **قول** **لا** **بعد**
 ان لا بعد نعم فانه **فبما** **فابدا** **اذا** **احقت** **ندم** **وقال** **بعضهم** **ما** **قال**
 لا قط الا في شئ من لئلا تشهد كانت لا ذل نعم **الوصف** **الصدق**
 واعلم ان الصدق من اسنى السما واشرف الصفات واسلم منهاج الصفات

يدعوا اليه الشيخ الموجب والعقل المؤكد لان الشيخ ورد بانواع الصدق
 ولو كانت الحكمة فيه وخطر الكذب ولو جرت نفعاً او دفع ضرراً علم ان
 ما ينقلب اليه نافعتهما والعقل يدعوا الى فعل ما كان سخيلاً ويمنع
 من ما كان مستقيماً والكذب مستقيح خفلا لاسيما اذا كان لا يلب
 نفعاً ولا يدفع ضرراً **وقد** **قال** **رسول** **الله** **صلى** **الله** **عليه** **وسلم** **يجري**
 الصدق وان رايت الحكمة فيه فان النجاة فيه وتجنب الكذب وان رايت
 ان النجاة فيه فان فيه الحكمة **وقال** **بعض** **الحكام** **دخ** **الكذب** **خز** **نراة**
 ينفعك فانه يضرث واني الصدق خز نراة يضرث فانه ينفعك
وكانت **العرب** **تقول** **الصدق** **مع** **العسرة** **خير** **من** **سوء** **الذكر** **شيع**
الشد **بعضهم** **خود** **انك** **صدق** **العقل** **تخط** **به** **ان** **اللسان**
 لما عودت معناه موكل بقاضي ما سنت له فانه كلفك **انظر**
 كيف ترواه **وقال** **المرب** **ما** **يكون** **السيف** **القصار** **مبيد** **الملك**
 الشجاع باغل من الصدق **وكان** **يقال** **ينبغي** **للكائن** **ان** **يكون** **صدقا**
 يعشق الاخوان بوعده وان يكون شكورا فيستوجب الربا **وقال**
 الاحنف بن قيس كل الناس جنيق بالصدق واحقرهم بالملوك
 لان الذر يدعوا الى الكذب مهانة النفس والملك لا يكون مهنة
وقال **بعض** **اهل** **الادب** **فكن** **صا** **دفا** **كل** **شئ** **نقول** **ولا** **تكن** **كذبا**
 قد خسرنا نفعاً **وقال** **بعض** **الحكام** **اول** **سعاد** **لك** **صدقة** **واول**
 هلاك جوع **الوصف** **النام** **الارفة** **اعلم** **ان** **الارفة** **جيلة** **كريمة** **تقتضها**
 حال الملوك لانها تبعثهم على حراسة الامة وكما ان الرفقة على الرعية والحنن
 على ضعفائهم واصطناع المعروف اليوم وكف الالة عنهم **وقد** **قال**

رسول الله صلى الله عليه وسلم اطلبوا المعروف وعشوا الرجا، ثم انتمى
 وعيشوا في الكفا فهم **وقال** صلى الله عليه وسلم ان الله جسيم لا يرحم جسيم
 الا الرجا، ارجوا في الا رض برحمتكم في السما، **ورور** ما كنت انتم
 به الخطاب رضي الله عنه وانا جلا ليستعمله على بعض مدائن اسم
 فجاء ولدا صغيرا عمره ثلثه سنة فاخذته من كاه صدره ثم قبله فقال له
 الرجل يا امير المؤمنين ان قبيلة قال نعم والله ان له اولاد ما قبلت واحد
 منهم قط فقال له ثم ان لا ترحم ولدك ولا تخشع عليه فانت للناس
 اقل حجة وتحنأ ثم صرفه ولم يستعمله ثم قال لا يصلح وآله لا رجة عند
 اربعته **ورور** ما كنت ان عمر بن الخطاب رضي الله عنه من بطريق بكته
 فابصر راغبيا رشي غنمه في مكان جدب فناداه وقال انظر مكانا
 فالتفت اليه ثم قال اني اريد ان كل راغب يسئل عن ريشته **ورور** اسلم مولد
 عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال طاف عمر ليلة في المدينة وانا معوفا
 بهو بامرة مخوف دارها وحولها صبيته يكونون ويهرقون قدرا
 فانا باخر الباب وقال يا ابا الله تعالى بكاهن هذه الصبيته فقالت ربي
 قال فاني هذه العذرة قالت اني جعلت فيه ماء او بهتهم ان يضرنا طعنا
 واعلم حتى بنا معا قال فجلس عمر رضي الله عنه وبكاهن اسد يد ثم
 قام وجاء الى بيت القصد فافخذ غرارة وجعل فيها دنتقا وشحما
 وسمننا وتمر ونبأ با واداهم حتى ملأوا الغرارة ثم قال يا اسلم حمل
 معي ظهره قال فقلت له يا امير المؤمنين انا احمله غنم فقال لا امكن
 يا اسلم حمل معي فانا لاطالب عنهم يوم القيمة قال فحمل الغرارة على ظهره
 حرا به منكر المرأة فاخذ القدر وجعل فيها سمننا وتمر وتمر

بحر

بحركه ونفع تحت القدر **قال** اسلم وكانت له حجة عظيمة فلقد رأت
 الدنيا يخرج من حلالها حمر طيخ ثم جعل يعرف لهم سيد ويطعمهم
 قال ثم خرج وتربص بجذائهم على الباب كأنه سبيع فحقت منه ان كلمة
 فلم يزل كذلك حتى رعب القبيح وضحكوا ثم قام وقال يا اسلم على يد
 ما رعبت بجذائهم قلت يا امير المؤمنين فقال كنت قد ربيتهم
 فربيت ان ذنب حتى اراهم يضحكون فلما ضحكوا طابت نفسي
وكرر ان عمر بن عبد العزيز رضي الله عنه لما ولى الخلافة احضر عند محمد
 كعب القرظي وقال له واني على النجاة من غضاب الله لك قال له ليس
 كعب المسلمين لك يا واو وسطهم عندك خا واصغرهم ولد افوقهم
 ابك وارحم اخاك وتحنع مع ولدك **قال** بعض العلماء المير
 فاشرب قلوب ريشته فحجته كما اشعرها بهيمة ولين ينال ذلك منها
 حتى يكون عا على الجحش خصال **الكلام** شربها ورحمة ضعيفا واغاثه
 لمعها وكف عدوانها واداه ونامين السبل الجحرا وغا دبرها ونفى
 اعدم الرخية شيئا من ذلك فقد احقها **الوصف التاسع** الصبر
 اعلم ان الصبر ينفع انواعا كثيرة البقا بكها في هذا صبر الملوك في
 عبادته غم ثلاث قوتى القوة الاولى قوة الحكم وثمرتها الصبر القوة
 الثانية قوة الكرامة والحفظ وثمرتها غمات المملكة الثالثة قوة الجاه
 وثمرتها في الملوك التبات لان اقدارهم في المعارك تهو طويش
 والصبر سبيلك وصاف بجليته واميرها ولهذا قال رسول الله صلى
 عليه وسلم العلم خيل المؤمنين والحكم وزيره والعقل دليله والعمل
 فائده والرفق والده والبر اخوه والصبر مير جنوده وليس المراد

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

فاصنع ما يحب الله تعالى في العفو عنه قال تعفونه واطلوه **ولكن المأمون**
 يقول لو علم الناس غيري في العفو ما تقرّبوا إلا بالذنوب **التي في بعضهم**
 قبل معاذيرهم يا أيك منعتهم **وأنقرله** ونبه ان يراو فخر **وقد**
 اطلعك من غير فيك ظاهره **وقد** اهلك من يعصيك مسترا **ويكفي**
 ان يجر من شرم المروزي وبينه سلم انحراسه كلام شديد ومنازعة
 فمزال ابو سلم يقاولة ان قال شهاد بالقيط فلما قال ذلك سك
 ابو سلم ثم ان الشهاد عدم فاقبل على اسم تعذرا وفاضعا ومنصلا
 فلما لم يسلم ذلك قال سبق وولهم خطا وانما العقب في الشك
 والعذر يكتف وقد عفونا عنك فقال شهاد انما الامير ان عفو
 منك لا يكون ضرورا قال اجل ان عظم ذنب لا يفي قلبه من فقال ابو
 يا حبيب كنت تسبني وانما حسن فاذا حسنت اسبني **التي في بعضهم** تعفو
 الملوك في العفو عن الذنوب لفضلها **ولقد** تعاقب في اليسير وليس
 لجهدها **الا** يعرف فضله **وتجاف** شدة تكلها **ويكفي** ان المنصور
 بعث الى جعفر بن محمد فلما اتاه قال اني اريد ان استشيرك في امر قد رأت
 اطباق اهل المدينة في حوز وقد نهيتهم مرة بعد اخرى فلما رايهم يترددون
 وقد راي ان بعث اليهم في يقطع كلهم ويعفونهم فماتت فتك
 جعفر فقال مالك لانكهم قال انكهم امنا قال نعم فقال يا امير المؤمنين ان سبعا
 بعد السلام اعطيت شكر وان ابوب عبد السلام استبني فغير وان يوسف عليه
 قد رفقز وان محمد صلى الله عليه وسلم وذي فاحتمل وقد جعلك الله
 من نسل الذين يعفرون ويعفون ويصفون قال فانظر خضعة وامك
 عنهم **التي في بعضهم** شكوا لك هو باليسر كسوفها **الارض** فكفوم

بالمر

بالمر اودى **ان** تعف عن فاهل العفوات وان **عاقبتهم** فماتت
 عني بدى **وقال آخر** ولقد نابت عفوكم من قريب **لما** سلمت
 شخصك من بعد **فان** عاقبتهم ففسدوا فعلى **وما** ظلمت عفوكم **فسيب**
 وان تمنن فاح **جديد** مت به عني شكر جديد **الوصف** **كأن**
 اعد ان انكر ينفي الخيانة اقام عفوكم باجته وشنا **بالق**
 وملكاة بالافعال والاح **فاما** العقد باجتهان بهوان بعض نظام
 المنعم واجلاله وانحيت له والا قبل عليه والعجز عن القيام بحقيقة
 واستكبا للنعمة منه وان قلت واستغلاها في غيره وان جلت
واما النسيء بالثبوت فلو طردوا لكان المنعم والنسيء والتحدث بما نوله
 من نوازل النعم وبلغ المقاصد وحصول الاغراض وغير ذلك مما يخصه
 للمنعم ووركته من الناس **واما المكافاة** بالافعال فهي الا قبل على
 والوقوف في حدوده ومنهية وان نوازل الضعفاء في النعمة وغيرهم
 بعدهم وبخسهم سبيلها لئلا يمتنع في قوله واخلص في خدمته وصدا
 في ولائه في اعوانه وخاصته ولما اظهر له في غداه ولما سار
 في نهضة وغير ذلك مما يجلب اليه بالمسرة او يدفع عنه بالمفزة
 فانه اذا فعل ذلك منيته وقول ومثل ستم كراعي الحقيقة وكان له
 النعمة مستحقا ولتتابع الاجل مستوجب لقوله عز وجل لنن شكرتم
 لا زيد نكم **وقد** قال بعض الحكماء لا يكون الكثر كرا لنعمة محض
 فيه اربعة اشياء **المواساة** فيها والاستعانة بها على طاعة مولايها
 والاثارة بذكرها وتنفيذ العجز عن القيام بحقيقة امرها **وكان يقال**
 لا زوال للنعمة مع الشكر ولا بقاها الا مع الكفر وقيل انك قد النعمة

وقيل شكر الله نعم وعصية من التعم **وقال** بعض الحكماء من لم يشكر الله
 فاعده من الاغنام **وقال** بعض ملوك الهند خير الملوك الشكور
 على حسن الاعمال والصورته ما يحل الا انتقال **وكانه** يقال شكر النعمة
 استوجب حوامان المزيه **وقال علي بن ابي طالب** رضي الله عنه
 منه ما ولا النعمة بان شكر لم **لم** يحسن معنى النعمة ما اغتارها لو شكر
 النعمة زادتهم مصالحة الله التي قالها **لكن** شكرتم لا زيدتكم
 لكنكم كفر بهم قالها **والكفر** بالنعمة يدخو الى زوالها وانكر الله
وقال بعض البلغاء الشكر وان قل بين كل نوال اجل **ونعمهم**
 لو كنت اعرف فوق الشكر منزلة **اعلم** من ان شكر عند الله في الثمن اذا
 منحه كما منى منه **حد** وانما حد وما اوليت فحسن **وقال آخر**
 فلو كان يستغنى عن كرامه لرفعته حال او علو مكان **الحاكم**
 الشكمان بان كرمه **فقال** شكر وفي ايها التفلاقي **بالوصف**
 الاناء ان الاناء من اوصاف الملك واكمل اخلاقه وعلاوة توفيقه
 لا يتحقق بها صواب الرأي في التدبير واتضاع الامور في التيسر
 ولا يعثر بها زلل ولا يعجزه غداة ولا فشل **قال** رسول الله صلى الله
 عليه وسلم التواضع من الرخمين والعجز من الشيطان **وقال بعض الحكماء**
 على الملك ان يعمل بخصال ثلاث تاخير العقوبة في سلعته العمل فيعمل
 مكافاة المحسن والعمل بالاناءة فيما يحدث في الامور فان له في غاية
 العقوبة مكان العفو وفي تعجيل المكافاة بانك المسارعة الى الطاعة
 من الرعية وفي الاناءة ايضاح الرأي وانفاج اجواب **وسأل ملك**
 عن الملوك حكما **فقال** حتى خلاق الملك احمد قال الاناءة قال فايرها اجلب

الرعية قال الكرم قال فاتي الملوك اخفق قال انتم كنتم خفوة للرعية قال
 اخلاق اجمع الحكماء والمناقب قال العدل وصبر وجبة انتفع بها
 في ملكي قال قد فعلت **ويحكى** ان علي بن ابي طالب رضي الله عنه
 سأل كبيره كبراء فارس فقال اني ملوككم كان احمد عندكم سيرة **قال**
 اردت ان يفضله السبق في المملكة غير ان احمد هم سيرة انوشروان
 قال فاتي خلاه كان اغلب عليه قال احكم والاناة **الوصف**
 احكم اعلم ان احكم ضبط النفس عند بهجان العصب وبه فليق بالملك
 لما فيه الراحة واجتناب الكمد وحسن العاقبة ورضي الخالق **قال** رسول الله
 صلى الله عليه وسلم ان الله جل جلاله يحب احكم ويغضب الفاسق **وقال**
 علي بن ابي طالب رضي الله عنه من علم زاد ومنه تعلم زاد **وقال بعض**
 العلماء كل ملك لا يجمع فيه ثلاث قوات فملكه سلوب **القوة الاولى**
 قوة الحكم وثمرتها العفو **القوة الثانية** قوة حفظ الرعية وثمرتها عارة الملكة
القوة الثالثة قوة الشجاعة وثمرتها في الملوك النبات وفي اخذ الاقدام
وكان يقال وكذا سباب الحكم **وقال بعض الحكماء** احكم حجاب
وقال معاوية اني لا فاع ونبني ان يكون له دنيا وسع في الحكم **وكانه**
 ليس احكم من اذا ظلم حكم حتى اذا قد انتقم ولكن احكم من اذا ظلم حكم فاذا
 قد عذر **وقد حفظ** من وجبة انوشروان لولده ياسني ان من اخلاق الملوك
 الانفة وخفة النفس وانك تسبلي بكارة اقوام وان سفة التسعة
 مذمومة ما تحقق ذلك يا به بنكر معارضة شدة **ويحكى** انه قيل لاسكندر
 ان فلانا وفلانا يسلبانك فلو عاقبتهم لانتزجوا فقال بها بعد العفو
 اعذرني فلبس **وقال** لا خفت بن فليس باجريل على احد الا اخذت في امره

[illegible][illegible]

وذلك فاجبة السوء وكمال المروءة وختم مكارم الاخلاق **قال عائشة**
 رضي الله عنها كان اباها يفتي بالسوء دون رجل اخر يجتمع فيه ست خصال
 ثم زاد في السوء خصلته فصارت سبعة السوءة والتجور والبصر والحلم
 والبسطة والتواضع وتماهي العفاف **ولما** يقال في عفاف في ضالته وغلب
 في سلبه من حشر مع البرار وقد قد مناه في صدر الكتاب انه في لا يقدر
 نفسه في الرد وان لم يقدر في حفظ حوائسه وهي خمسة لم يقدر في حفظ خاصته
 في اغوائه ومن لم يقدر في حفظ خاصته في اغوائه ومن لم يقدر في حفظ خاصته
 ويغيب غيبته لم يقدر في حفظ رغبته وهم في اقل صهي بلا وهم فاذا خف
 وجوارحه فقد انتظم امر مملكته في دنياه وينقلب الي ملك الدائم في عقبه
 فانما الخفاف الجوارح فهو ان يعف البصر في النظر الى المحارم وان ترك النظر
 الى ما حجب عنه لان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال النظر سهم مسموم
 فيه سهام ابليس فيمن تركه في خوف الله اناه الله تعالى بما لا يجد صلاوته في قلبه
وقال ابو الدرداء من رآه من غرض بصره في نظر المحارم زوجه الله في جوارحه
 العين حيث اجت وفي الطلح فوق بيت في بيوت الناس حشر يوم القيمة
 اعظم ثم يعف سمعه في كلام الناس القبيح والغبية والبنمة وسمع المحرم
 في الملاهي وينزه مجامع جميع ذلك **فقد قال عبد الله بن عمر رضي الله عنهما**
 نهينا عن الغيبة والاستماع اليها والتمتع بها **وقال صلى الله عليه وسلم**
 من استمع في قبة حنت في اذنيه الا انك يوم القيمة ثم يعف لسانه في قول
 الكذب والغبية والبنمة والتخلف في الكلام **فقد قال رسول الله صلى الله عليه وسلم**
 في ضمة له ما بين كفيه وما بين جبينه من لسان الله كجنته **وقال صلى الله عليه وسلم**
 لمعاذ بن جبل من رآه من غرض في الناس في النار في شاة منهم الا حسنة

الستهم ثم يعف يده ولا يتنازل بها الا ما يحل له في الاموال والرجعة ولا
 الى محمد ورثة غفيرة ولا سكاية محرمة في حد ولا تغيب **فقد قال رسول الله**
صلى الله عليه وسلم حرة مال المسلم كحرمة دمه **وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم**
 يئس الزنا في المعاد والعدوان على العباد **ثم يعف** رجله فلا يغسر بها
 الى مكرهه **فقد قال مسروق** ما خطا العبد خطوة الا كتب له بها حسنة
 او بسنة **ثم يعف** فرجه من مصارفة الزنا وذلك اصل العفاف ونظام
 المروءة وحصانة الدين فاذا فعل جميع ذلك كان عفيفا وكان للقب
 مستحقا **الوصف الثاني عشر** الوفاق وعدم انه يوافق الملك وسكينة
 في اعظم سائر المملكة لا يتعلق به من اخطاها الرية وتطعيم الحرة
 وقيام الشهادة وارباب العدة واهل الزمان وسنوضح ذلك ان شاء الله
 تعالى في الباب السابع بعون الله تعالى **الباب الثامن** في معرفة صفات
 الذميمة والتميز ما ذكرنا من مكارم الاخلاق واصنافا جميلة واخلاقا
 جميع برؤا للمتعرف بها اجلا لا وتطعيم اجناسا ان نوضح ما ذكرناه
 في محاسن بشر في بيان اضدادها المذمومة انكارية بالنفس ضد لا
 الى ما يعقبها في الاضطراب في ثانی احوال ليجنبها الله الملك وتجنم
 هذا الباب بذكر اغراض رتبة رتبة مواضع الملك فاخرجته في قوله
 الاعتدال في خمسة عشر وصفا وتتم اغراض **اما الاوصاف**
 فهي الجور والتجور والتسرف والتخلف والكذب والغبية
 والغضب والعجب والكبر والتحد والتعجبه والتماع
 والتضخم والفرد **واما الاغراض** فهي الآثم والغم
 والسكر **الوصف الاول** الجور راغما ان الجور هو العداوة الحق

واستراح يخل نظام الطاعة من الرعية ويتبعهم في نزل المناصب وقد
 ويحكم على نصب الغوائل ونزل الدواشر وليس شيئا اسرع في
 الارض ولا افسد لهما من خلق الله لانه ليس يقف في حد ولا يتردد
 الى غاية **وقد قال رسول الله صلى الله عليه وسلم** ان الله اناس غدا
 يوم القيمة في اشركه الله من سلطانه فجاءه **وقال** لمن يملك الرعية
 وان كانت طاعة منسوبة اذا كانت الولاة ما دونه منزهة وتلك الرعية
 اذا كانت الولاة طاعة منسوبة **وقال عبد الصلوة والسلام** قال الله
 لا تقم من الظالم في عاجله واجله ولا تقم من راعي مظلوما فقد
 عا الذي نصره فلم يفعل **وقال** بعض الحكماء يبقى على الكفر ولا يبقى على الجور
وقال حكيم آخر الجور سبلة النعم والبور حيلة النقم **وقال** افلاطون
 بالعدل نابت الاشياء وبالجور زوالها **وقال** ايضا انكم والجور
 فانه اداة العطب وخلق خراب البلاد **ويذكر** ان الرشيد جالس
 القضاة به واتهم لا اخرج من جوفه في السجن من طوبى فلما ضا
 به الامر كتب على حائط المجلس هذه الايات اما والله ان الظلم
 سؤوم وما زال المسمى به المظلوم تنام ولم تنم تحت المنايا
 تغتلبه للجنة يا نواهم الى ويا ان يوم الدين مبصني وعند الله جميع
 الخصوم **قال** فاجبر الرشيد بذلك فيكي واحضر بالقسا بينه
 واستحله ووهب الف دينار وكفره بينه **وانشد** بعضهم الفقيه
 البستر نيلت بالعدلان ولبت مملكة واحذر من الجور فمات
 احذر فلكم يفرح الكفر اليهم ولا يفرح الجور في به ولا حصر **قال**
 بعض الحكماء ليس للجائر حار ولا يقر له وار **وقال** حكيم آخر اقرب الناس

صرخة المظلوم وانفذ اليهم دعوة المظلوم **وقال** بعضهم الفقيه
 لا تظلمن اذا ما كنت مقدرا فالظلم مرتبة يدعوا الى الغم تنام غيب
 والمظلوم منقبة يدعوا اليك وغين الله لم تنم **ويذكر** ان زبورا
 لما كثر غصه لرعيته واستدجرون عليهم باقتطاع الاموال وانما
 بالغدا واطال ذلك عليهم جميعا حتى دعا عنه المظلومين في بعض الزمان
 ثم دعوا الله تعالى ان يرجمهم فمكث بعد ذلك خمسة ايام وسبعة
 فجاءه فاجبه فاجبره ان فرسا منقوشا فخرج كاسن صفه الجبل فجا
 يستدعيه واجتى وقف بباب الملك وقد ربيته الناس فلم يجبه
 عليه وقد نصره الجبل فلا تقرب منه فلما سمع ذلك يزدجور نصره
 فنظر الى الفرس قائما فرأى منظر عجيبا فدنا منه فخفض له الفرس
 فخايره العجايب بنفسه فكس بنا صيته ومسح وجهه ثم امر باسره
 واجبا به ثم استدرو مسح كفه فرمحه رمية خرج منها ميتا وقيل بل كره
 وخوكم فخرج به وسبق الالبصار وقد واصلت البحر فاقحم به فلما نه ذلك
 احمر ما علم منه امره وجبره وقد علم في الجور غفلا وسرعا فاجتنب به
 والرقع عنه لما فيه اختلاف الرعية واضطرب الدولة وخراب البلاد
 وعذاب الاخوة **الوصف الثاني** الجبل اعلم ان الجبل من الاوصاف
 الدنيوية والاخلاقيات الرزية لاسيما بالملوك فان صاحبه لا يعرف
 غير العضيعة بالافعال القبيحة ورأيه يبدى في ضلال وتديبه في وباء
 يقرن به الدليل ويجيط به الغسل **قال بعض الحكماء** الجبل مطية من ركبها
 ذل وفي صحرا ضل **وقال** اخبرني الموهب العفل وسئل المصنف الجبل
وقيل الجبل يعبد على امله والعاقل يعبد على عقله **وقيل** نظر الجبل بعينه

وناظره ونظر العاقل بقبده وخطره واعلم ان الجبل اوصافا نظره عليه
وخصالا ترشد اليه ذلك ما روته رسول الله صلى الله عليه وسلم انه
قال الجبال خصال يعرف بها نظام في خالطه ويعتد بها مزونه وتربط
عيا من قوته وتبكتهم بغير تدبير ان عرض عليه فتنة اذنه وان رأى فضل
وقال بعض العلماء ستة يعرف بها الجبل الغضب في كل شئ والكلام في غفيرة
والعقوبة في غير موضعها **وان** السر والشفقة بكل احد وان لا يعرف
مخدونه **وهو صريح** قال كان عبد الله بن جعفر بن ابي طالب عليه السلام
عنه صديقا للوليد بن يزيد بن عبد الملك وكان عبد الله يدري ان فيه فتنة
يوما يلعبان بالنسك فخرج فاما احباج فقال ان بالباب رجلا سجد
في اخوك في يقظ فدم غاريا وقد جث السليم عليك قال دعه
ساعة حتى تفرج ثم رستنا قال عبد الله وما عليك من ذلك يا ذن له
قال اما علمت ان القبا سجد عليك اذ روت ان يضره قال عبد الله
فادع من يد يداه وضعه عليه حتى يدخل الرجل فيك فتم عليك ونفوسه في تمام
الدرست فتفعل ذلك ثم قال يا ذن له فدخل رجل مشمرا بهيئة سنة وعينه
عامة فاخرة وبهر عينيه ان السجود وقد رطل كجنته بكنتها فقال صلى الله
الامير فدمت غاريا فكريت ان اجاوزت حتى افترحتك قال عبد الله
وباركت فيك ثم سكت عند ساعة فلما انس باقبل عليه الوليد وقال
يا خالي هل جعل القرآن قال لا قد كانت شغلنا عنه شواغل قال فهل
حفظت من سنة رسول الله صلى الله عليه وسلم ومغازيه واحاديثه
شيثا قال قد كانت اموالنا شغلنا عن ذلك قال فاحاديث العرب و
واسعها قال لا اني كنت غر ذلك في شغل قال فاحاديث العجم وادبارها

قال

قال ان ذلك لشيء ما طلبته قال فذكرت من احوال الحكماء وسبل الملوك
ما توسوس به قومك قال لا ان ذلك شئ لم يكن يحث عنه قال فاستد
الوليد ورفع المنديل وقال يا ذن فقال عبد الله سبحانه الله قال
الوليد لا يستحي منه والله ما منعنا في البيت ان فلما خرج ذلك
قال الوليد اما علمت ان الجبال كالانعام لا يستحي منهم **الوصف الثاني**
الجبل اعلم ان الجبل من ازم اخلايق وانكر الطريق من غير السخ وفضي
بفضحة العقل وحقيقة منع الحقوف الواجبة ونقا النفقات المستحقة
وفي العرف والعادة بهو حزن المال ومنع السرقة من فضوله واعلم
ان الجبل لا يزل رسلوب الرمية مفقودا الرمية تقيلا على النفوس **بعض**
الى القلوب ترمقه الابصار بالا حقا رقيقة الوقار وذلك ان الجبل
يدعو الى شدة الكدح وتخزين المال ويمنع من اقبال الحقوف الى اهلها
ويويعط الفضائل ويظهر الرذائل **الثاني** بعض اهل العلم ويظهر غيب
في الناس بجله وبسره عن جميع سخاوة تقط بانواب السخا فاني
ارى كل غيب والسخا خطاوه **ما** وقد تنجح في الجبل اربعة اخلاق مذمومة
كل خلق منها في نهاية الفجح وهي الحصر والشره وسوء الظن بالله
ومنع الحقوف **اما** الحصر فهو شدة وكدح والاسراف في الطلب
والمبالغة في جميع المال ونهذرتما انصرفا حجة الى اتمام الاحرام واتخذت
فكان مذموما **واما** الشره فهو اسفاد الكفاية والاسفاد في الجبال
بغير حاجة وذلك مذموم لغزوه الى اللوم **والثالثة** سوء الظن بالخلق
فان الجبل لعقده ان المال يذهب به الانفاق وليس له خلف من الله
ولا غرض يرجع اليه فيحصل عليه عدم الثقة بالله تعالى وذلك غاية المذمة في

شيئا ساءت إليه النعمة وإن تركت به مكره ترجعت عنه الرخصة
 كل ذلك لما قد علمته النفوس في ممانته وقلة أمانته وإن كان صادقا
بيت مفرد ومن آفة الكذب نسيان كذبه ونقصه واحتفاظه إذا كان
 صادقا وقد سلب الله الكذب عن المؤمنين فقال تعالى إنما يفتري
 الكذب الذين لا يؤمنون **وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم** الكذب
 جائب الأمان **وكان** يقال لا يقوم نبي الكذب بين ولا دنيا **وكانت**
 عمر بن عبد العزيز إلى بعض عماله ياتك أن نسقين بكذب في امر نجني
 فيه إلى الجيلة فأنك أن تطع الكذب نهكت **وقال عبد الله بن مروان**
 اتعدهم به الشريف والعجب قد لذي والكذب فسا وكل شئ
وحكم أن يقصر كذب الكسرى أن عرفني بما صنعتت ملكك فكتب إليه
 ثمان خصال لم الكذب في جد ولا نهز قط ولم خلف في وعد ولا و
 قط وركنت اللعن لا للهو وعاقبت اللادب لا للعب واسترب
 فتوب الرجبة المحنة في غير حواء وودعت قلوبها بهنية في غير ضيفته
 وغرت بالكفاف ومنعت الفضول **وقيل** الصدق خير والكذب ذل
وكان يقال الكذب في ذهاب المرؤة ودهاب النفس وقد اجباء
أنه من بعضهم لا يكذب المرء إلا في ممانته أو عادة السوء أو في قلة
 الادب **فجيفة** الكلب عند خمر رايحة ذك كذبة المرء في جد وفي لعب
وقال آخر وما شئ إذا فكرت فيه بأذهب للمرؤة وأجبال ذك الكذب
 الذي لا خير فيه **وآبعد** بالهيا في الرجال **واعلم** أن دواعي الكذب
 ثلاثة شيئا أحدها أن يجلب به نفعا أو يدفع به ضررا فيرى أن الكذب
 أسلم له واغتم في خسر نفسه فيه لاجل ذلك الثاني أن يوترن يكون حجة

مستغنيا

مستغنيا وكلامه من ظرفا ولا يجد من الصدق ما يتبع به حديثه
 فيستمد من الكذب الثالث هو أن يقصد بالكذب وجهه فيقصده
 بالقباح وينسب إليه الفضائح ويذم الدعا ويرأى بها النفوس اللابية
 والهم العينية سيما نفوس الملوك لشرفها غير الرذائل ورافها غير النفا
 إلا أنه ربما است الحاجة إلى استعمال قليل الكذب في كيد الاعداء
 ومآلف البعداء فأن مثل تقتل في انفرادها وتضل في بعض الادوية
 المركبة فيضير دواء **فيها الوصف الرابع** الغيبة علم أن الغيبة مع
 تحريكها سرعا وغفلا نرى عين العجز ونفوس اللوم ودليل التقصير
 تآني العقول الكاملة والنفوس الفاضلة لا يذمها في الخطأ والرتبة ونحافظ
 المنزلة **قال عبد بن حمزة** الغيبة ادم كلاب الناس **وقال عبد بن حمزة**
 الغيبة سر للناس **قال** وسبع قبيبة بن سلم رجلا بفتاب رجلا ففلا
 اما والله لقد عصبتم تملطت بمضقة طلال ما لفظتها الكرام **وقال**
 بعض الحكماء من أكثر في غيوب الناس سهل عليه الاكتمار انه انما يطلبها
 بقدر ما فيه منها **ولقد آمن** القائل حيث يقول **اذ** استجبت
 الناس عما يروا واكثر وا **عليك** وابد وامنك ما كنت تسر **اذ**
 ما ذكرت الناس فاستر عن عيوبهم **فلا** عيب الا دون عيبك يذكر
 فان عبت قوما بالذ ليس فيهم فذلك عند الناس والله اكبر
 وان عبت قوما بالذ فيك مسئلة **فكيف** يعيب العور من عور
وقال الوليد بن عتبة بن ابي جط كنت اسير مع ابن في موكبة فلصق الي
 وجعل يفتاب رجلا غائبا فنهضت اليه فالتفت الي وقال وكن ما عنت
 ان الملوك ينزهون اسماءهم عن اخنا كما ينزهون اسماءهم عن الكلام

فان المستمع شريك القائل ولقد نظر الخبيث ما في وعاءه فافترعه في وقتها
ومكر ان يهرام بكلمة العجم ولي ما تدرى فوادى نحو ارضه ما على ارض الترك فبلغه
 عند انه يكثر من غيبته فان فقال هذا ليس بحجزة وضعفه من قضا ومنه ثم غرله
 وولى خبره **وقال ابو الاسود** في ذلك واذى حسد يفتنا بني حيت لا يرى
 مكافى وبني صا كما جئت اسمع **تورثت** ان اغتبا به من ورائه **بما ليس**
 وهو لا يتورع **الوصف الثاني** الغضب اعلم ان للغضب وصفين
 ركبته الله تعالى في الحيوان ليكون له الانتقام من الموزله وبسبه هجوم
 ما كرهه النفس من هود وزها واكادته من الغضب السطوة والانتقام
 فاذا افترط وجا وزعه سلب العقل وجب من صواب الراى فيصير
 مقطوع الكجة فيلجأ الى ما يضره الغضب ونكايته على الغضب
 وكونه المغضوب عليه وقد يظهر ذلك في نفسه وجرحه والعاقلة في حاله
 سدة غضبه ليس بينه وبين المجنون فرق ولهذه الاوصاف صارت
 مذمومة قال رسول الله صلى الله عليه وسلم الغضب يفسد الايمان
 كما يفسد الصبر العسل **وقال عبيد السلام** من كظم غيظا وهو قادر على انفاقه
 ملا الله قبله منا وابمانا **وقال بعض الحكماء** الغضب اول جنون واره
 ندم **وقال جرير** الغضب لا يملكك شجر ولا يملكك لوم **وكان** تعالى ما كثر
 من كثرة البغي ولا قوته قواه الظلم ولا ملك من ملكه الغضب **وكان** **نقيل**
 ليس للملك ان يغضب لان القدر في حاجبه وليس له ان يكذب لانه
 لا يقدر احد على انكاره به على غير ما يريد وليس له ان يكون جهور
 الان خطره عظيم من المجازاة واعلم ان الذين كان منهم الفعل القبيح
 الانتقام في وقت غيظهم انما كان ذلك منهم لم يفقد عقولهم في ذلك

الوقت فينبغي لمن اراد بالغضب عند هجوم ما يغضب ان يكتب صورته
 بحره ويظهر ثاق حمله ليم من التدم في العواقب والذي يكسب الغضب
 عند هيجان غيظه سباب **احد** ان يذكر الله تعالى عند غضبه فان
 ذلك يدفعه الى الخوف منه والخوف يدفعه على الطاعة له بالعفو
 فيزول عنه الغضب **فقد** ذكر انه مكتوب في التوراة يا ابن آدم اذكر
 حين تغضب اذكر ان حين اغضب **وقيل** ان ملكا من ملوك الفرس
 كتب كتابا ونا ولد لوزيره وقال له اذا رايتني قد غضبت فاسكره بين
 يدي وكان فيه مكتوب ما كنت وللغضب انما انت بشر رحم في الاخر
 برحمتك ثم فرسما قال فلان اذا غضب ذلك الملك نا ولد لوزيره
 المكتاب فيكون غيظه **السبب الثاني** ان كان يذكر عند الغضب
 ثواب العفو حسن جزاء الصديق فيغفر نفسه ويغفر الغضب غيظه في الثواب
 وما وعد الله العاقبين من التماس **فقد قال رسول الله صلى الله عليه وسلم**
 بينا وبيننا ديوم الغيبة من له اجر من الله تعالى فليدفع فيقوم العاقبون ثم
 ثم تلى فيهم حفرة واصلح فاجره في الله **الثالث** ان يذكر انعطاف العاقلة
 عليه وميل النفوس اليه عند العفو وكظم الغيظ فيمنعه التالف وجميع الناس
 من انفراد الغضب **الرابع** ان يتنقل في احواله التي هو عليها الى حال اخر
 فانه اذا فعل ذلك ازال عنه الغضب وقد كان هذا شعار الاممونا اذا
 غضب **الخامس** ان يذكر ما يؤول اليه الغضب من التدم وندم الانتقام
 لاسيما انفاذه فيمنع لايستطيع الدفع في نفسه فيمنع الاسباب الخفية
 اذ ان تدبر الملك وتذكر ما في اوقات الرضى كان احرى ان يتصور ما
 في اوقات الغضب فيصنع غير انفاذ الفعل والافراط في النكال والانتقام

خاقان عليه ثم اطلع عليه وزيره الاخير في ذلك وكان قد سر خبره
 وجعله ففعل خاقان بنيل مراده ثم انه نذب له فاسكانه ففعل الترك
 لم يكن في الترك استجدية منه ولا جري منه في ذلك وضمه له ان فعل
 ونجر اعطى رباسته ابجد وجعل ذلك خالدا في ولده وان يهلك دولة
 شرف ولده تشريفيا بجعله ذكره فيها بدا وان الفاتك استصحب اخاه
 معه ونوخرها الى دار ملك بهرام فلما ورد قصر بهرام قال الفاتك
 لاجنه بعض من بعض خدته قصر بهرام فلم يزل يتلف حتى باعده من حافظ
 القصر الموكل بحراسته لئلا يفعل ذلك الفاتك فيجب الى مولاه بحسن
 ونصح اخذته حتى تعرف بعينه واختص به وان يسهل خلفه خراسته
 لمرض ناله فاستاذن الفاتك فعقد ذلك الفاتك الى خزانة سكر بهرام
 وكانت بازاء قصره فالتفتها تارا وسبسط اصحابه المبادي في الاطفال
 حتى استند عملها فارتفعت الضجة فخرج بهرام من قصره في فرسه ولا
 معه فاستمر الفاتك فيه الفرسه ودنا من بهرام وبسبحه فخر وقد ايقناه
 من كنه ففعل اليه بهرام في ضيق النار في دلائل الرية فلامه عليه
 فيه السر فجمع رجليه ووثب على ظهر فرسه فاذا هو في الفاتك وقصر
 على يديه فوجد الحجر فاخذ منه بيمينه وجميع يديه رماه في السماء وانطلق
 بقوده حتى دخل القصر في غنة وسأله عن امره فقص له الحديث فقال
 بهرام اما انت فلان وانا في حفظ نفسي والاحسان اليك اذا كنت
 انما انت الذي انت ملاعنه لحي فان ومناصته له وبذلك انك في امر
 وشكك من اضبطه ونحن نحفظ نيك نيك التي يفتوها صاحبك غيرنا
 زبدان بجسك نفع ثم نطقتك ونسب اليك لغرض زبدان نفعه

فدرا على اخيك فذلك عليه فارسل اليه من قبض عليه وجلسه في قصره
 واخذ عليه ان يكتم امرهما وقد رفع بهرام ان رجلا زراعا في بعض
 الربا ينفق له ابنة لم يسبح بامره خلقت على مثل صورتها طولها
 وزرع وشعرها يسبح على موطى قد يربها ولا يجلد بان لونه و
 كانه فسور الدروهي شابة الخلق بدية التركيب وبقية التخليط
 لا يستطيع من زنى عشقوا في اعضانها ان ينقل بصره عنه الا بعد تحايد
 النفس واذا قابلت جسمها باخبر ذلت اضطرب قلبه فلا سكن في
 الى صدره ويرتف ريقها وكان لهامع ذلك كمال الباهرة ادب
 وعقل وحزم فشرهت نفس بهرام اليها ثم تتره ان يكونه تحت زرع
 فوقع نفسه في هواها افقه ونحوه ثم تتره ان يكونه احد وامر القائل
 على البلد التي تتره ان تتره امرها وامر باها ان يمنع من تكلمها حتى اذا
 احدث عليه من خاقان ما ذكرناه احضر رجلا فاصحبه ذا دها وبكر
 وجيلة فذبحه للمكيد كخاقان وامره ما سئذ كره في اننا اكلنا
 من الذهب والعقصة ونفائس الجواهر ودخان الملوك ما ظن انه يحسن
 اليه في عمل المكيد وامره ان يسير شكري في زنى تاجر والديك بجارية
 التي ذكرنا فافترسها منه ليستعبر بها في ما نذب اليه وارسل الى القائل
 على بلد يربها ويطلبها بالبحر عنه في المال ففعل ذلك فجاء التاجر في
 منه ابنته بوزنها ذهبها وبذا شينا كان يفتوها من الخارج من العرس
 حتى ان سلطان عليهم باعوا اولادهم قال ثم ان التاجر قصد بها
 بلاد الترك حتى حل بمدينة خاقان فقصده الوزير الى عمله في المكيد
 بهرام فاذا به في طريقه فاقه ونفق عنه بالتحف التي اشترى بالوزير

الزلزال ولا ينفذ ما القدر وقد قال رسول الله صلى الله عليه وسلم العجلة
 حية البطان وقد كان يقال لا يوجه العجز والجور ولا العصب مسرورا
 ولا السريرة غيبا وقيل انما اجتمع اربع يدون في الروم عند حكمهم في حكمائهم
 فقالوا وصينا انما الحكم وصيته ينفع بها فيما صار اليها من الملك
 فقال في السطاح منكم ان يمنع نفسه في اربعة اشياء فهو حقيق انه لا يضره
 مكره وبني العجلة والجهالة والغضب والتواني فثمة العجلة الذميمة وثمة
 التجالة الحيرة وثمة الغضب البغضة وثمة التواني الذميمة وكان يقال
 القبيح في النوايا معقل بل التجارب والعجلة في الامور راحة
 الى كل محذور وادعى ملك في ملكات العجز في عجزه فقال اوصيك
 بتقوى الله تعالى فانك ان اتقته يزيدك ويرضي عنك ومتى رضى الرب
 عما ربه ارضاه واسرك ان لا تعجل في ما لا يعجل في ما لا يعجل فان العجلة
 واذا شككت في امر فاوروا واتهمت فاستبدل واذا استكفيت
 فاضرب واذا قلت فاصدق واذا وعدت فاجز واذا وعدت في حق فاقض
 واعلم انك اذا ضبطت حاجتك ضبطت فاجبتك والسلام واعلم
 ان العجلة مذمومة الا في افعال البر وفضائل المعروف فانها سنة محموده
 وقال بعض الحكماء من الملك ان يعمل بخصال ثمانية تاخير العقوبة في ساطع
 الغضب وتجيل مكافاة المحسن والانا فيما يحدث فانه لا يماخر العقوبة
 امكان العقوبة في تجيل المكافاة بالمال المسارعة في العقوبة في الرغبة
 وفي الامانة ايفاض الرأي وانضاح الصواب ولكن بعض الملوك في رغبة
 له لو لم يخرجه افاهمت بخير فجيده واذا هممت بخلافه فنان في نه وارحم
 نهم وكان يقال العجلة مذمومة في شدة اليأس في اصطناع المصروف

اذا امكن

اذا امكن وفي تزويج البكر واخطبت وفي دفعه الميت اذا مات الوصية
 المخرج اعلم انه المخرج مثل غير الامور المحبوبة بذهاب النوايا الملهمة بذهاب
 والعقاب وليس له وسيم به مقدار ينزح غير الحقوق وبفضل الحقوق
 ويخرج حرد ولا صاحب ويحاسب بحاسن الآداب ويذهب اليها
 ويجري التسوية اوله عداوة عداوة واخره عداوة قال عمر بن الخطاب
 رضي الله عنه انما عداوة المخرج فانه حمة ثور الصبيحة وقال الكندي
 صف المخرج يذهب اليها والمهاية فاحذروه وادعى مسلم بن
 اولا فقال لا تمانحوا فيستخف بكم نظركم ويجترى عليكم الكفاؤكم
 وهو بلسة للمربية مقطعة للصبيحة اوله فرح واخره نزع وقيل اذا
 مانح السطاحان ريشته والرسف ذهبت حرمته وقيل في منسوخه قتل
 عكس كثر بزمه وقيل المخرج مفضل الله غير الدوا وقيل في المخرج لا يلبس
 وثمة لا يقال وقال عمر بن الخطاب رضي الله عنه فاكثرت مني
 عرف به وفيه من استخف به وفيه من ضحك به ذهبت هيئته وفيه من
 نفس للمتممة فلا يمانح ان الظن وقال محمد بن العاص لا يمانح
 لا مانح الشريف فيجوز عيبك ولا الدنير فيجوز عيبك وكان يقال
 لكل شئ بذر وبذر العداوة المخرج واعلم ان النفوس متى سكنت بها
 اجد والرب بساكن منه ويحمر واستغلت حمل الحق وربها
 افضر بها الى صديق الوطن وسوء الخلق فيبين ان تركها بقبول المخرج
 وبسير الرضاغة وليكن كما قال ابو الفتح البستي افد طبعك الملكدود
 بالكد راحة راحة وعقده بشئ من المخرج ولكن اذا اخطئ المخرج فيمكن
 بمقدار ما يعطى الطعام في الملح وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم

اني لا امرؤا اقول الحق **وقال** سعيد بن العاص لابنه يا بني اقصر في منزلك
 فان الاخر طيفه يذهب باليهما ويجري عليك السفرا والاقصا شفه
 بالكلية يفضلك الى اصحابك ومواسيك فانزع معهم وليكن قدر
 ما يحصل لهم الناس به منك من غير اشراف ولا حذر مع هذه الشرطية ان
 عندوه يصير ذلك طريقا الى اهلك المسامحة **وقد قال بعض الحكماء**
 اذا ما نزلت عندك ظهرك بخوبك **الوصف الرابع عشر** الفصحى كثر
 الضحك ايضا هي المنزع في المذمة والقيح ولا يفضله حال الملوك وارب
 العولا المناصب طافه من زوال الهبة وزوال الوفاق وقت الادب
وقد قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا يري ذوالعفارى رضى الله عنه
 بانك وكثرت الفصحى فانه يبت الغلب ويذهب بها الوجه **وقال**
 عمر بن الخطاب رضي الله عنه فكثر ضحكك قلت هيبته وكثر من شئ يوق
 ولكن لا بد ان يري الاناس ويسمع ما يغلب عليك الضحك منها و
 الحاجة اليه لا يناسى بجليس فيشعر اذا طرأ شئ من ذلك ان يجعله
 في غير موقعه واسر سال ولا يخرجه الشرطية التي قد نساها في المنز
الوصف الخامس عشر الغدر ان الغدر بعد عقد العهد جرم وفاته
 ودمار ولا يعض حتى ينزل يدك وينقض عهده **قال الله تعالى** يا ايها الذين
 امنوا اوفوا بالعقود **وقال الله** فاما لعنوا انكم فاستقيموا لهم **وروي**
 سليمان بن عمار قال كان بين معاوية وبين الروم عهد ففسا معاوية
 في ارضهم كما انه يريد ان يغير عليهم فقال عمر بن الخطاب سمعت رسول الله
 صلى الله عليه وسلم يقول ان كان بينه وبين قوم عهد فلا يجزى خفده ولا
 حتى يفضلهما او يئذ اليهم ثم سواه قال فانصرف معاوية ذلك العام

قال

قال بعض الحكماء الغدر يسر الى الهلاك وينقض له زوال الملك **وقال** بعض
 سديد الغضب من زوال ووال الغدر عزول وجيش العدو وان يغفلون
 وعزير الطغيان يملكون **وقال** بعض الحكماء انما شر ادم الخلق
 فان القلوب مجتمعة على التمام بمصرته **وقال حكيم** لبعض ملوك زمانه
 او يسكن بجنت خصال ترضيه من ربك وتصلح برض ربك لا
 ارتقا السهل اذا كان المخدر وعرا ولا تعدن وعد ليس في يدك
 وفوقه **واعلم** ان الامور بقوات كلن على حذر واعلم ان الامور
 جواد وحكا فاة فانق العوائق وانك والعذر فاة اقرب الاشياء
 صرته **واوصى** ابو سلمة اخرا سانه فوما بعزمه الى منزلة قوم غدوهم
 فقال اشعروا قلوبكم بحجة فاشتماسب النظر واكثر من ذكر الله فان
 فانها تبت على الاقدام والزمو الطاعة فانها تحصل المحارب واحذر
 في الغدر فان الغادر صرغ **وحكي** ان مؤيد بن قالى بنصر وزمك الغم
 على نقض العهد الذي كان بينه وبينه كخفسور ملك الريا طلة وخرج الى خارج
 ايتها الملك ان الرب تقابل الملوك على الجور ما لم يسر خواني بدمار
 الدين فاذا سر خواني ذلك لم يمد لهم وان عقد الميثاق في اركان الدين
 فلا تنقضه قال فلم يلقه اليه فيروز وخرج طالب الخنساء فجزم به
 واستولى على بلاده وقد اوضحنا في هذا الباب من الاوصاف الدينية
 والاخلاق اللينة ما احتمك كتابنا هذا وسختة ذكره واضر رية ربنا
 عرضت للملوك وبعضها فاضرت بهم واخرجه من حدود الاخذال
 وهي ثلاثة اعراض **العرض الاول والثاني** القوم والقران تذهب العرضين
 اذ اطر يا واستند فراطهما فانها يجلبا له الالم والاذن على النفس بحسب

مع خدمه وجلس على سرير المرفوش وقف على رأسه كما قدم صاحب المنية
ويكون في صورة منة مقبولة ثم يخرج الخادم الحريم صاحب المنية
فيستدعي صاحب الحجاب فيدخل وحده ولا يسأل السرير حتى
يقف في صحن الدار بين يدي الملك ثم يسير الوزير فيقدم صاحب المنية
بسرير ان يقرب منه السرير فيقدم وحده ويرجع عنه صاحب المنية
عما يعمل به سائر الناس في التقدم مع تقدمه ثم يقف في منية السرير
على نحو منة اذ رجع منه ثم يدخل امير الجيش بعد فيستدعي صاحب المنية
فيقدم الملك ثم يقف على يسرة السرير ثم يدعى بالحجاب فيدخلون واما خدم
الزوسا والاساوسيين فيدخلون ثم يدعى بالامر العفو ويوصلون صاحب
ويقفون على مراتبهم فيمنه ويسير على حسب مراتبهم وخدمهم وموقفهم
ولا يتقدم احد على غيره ثم يدعى بالعلماء والفقهاء والقضاة فيجلسون
ووزم الوزير على منية السرير ثم يسير زوسا المنطيين فيقفون باريين
فاذا اجتمع اليه خدمهم في ستر القدر والملك عند خروج الناس ثم يجلس
بالعلماء والجند وغيرهم في الدار ويقفون باريين صفاهم واهلهم
ثم يخرج الناس على طبقاتهم بعد وقوفهم ساعة وبعد ان يخطوهم الملك
ويستبدونهم ويصرفهم في مختلف من وجوههم ويحذر كل من وقف
بين يدي الملك ان يسا رثانا ويتحدثان ثم يخلف الوزير ساعة طويلا
وقد يجي صاحب المنية الكبيرة في موضعه ان يفرغ ما يحتاج اليه ذكره وبا
الوزير المنية الصغيرة فيذهب بهما ويكون صاحب الحجاب واقفا بعد
من السري بحيث يستدعيه اذا اجتمع اليه ثم يخرج بعد ذلك الوزير مرة كحجاب
فيجلس في الدار يميز وينظر في اعمال الملك المودة ويخرج داره ويخرج

المراتبهم

الي مراتبهم واعمالهم واذا قدم الحجاب احدا من الاولياء والتعجيل اليه
واخذته مني مما يلي سيفه وقد به بعضه الايسر ويكون يد الحجاب
على سيفه المقدم فاذا قبل يد الملك اتخذه الحجاب وتقدم منه الحجاب
الا قرب منهم فالاقرب اليه يقبوه في رتبته واذا اراد الملك ان يسير
في موكة فسل الناس مما ذكرنا ان يمشوا بين يديه واسلحهم مشربون
الي ان يصلوا الى موضع الركوب فيركبون وقد تقدمهم قطعة من الحجاب
قدام الموكة ليطرقون ويمنعون احدا من سلوك القطرقات وتكون
الحجاب خاصة قدام الملك ليحصر منها ما اراد وكذلك اصحاب
الجوارح ويكاتب القيد والغزو ويقدمون الموكة ثم يسير واخلف
الحجاب ونوابهم فيصفون الموكة ويشددون فيه فيمنعون احدا
من العاتلة لمرور في خلاه ثم يصير صاحب الحجاب قدام الملك وينتبه
الملك مقدرا ما اذا اراد او استدعاه سمعه ويتبعه الملك ويكون
الوزير وراة فاذا استدعاه صار في يدي موكة الملك ليخاطبه ولا
الملك ان يلتفت اليه بعينه فاذا استتم كلامه رجوع الى ورائه ويكون
خلف الوزير وجوه اخدم والزوسا وسائر طبقات الاولياء
ثم تتبع ذلك بفعل الشرب والماء المنزل وتكون بارزة بحيث ترى
ولا يترجمها الموكة ويكون معها بفعل الكسوة وفيها خلق معتق
ويكون معها بفعل عليه صندوقان بعد فيها ما خفف من الاطعمة مثل
اوساط ولغات واقراص وغير ذلك ويكون خلف اخدم قدام
الجوارح والصناعات ومعية خبيرة فيها صرار فيها خمسة دراهم في مائة
الي الف درهم فاذا اراد الملك بمبلغ غرضه وارسله الى صاحبه ويكون في

العلماء والعقلاء والقضاة والمؤذنون يسرون في وسط الموكب لئلا
 الرجة واذا وصل الملك الى باب حرم ابواب قصره او منبره التي يسكنها
 نزل كما يجب واتخدم وفيه في الموكب في امير الجيوش وصاحب الشرطة
 ووجوه الحجاب وشعوب بين يديه الى ان يخرج من ذلك الباب ثم يركبون
 واذا غادروا القصر ترجل الناس اجمع وشعوب الى ان يصلوا الى الموضع
 الذي يقف فيه الحجاب وتكون البوقات التركيات والطبول تقرب
 عن ركوبه ونزوله ولا ينبغي للملك ان يات من غير الركوب والظهور في قصره
 فانه يهينه الناس في قلوب اهل البلد ان الذين يتكبرون فيهم كبرية
 له اعظم من هيبته في قلوب رعاة المضان الذين يرونه كل وقت كل
 وقت ولا يطيل البت والاجتماع في قصره فان السباع الضارية
 اذا لم تبهذ الراعي بلغت مرادها في الغنم **الباب الثاني** في بيان فضل
 المستور واكثر ثبوتها اعلم ان المستور عين الهداية وسبيل الرشد
 الى الامور والاضاح المبهم من الرأى ومقتضى المصلحة في الصواب وحسن
 الشارح عليها ونزب الخلق اليها **قال الله تعالى** لعينه صلى الله عليه وسلم
 فاعف عنهم واستغفر لهم وشاورهم في الامر **قال الحسن البصري**
 رضي الله عنه امره بالمشاورة ليس تغفر له الرأى الصحيح فيقول به **وقال**
الفتح كان امره بالمشاورة لا غنم فيها من الفضل ويعود بها من النفع
 ولان رسل الخواطر الساقية واجالة الافكار الصافية لا يكما ويعذب
 عنها محكم ولا يخفى عليها حائل والمستبد برأيه بعيد عن الصواب قريب
 من الزلل **وقد قال رسول الله صلى الله عليه وسلم** رأس العقل بعد الايمان
 بالله تعالى التودد الى الناس وما استغنى برأيه وما يملك احد من شئ

واذا اراد الله

واذا اراد الله تعالى بعبد بكلمة كان اول ما يملكه برأيه **وقال رسول الله**
صلى الله عليه وسلم نفخوا عنقوكم بالذكورة واستغنوا عن اموركم بالمشاورة
وقال علي بن ابي طالب رضي الله عنه الاستشارة عين الهداية وقد خاطر
 فيها مستقر برأيه **وقال بعض السلفاء** الخطاء مع استشارة احد في الصواب
 بالاستبداد **وقال بعض الحكماء** نصف رايك مع اخيك فت ورة يحكيك
 بكلمة الرأى وكان يقال اذا اشككت عليك الامور فاجمع الرأى
 العقلاء ولا تاتلف من الاستشارة وتستكشف من الاستبداد فان مثل
 وتستم خير لك من ان تستبد وتندم **وقال بعض الحكماء** اليونان نصف
 اسجل خبره في قوله الله واقل التؤدة خبره اكثر العجيزة والمزلة رسول
 المبرم واذا استبد الملك برأيه غبت عليه المرشد **وقال حكيم من القيس**
 النظر في الامور من الغرم والغرم من الرأى في الرأى سلامة من التعريط
 وداعية الى الظفر والتدبير والتفكير والفكر يجنان غير الفطنة وكسفا
 غير الحزم ومنه ورة الحكماء ثبات في اليقين وقوة في البصيرة وتفكر
 قبل ان تغرم واغرم قبل ان تصرم وتدبر تفكر ان ترجم وشا وقبل
 ان تقدم **ولكن يقال** ما استنبط الصواب بمنزل المارة وحسنت
 انتم بمنزل المارة ولا اكتسبت البغضة بمنزل الكبر **وقال عبد الملك**
 بن مروان لان اخطر وقد استقرت الحجة الى عيان اصيب وقد استبد
 برأى او مضى منه خبر سورة لان المقدم على رأيه يزرر برأيه ان تصدق
 برأيه الواجب عليه تكذيبه وتكرره في المشورة ما يزداد به بصيرة **الباب**
ثالث في بيان اوصاف اهل الشورى وحكايات لايقة اختلقت في
 في اهل الشورى بل لا ولي ان يجمعهم الملك مع الرأى او ينفرد بكل واحد

وانظر الى الراي الصحيح بعد العكس والروية شريفة انضابه والعجالة
فيه العزيمة وليذكر مخالفة النسخ والاستهانة بنصائحهم فقد قيل في نصيحتي
فقد استغفروا وكان يقال يستدل على ما لا يرى في الملك بغيره شيئا
احدا ان يستكشف الاحداث الذين لا خبره لهم بموارد الامور ومصادرها
التاسعة ان يقصد اهل مودته بالاذني الثالث ان ينقص خواجه مودته
ملكه الرابع ان يكون بقرية والعبادة للربوي لا للذي انما حسن استمرانه
بنصائح العظماء ورايه ذو الحظ فاكسر انوسروان خرم دور الراي
وفد لا راى معه ان يستشير علما ويطيعه وسخية هذا السبب بسلات حكام
موت حكامه **الحكاية الاولى** قيل ان كسر انوسروان ووصف له من
الهندية تقارب اقصى بلاه بحسن المنظر وطلب الربوي والماء وكثرة العمار
وخصاته المعقل ووصف له تلك الارض لعظم الجود وبلادة العيون
وشجاعة النفوس وقوة الابدان والقبيل ملازمة لطلاقة الملكهم ولكن
فسدت نفس كسري الى تلك تلك الارض فسل في ملكها فاجبرته عظيم
في الارز بكته وانذرت بانقضاء لشهونه قبل على لذته ان ان رغبته قد
قلوبها وذه وانشرفت ما لها الى ما عتد فلحق كسر وزراره واعلمهم
ان نفسه تافهة الى تلك تلك الارض وغرقهم صفات الاركن وانما رغبته
على طاعته وجنته فاجتمع رايهم على ان يسدب لاسنفا رغبته ذلك الملك
رجلا لا يحسنون نصب الدخوات وقبل الرجل قال فاحضر رجلا في ديار
العرب ونسك اكرم وادبهم بالاموال ونصب لهم سبالا يحذرون فهدوا
لما امرهم ونفرت في تلك المملكة وانخل كل منهم فوته فيما استبد له واكلوا
امرهم في عابدين وبعول الدخوة في مدينة الاركن وغيره فانه قريبا وسابقه

ومعاقلة وتغوره واستمالوا قلوب الرعية الى كسري ثم كتبوا بذلك
الى كسر فاحضر المرزبان الذي يلي تلك الارض وامره بالتجهيز اليها فلما
ذلك المرزبان في الاعداد والتجهيز وكان عسكره خمسين الف فارس
سوى اتباعها فكتب الى الاركن يخبرونه بخبره وانه يخرج المرزبان اليه
ثم طهر النطاق ببلاوه وهمس الناس فيه فانبه الاركن في غفلة
وبحث في الامر فوقف على حقيقةه وكان امره ملكته بدور على خمسة جلا
اربعة منهم هم وزراره وجلساؤه وستمار وانما خمس رئيس
الذين ياخذون عنه الدين وكان يكيما عالما قال فخرجهم الاركن واعلمهم
على ما انتبه اليه من ف والرعية وبخبره جوبش انوسروان الى جهنم
وامرهم بالنظر في ذلك واعيان الفكر فيه فجلسوا لادع الراي فقبل
احد الوزراء الاربعة الراي ان يستصلح الملك رغبته فجلا ايديها رعا
وقلوبها اتانما فان العدو واعلم كان ذلك حزنهم الاقدام وان
ليقناه بكلمة مجمعة وقلوب سليمة فقال له رئيس الزمانه هذا لو كان
ف والرعية اوجب جوار وعسف فيزال حكم الف وباراهه غفلة وانما
ف وهو لا فاتها اورد عليهم كجمل مواقع الصواب والنظر
النعم وقد قيل اربعة اذافدهم البطر لم تزد بهم لشكره الاف و
الولد والزوجة وانما دم والرعية فان هذه الاربعة اذاجت لم تزد
المدايرة والرفق الا هيجانا وطغيانا وانما يعا نا بحجم موادها
قال الملك صدق الحكم قال الوزير الثاني الراي ان تضرب بمن يصلح
في الرعية فهد منها حزن رجع راحة منقاد ثم تلقا عودنا بمن
لناخاف فهد فقال رئيس الزمانه هذا انفع لعدوك من خبيثه وادعي

الى طاعته في وعاءه لاننا نعلم ان رغبتنا لا تملكونه عاقل محروم ولم يمتد
 سيفه الا نحوون واذا فضل الملك ما استرته به فهدا باحصل به فهدا
 لم يستلنا وانما استلنا ونبتعد به بجهنم ولا قد يلعبوا فيه جسد الملك
 والتعقب للضعف، وقد قيل اربعة في استقبلها بالضعف والرخ
 في اربعة احوال يملك بها وهي الملك في حال ضعفه والسبل في حال اوجوم
 والفيل في حال نعمته والريشة في ايجها وقالت الحكماء ان شئ شئ يروى
 في حال ايجها معانها لا يجد في حال انبعائه الى سطح الجسد بالطلقة
 الزرقة فقال الملك صدق الحكيم قال الوزير الثالث الذي ان يطلب
 تعين في فساد طاعته بالامنا والنفقات في الجوس ليس فاذا اعتنوا
 عوملو بالحققة حوالهم فلهذا وكثرة فقال رئيس الزمانه الان في هذا
 خطير لانه لا بد ان يظن له واذا ظن له خاف المريب فخذتم لا تملكونه
 بعد ذلك في حال يروى ان شجرت الى جبهة عند ونا فتمتد بالفضاح والدلالة
 على العورات ثم يقاتل بعد ذلك مع بصيرة ليست للعدو لانه يطلب العود
 الى وطنه واهله وماله وانما ان لا يفضل عنا ولا يربنا بل يخاصنا بالعدو
 ويكثر علينا باستكالة الرعية فيضرونه علينا وان لم يكونوا على مثل رايه
 لان في الرعية من يعتقد كحرمان وفرا حقد الساديب وجمهور الرعية يعقبون
 على الاجبا ولا نعلم ان بعدوا منهم ذروا سطلانه فان سموه افروا
 المملكة وان قصد السعي بالقوة خاف البرئ ان تغدق العقوبة اليه فانما
 الى المسحوق لثمة كلمة ولو كان عند ذلك لكان الكلام فانها رست في رايه
 ذنبا فانها يستر كان رايه ما وجب على الذنب وان كان مشددا في
 كثره ما يعاد به فيصطلح على النعا ومن عليه وكذلك العامي لا ينظر الى الملك

فحيت نفرتة والفقه وعلو همته وجرأته وبتجارتته وكثرة ماله فبنا
 ويؤلف بالعامي الذي يربى على جريده وطبعه وغير ذلك في اخلاقه
 ولا تملكونه الرعية من ناسك الحق لظن ان الرعية للذين فجعلهم جريده
 على الحرج في واجب الطاعة فيكون امره في الرعية الفقه في امر الملك
 وقيل لانه ان لا يستفهم بالملك ما عندهم في ثمة احوال خسرهم احدا
 المؤدبة كذا في الامتحان ما عند في العلم في حال ناسك الناس صدق
 اذا امتحن ما عند ما في المحبة في حال كبر الملك واستمر الرعية في هذه الحالة
 استمر شئ مما ذكرناه وقد قالت الحكماء ان للعدو له امراضا يخاف عليها
 ان تموت بها فخطرها اربعة اشياء ما يفرج الملك من الكبر وما يفرضه في
 فان دولته في ما بين امكانه يضرب كخر وجهه عند الاعتدال في السباسة
 والناسك ما يفرضه من كبره فانها اذا حرصت على نظم والربح في
 فقال الملك صدق الحكيم قال الوزير الرابع وكان اسودهم فلما وافصلهم
 رايه اني واصحابه كما صبح الراحة في حاجة بعضهم الى البعض وتوام بعضهم
 ببعض ولكننا ستمد في نور عقل الملك بنظره اليه استمد والتجود الذي رآه
 من نور الشمس وان ار غير ما راه اصحابه لا يفرحوا عليهم ولا عابا على رايهم
 لان القبول والرد الى الملك لا الى غيره فان اذن الملك ذكرته فقال الملك
 قرا يا ايها الوزير الناصح فقلت ولاصحابي عندنا الثقة بهم والكرامة لنا
 لا نكتم في المناصحة لنا والا والابنا كما كوا من الحسن للقلب فيجد واله
 ثم رفعوا رؤسهم فقال ان الرعية قبله النظر في العواقب غير متحفظ في المظ
 وقد وب فيها ستم الفاد ولا تستفهم الا ان خطر النظر بها وبين في الملك
 والعدو وقوى الطبع سدي كحصر شجر بالنظر ولا يرضى الا الغلب ولا

وتولى خراسان قبل ذلك واصطفى اليها جلائل الصابغ وشعرهم بال
 والعدل فضيلة ما يريد من انجز له الامور باحسن جزاء وولاه خراسان
 وجوز مع جمهره جسد في خرج على بن عيسى باجود طالب خراسان فبلغ
 ذلك الى المأمون فاضطر بامر وعلم انه يخرج مقارعة على بن عيسى
 لميل الى خراسان اليه ومجتمعه لم يركب الى مستزلة لبيت ووزراءه
 في تدبير امره فعارضه في الطريق الشيخ نجوسر قد احد ووب منه مره
 وكبره وناواه بالعارية مستعينا به من مظلة ماله فلما نظر المأمون
 الى هروكبرته رفق له وامر ان يحل في دابة الى الموضع الذي هو قاصد
 ويدخل عليه في غير استئذان ولما استقر المأمون ووزراءه في ذلك
 الموضع دخل عليه ذلك الجوسر فامر به باجلوس في حاشية المجلس ثم
 اجلس على خاصته واجهر بهم بالامر الذي امر به عيسى وامرهم بآراء الفكر
 في الرأي في ذلك وهو يظن ان ذلك الشيخ لا يحسن العربية فقال احد
 الوزراء انما اصطنع اجنا وبن الاغنام الذين لا يعرفون على عيسى
 فنقله جهم قبل وجوله خراسان **فقال** الوزير الثالث الراعي ان تدارك
 بالارسال اليه انك متعذرا ومنقادا لما يريد منك اليوم وتسطر
 نصرته في عذرك فاني مكره على الخروج اكرها من هذا اختلافه لم يخف الله
 من الناس فزوق لك مني ملكك طلبته وكنت فيه على جهة ظاهرة **قال الوزير**
 الثالث الراعي اني كجنت في تنق بوالالة من ذر الخبز والشجاعة فيخرج عليهم
 ونقصه يوم يقضون المالك الكافرة المجاورة لنا فنفسد قهرم القتال
 فاعل الله ان ينظرنا به فيضيرة ملكته ميسرة نوتيا ولفرغ البناء كما
 على مثال من اتممت ونجا به حتى يقصر الله امره **قال الوزير الرابع** الراعي ان

الى ملك الترك سجنه ووسيعا على انك القادر فهد امر لم تنزل
 ففعلوا واهمها بالاقبل لرباه فلما سمع المأمون كلامهم جميعا قال لهم
 قوموا عني حتى انظر كل واحد منكم ان ركن القصة الى الشيخ فناداه
 بالرفق وسأله عن حاجته فقال له بالعربية اني جئت كحاجة فعرصت
 اوكد منها فقال له المأمون تكلم بما في نفسك فقال له المأمون لا يصف
 حقا وقد رصفان الذرة البقرة لا يدريها حقا في الفواصل فقال له
 المأمون ما بنا عنك يا شيخ رغبة فكلمهم باخذك قال اني سمعت
 ما انت ربه العوم عليك وكل من يجهل في الاصابة وان است ارضى
 شيئا مما قالوه وان وجدت في الحكم التي اخذها آتاني غير انهم ان
 ينبغي للعقل اذ اوهبه ما قبل له بان يذم لفة السيد لا كلام اكلهم و
 العقل وقاسم خطوط ولا يترك مع ذلك الدفاع بحسب طاقته فانه ان
 مع النظر حصل في العذر فقال له المأمون ان هذا الرجل الذي هو قاصدنا
 هو ملكك متنا بالبلاد ولا يملكنا مقارعة قال الشيخ ينبغي ان تخو هذا
 فم نفسك ولا تصغر اليه بنطق به فانه ما كثر كثر البعير ولا قوت قواه
 الظلم وان خاك ظالم لك ماغ عليك فهو ملكك لا محالة وانت مضور
 عليه ظافره وسأله عنك حديثا ان حدثت من اهل نلت ما ناله فقال
 يا شيخ قال ان اختسوز ملك الهميا طلة لما اسر فيروز بن بزرجمرد
 الفرس واراد اطلاقه اخذ عليه عهدا ان لا يغزو بلاده ولا يقصد بكونه
 ولا تعرض اليه بسوء ووضع في قصر خوم الارض ملك الهميا طلة مضرة
 وتوافق ان لا يتجاوز احد من ملك الصخرة بجيش ولا بكر ولا صاحب
 ثم اطلقه بعد ما استوفى منه اختسوز بالعهود فلما وصل فيروز لاداره

يحصل

اليكم هل ترون الرجوع الى دمشق اصوب ام التوجه الى ما خرجنا اليه ام
 الحقوقي بفلسطين ام النزول الى حمص واستئصال النعمان منها الكدام
 الانجيلا الى مصرف هذا الوقت اعظم كيف ترون الرأي قال له افضلهم
 لا رأي عندنا في هذا والله هذا وقت ان يكون حيا في نفسه من استجاب
 فيها حتى تنقضي هذه القصة قال فلما سمع عبد الملك كلامه علم انه لا ينبغي له
 عنهم فقام عنهم وامرهم بدفونهم مواضعهم وركب في فوره منفردا واول
 جماعة من اصحابه ان يركبوا اثبا عديده من حيث يرون ان سارت اذا
 است را بهم وسارت تبعه القوم فلم يزلوا منفردا حتى انتهى اليه
 كبير السن ضعيف الحجة تخبتر العصف من الانجبار فسلم عليه عبد الملك
 وقال له انك علم بمنزل هذا العسكر فقال بلغنا انهم نزلوا بارض كذا وكذا
 فويل لملكنا من هذا يقول الناس في اخبرك قال فها سواد الكثرة في ذلك
 قال انه يريد التكاثر به والدخول عليه وقد سمعت ان عمرو بن سعيد
 خالفه في دمشق واستولى عليه فقال الشيخ انه راى اديبا واحسب
 حسيبا فويل لرجل ان افصح لك قال نعم ايها الشيخ قال ينبغي لك ان تفرغ
 نفسك من هذا الامر الذي تزعج نفسك اليه فان الامير الذي انت فاسد
 قد اخلت عرسك وقد باين اتباعه واضطربت امور والسطط
 في حال اضطراب امور كالبهي في حال هيج لا ينبغي ان لا يقرب احد منه
 فقال له عبد الملك ان يحمله لم يتبع في مقابلة نفسه في كل ما تريه اليه
 وان اجد باشيخ الى صحبة هذا الامر نزعنا شديدا ولا بد لك في ذلك فويل
 كان ان تخبره بما تراه في الرأي في تدبيره لهنه اخطوب التي وهبته
 حتى اوضح ذلك الرأي عليه وانفق بخنده فلعله ان يكون سببا

لغيره

لغيره منه فقال الشيخ ان حكمه الله تعالى وغرة لتفصيله ان يحجب العقول
 والاراء عن النفوس في بعض النوازل وان لا يظن ان هذه النازلة التي هي
 بالخطبة في النوازل التي لا ينفذ فيها الرأي والى لا كره ان اردت ملكك
 بالحيثية فيها انا اقول لك فيما سئلتني عنه قولنا افضى برحمتك وان كان
 اخطب خطيبا قال عبد الملك اني لا رجوان برشدك الله وبرشدني
 بك قال الشيخ ان عبد الملك خرج في المجرية عبد الله بن الزبير فظهر في
 لك ما صدر عن ذلك وان سيرة عبدك ان تنفق حال عبد الملك وان
 قد قصد عبد الله بن الزبير فاعلم انه محذور لا محالة لا ينبغي في طلب مانع
 منه وان رايت رجوع فحيث جاء فارجع له السلامة والنصر لا يستقبل
 فقال عبد الملك ايها الشيخ فانت اوضح لي ما ذكرت ليطبق في فهم صورة
 فقال الشيخ ان عبد الملك اذا قصد عبد الله بن الزبير كان في صورة ظالم
 لان ابن الزبير لم يقصد قط طاعة ولا ونب له غير ملكه فاما اذا قصد
 عمرو بن سعيد بدسوق فانه يكون في صورة مظلوم لان عمرو رجل في غيبة
 طلب خلافة الفقه واخشب دار ملك لم يكون له ولا لابي بل كانت لعبد
 الملك ولا يهيم ان عمرو بن سعيد ظالم في وجه اخيه وذلك انه يزعم عبد الملك
 وعز الملك خله وقد كان يحسن اليه فلما خرج عبد الملك لتسديد عمره
 وله منه او فر خط خذريه ونكت عنده فخذله ثم سعى في اجتنابه فاصول
 عند وهما فرجوع عبد الملك الى دمشق استقلاله فهو اليه بالقول
 والتسليم بين خاتمة وبقية عليه ونقص خذريه فان الباغى مصرع وادلفظ
 استقلال النعمان ونزف وعدها بها اهل النعمان ورجعوا الى الطاعة عند عاقبة
 الظفر بعرو بن سعيد قال فسر عبد الملك بمقالة الشيخ ونزف عن اتباع رايه

وقال جبرائيل ان الله خير يا شيخ قد حسنت فيما امرت فاجبت باسكت وانك
 فقال الشيخ وما تريد من ذلك فقال لا اقدر حركت فارفع الى جوارحك فاني
 عبد الملك فقال الشيخ ايضا عبد الملك فلهم بنا نرفع جوارحنا جميعا
 الى من انا وانت له عبدان ثم ترك الشيخ والنصف قال قد بعب عبد الملك
 وعمل برأي الشيخ فابحج وبالله التوفيق **الباب العاشر في معرفة اصول**
النسابة والتدبير اعلم ان الملك العظيم بحسن بيانه يكون في نصا
 تدبيره وسببته امور متباعدة بطباع ثمانية وهي الغيت والشمس
 والقمر والرياح والنار والماء والارض والموت **اما الغيت**
 فانه ينزل من انوار في اربعة اشهر من السنة فبما هي كل اكمة مشرفة
 وموضع منخفض ويعبر كل اكمة مائة بقدر موضعه في ارتفاعه ويهبطه
 فتخرج تلك البقاع ما تعد منه نباتا في الثمانية اشهر الباقية من السنة
 وكذلك ينبت الملك ان يعطى حنجره واغوا في اربعة اشهر ثمانية اشهر الباقية
 فيجبر رقبتهم ويضعهم في الحق الذي يستوجب في القياس بينهم في كسب
 في المصلحة في قدر مراتبهم كما يسو الغيت بين بقاع الارض **واما الشمس**
 فانها تنقص بحرها وحده وقدرها في ثمانية اشهر الباقية من السنة كذلك
 الملك يستوفي جميع حقوقه في خمسة من ثمانية غلاتهم وما يتسهم وغير ذلك
 في كسوف الواجبة عليهم كما تنقص الشمس ندوة الغيت في الارض
واما القمر فانه اذا طلع لثلاثة اشهر في اربعة اشهر وانس الناس الضوئ
 واسرقة واستوفى في ذلك القريب والبعيد وكذلك ينبت الملك ان يكون
 في برهته وربته واسرقة في كسبه وانباس الرعية به وعدله مثل القمر
 في طلوعه واسرقة فلا يخص شرفها دون وضع بعده وانباسه فلا

عنهم

عنهم فنظام احوالهم وينزل النسيم ويقل انتعاشهم كما اذا اجتجت القمر
 السور **واما الرياح** فانها بلطفها تحيط بالعالم السفلي وكذلك تنبت الملك
 ان يكون بلطفه وحذق جواسيسه ويحوز مجتبا بمعرفة احوال رعيته
 وقواده وولاء لغوره واعماله وحاشيته وحذقه وخارفا باخبار عدله
 ونظره في عالمه بالعلمون وما ياترون بالعيون الرقات واجواسيس
 المستقاة **واما النار** فيكون مبداء في الحدة على الرقعة والفساد والاحتجاب
 الشرايع اعد منهم ولا يذروا ليشرك لهم ذنبا ولا اثر **واما الماء** فانه
 مع لينه وسلاسه ينعق الانهار العظيمة ويقره في قاعه بالتياسة وكذلك
 ينبت الملك ان يكون لينا لانه سيدا على من حاله فينبغ لا غدا
 الغوايل مع لينه ورفقه في تعلمهم كما يفعل الماء **واما الارض** فانها تصف
 بكثرة السر والاحتمال الا ذر والقبر على المكافاة وكذلك ينبت الملك ان يكون
 مستدرا في جميع ذلك **واما الموت** فانه ياتي بغتة ويعا قصر اهل الملك
 على ما هم عليه ولا يقبل مما تنزل به رسووة وكذلك ينبت الملك ان يبعث
 عدوه فحسب لا يتسرع به ويعا قصر اهل العداوة والرقعة في حال
 غفلة هم كما يفعل الموت **واعلم** ان المملكة مثلها مثل البستان فينبغي
 ان يسوسها الملك في غالب الاحوال كما يسوس صاحب البستان
 بستانه في ذلك ان يتجنب اهل السكينة من جند وذو الشوكة في اغوانه
 فيجعلهم في اقامر بلا حرج واطراف مملكة ليحفظ بهم الرعية كما يفعل صاحب
 البستان فانه يخرج الشجر ذوات الشوك وما يضر في البستان فيحيط بها
 على الشجرة المثمرة والرابع الطبقة ليقيمها اهل الفسا والرقعة
 ويخرجهم من بينهم ويصلحهم بما فاته اكدودا واطوارا لتياسة فانه اذا

ذلك صلحت احوال الرعية وانتعشوا وكثر خيرهم كما يفعل صاحب البستان
 فانه يقر بستانه بالبحر الذي لا فائدة فيه ويخرج ما فيه من السوكوك في البستان
 الخفيف فينقى رزقها وينمو شجرها ويطلب ثمرها ويحلى من رزق الملك
 او يقر له حق في رعيته في اموال التمار والعلقات فلا يوقر فيضه عن وقت محله
 فيكون معرضا للهلاك باقاة الزمان كما يفعل صاحب البستان فانه لا يوقر
 اجنته ما ينضج ثمرة وما يطعم نوره لانه لا يبادر الى القاطلة سقط على
 واحاطت به الاقارب **وينبغي** ان يتعاهدا بنسبته وانواع الذين ما تولى
 وطلعت وخرج لهم من بيت ماله رزقا يقوم بكفايتهم فانهم يحس الملك عند
 بلوغهم وانما تضعها في حجره في خدمتهم كما يتعاهد صاحب البستان في اوقات
 شجرة الرماكة بالنسرة والترتية لما يجوه من غير ما واستطابته ثمرها وسمى بتأخير
 قائلان في قواده ولان متجاورين في موضع فينبغي ان يفرق بينهما لان غيرهما
 لا يجر ما اذا متجاورين وربما نتج منها او من احد هما مالا يمكن الملك تلافيه
 كما يفرق صاحب البستان بين الشجرتين او انما خلعت اخصا منها لعله خيرها
 لا يجر ما اذا متجاورين **واعلم** ان الرعية وان كانت تمارا مجتناة ورفاهة
 متقناة وسبوغا منتقاة واوراس متقناة فان لها نفاذ كنف الرعيه
 وطغيانها كطغيان السور ومنه قدرت على ان تقول قدرت على ان تصول
 وهم ثمة اضاف فينبغي للملك ان يسوهم بثلث سياسه صنف من اهل
 العقل والديانة والفضل يعملون الملك وطول ارضه ويرتقون له رعيته
 فيسائه بهولا، يحصل بالبشر عند لقائهم واستماع حاد منهم حسن الاصفا
 اليهم **وصنف** فيهم خير وتنزيهه بهولا، يحصل بالترغيب والترهيب
وصنف بهم لطف الرفاع اتباع كل داغ فيسياسة بهولا، باحافه غير متفظة

وغيره

وخشوعه غير متفظة ولا يتحقق ذلك منهم الا ان يكون اغلب واصاف عليه
 للرعية لان الملك انما يميز من السوقه بفضلين فضيلة ذاته وفضيلة الالة
فانه فضيلة ذاته في خمس خصال رعيته رعيته وبقطة نحو ظلم وصول رعيته
 عندهم وبقطة يكيد بها الاعداء وخواتم يبرز بها الرعيه اذا امكنته **واما**
 فضيلة الالة فثمة وهي وفور امواله وكثرة اجناده وحصانة معاقله
 واتخاذ المبانى الوثيقة واعدا للملا بسنة وتيسير الذخائر النقية **وينبغي**
 للملك ان يعتمد على طفته وقوة جيلته وكثرة ماله وجند حصانه معاقله
 الاستعداد وللتنوازل والحل ما يجوز وقوة من الحوادث فيكون من كمثل
 خطيب اعتمد على فصاحته لانه وقوة يد رعيته فترك تزوير القول وترتيب
 ثم صعد المنبر فوشك ان يسوء له عليه العي عند الحاجة بل ينبغي ان يقدم
 في الجيلة لانه قبل نزوله فانه اذا نزل اضافت عنه الجبل فهو في الشل لا كسر
 الذي ركبوه على الارض التي يخاف خروجها فانه ان غفل وصول الماء اليها فانه
 يثبت ويمنع الصرع منها وان وصل الماء اليها فلا جيلة فيه بالسكر واذا عرف
 الملك وجد الكبد الذي يكيد به عدوه فينبغي ان يحترس منه ما كان بمنزلة
 انكاسه في الحرب الذي لا تدبر منه فهو ان اصحاب برميته مستهدف رعيته
 وكذا كلف الملك اذا احتال على عدوه به ضربا يحيل ثم لم يحتفظ به كل ما يظن
 انه يبلغه من عدوه كان عمله مؤنة عليه غير ما فاعله في العاقبة وقد كان
 احترس منه تدبيره على قدر ذلك لا حذر سكت منه تدبيره عليك فربما
 بما تدبره وبقطة من البر الذي حضره ووجه بالنسبة الذي شهد وينبغي للملك
 ان ياخذ في سائر امور ما يحترم وصدق العزم ولا يترك الا حذر سكت
 فقد روي في النبي صلى الله عليه وسلم انه قال احترم سوء الظن ولا يكون

حقيقة من المحذور والاحباط **وقيل لبعض الحكماء** ما يحرم قال ان تحذير كل
 وقونه **انك** بعض العلم لا تشرك المحرم في شئ مما ذكره فان سلمت فما
 في المحرم في الناس **الذل** نقص وفعل **الذل** منقصة **واحر** المحرم سواء الظن
 بالناس **واذا** حاد الملك امره ضربه فاليتمه في طلبه عند مكان الضربة
 ولا يترخي عنه لصفه فان وثبة الاسد على الارنب هي التي يثب بها **الفضل**
 ومضى استمران الملك بالامر الذي عا وكبير فان القروح التي تظهر في الجسد
 استمران بها الانسان لصفه با حصاره على اعظم العناء وكبر المداواة **انك**
 بعضهم ولا تحذر غدا وراك **وان** كان في ساعده العصف فان التوفيق
 تحذر الرقاب **وليعجز** عما تنال الابرة **واذا** وقع الملك في امره غدا ووجاهته
 عنه نفسه وسلطانه فينبغي ان يعطى ليلته كل ما يرضى عنه من مظهر للفرقة والاف
 وهو مع ذلك يكون متيقظا تحرسا مستعدا للوثبة فجدة اذا امكنه الفرصة فينال
 فيها حاجته **وقد** كان يقال المحرم ان يراهم مدارة العدو وما دام له ربح مائة
 ودولة مفضل كما ان العجز مضاعفة الفرصة فيذا زار كدت ربحه وادبرت دولته
 فان وهما ملا طاقته ليه في امره امور ممكنة واشرف منه على ان يذهب
 كله وراى ان يسلط على الجيلة في ان يرجع اليه بعضه فليقبل ذلك ويكون
 راجعا ولا يذهب به الاسف والالفة والتمادح حتى يذهب كله فيكون مغفورا
 فان العاقل اذا اشرف له انسان على المملكة وطمع في نجاته احد بهما يموت الا
 فان لم يمت يموت ليجاة اخيه ولا يذله الا شفاق عليه ما واجه في ذلك
 واذا عاد الملك راجعا فلا يعاد لكونه فانه ربما انتفع ببعضهم انتفاعه
 باهل مودته فان السيف الذي يقبل بجوده ويقطع لمضاوته هو من جنس الدرع
 الذي يتحصن به من مضادة هذا السيف ولا ينبغي للملك ان يستبد بحرمه في ما فاته

وذهب

وذهب عنه فان فعل ذلك نجحت له المسألة بما لا يقدر على ارتجائه و
 الحيرة على ما لا يقدر على الاستدراك ثم يستغل ذلك غدا بغير استئناف
 امره واصلاح باقى شأنه وورثا ففضى بها كمال الالهات فان شدة
 يخرج موكب **وقد حكى** ان ملكا من ملوك الفرس جالس على سرير في يوم
 نوروز وجعل الناس يهدون اليه الهدايا فدخل عليه الموبد
 ومعه ظرف مغطى فهداه اليه فلما كشف عنه رأى فيه فنجما منتهى فقال
 الملك ما هذا فقال له الملك ان احد بهما يارو والاخر وراثة واتى رث
 البازر رسل على الدارحة فلم يزل يتبعها وهي تطير بين يديه الى ان اتى احمه
 قد وقعت فيها نار فخلل بجرح الدارحة على اقتحامها وحمل البازر المحرص
 على اتباعها فاحترق جميعا فرائت ان خير الهدايا بهن الموضة فاهدتها
 كات فاجتبت بها الملك الافراط في الجرح واكرص فانها ساءت الى الملك
 فقال الملك ما هديت له هدية انفع من هذه الهدية ومضى صنع الملك خطا
 الرأى شيئا فاحسب قد فلا يعاودته نيات طمعا فيما ناله ولا فاته في
 حيلة قرة ففجأته واجد بان لا يستر فرلها بالوعلى مرة اخرى **واعلم** ان كبار
 اخوان الملك ومن ينجح دولته الذين صجدوا اسلا فدية الملوك هم اقوى
 وغياهم مملكة وابنته ركان دولته لانهم وان برأهم الزمان بحد فقهني
 كرم وجوبهم ومنخفض مودتهم زوا دون في التمتع اجتمعا واوفى البوسن
 وجلدا ومثلهم كمثل وغياهم السج البيت فانها كلما تر عليها الزمان ازا
 قوته وصلابة حتى انه الارض الوحولت تغيب خودها لم يبق عليها
 فيها فيكون البيت بها اقوم وابنت وينبغي للملك ان لا يصيب في غزو
 كذبا ولا مطبوعا على سر لان الكذاب اذا حدث كذب واذا حدث

يستلطف

لم يصدق لا يظن في نفسه والمطبيع على السر غير تارك لبطاعته لانه الملك
 به فيكون الملك معه على خطر ولا يطبع في استصلاحهما ونقلهما في ملكهما
 فانهما بمنزلة الفرد الذي يطعم الذئب واكلاوة ليس به جسمه ويكن
 فهو وان سمى جسمه لا يبرءاد ووجهه الا بفتحها ومعنى كان الملك يضبط امور
 ويصور على قوه بقوم ليس منهم على نعمة فترأى ولا حفاظ فهو منهم
 على اعظم خطر حتى يحلهم ان استطاع على الرأى والادب الذي يشكك
 النعمة ويستبدن بهم ولا يعرف منهم قوته بهم على غيرهم فانما هو
 في ذلك كوكب الاسد الذي بها به في نظر اليه ويؤلم كركب ابيب
 ومتى اسرف الملك في توسعة الارزاق على جنده ابطروهم ومتى ضيق
 عليهم احدثهم فيكون في هاتين الحالين معرضا للهلك فان الملك
 التي تخرج الملك الى الهلاك ثلثة اسباب **الاول** في جهة الملك وهو
 شربها على غفلة فلا يشع له ذلك الا ان اقتصر بها ولا راحة ان اقتصر
الثاني في جهة الوزراء وهو تحاسدهم المقصود لغرض الاراء فلا يسبق
 احد لهم الحق الا فتدوه وغمار صوته **الثالث** في جهة الجند وفواصل
 الاخوان وهو الكولاء في الجلاء وترك المناصب في الجها ووبهم صنفان
الصنف الاول وسع الملك عليهم الارزاق فابطروهم بالسرف والنعيم
 واقترض اللذات فغضبوا بنفوسهم وخافوا عيوبا عند لقا الاعداء فغلبوا
 ذلك في الاقدام **الصنف الثاني** قد راع الملك عليهم الارزاق فانطوا وانه
 على حقد ونفاق فغضبوا الى الغوائل واسلموه عند التوارك وينبذ الملك
 ان يعرف اسباب الفتنة ونتائجها المعقبة لا خلاص الكلمة وكثرة
 الى الطاعة ليجسم موادها ويقطع اسبابها **الثاني** ان ملكا يكون القوم

لكن

كتب الى حكيم من حكماءهم يقول ان الحكماء قد اكراموا ووصفوا بسبب الفتنة
 فان كتب اليه بانفسه ما ويا يبتسوا فكتب اليه يقول يبتسوا صفات وبتجربا
 اطلع لم يقهرها بيبته وجواراة عاتة يولد استخفا فابا خاتمة واكد با
 انبساط الاسنة ايضا نزل القلوب وشغلها سير ملذ وشغلة قوتهم
 ويبتسها غزال لب وذل المسلوب ودرت البعثة وموت الامل
 ويمكن الرعب فكتب اليه ان الذر وصف كما وصف فاقى الامور
 ارفع لما ذكرت فكتب اليه الحكيم هذا القدر لكل ما يخاف وقوة لبتا
 اجد على الهزل والعجز بالعدل في الرضا والغضب **وكتب فريد الملك**
 الى المحتاج بن يوسف ان صفى الفتنة حتى كان في انظر اليها فكتب اليه
 المحتاج ان الفتنة تنفع بالنجوى وتنتج بالكموى ويقوم بها الخطايا و
 بالثيف **وكان** ان غمها ابرق غفلة رضى الله تعالى عنه قال يوما لبعض
 وهو محصور وودت لو ان رجلا صدوقا اخبرته عن نفسه وغيره بولا القوم
 يعرف الذين يحاصرونه فقام رجلا في الانصار فقال انا اخبرتك يا امير المؤمنين
 انك نطاطات ادم حتى يكون ونفاقك عنهم فيكون وباجراهم
 على ظلمك الا افراط حكمك فارصدت مجلس ثم قال له بل تعلم ما سبب
 سيران الفتنة فارسلت غيرة ذلك شيخا باقعة في العلم فقال ان الفتنة
 يسير يا امران احدا باثرة تصفها اخاتمة الثمان حلم كبري العاتة قال
 فويل الله شيخا بخد يا قال نعم ان الذي يخذل في ابتداءها استقالة العترة وتعيم
 اخاتمة بالاثرة وون غيرهم فانما اذا استحكمت الفتنة فلا يخذلها غير الصبر
 فقال غمها رضى الله تعالى عنه هو ذلك حتى يحكم بيننا وهو خير حكماء **البيان**
اكا **وشر** في اجلاس كشف المظالم ان علم ان جنوس الملك كشف المظالم

والفصل بين الشانين من اعظم قوانين العدل الذي لا يقيم القضاة الا بغير
ولا يقيم الشانين الا به وكانت ملوك الفرنس يرون ذلك في قوانين الملك
واول اسباب اكتشاف المظالم يومنا معلوما بتصف فيه قصص المظالمين
من غير مباسرة للنظر وعبد الملك بن مروان كان اذا وقف منها على شكل
ارقه الى قاضيه ورئيس الادب فينفذ فيه الحكم وكان ادريس البياض
وعبد الملك هو الامر ثم زاد عليهم الولاة وجوز النواب بعد ذلك فاشتر
احكامه الى المباسرة فجلس عمر بن عبد العزيز رضي الله عنه فكشف المظالم
وهو اول من كشف ذلك بغيره وجعل يرضى الشان العادل وروى مظل
بشي امية على اهلها حتى قيل له قد سدد عليهم ما تخاف عليك العقوب
من روبا فقال انا كل يوم ما اخافه واقصه غير يوم القيمة ثم كشف
المظالم فمخلفا بنى القباس المهدى حتى عادت الاملاك الى مستحقها
ثم جلس اهلها بعد العاد ورضى الرشيد ثم المأمون واخوته فجلس اهلها
الموئدة حتى تم حجب المخلفا وغيرهم ودفعوا الى المظالم الى وزراءهم ولما
اقصى ملك الشان الملك العدل نور الدين محمود بن زنكي رحمه الله
ابن علي له دار في قلعة دمشق وسماها دار العدل فكان يجلس فيها
يتصفح قصص المظالمين ويفصل بين الشانين ولديه الفقهاء والائمة
فيجمع اليهم عما يشاكل عليه في امور الشرايع ونبت القضاة ويفصل كل
اليه في ذلك اليوم وجعل هذا سنة في جميع مدين الشان **حديث** القضاة
ابراهيم بن الحسن بن الحسين الكوفي فاكنت عند الملك العادل محمود
بن زنكي في دار العدل بدسوق وقد خرج اهل الشان فجعل ينظر فيها فلما
استمر الى ذكروا في مقرة النعمان قال لي عرفت في انشراح اهل المقرة

في ايديهم

فرايد فيهم رفع الى اهل المقرة الشان جميع المقرة تعارضون الشان
فيشربوا اهلهم لهما جدهم وعو ملك عتي يشرب ذلك معني وعو آخر والملك
الذي في ايديهم انما حصل لهم بهذه الطريقة فانفتحت لايديها الملك ان الله
اوجب عليك العدل في رعيته فانظر واكشف وتوقف في الامور وانظر
اليك فان اهل المقرة خلق كثير يسجلوا عليهم شانه الزور وانشراح
من اربابها يجر هذا القول لا يجوز ان قال فاطمى ساعته ثم رفع رأسه وقال
اني امسكها عليهم ثم اكشف عنها بعد ذلك والتفت الى كاتبه وقال
كتبنا الى الولاة في المقرة ليمسك جميع الملك الذي في ايديها حتى يستريح
اليه في ذلك فكتبه ووضع بين يديه خداتيه واذا صبر على
برو ايفض القول اعدوا ما دام امركم تاقد في النفع والضرر واحفظوا
ايام حوائكم انكم منها على خطري انما الديننا وزيتمها طالب ما يقر في الاثر
فاما سمع الملك العادل فيكونه وهبت خيشاه بالدموع ثم نظراته وقال
فمن جادة مؤمنة من ربي فانشي قلعة ما سلف وامره الى اهلها
ثم استدركه القبله وقال اللهم في استغفرك واتوب اليك ما غرت عليه
الآن ثم تناول الكتاب فمروقه وجعل يستغفر الله لك جميع ذلك اليوم **حديث**
الملك العادل وجلس لكشف المظالم ان يستكمل بجلبه كخصو خسته اصحاب الشان
لا غنى لغير خصو رهم ولا ينظم امور نظره الابهام **الصف الاول الفقهاء والعلماء**
اصحاب الفتوى ليرجع اليهم فيما اشكل وبانهم غائبه عليه وغضيل **الصف**
الثاني القضاة واحكام الاستعلام ما ينسب في الحقوق ومعرفة ما جرى في مجامع
بين الخصوم وتبقة القضاة والاحكام **الصف الثالث** العدول ومسالخ
البلد في يشربهم بها اوجب في الحقوق في الحكم **الصف الرابع** الكاتبة ليشعروا

في سائرته ولا يركب فرسا سقيا ولا حارونا فيقف عنه ولا كثير الضرب
 ولا ما ينجب لصحبه منه وينبغي ان يكون عارفا بالمشاكل والمنازل وارباب
 كل ما يقع عليه عين الملك وبسائرته في المياه والانهار والنبات والاشجار
 ومضرب سعات القيل والنهار عارفا بالكلوكب وانتقالاتها ومنازل
 القمر وميادنها وان لا يظفر العقب والحكاز وان يخبر السعال والعطاس
 وليكن متفقد الكثرة نظريا في محادثة صورا في السهر غير متشاغل بالفكر فظلا
 للاسرار وما يطلع عليه من الاخبار في القياسات مود بالامانة فاذا اب
 الملك بالسيرج فلا يظفر في العبد التخاذل عليه فاما في حال القروية والبعث
 تقدم الملوك التخاذل عليهم في الميادان والانداليم **الباب الثالث عشر**
 في ملك الملوك في غاب الاحوال اعلم ان مكانه الاعدا وغوائل الحث وطرق
 المضار وسباب الدواهي كثيرة لا يحيط بطرفها علم البشر ولا يحصرها
 ذوق الفكر فيجب على الملك الاخرار والتخلف عن كل ما يقصرون على الحكا
 فعمله في غيب الغوائل ويقيم من سلفه في ارباب الملوك وما نصب من الحكا
 والمراكب فيمنع من مواادها ويقطع عنه اسبابها ويحذر من متدنها وقد ذكرنا في الباب الثاني
 ان اس في وصف الحكمة في حكاية بهرام وخاقان وما نصب من الحكا
 فيمنع من مواادها ويقطع عنه اسبابها ويحذر من متدنها وقد ذكرنا في الباب الثاني
 في وصف الحكمة في حكاية بهرام وخاقان وما نصب من الحكا
 ما فيه اعتبار لذكور البصائر والافكار واكثر ما زينا الملوك ذهبت في غايل
 في امور سخن فاكروها ان ساء الله فانه ذلك السوء القاتل التي تملطف بها
 الاخذ في الجمل بوصولها الى الملوك على يد التسوان والغلمان ويؤتى في غالبها
 في عشرة اشياء في التبرج والتسريع والتكرير والحل والابنة والطعام والفاقة

والباب

والاشياء والافرش الذي ينبغي ان ينام عليه وينبغي ان يكون
 لذلك حترام منه وتذكير في العلامات الواضحة على مريض السقم في هذه الاشياء
 ما فيه كفاية من اللطف بحيث اذا راها علم ان ذلك الشيء مسموم فينبغي
 ان ينقذه تبا به في كل يوم وفراشه وغاشيته سرجه وكرسيه التي يجلس عليه
 فان خلاته ذلك ان كان مسموما ان يظفر في صفاء الوانها لمع كالسرخ
 يصير له سواد غير وسخ وهدرها وغواشيها في نظر العين كما راها باليد
 وما عود التسريح والتسريع والتكرير اذا كان ملطوخا بالنسج فانه يكره لونه ويعلم
 كالغبرة واما الحكي والابنة وما يستخرج من معدن الارض كالذهب والفضة
 والتماس والترصاير والحديد فان ذلك كله ان كان مسموما يعلمه كالكل
 واما آونة الخرف والفجار فانها ان كانت مسمومة تحدث وتوت وتزهر
 وربما افراط صفاء الوانها حتى يظفر فيها بريق ليس في ذاتها واما هو منه
 وربما ذهب بريقها الذي هو منه ذاتها واما الطعام المسموم فينبغي
 عليه من وجبهات احدهما بالانذارا وصفت منه شيئا في النار لم يصعد
 مستطبا الى الهوى بل يدور في ذلك الطعام يسمع له صوت ثم لا يرو
 يكون طرفه ما ينبغي ان يتركه عن النار كانه غرق الطاروس وايضا ما ظهر منه
 اذا احرق رائحته منتنة الوجه السان ان يعرف من الطعام على الطير والادوا
 التي هي حذق في دار الملك لمعرفة طعام المسموم واما الطير فمنها الغراب
 فانه اذا اكل من الطعام المسموم انكسر صوته واما الصرد فانه اذا شم رائحة
 الطعام المسموم صوت باعلا صوته ومنها طائر فريش الاور العيسر
 يقال له الطيش فانه اذا راى من الطعام المسموم وشم رائحته هرب منه وجعل
 يعثر في شيبته ومنها الكوكبة فانه اذا شم رائحة الطعام المسموم واكله فانه يدور

حتى يظن انه مغش عليه ومنها الفؤاد والعقود فانها يموتان باكل الطعام
المسموم وكذلك اذا شتم رايحة ايضا ومنها الطاءوس فانه اذا راى
الطعام المسموم نشوف اليه ويطفق يأكله ويهواه والذباب اذا سقط
على الطعام المسموم مات من ساعته واما الدواب المتعق لذلك منها
النور فانه اذا اكل من الطعام المسموم او شتم رايحة فموت من ساعته
ولم يستقر فيه ومنها القرد فانه اذا قدم اليه الطعام المسموم ايضا
لم يتماكنا حتى يهرب منه ويصعد في الاشجار ويجعل في ذلك يستدل
على الطعام المسموم فينبغي للعاقل ان يتوخى ان يتخذ القرد في
على الطير والدواب التي ذكرنا ما قبل احضار بين يدي الملك واذا
الطبخان يصير حادقا عرف السم اذا طوى من القدر وبالامارات الدالة
عليه فان قدر الارز او وضع فيها السم ابطا، فبصرها واذن لها ان
انفقد فيها سر ليا وصل جمرها ويفوق القدر بها كلون غنى الطاووس
وقد و المرق اذا وضع فيها السم فلا يلبث الا قليلا حتى تنشف المرقه فيها
ويسبق اللحم بابا لامرقة عليه ومنها بقى منه تغير لونه وكدر واما دليل
الشرب المسموم فان كل شراب حلوا اذا طوى فيه السم يظهر فيه خط استطر
كلون الخماس ويظهر في الحصى خطوطه الخضره والصفرة والسمرة يظهر
في ماء العسل خط كلون شعاع الشمس ويظهر في الماء والبنيه خط اسود
معرفة الفؤاد المسموم فان التي لم يدرك منها يظهر للعين كأنها مدركة
والتي قد دركت منها تظهر كأنها لم تدرك لتغيرها وانقباضها وكل طيب
منها تراه كأنه ممتد في وكل يابس تراه منقبضا متسببا وجميع الفاكهة
يذهب صفاء لونها ويعتوب غيرة وكدره والذين منها يصبب والصلب

يلين

يلين واعلم ان موضع السم في بعض هذه الاشياء او وضع بكنة في مكان
الاعضاء من النسوان والعلامة واخذام وغيرهم لا بد ان يظهر عليه الرتبة
اما رايحة لا يخفى بها عن العطن البليب فينبغي ان يتقصر وجوده عند ذلك
وجوارح ونسوانه في كل وقت فان المريب لا يملك نفسه دون ان يصفر
لونه او يخضر ويتلعب رايحة ويحقق فوادها وبعضها تنشق السفلى
او يدبر عذراها او يكثر نفضه وترعد فرائصه ويعثر في مسند او يكثر
تساويه ويعرق جسمه ويفترب بديبا به ويعب بها او يكت الارض
بأبرام رجله وينقطع عما يريد ان يتكلم به او يكثر القيا في العمل الذي
يعمله منده ولم يمه بغيره في جميع هذه امارات تدل على الرتبة فليحذرها الملك
في متوكله طعنه وشربه ومتوكله خزانة تبا به وفراشه وسروج دوابه وغيرهم
من خدم داره واما الاحوال التي يقصد بها اهل الملك في الغاب **فهي** الكو
الضيقة والطرفات المجردة ولا ينبغي ان يسلكها حتى يكون امانه دليل خبر
بذلك الموضع ويتقصد في حال سلوك جماعة من اخوانه ومنها ان رد حام
الموكب عليه في الموضع الضيقة او في الاغصان والمخاف فلا يمانع ان يلج بين
خواتمه من يريد به شره ومنها الامعان في طلب الصيد والافراد في ذلك
وثقات الاخوان فلا يمانع ان يدس عليه اهل العداوة فيوقع به العفل
او يكتله الاغصان على اخنول السميرة في الموضع الوعرة او يعرض له احد
الضارية عند انفراده ومنها الورود الى الانهار فغان غيبا المرصاة
في الماء السكار من غير حيل واسود لها مع المغالاة ان الماء معين له مهرب
لا سيما اذا كان رجال الملك من وراء ظهره فينبغي ان لا يترد ما حتى يتقصد
في اخوانه في خيبر شطوطها ومث غيرها ومنها حاله شدة المطر وحارته

التي

وحال غلام القليل فان هذه الاموال تملأ بحفظه وتبذل كل واحد منهم
 بمصلحة نفسه **ومنها** حال سرور ولهو وطرب به في مجلسه وسكره في سربه
 فان الحفظ ايضا يكون وبنامون يتمكن منهم المغنال فليخرج الملك
 جميع ما ذكرناه وما يحيط به بالذات وذاك واما ما لم يسلط عليه الله
 انما وقضاه وقد **باب الرابع عشر** فيما ينبغي للملك من سياسة الجيش
 وتدريبه ويجوز اذا فصل الملك بجوده وتوجهها الى اعدائه فينبغي ان لا يصف
 في تدريبهم وسياسة امورهم بسعة عشر حقاً لئلا يترك مصلحتهم في تنظيم
احدا استراحتهم قبل السير به فيقتد خيلهم التي يجاهدون عليها فلا يترك
 عليهم كبيراً وصغيراً ولا حيطاً لان في ذلك كله وهن في الجاهدين واما
 يستعد للاعداء القوة وما نظرية الهيئة والرياسة قال الله تعالى واعبدوا
 لهم ما استطعتم من قوة ومن رباط الجيوش يعبدونه **وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم**
 ان يرفق بهم في السير الذي يعقد عليه ضعيفهم ويحفظ به قوة
 قوتهم ولا يجد سير في تلك الضعيف ويستخرج قوة القوي **قال رسول الله**
صلى الله عليه وسلم ان الذين يمتين فاغلو فيه يرفق فان المبتلى لا احصا
 قطع ولا ظهر **ابقي الثالث** ان يراعى في معونة المقاتلة وهم صنفان مسترقة
 ومطوعة فاما المسترقة فهم اصحاب الديوان فيفرض لهم العطاء في بيت المال
 من العني الجحش والكفاية **واما** المطوعة فهم كانوا من الديوان الذين
 خرجوا في الفير فيعطوا بيت المال من الصدقات دون العني فيسهم رسول الله
 صلى الله عليه وسلم المذكور في اية الصدقات **الرابع** ان يعرف بغير العرف

وينصب عليهم التقبيل فيكون عاراً لجميع احوالهم من عرفائهم ونصباهم
 وقد فعل رسول الله صلى الله عليه وسلم **الخامس** ان يجعل لكل قائد في قواده
 شعاراً يتميز به اصحابه ليصروا به عن غيرهم يتميزون بالاجتماع فيه من طائفتهم
السادس ان يصفى الجيش عند جبهه فخرج منهم كان به تخذيل
 المجاهدين وارجاف المسلمين او كان بينا المشركين فقد فعل رسول الله
 صلى الله عليه وسلم مراراً في سبيل الله بنى سبيل المناقاة في بعض غزواته
 فتخذله للمسلمين **السابع** ان لا يقرض غداً للمسلمين خالصة في العقدة
 والمذهب والتمظهرت فيه ما رأت اليقضا اولية اساء او به شك
 او قصر في خدمته لان التعرض له في مثل هذا الوقت يفرض الى افرق
 الكلمة وحصول القتل قال الله تعالى ولا تنازعوا في قتلوا وذهب رايكم
 اي حوائكم وقيل معناه قوتكم **الثامن** حراسة الجيش من غرة يظفر بالاعداء
 فينبغي ان يقر المحاكمه ويحفظها عليهم ويحط سوادهم بحرس منسوبة
 مع انفسهم واموالهم ليس يكتسبوا في وقت الدعة ويامنوا وراهم
 في وقت الحاربة **التاسع** ان يتجسس لهم موضع نزولهم لحاربة عند واهم
 فيقصدا وطلبا لارض مكانا واكثر ما مرزوماً واحرسوا اطرافاً
 واكتافاً ويكون الموضع قريباً من جبل او سحر فان ذلك كله اخوان
 لهم في المنازلة واقول لهم على المربطة **العاشر** اعدوا ما يحتاج اليه جيش
 في زاده وعلوفة ليعرف ذلك عليهم في اوقات الحاجة حتى تكون نفوسهم
 الى ما دة تغنيهم عن الطلب ليكونوا في الحرب وفروغاً منازلة العدو
الحادي عشر ان يعرف اجناب رعدوة باجواسيس الثقات التي يكونون
 عندهم مكانة ليكون خبيراً باحوالهم ويسلمهم من مكرهم ولو تلبس القرة في يوم

وَبِهِ الْأَمْرُ فَالْقَبِيلُ أَوْ تَجِيءُ إِلَيْهِ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى
 أَنْ يَقْصِدَ بِقَالِ نَصْرَةَ دِينِ اللَّهِ تَعَالَى وَأَبْطَالُ كَلِمَةٍ خَالَفَ فِي الدِّينِ
 فَيَكُونُ بِهِمَا الْأَخْطَاءُ وَجَانِزُ الثَّوَابِ نَزَلَ اللَّهُ تَعَالَى وَمُطِيعًا لِمَا أَمَرَ وَلَا
 يَقْتُلُهُ فَانْقَ حَصَلَ فِي الْغَنَةِ فِيصِيرُ الْكَتَبِينَ لَا فِي الْجَاهِدِ بِهِ السَّالِثُ أَنْ يُوَافِقَ
 الْأَمَانَةَ فِيهَا خَارِجُ الْغَنَائِمِ وَلَا يَفْعَلُ مِنْهَا شَيْئًا بَلْ يَجْعَلُ الْمَقْصِدَ لِقَوْمِهِمْ
 الْغَنَائِمُ الَّذِينَ تَسْبِيهِمُ وَالْوَقْعَةُ لَنْ تَكُنْ وَاحِدَةً حَقًّا الرَّابِعُ أَنْ لَا يَكُنْ
 فِي نَصْرَةِ دِينِ اللَّهِ تَعَالَى وَاقْرَابَةٍ أَوْ مَوَدَّةٍ فَانْ حَقَّ اللَّهُ تَعَالَى وَجِبَ نَصْرَةُ
 دِينِهِ الزَّمِ **قَالَ اللَّهُ تَعَالَى** يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
 أَوْلِيَاءَ يَلْعَنُوا الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَهُمْ نَحْيُ الْأَيَّةِ **وَأَمَّا**
 مَا يَزِمُ الْجَيْشَ مِنْ حَقِّ الْمَلِكِ فَارْبَعَةٌ أَيْسَاءُ أَحَدُهُمُ الزَّمُ طَاعَتُهُ وَالِدُخُولُ
 فِي وَلايَتِهِ وَالْعَبُولُ الْعَهْدُ وَامْرُءٌ بِالْمُيَا مَرُومٍ بِالْمَعْصِيَةِ فَإِنْ طَاعَهُ الْمَلِكُ وَجِيءَ
 فِي غَيْرِ الْمَعْصِيَةِ لَعَوَظُهُ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَاطِيعُوا
 الْأَمْرَ بِكُمْ **الْآيَةُ قَالَ ابْنُ جُنَاسٍ** رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ أُولُو الْأَمْرِ هُمُ الْأَمْرُ **وَقَالَ**
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ **يَسْتَمِ** اسْمِعُوا وَاطِيعُوا وَلَوْ اسْتَمِعُوا لَعَمِلَ بِكُمْ شَيْئًا
 فَإِذَا الْمَعْصِيَةُ فَلَا تَجُوزُ طَاعَتُهُ لَعَوَظُهُ **يَسْتَمِ** لَا طَاعَةَ لِلْمَخْلُوقِ
 فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ **السَّائِلُ** أَنْ يَفْعَلُوا أَمْرَهُمْ إِلَى رَأْيِهِ وَيَكْلَهُ إِلَى تَدْبِيرِهِ
 حَتَّى لَا تَخْتَلِفَ رَأْيُهُمْ فَتَخْتَلِفَ كَلِمَتُهُمْ وَيَفْرَقَ جَمْعُهُمْ فَإِنْ ظَلَمَ لَهُمْ صَوَابُ
 فِي شَيْءٍ خَفِيَ عَلَى الْمَلِكِ فَيَسْتَفْرِغُ يَدَيْهِمْ لَمْ يَسْرِ إِلَيْهِمْ جَعَلَ إِلَى الْقُصُوبِ **السَّالِثُ**
 الْمَسَارِعَةُ إِلَى امْتِثَالِ أَمْرِهِ وَنَهْيِهِ فِي غَيْرِ الْمَعْصِيَةِ **الرَّابِعُ** أَنْ يَسَارِعَ فِي شَيْءٍ
 فِي قِسْمَةِ الْغَنَائِمِ وَأَوْقِفَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ نَوَافِلَ فِي الْقِسْمَةِ فَإِنَّ يَدِي بَيْنَهُمْ
 فِيهَا كَمَا سَوَّرَ اللَّهُ تَعَالَى فِي مَابَيْنَ الْقَوِيِّ وَالضَّعِيفِ وَمَا بَيْنَ الدُّنَى وَالتَّوَلَّى

السند

٥٤
 وَتَنْذَرُ صَفَةَ الْقِسْمَةِ فِي بَابِهَا أَنْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى سَجَانُهُ عِلْمُ النَّاسِ
 فِي مَصَابِرَةِ الْمُشْرِكِينَ وَأَنْ تَقَابِلَ فِرْيَقَ الْمُؤْمِنِينَ وَفِرْيَقَ الْمُشْرِكِينَ وَجِبَ الْمَلِكُ
 مَصَابِرُهُمْ مَا صَبَرُوا وَإِنْ طَالَتْ بِهِمْ الْمَدَّةُ وَلَا يُولَى عَنْهُمْ وَبِقُوَّةٍ فَقَدْ
 عَزَّ وَجَلَّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
 تُفْلِحُونَ **الْآيَةُ فَقَدْ قَالَ ابْنُ أَحَسَنِ** مَعْنَاهُ اصْبِرُوا عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَصَابِرُوا
 عَدُوَّ اللَّهِ تَعَالَى وَرَابِطُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَبَيْنَهُ لَكُلُّ مَنْ يَرْشُدُ حَيْثُ وَجِبَ
 لِكُلِّ طَبَقَةٍ فِي عَدْلَانِهِ شَيْءٌ هَهُمْ مِنْ حَيْثُ فَانْتَهَمَ كَلَامُهُ فِي الْأُذُنِ وَأَوْخَلَا
 فَلَا حِيلَ إِلَّا رَفَقَ فِي اخْرَاجِهِ مِنَ الْمَاءِ الَّذِي هُوَ مِنْ حَيْثُ وَأَوْخَلَا فِي عَدْلَانِهِ فَيَكُنْ
 كَالْتَمِيزِ ذَا جِرَالِ الْأَسَاءَةِ وَلَا جُرْعَةٍ حَتَّى يَسْفِغَ غَايَتَهُ وَمَنْ تَرَاهُ فِي مَضِيقِهِ
 وَكَذَلِكَ يَسْفِغُ أَنْ يَسْتَدْلِكَ فِي حِمْلَةٍ حَتَّى يُوغِلَ فِي عُدْوِهِ وَيَسْفِغَ غَايَتَهُ
 مِنْهُ وَأَوْخَلَا فِي مَضِيقِهِ الْمُشْرِكِينَ إِلَى الْبِرَازِ جَارِ الْمُسْلِمِ أَنْ يَخْرُجَ إِلَيْهِ لَأَنَّ
 بَنِي خَلْفٍ دَعَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي يَوْمٍ أَحَدُهُ إِلَى الْبِرَازِ فَبَرَزَ
 فَقُتِلَ فِي يَوْمٍ بَدْرَةِ الْمُشْرِكِينَ ثَلَاثَةَ نَفَرٍ وَهُمْ خَبِيثَةٌ بَنِي رَيْبَعٍ وَأَبْنَةُ الْوَيْلِ
 وَأَخُوهُ شَيْبَةُ بْنُ رَيْبَعٍ وَدَخَلُوا إِلَى الْبِرَازِ فَبَرَزَ إِلَيْهِمْ مِنْ الْأَنْصَارِ عُرْوَةُ بْنُ
 أَسْبَاءَ وَغُفْرَةُ وَغَيْدَةُ بْنُ رَوَاحَةَ فَقَالُوا إِنَّا لَا نَعْرِفُكُمْ فَلْيَبْرِزْ لَنَا
 أَكْثَرُكُمْ قَوْلًا مِنْ قَوْلِ بَنِي رَيْبَعٍ ثَلَاثَةَ نَفَرٍ بَنِي يَاسَمٍ وَهُمْ نَحْيُ بَنِي يَاسَمٍ
 وَحِمْلَةُ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَغَيْدَةُ فَأَتَاهُمُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَبَرَزَ إِلَى الْوَيْلِ فَقُتِلَ
 وَبَنِي حِمْلَةَ إِلَى الْغَيْبَةِ فَقُتِلَ وَبَنِي رَيْبَعٍ إِلَى الشَّيْبَةِ فَأَخْلَفَا صُرَتَيْنِ أَنْتَ
 لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا صَاحِبَةٌ فَاتَتْ شَيْبَةَ لَوْقَتَهُ وَحَمْلَةَ حَمْلَتُهَا فَاتَتْ بَعْدَ ذَلِكَ
وَرَوَاهُ ابْنُ خُرَيْبٍ وَابْنُ الْعَامِرِ وَدَخَلَ الْبِرَازَ فِي الْيَوْمِ الثَّانِي فَلَمْ يَجِدْ أَحَدًا
 ثُمَّ دَخَلَ الْيَوْمَ الثَّالِثَ فَلَمْ يَجِدْ أَحَدًا فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ لَمْ تَزْعُمُوا أَنْ قُتِلَ

السند

الحجة التي سرفي بقتلهم واجرمهم ربه ان يجزئوا ما هم في مستقر رحمة
 فلما بلغ ذلك خبره من الخطاب رضي الله عنه قال اخطوا الحق اذ راق اولها
 الاربعه واجروا عليها ذلك حتى تقتصر قال فلم تنزل ما قد غر كل واحد منهم في
 ورهم حتى يقتل رضي الله تعالى عنها ويغفر ان يكون سوا العكر وجهه الموكب
 كما استدوا التبر او اظلم وزفر الابر بتي الاثلام وعرقه **الباب الرابع عشر** في معرفة
 قتال أهل الردة واهل البغ وفتح النظر في مقتضى هذا الباب على ما يجوز للملك
 فعمل ونوضح قواعد مذنب في ذلك في غير ذكر خلاف ولا تطويل **الفصل الاول**
 في ما يستلزم موافقا للشرع وبهومات فصول **الفصل الاول** في معرفة قتال
 اذ الحكم بالاسلام قوم ثم ارتدوا عن دين الاسلام الى احدى فخالفة لغيره
 عليه لانه لا قتال باحكمه لوجوب التزام احكامه ثم لم يخل حال اهل الردة من امرين
 احدهما ان يكونوا في الاسلام افرادا لم يتجزوا بدار يستقون بها ويمتصرون
 غير المسلمين فيها الثاني ان يتجاوزوا الى دار يفر دونها غير المسلمين حتى يصروا
 فيها فان كانوا في دار الاسلام منصرفين فلا حاجة الى قتالهم لانه لو لم يقاتلوا
 بل يجلب ان يخذلهم بالقوبة مما دخلوا فيه من الباطل فان تابوا قبلت قوتهم
 واجري عليهم حكم الاسلام وانه قام منهم على ردته وجب قتله رجلا كان او امرأة
 لقوله صلى الله عليه وسلم من بدل دينه فاقتلوه واختلف العلماء في كيفية قتله
 والوقت الذي يقتل فيه فذهبوا الى قتله في احوال ما كان حق الله تعالى واجبه لا يجوز
 تأخيرها ومنهم من قال يقتل ثلاثة ايام لان علي بن ابي طالب رضي الله تعالى عنه نظر
 المستور العجلى بالردة ثلاثة ايام ثم قتله بعد ذلك ويقتل ضربا باليسف
 ومنهم من قال يقتل ضربا بالخب واذ قتل لم يغسل ولم يكفن ولم يصل عليه ولا
 في مقابر المسلمين ويكون ماله فينا في بيت مال المسلمين واما اذا انكأ اهل الردة

الى دار يفر دونها غير المسلمين حتى يصروا فيها مستقرين وجب قتالهم
 ويجري عليهم حكم الاسلام كما قال ابو بكر في جوار قتلهم عزة وبيانا ومقبليين
 ومنهم من ذهب الى ان يقتل ولا يجوز راسه فانه اذا اغتلبت اموالهم لم يقتلهم
 الاغنيين بل يكون مالهم قتل منهم فينا البيت المال وماله لم يقتل موقوف
 على الاسلام فان خالف الاسلام رد عليه ماله **الفصل الثاني** في معرفة قتال
 اهل البغ واذ حوزت طائفة من المسلمين وخالقوا رايك كجاءه وانفردوا
 عنهم وخربوا خيرة قضاة الامام الا عظم وتجزوا بدار واستغفروا بغيره وجب
 قتالهم لعدوانهم وندمهم وان لم ياتوا بغيرهم لان عليا رضي الله تعالى عنه لقت
 عبد الله بن عباس رضي الله تعالى عنه لما اتوا بخروج قتلهم ما يقولون منه
 ثم ما خذهم وندمهم فان رجعوا الى الطائفة كقتلهم وان ابوا فقتلهم
 لقوله تعالى وان طائفتان من المؤمنين افسدوا ما فعلوا فاصطحبوا بينهما فان لقت
 اخيهما على الاخرى فقاتلوا التي تبغي حتى تفي الى امر الله وقد قاتل ابو بكر
 الصديق رضي الله تعالى عنه مائة الزكوة وقاتل علي رضي الله تعالى عنه اخوانه
 وقاتل سعا وبه بصديقين واعلم ان قتالهم بخلاف قتال المشركين في تسعة
 وجدا احدها بالايهم عليهم عزة ولا بيانا ويجوز ذلك قتال المشركين الثاني
 ان يقتصد بقتلهم ردعهم وجوزهم الى الحق ولا يلحق في قتالهم التسليفا
 مقبليين وكيفية ختمهم بدبرين الرابع ان لا يترك قتالهم كالحسن ان لا يقتل
 اسراهم ان وسان لا يغتصب اموالهم ولا يسبي ذرارهم ان لا يستعين
 في قتالهم بغيرك معايد ولا ذوقى الشاهدان لا يربا منهم الى حق ولا يوادهم
 على مال فان با دهم على لم يفرغ فان ضعف خبر قتالهم نظر بهم القوة عليهم
 وان وادهم على مال طبلت الموائد ثم ينظر في المال فان كان من قصد قتلهم

لم يرد عليهم وان كان في هذا الصلح موافق لهم ردة اليهم ولا يجوز ان يتكلم عليهم
 التماس العودات والمجنقات ولا يجوز عليهم المسكن ولا يقطع استجار
 لان دار الاسلام تمنع ما فيها طاهر ذلك بخلاف قتال المشركين فان احاطوا
 باهل العدل ووافقوا منهم الاصلح سلاما جازان يدفعوا عنهم ما استطاعوا
 في اعقابهم وقلبتهم ونصب المجنقات عليهم وحرقهم بالنار وغير ذلك لان
 السلم اذا ريدت نفسه جاز له الدفع عنها تقبل من ارادها وان كان لا يدفع
 الا بالتسل ولا يجوز ان ينتفع بدوابهم ولا اسلحتهم ولا يستعاض به في قتالهم
 وقال ابو حنيفة رحمه الله يجوز ذلك كله **الفصل الثالث** في معرفة قتال قطاع
 الطريق واذا اجتمع طائفة من اهل الف دفعوا سائر السلاخ وقطع الطريق
 واخذ الاموال وقتل النفوس ومنع السبل فذلك لما يكون الذين قال الله
 وحققهم تاجز الذين يكاربون الله ورسوله ويسعون في الارض واد
 ان يقتلوا او يصلبوا او تقطع ايديهم وارجلهم من خلاف وينفوا
 من الارض قال ابن قتيبة رحمه الله ومنه من قتل منهم واخذ لال قتل وصب
 بعد قتله ومن قتل ولم ياخذ لال قتل ولم يصب ومنه من قتل ولكنه رهب
 واخاف السبل غير ذلك وهو القتل من الارض وقال مالك رحمه الله تعالى عنه
 من كان منهم واذا راي وتدير قتل ومنه كان ذا بطش وقوة عز وجل
 واعلم ان قتال قطاع الطريق قتال اهل البغ في عاتق احوالهم وبخالفه
 اخذ ما ان يجوز قتالهم بغيره ومن قبله بخلاف قتال اهل البغ الشانه يجوز
 ان يبعده قتل من قتل منهم في حال الحرب بخلاف اهل البغ الثالث انهم يؤخذون
 بما استملكوه من دم وماله في حال الحرب وغيره بخلاف اهل البغ الرابع ان يجوز
 جس من اسير منهم ليعلم برة حاله من غير خلاف بخلاف اهل البغ الخامس ان يجوز

في الحان

فيه الخراج والصدقات يكون كالمخوف منه وجب الغضب والتهيب لا يسقط عنه
 الخراج والصدقات ويكون غزوه مستحقا عليهم لانه اخذوه منهم بكمالات
الباب الثاني عشر في معرفة قسم الغنيمة ولا يقال اذا اخذ المسلمون الكفا
 مالا بما يجابه ليخيل وان كان في غنيمة يجب على الملك ان يقسمه بين الغنا
 فيجوز خمسة اقسام خمس منها لاهل الحرب الذين قال الله تعالى وجعل
 في حقهم واعلموا انما غنيمتهم شئ فان لم يجد خمسة ولا رسول ولا نبي
 وانما في ذلك كبره وانما السبل لاية واربع اقسام للغنائم وشي
 ان يقسم ذلك كله جميعه في دار الحرب لان رسول الله صلى الله عليه وسلم قسم
 غنائم بني المصطلق مع مينا بهم وقسم غنائم بني النضير باوطاس وهو و
 في حنين ولا يدخل سب المقول في الغنيمة بل يكون للقاتل دون غيره
 لان رسول الله صلى الله عليه وسلم جعل السب للقاتل فان كان بجيش
 كلامه فرسانا سوى بينهم في الغنيمة وكذلك اذا كانوا رجالا وان كان
 بعضهم رجالة وبعضهم فرسانا جعل لكل رجل سدا واحدا وللقاتل ثمانية
 اسهم سدا للرجل وسداه للفرس ويجعل من قاتل ومن لم يقاتل في الغنيمة
 سدا وكذلك من حضر بغير سب او اكثر لم يزد سدا من حضر بغير سب
 او اكثر لم يزد سدا من حضر بغير سب واحد واذا بلغت الملك سرية في الجيش
 الى جهة لكفار ففتحت السرية راكم في ذلك اهل الجيش راكم اهل
 لان رسول الله صلى الله عليه وسلم لا يوزن بين سرية سرية قبل
 او طاس فغنم وقسم غنائم بين الجيش وفيه فعل من اهل الجيش فغنم
 ان الطفرة بالبعد ولا تجسس والدلالة على طريق او قلعة والتقدم بالعدو
 الى دار الحرب جاز للملك ان ينقله في الغنيمة زيادة على سهمه لان رسول

صلوات الله عليه وسلم كان يفعل ذلك والله تعالى الوفيق وهو حبيب وكفى
الباب التاسع عشر فيما ينبغي للملك ان يفعل عند فقوله بالجيش ينبغي للملك
 ان يفعل بالجيش من غزاة وسفر ان يفعل كما كان يفعل رسول الله صلى الله عليه وسلم
 عليه وسلم في قوله من غزاة وسفر كان يكثر على كل شرف في الارض
 ثلث تكبيرات ويقول لا اله الا الله وحده لا شريك له الملك وله الحمد
 يحيي ويميت ويحيي الاموات بعبده اخير وهو على كل شيء قدير يقول تعالى
 عائدون ساجدون لربنا حامدون صدق الله وعده ونصر عبده
 وحده وهزم الاحزام وحده كل شيء باكت الله وجهه له الحكم واليه ترجعون
 وينبغي له ان اشرف على مدينته ان يكرهه والله يقول الله ان جعل لنا بها
 قرارا ورزقا حسنا ثم يرسلك اليه ان ياتي به مدينته فيخرجهم بعد وليخرجهم
 الى لقائه لان الرعية ينتقون بطلقة الملك عليهم وجودة اليهم كانت
 التبت بوابل المطر واذا دخل البلد فليقتصد المسجد وليصل فيه ركعتين
 كذلك كان يفعل رسول الله صلى الله عليه وسلم واذا دخل منزله واستقر
 على سريرته فليقل تو با تو با ربنا وبالا يغادر خطيئة ولا حوباً ثم يرفع حجابه
 وينفض بابه وبأذن بوجوه بلده ورعيته بالدخول اليه ليرتبه بما افاض الله
 عليه وحقيقته ليدريه شمول النعمة وحسن المنقلب ثم يكثر في الصدقة والصلوة
 ويوسع في العطايا والهبات وير العصب والطلاقات ويكشف
 عن احوال حجب من اجل اجناباات وتكلمه من ضمايع المعروف وافعال البر
 فانه اذا فعل ذلك كان شكر الله تعالى وكان لمزيد النعمة مستحقا ونسب
 اليه الله من وجبا **الباب العشرون** في الحق على استماع المواعظ وقبولها
 في الملك علم ان استيلاء الدنيا على الملوك واقبالها عليهم يستفهم

عن امر الائمة

عن امر الائمة واغفلهم من تمامة الدين فيجتنون الى اللذاة ويملكون امر
 لان القوس طبوخة على الميل الى الترفه وابتا التفرغ وكره التكليف فلما
 ان يخلوا جماع السهم من علماء الدين واصحاب المتسكين اليه يوجههم عن طريق
 الغفلة ويذكرهم عند ضراوة الشهوة ويوضحون لهم نرج الائمة ومعالجهم
 وقد كان ذلك سعا الملوك الفاسدين والمخلفا الراشدين في جماع السهم
 واستماع مواعظ العلماء وكانوا في ذلك ثلاث طبقات **فمنهم** طبقة لا يسمعون
 المواعظ نهى وملك الدنيا الذي يفتي لبقا ضوا عنه ملك الائمة الذي يفتي
 واخر جوا ذلك من قلوبهم وايدى بهم واهتموا بامر الائمة والعمل بها انما هو
 الاكبر والقيم الدائم **ومنهم** طبقة عند سماع المواعظ اخبروا ملك الدنيا بغيرهم
 ولم يخرجوه فمادى بهم واهتموا بامر الائمة مع بقائهم في الملك وهذه الطبقة
 مجاهد مجاهد غلبتهم ومنهم في ذلك من لم يزم نفسه الظلم وبخسيرة يذره
 ينظر اليه وليقد رعيته ولا شره وهذا كان مقام المخلفا الراشدين واما
 وعالمهم ومنهم من سكن بسيلهم ومنهم طبقة اصمهم حب الدنيا ونيل لذاتها عن
 المواعظ واغمر ابصارهم عن كل ذكر وواظف فائروا اللذات في الملوك فطقتهم
 السموات عن امور الدنيا ناسا ذكر من اجابا راجل هذه الطبقة الثلاثة
 ما يكون فيه رياض لندوا الفكر ورياضات لاولي الابصار والله اعلم بالقول
 وهذا ما انتهى اليه العشرين بابا **حكايات** خطبة **الطبعة** الاولى من فضائل
الروضة الاولى ما حكاها اصحاب كدب انهم من الخطاب رضي الله عنهم
 اشعمل عمير بن سعيد الانصار رضي الله عنه في جملة من واعمالها ما ثبت فيها
 سنة كاملة في مجلس بوماء وعنده جيل من اصحاب عمر به الخطاب رضي الله عنه
 كان قد اناه بسند شئ منه ما جتمع عنه في المال فخصر عنه رجل معه يد ففعل بكتم

ويرفع صوته فقال يا عمير سكت اخراكت الله فقال له الرجل انك عشت اخراكت
 من اصحابي يا عمير ما سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم انا ولا خضع
 واليتيم ومن فاصمته يا عمير انك في فوقك بيقينك في تحتك ولكما تحت
 ان يصنع الله بك فاصنع برئيتك قال فبكنا عمير بكنا شديدا ثم اخشني
 الى منزله فعد الى جواب زاده وادوانه وقصصه فعلقته في غصاة و
 في غانقه وخرج في غصص ما يشاء في قدم في غصص رزق الله عنه فلم يزل
 عليه السلام ينسأ فلما تم قال له يا عمير ما الذي بك من سوء الحال امرض
 بعد امرى بك بلا سوء ام بذه خذ لبعث منك فقال عمير يا امير المؤمنين
 لم يملك الله عز وجل علي التجسس ثم ما الذي رزقني من سوء الحال التزالي
 صبي البنية فبه جئتك احمل الدنيا فقال عمير وما الذي جئت به من الدنيا فقال
 فيه زاده وادوانه ما راى من سوء ووضوئهم وقصصهم كجوز وكما زاده بها
 غير نفس قال ثم صدمت رجلك الله فافعل المسلمون فقال لم يزل يوحده وانه قد
 وبصقون ولا تسالوا عما ورا ذلك قال فما فعل اهل الدنيا قال فخذنا منوهم بحرية
 لم يدر وهم صاغرون قال فما فعلت من المال قال ما انت وذاك اني لما قدت
 حمصا جئت به في رايي وجمعت به من المسلمين فاخترت منهم رجالا فاقدمهم
 ثم نظرت فيما اجمع في المال فقصصته في ابله ولو كان في خندقنا افضل لانك فقال
 يا عمير وامن راحلتك قال لم يكن له راحلة فقال ما كان في راحلتك في تيركك
 بدابة كرهها بنس المسلمين وبنس المعاهدون ثم قال لا ينبغي لغيره جنة
 لا جنة ولا غير هذا في جمع الله فقال عمير لا والله لا اعمل على شرا بدلا فقال عمير
 ولم تكن قال اني ما يجوز فاني قلت يوم ما المعاهد اخراكت الله وقد قال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم انا ولي خضع المعاهد واليتيم ومن فاصمته فمنه من خضع
 الله

عمير ثم اني قبر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال السلام عليك يا رسول الله
 ثم قال السلام عليك يا ابا بكر ثم بكاهم وقال ما ذالقت بعد ما الله تم بحضرت
 لم غير ولم ابدل وبكاهم مع عمير طويلا ثم قال يا عمير حق يا بكاهم وكاننا اهل
 وراى في المدينة قال ثم قدم بعد ذلك رجل على عمير بالزينة بعض ثيابها
 رجلا في اصحابه سمع جيب اليه صرة فيها مائة دينار وقال انطلق الى منزلي
 فاقم عندك ثلثا يوما ولتلقه حاله ثم غطه هذه الصرة فاما جيب فوجد
 يتفق في الشمس لم يلبه فقال غيرنا اين اقبلت فافهم المدينة قال كيف كنت
 عمير قال صاكن قال علقه جاز في الحكم قال لا قال فلعله وضع السوط في اهل
 قال لا ولكنه ضربنا باله كذات فقال الله اغفر لعمير فانه يجتلك ويحب
 ويحب فانه لا يجد فيل عندك ثلثة ايام بقر به كل يوم فريضا ما دوما بيزت فلما
 انقضت الثلث قال يا عمير ارحل فانا لم يكن الله ففقدنا واما لم انصاف
 عندنا فضلا ولكننا اننا كذا فقال جيب خذ هذه الصرة فان عمير بها
 فلما صارت في يدك قال صحت رسول الله صلى الله عليه وسلم فلم يزل في الدنيا
 وصحت يا ابا بكر كذا كذا ثم صحت غير فتر يا حي يوم صحت غير لا يتك رجلك الله
 لا يتك فعد حاجت ثلث قال صدق فطر فاطم الى بعض خلفائك ففعلت
 فجعل يصير الدنيا يترنما به واربعة وفوق ذلك حرق قسمها في فطر جيزه وعاد
 جيب اليه غير فاجزه فارتاع لذلك ولبس ثيابا واستمر غير فقال له ما صنعت
 بالدنيا غير قال فترضها ربي اليوم فترى قال هل عليك دين قال لا فامر فترضها
 وبشوبين فقال ما الثوبان فاقبلهما واما التمر فلا حاجة اليه لانه قد كثر
 عند اهل صا غنا السعير وهو مبلقهم الى وقت ثم انصرف عمير الى اهل بيته
 فالتسان في فخر فيخرج عليه غير رزق الله عنه وقال اصحابه تمنوا فتمنوا فقال

كفتي اتمنى رجلا استعين بهم على امور المسلمين **الروضة السابعة** ما حكمه
 الاصمغري قال ركب النعمان ابن امرئ القيس بن عمرو الاكبر حرا سرفيا اخو بني
 وهو الذي رماه فلما نظر اليه والى ما حوله فسرف طرفة عين فاحمله وكان ^{معيها}
 بالسفاريق التي يقال لها سفاريق النعمان ومن اجل اعجابها وتبعها ^{الاصمغري}
 نسبت اليه قال وكان هناك روضة سفاريق فلما تاملها ونظر حسن
 السفاريق في سنانها وفق حمرته وحضرت ساقه وميلته يربو بالنسيم عليه
 وتناثر القطر في ارجائه ارناع قلبه اليه فامر ان يبسط اليه بارا تلك الروضة
 بساطا وشرفه بكرسي المجلد فلما بساط كانه روضة تحفة بانواع البوار
 وضربت عليه قبة من الذهب والاحمر منقطة فاحسبها بما فيها بهيها وبجاسها
 في لونها وليس فيها سكر بل فضل ما عنده ثم جلس في تلك القبة مواجها
 لتلك الروضة وعنده الكبر قواده وخوادم مملكته ووجوه عبيته وفيهم
 عدد من يزيد قال فاجاب الملك بما بهو فيه فقال لجلس له بل رايتهم جدا في مثل
 انافسة وعلمتهم ان احدا اوتى مثل ما اوتيت قالوا لا ايها الملك ما راينا ملكا
 وعنده ربه يزيد سكت لا يتكلم فنظر اليه الملك مستعجبا لكلامه فقال ايها الملك
 ان اذنت لثقتك قال تكلم قال ايها الملك رايت ما جمعت تسره بكونك لمزل
 ام تسلكه لمه فبكنت لا عنه وصار اليك قال له كان ليه كان قبل ثم صار الي قال
 افيروا عنك الى خير ثم بقر قال يزيد وازعن وبعث اليه خيلا قال فاركب اليها
 سدرت بسر يذهب عنك الذرة ويغير عليك نبعته تكلو فيه قبيلا او ترين
 فيه طويلا قال فقال النعمان وقال يا عدو فاني لم اهرب قال احدا مريه الاول
 ان تقيم في ملكك وتعلم طاعت ركبك على سرك وسرك والثاني ان
 تاجك وتخرج اطهارك وتبسن اسنحتك ثم تلحق ببعض الجبال وحدها

حزنك

حزنك بكنك اجلك قال فاذا فعلت ذلك فالرعدة فالحيوة لا موت وسببا
 لا يهرب وصحة لا تستقم وملك جديد لا يبلى قال وكما اراد لي فنا وزوال
 قال نعم فاني حينما يفر ويلتمس انه ركب من موصيه وسارطبا لمصره
 والى جبانة عدتي بن يزيد فانوا في مقبرة فقال عدتي اندري ما تقول
 هذه المقبرة ايها الملك قال لا قال ايها تقول ايها الركب المخبون على الارض
 المجدون كما انتم كتمنا وكما نحن نصبرون قال ثم ساروا فمروا بشجرات
 سنانا وحاش عند غيب جاريته فقال عدتي ايها الملك تدر ما تقول هذه
 الشجرات قال لا قال ايها تقول فمر رانا فليجرب نفسه انه موقوف
 على قرن زوال وصبره في الدهر لا يفر لها ولما تاتي بهنم بجبال ركب
 قد انا خواجوا لونا يسرون الخمر بالالزلال عمر وادهر ابيض حسن
 فترني دهرهم غير خجال ثم ضجوا خصف الدهر بهم وكذلك الدهر حال
 بعد حال فلما انتهوا للملك في قصره النفث الى عذرو وقال قد علمت ان المقبرة
 والشجرات لا يتكلمن وانما قصدت بذلك غطرو وقد حصلت الموعظة
 فاذا كان السحر خضر خضر فان عند خير احمي اطلعك عليه فلما كان وقت السحر
 حضر عند عذرو فوجد قد لبس سواد الشعر واخذ بهبه السحاح فودع عذرا
 ثم ارتفع الى الجبل فلم يزل هناك بعد ربه حتى لحق به محمد الله **الروضة الثامنة**
 ما روي في غرر خبدا تدبر عمر رضي الله تعالى عنهم قال كان في سلف ملك وان
 الناس فاجب بملكه قال الوزير انه وقها سنة اثنى وار لا يكون فيها
 ففعلوا ذلك قال اخذوا في فيها طعاما لا يكون فيه غيب ففعلوا ذلك
 والحق يدبر الناس الى طعامه في تلك الدار ثم اقعوا بابا رجلين واما
 انيسا لا كل من خرج من الدار بل راى فيها غيبا او في الطعام قال فمر حلال

البعث اليه فيفسله بمجدوا مني سابع ثم كفوه وادفعوه الى جانب قبر ابيه كما
 اوصى فلما جاء الرجال كسفوا عنها بالمسحوق فوجدوها امرأة فقطعوا
 قننا دواني الذين اذ لم يردتموه انما بهوا مرة فبعثوا اليها النأ
 ففسلوا فلما جردوا باخذوا الى القلوة عليها من فرار من ثم دفنوا
 الى جانب قبر ابيها قال عبد الله بن عمر فلقد كان اهل تلك الناحية
 اذا فخطوا جاءوا الى قبرها فاستسقوا الله تعالى فيسقون والله عليهم
الروضة الرابعة ما كان ملكا في اليونان قام من نساءه في بعض الغدا
 فانت قيا منته بلباب ونيابته فلبسها ثوبا ولله المرأة فنظر فيها وجبه
 فزاع في حجة شعرة بيضا فقال لها يا ام القريض فانت به فصرها
 قننا ولما ابحا ربه وكانت حكمة لبيبة غافلة فوضعت يدها في كعنها ولا
 اليها اذ نهى الملك ينظر اليها فقال يا هذا الذي ترضعين قالت استمع
 من السعرة التي اخطم مصارها بمفارقة الكلدان لما سخط بها الملك فافضلها
 فقال الملك وما الترسعت من قولها قالت نعم قلبرته سمعها تقول كلاما
 لا يجتر عليه لانه خوفه من سطوة الملك فقال قولها شئت ان تاتي
 قانون الحكمة ففالت انها تقول ايها المستط الى امد قصير اني كنت قد
 منك البطش والاعتداء على اذ اظهرت مع طاهر لست برك فاعظم
 في وقت هذا من عهدنا الى اخوان من بعد في الاخذ بنا رب منك اما
 باستبصاك واما بتدبيرك لذكرك وتنقيص قوتك من فقد الموت
 راحة لك قال فقال لها الملكا كبر كلامك فكتبت في لوح ففعل تدبير
 ساحة ثم نهض مبدا رافاته بهيكلها فيها كلام فشرع غنة تاجه ونيابته
 الملوك وزيابته في التسلط وبلغ ذلك اهل محلكه فبادروا اليه

وطالبوه

وطالبوه بان يعودوا اليه فاستغفروا فامتنع عليهم وسالهم قائلة
 وتبكت غيرة فاستغفروا عليه وهبطوا فاحدق قهرا فاصطاح اهل الهيكل
 معهم على ان يتركوه في الهيكل يعبد ربه ويستنبد غيرة فيما سبب
 في مشورة الامور ويولي هو غير ذلك في الامور العظام فمضى فقامت
 في الهيكل فلبت في هذا الامر ففرض الله تعالى الله ربه الله تعالى عليه
الروضة الخامسة ما حكمه ابو عبد الله محمد بن ابي محمد بن طاهر الحجازي
 رحمه الله تعالى ان ملكا من ملوك الان كان كافرا غائبا متكبرا حدث
 السن مستحكما العزة وكان اذا ركب لم يرفع احد صوته الا بالنشأ عليه
 وكان له وزير مؤمن بالله تعالى فذكر بعض حوائج السج وهو يكتم امانه
 ويخبر وقتا بكم فيه دعوة الملك الى الله تعالى فركب الملك يوما فمضى في
 رافعا صوته لبعض شانه فقال للاخوان فخذوه فلما اخذوا ذلك الشيخ
 قال ان ربني الله قال الوزير فقلوا عنه فقل الله اخوان فاشد غضب الملك
 على الوزير ففعل ذلك بامره فلما عاد الملك الى قصره احضر الوزير وقال له
 ما دعاك الى هنا ففهم امره فابعد في عبيد فقال له الوزير اني لم اعجل
 على اربته ورجل صر له وسفقت عليه فيما ايتته فقال الملك ربي ذلك فاني
 لا اعجل عليك فقال الوزير يا سيدي الملك اني بحجة في محله هذا خذ
 حجاب فيكون بحيث يرى ويسمع ما يكون من تفقد الملك لذلك ثم ان
 احضر قوسا جديده صنعها الملك بعض فذمه وكتب الصانع اسمه عليها
 فاخطر القوس فلما ماله وقال اني ساحضر صانع هذا القوس فاذا حضر
 وحاذته فاقر ان انت اسم صاحبها جرد اخر يعلم انه قد سمعك ثم كسر
 وهو ينظر اليك فخر القوس وفعل الغلام ما امره به الوزير فلما كسر القوس

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

احد بهما الى والآخر لغيري اما ما كان لي فعلوا في اجنت في بطن جمل ما و
 اليه قبل اوانه الذر قد رزق فيه واما الذر لغيري فذلك الذر لا تطلع الشمس
 فيه ولا منع غيري من رزقه لانه من رزقي غيري ثم تركه وانصرف
 فما برح سليمان بعد ذلك متواضعا حرمات رحمة الله تعالى **الرحمة السائلة**
 ما حكاه ابو القاسم بن عبد العزيز بن حسن باسنا وانه امير المؤمنين المصطفى
 بعث اليه الاوزاعي وهو بابل حل فاحضره عند فاما استقر به المجلس قال
 المصطفى ما الذي ابطاك غنايا او اضر قال وما الذي تريد مني يا امير المؤمنين
 قال اريد ان اخذ عنك والاقتباس منك قال يا امير المؤمنين لا يجزئني
 مما اقول لك قال وكيف جملته وانا اسأل عنه قال يا امير المؤمنين سمع
 ولا تغفل به قال فصاح به الربيع وابور ربيد الى السيف فانه تراه المصور
 وقال هذا جملته ثوبه لا تجلس تحفونه قال فصاح الاوزاعي رحمه الله يا امير
الرحمة السائلة ما يحول بن عطفه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يا عابد جئت
 موعظة في الله في دينه فانه انما في الله تعالى سمعت اليه فان قبلها منك
 واما لانه جئت في الله عليه ليراد بها انما وينبذوا الله بها فليست خطا وقد
 ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال يا ايها الناس غاشيا رغبة حرم الله
 غيبه الجنة يا امير المؤمنين فمكره الحق فقد كره الله تعالى لان الله هو الحق
 المبين ان الذي يرينه لك قلوب الامم حرمه ولك ان امورهم لقرابتك في غيبه
 صلى الله عليه وسلم حقيقة ان يقول له فيهم باحق وان تكون بالقسط
 فيهم فانما ولعوا رايهم سائر فلا تغلق عليك ووزم الابواب ولا تغيبك
 ووزم الحجاب وان ترجع بالنفحة عندهم ولا تبس لما احبواهم مكره يا امير
 المؤمنين لقد كنت في شغل غلظته ففكته عن عامة الناس الذي اصحبت

ملك

شكك احمرهم واسودهم سلمهم وكافهم وكل له عليك نصيب من العدل كلف
 بكما ذابك الله يوم القيمة وليس منهم احد الا وبوركوا بليته **الرحمة السائلة**
 عليه وطلانه سقطت اليه يا امير المؤمنين **الرحمة السائلة** ما يحول قال كانت بيد رسول
 صلى الله عليه وسلم جريد يستاك بها الناس ففعلوا فانه جبريل عليه السلام فقال
 يا محمد ما هذا الجريد الذي كسرت بها القلوب استاك ومات قلوبهم بها
 فكيف بمن شق استاكهم وسفكت دماهم وخرت ديارهم واخذوا لهم
 واجلاهم غداهم واذا هم يخوف يا امير المؤمنين **الرحمة السائلة** ما يحول غداهم
 غداهم جبريل بن سلمة ان رسول الله صلى الله عليه وسلم دعا قاصصا من نفسه فحدث
 حدثه عربيا لم يسمع فانه جبريل عليه السلام فقال يا محمد ان الله تعالى يحب
 جساذا ولا منكبر فذكر رسول الله صلى الله عليه وسلم الاخر ابي فقال افنص من فقال
 الاخر ابي قد اصابك يا رسول الله يا بني انت واني وما كنت لا فعل ذلك ابا
 فذكر له رسول الله صلى الله عليه وسلم ما يحول يا امير المؤمنين رضى ففكته وفك
 الامان من ركب واربعت فرجة عن صحتها السموات والارض التي يقول فيها رسول
 صلى الله عليه وسلم ايقظ قوما هم كجثة في قبري الدنيا وما فيها يا امير المؤمنين
 ابو جهم كان قبلك لم يصل اليك وكذا لا سبق لك كما لا سبق لك كما لا سبق غيرك
 يا امير المؤمنين انك رايت في ما قبل قول الله تعالى ما اريد الكتاب لا بعد وصيفة
 ولا كبيرة الا احصاها **قال رسول الله صلى الله عليه وسلم** انصبة التسم والكيرة
 انصحتك فليض ما عملته الا يد وحمد الله الناس يا امير المؤمنين بلغنا خبره
 الخطاب رضى الله عنه قال رومات سخلة على اهل الغرات ضيقة خيشة ان
 عندنا فكيف بمن جردت لك وسوبك يا امير المؤمنين انك رايت في ما قبل
 بنى الا يد غداك فبدد العبد غنايس رضى الله عنه فادونا جعلناك خليفة

في الارض فاحكم بين الناس بالحق ولا تتبع الهوى فيضلك عن سبيل الله
 قال يا زودوا وقد اخضعت بين يديك وكان لك في احدكما هو فلا تفر
 نفسك ان يكون لك الحق فيضلع على صاحبه فاحول فيمنه تبادوا وانما جعلت
 رسلا الي عباده وكرامة الابل الذين يجبرون الكبير ويذلون الهزيل على الكلام و
 يا امير المؤمنين انك قد بليت بامر لو عرض على السموات والارض وال
 لا بين ان يحلته وتسفخ منه **وقد قد تزيين** يا خير عبد الرحمن به ثمرة
 الانصار ان يخرجوا خطاب رضى الله عنه استعمل رجلا من الانصار رضى الله عنه
 فراه بعض ايام بقما فقال امانك في اخراجك في الشك ما علمت الله انك
 هو المجددين في سبيل الله قال لا قال كيف ذلك قال لا بلغني ان رسول الله
 صلى الله عليه وسلم قال في والى بيتنا في امور المسلمين الا في يوم الجمعة
 مغفول يرد الا غنقه فيوقف في جسرنا ما ينفق في جسرنا في جسرنا
 كل غنقه في موضع ثم ايا في حاسب فان كان تحتنا باحسانه وان كان
 سينا انكر في ذلك البحر فهو في الترابين في رفا فقال له ثم سمعت
 هذا قال في ذر وسلمنا في رسل الله ما رضى الله عنه وسالنا في ذلك
 فقال لا نعم سمعناه في رسول الله صلى الله عليه وسلم في كل عمر رضى الله عنه
 وقال واعلم في يتولا يا باينا فقال ابو ذر في جدي الله الله والصق صده
 قال في المصور واخذ المذيل فوضعه في وجهه وجعل يتحج في بكائه حتى كان في
 فامسك الا في راسه ثم قال يا امير المؤمنين ان جدك القاسم رسول الله
 صلى الله عليه وسلم امة على ملة والطائف واليه فقال رسول الله صلى الله عليه
 يا نعم النبي نفس تجر يا خير لك في امان لا تحصى يا ودي في منتهى عليه
 يا امير المؤمنين بلغني ان يخرجوا خطاب رضى الله عنه قال ان الامر اربعة امير كل

وعماله ذلك كالمجاهدين في سبيل الله تعالى باسطه عليه بالرحمة وامير فيه
 ضعف كلنف نفعه واربع عماله الضعفة فهو في سقا بذلك لان جرحه الله
 وامير كلنف عماله واربع نفعه فذلك هو الخطبة الذي قال رسول الله صلى الله
 عليه وسلم سئل عن خطبة الراك وحن وامير ربيع نفعه وعماله في كل
 جميعا يا امير المؤمنين بلغني ان يخرجوا خطاب رضى الله عنه قال انك
 تعلم في امانه اذا قد اخضعت بين يديك في مال الحق مع من قريبا وبعد
 فاما من طرفه غير يا امير المؤمنين ان اسد الشدة القيام الله تعالى
 بحقه وان اكرم الكرام اخذ الله التقوى وانه في طلب الغرة بطانة الله
 رفعة الله واخوته وفي طلبه بعصية الله وفضله الله تعالى واذله وانه في
 اليك واتهم عليك ورحمة الله قال كان من المنصور البكا في راسه
 اليه وقال يا وزير انك المصور الغول غير شتم في النقيص وقد سمعنا بانك
 فضا وقت قبول انك الله تعالى والله الموفق للخير والمعبر في ربيع
 اوق في الاور في راسه عين به على زمانه قال يا امير المؤمنين اني في ذلك
 ما كنت ابيع نصيحتي لغير اخي عوض الدنيا ثم انه وقع المنصور وانصرف الى
 سبيله **الروضة الرابعة** ما حكاه ابن عجمه التبر قال قدم امير المؤمنين المنصور
 مكة حاجا فتر في دار الندوة وكان يخرج في اخر الليل الى الطواف فيطوف
 ويصلي ولا يعلم به احد من الناس فاذا طلع الفجر رجع الى دار الندوة وحاجا
 فتموا عليه ثم نظام الصلوة فيصلي بالناس قال فخرج ذات ليلة حين ان
 حينما يطوف واسمع رجلا من المنصور ويقول اللهم اشكوا اليك
 ظهور البغ والفساد في الارض وما حول بين الحق واهله في الظلم والظلم قال
 فاسمع المنصور في سبيله فملا من سمع من قوله فخرج فحس في حجة المنصور

وارسل اليه فذمناه فلما حضر قال المنصور ما هذا الذي سمعنا تقول في ظهور
 البعوض والفساد والارض وما يكون بين الحق واهله من الظلم والطغ فقام
 الرجل انما منتفرا ففسرنا لك بالامور فاجلها قال المنصور انت
 آمن ففك فقال الرجل يا امير المؤمنين ان الله استعان امور
 المسلمين واموالهم فاهلست امورهم واهميت جميع اموالهم وجعلت
 بينك وبينهم حجابا يحجب والاجر وابوابا تحجده وجبهة معهم ملك
 ثم سجدت لفك وبعثت فماتت فجميع الاموال وجبايتها وانجذبت
 وزاد ظلمة واعوانا غشمة ان نيت لم يذكر وكث وان احسنت لم يعفو
 ثم توبتهم على ظلم الناس بالاموال والكلخ والسلاح وامرت بان لا
 ذم للناس الا فلانا وفلاننا فظفر سميتهم ولم نأمر باذخار المظلوم ولا
 الملهوف ولا الجاني ولا العارر ولا الضعيف فلما رأت هؤلاء الظفر
 الذين استخلصهم لفك وانزتهم في رختك قالوا يا خان الله
 فلاننا ان تكون وقد سخرنا الله لنا فابنمرا وان لا يصلون اليك
 فاجاب رختك الاما را دوا ومنترا خرجت عاملا فخالفهم في امر قصوه
 وابعده وبلغوا غنة الكره وخرس سقط في رختك فلما استهز ذلك منهم
 اغلظهم للناس وبابوهم وكان اولهم صالحا لغرم بالهدايا والاموال عما كانت
 يستقصوا على ظلم الرعية ثم فعل ذلك اهل القدر والثروة من رختك ليسا لولا
 ظلم من هود ونهم من الرعية فامتلات بلاد الله بالطبع لغيا وفسادا وصار
 هؤلاء القوم سركا كوث في سلطانك وانت خاف فان جاء من ظلم
 جيل بينه وبين الذخول اليك وان اردت ان يكتف من ظهورك لم ياخذ
 وان اخذ ما لم يوصلها اليك واذ استغاث بك المظلوم ياغي صوته

ضربه ضربا شديدا فما بقي الا سلام بعد ذلك وقد كانت بنوايته لا تتغير
 اليهم المظلوم الا رفعت ظلامته وكان الرجل ياتي في قصر البلا حتى يبلغ
 سلطانهم فينادي على صوته يا اهل الاسلام فيعبدون اليه ويقولون
 مالك مالك فيرفعون ظلامته الى سلطانهم فيقتضض بينه وبين ظلمه
 ولقد كنت يا امير المؤمنين اساق في بلاد الصين وبها ملك قد ذنب
 فجعل يبي فيقال له وزاده لا يكت غيناك ايها الملك فما بك ان تقول
 لست ابي لثروا البينة وانما ابي لان المظلوم يقف بالباب يصرخ فلا
 ثم قال لئن كان ذنب سمعنا ذنب بصريا دوا في الناس لا يلبس با
 احمر الا مظلوم وكان مركب في كل يوم ويخرج ليعتبر مظلوما فينصفه
 يا امير المؤمنين منكر بالله قد ثبت عليه الرافة على المشركين وات
 مؤمن بالله تعالى وابن عمه لا يغيبك رافتك على المسلمين فاقول
 واذ نزع الله منك ملك الدنيا ودعاك الحق فخذ اهل سيفك الندم اذا
 زلت بك القدم فارضا المنصور واخذه بالتيب ثم قال يا امير المؤمنين
 ثم فكر كيف احب الي ولم ارفا الناس الا جانيانا فلما قال الرجل يا امير المؤمنين
 عيبك بالائمة الراسدين قال ومنهم قال العلماء قال فقد فرغني وبه
 منكم فلما فرغوا عنك وبه لولا منك مخافة ان يخذلهم على ما ظهر منك فيقبل
 عما لك ولكن افتح الباب وسدوا الجواب وانصر المظلوم وقد لال رطله
 واقسه في اهله وانا ضا في كل ان في هرب منك يعود وبعثت
 امرت فقال المنصور انهم وقفتي بان اعمل ما قال هذا الرجل ثم جاء المؤمنون
 فسلموا عليه واقبلت القسوة فجعل يصل بالناس وقال الحمد لله على ما
 في موضعه فلم يره فاجاب المنصور بذلك فاستخضضه في الحرس وقال لئن لم

لا ضربت عنقك فخرج اكرس بطوف عليه واذا به في بعض السحاب قائم
 الصبح فقال له ارجب يا امير المؤمنين فقال ليس لي ذلك بسبل قال فانه
 قد زعم بعض بن عمر انك لم تترك قال انه لم يقدر على ذلك ثم اخرج حبيب
 رفعه مكتوبه وقال اجعل بينك وبينك فان فيها دعاء الفرج فانه اذا
 راك ذنب غيظه وخنق قلبه واوصل اليك ما يسرك فقال له اكرس
 برحمتك فادع الدعاء الفرج قال في دعائه صباحا ومساء فذهبت ذنوبه
 ودام سرور وبسط الله له في رزقه واعانته على عهده وكان آمنا
 في علم الجبارين ولا يموت الا شهيدا قال اكرس وكان له حصاة ملح
 وابت فلم يزل يخرجه اكرس المنصور فلما دخل عليه نظر اليه وتسلم
 وقال وبك التحسن السحر قال لا والله يا امير المؤمنين ولكني وجدته
 وكان في جديته كذا وكذا فقال ادفع الي الرقعة قد فعلت اليه فظهر فيها وحل
 يسكني ثم امر بنسجها واملحها بغيره الف درهم وقال تعرفون في كان
 الرجل قال كما ضررون لا يا امير المؤمنين قال ذاك هو اخضر عيسى السليم
 ثم رفع الرقعة الى قرايها على اخصر عين فكان فيها اللهم كما اظفقت بعد
 دون اللطفا، وغلوت بعظمتك على العظما، وعلت ما تحت رصحت
 كعكك ما فوق عرشك وكانت الوسوس كالعلامة عندك
 وعلامة القول كالسر في عكك وانها وكل سر اعطيتك وخفض كل
 في سلطان لسلطانك وصار له الدنيا والآخرة كل يدك اجعل لي
 في كل امر اسبست فيه فرجا وخرجا اللهم ان عفوكت ذلوعبي وخواص
 في خطيئتي وسررت في حق عملي اطع من اسالك بالاسم الحبيب فما
 فيه دعوتك امناء واسكنك سائنا وانت المحسن الي وانا المسئ

لا انفسر

الى انفسر فاني وبك قوة والى وابغض اليك ولكن انفسرتك
 صلتني على اجرة عليك فقد بغضتك واحبك عني وانت
 التواب الرحيم قال فلما جمع المنصور الى بعد او استبدل بعاليه
 وجا به ثم انه فتح الباب وسهل الحجاب ولم ينزل عما بدا له وحاشي
 الرقعة الخامسة ما حكاه الفضل بن الربيع قال لما حج الربيع حجبت
 فينا انا نائم ذات ليلة او سمعت فتح الباب فخرجت فوجدت
 الرشيد فقلت يا امير المؤمنين لو ارسلت الي اينك فقال و
 انه قد حاك في صدر رشتي فانظرك فيه بان تبصره فيه رجلا سال
 فقلت ان بهنا سفيا بن عينة فقال بنا اليه فاتيته ففرغت
 عليه الباب فقال في هذا فقلت ارجب امير المؤمنين فاذا هو بالرشيد
 فقال لو ارسلت الي اينك فقلت له خذ لما جئت بك بهرحمتك الله
 فجا دته ساعة ثم قال اينك ومن قال نعم يا امير المؤمنين قال
 يا ابا القعاس اقص برئت ثم انصرفنا فوجدت فقال ما عني عني صاحبك
 شينا فانظرك رجلا اسلم فقلت بهنا الفضل بن عياض فقال
 امض بنا اليه فاتيته فسمعه اقرأ آية من كتاب الله تعالى وهو يردد
 ففرغت عليه الباب فاوجرت صلاة وقال في هذا فقلت ارجب امير المؤمنين
 فقال مالي ولا امير المؤمنين فقلت سبحان الله ما عليك طاعة فزلي
 وفتح الباب ثم ارتقى الى الرفقة فاطفا، السراج ثم التجأ الى زاوية وحي
 حته فجعنا حول عليه بايدينا فبقت كف الرشيد اليه فقال اه
 فيكف ما اليه ان يتحدث عنده من عذاب الله فقال الرشيد فخذ
 لما جئت لك بهرحمتك الله فقال يا امير المؤمنين ان عمر بن عبد العزيز

لما ولى اخلاقه وعي سلم بن عبد الله بن عمر ومحمد بن كعب القرظي
 ورجا بن حنيفة وقال لهم اني قد ابلست بهذا البلاد فاشيروا علي
 ما اصنع فقد اخلافتي بلاد وانت واصحابك تعدونها لعمري فقال
 سلم بن عبد الله ان اردت النجاة فخذ من غدا بلسان الله تعالى فليكن
 كبير لم يمين لك يا وادوسطهم عندك اخا وصغيرهم ولدا فوقر
 اباك وارحم اخاك وتحنن علي ولدك وقال له رجاء بن حنيفة
 ان اردت النجاة فخذ من غدا بلسان الله تعالى فاجب للمسلمين ما تحب
 لنفسك واكره لهم ما تكره ليعفوك ثم منى شئت فقل عندك
 يا امير المؤمنين مثل هؤلاء القوم من يامر بك بمثل هذا امر وان لا قول
 لك واخاف عليك انك تخوف يوم تزل الاقدام قال فيجاء
 بدارون بك اسديا حتى غشي عليه فقلت ليرحلك ربي يا امير المؤمنين
 وقال يا ابن الزبير قلته واصحابك وارفق انا به فلما افاق قال زدني
 قال يا امير المؤمنين فقال يا ابن الزبير قلته انت واصحابك وارفق
 انا به فلما افاق قال يا امير المؤمنين بلعني ان غاملا لعمر بن عبد
 رضى الله تعالى عنه شكى اليه فكتب عمر يا اخي وذكر سهريل النار في النار
 وخفوا لا بد فان ذلك يطردك الي ربك ناخا ولقطانا وانما
 ان تزل بك قد مكث من هذه السبل فيكون اخر العهد بك منقطع
 منك فلما فرأى ان لا يطوى البلاد حتى قدم عليه فقال له ما اقدمك
 علي قال خلعت قلبي فوالله ما وليت لك ولاية قط حتى اتى الله
 فبهرهون ثم قال له زدني فبكث الله فقال يا امير المؤمنين ان القياس
 علم النبي صلى الله عليه وسلم جاء اليه وقال يا رسول الله امرني اماراة

فقال

فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم يا عباس يا علي يا محمد بن الحنفية
 خيركم فامارة لا تحبها ما ان الامار مفسدة وهذا يوم القيمة فان
 استطعت لا تكون اميرا فافعل قال فبكرهون ثم قال له زدني فبكث
 قال يا حسن الوجوه انت الذي يسلك الله تعالى في هذا الخلق يوم القيمة
 فان استطعت ان تقي هذا الوجه في الناس فافعل واياك ان تصبح
 ومسرور في قبك شئ من ربيتك فقد قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 من اصبح غاشا لرعيته لم يرحم ربنا الجنة قال فاستبدجوا بهرون
 فامسك عنه الفضيل قال فلما افاق قال هل عليك دين قال
 الفضيل نعم دين لربك لم يكاسبني عليه فالويل له ان حاسبني والويل
 ان لم يهجر حجرا فقال الرشيد انما اردت دين العباد قال لا فان
 ربك لم يامرني بذلك بل امرني ان اصدق وعدي واطيع امره فقال
 نعم وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون ما يريد منهم من رزق
 وما يريد ان يطعمون ان الله هو الرزاق ذو القوة المتين فقال
 بهرون له ينع الف ديننا رخذها وانفقوها على عبادك وتقوى بها
 على عبادك ربك فمضى منه وجه اسكن فقال سبحان الله انما اوتيت
 على النجاة وانت تدعوني الي النار ثم صمت فلم يكلمنا فخرجنا
 فبعثت فلما صرنا على الباب سمعنا امرأة في نساء تقول يا هذا
 قد ترمي ما نحن فيه في القضا فقه وسوء احوال فلو قبلت منه هذا
 المال ليقربنا به ما زنا فقال لهم انما سئلي وشكركم كقوم لا يعبر
 يا كلون فكب فلما كبر وعجز عن الكسب تحروه واكلوا كحمه قال فلما
 سمع الرشيد ذلك فقال يا فضل ادخل بنا فلعله يقبل منا هذا

قد خلنا عليه فلما احسن بنا خرج على السطح على التراب فجاءه السيد
 الى جانبته وجعل يحكيه فلم يحكيه فخرت جارية سودا قد اذنت الشيخ
 منذ اليقظة فانصرف خذ يرحمك الله فلما خرجنا من عنده قال
 السيد اذنا وقلنا على جبل فذكرني بيت بل ارجل هذا اليوم
 كتب المرسلين **واما الطريقة الثالثة** في الملوك فهم الاكثر من
 قلوبهم فسيئة وانفسهم غصية يؤثرون اللذات على امور الدنيا
 وفي المصائب منهم بالابصار كفاية عن الاخبار **وقد** انتبهنا
 في كتابنا هذا الى ما حالنا واورونا فيه ما اردناه واتينا
 فيه بما ضمنناه بعد ما اوضحناه وذلك وسع الطلاقة وجهد

المفضل وعلى الله اتوكل وباسمك

وبه جسي ونعم الوكيل وصلى الله

على سيدنا محمد وآله وصحبه

وسلم بكم كثيرا

اليوم الدين

والحمد لله

والصلاة

م

